

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

MÁTÉSZALKA VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

**MÁTÉSZALKA VÁROS INTEGRÁLT
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

**Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek**

2015. augusztus

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

 TRENECON COWI

 MEGAKOM
TANÁCSADÓ IRODA

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Megyei koordinátor	Kézy Béla
Felelős tervező	Barabás Eszter
Településtervező	Bak Gabriella TT 15-0381
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Krajnyák Nóra TK 01-5241
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Pogonyi Ádám 01-14454
Energiaközmű szakértő	Dima András 01-2130
Környezetvédelmi szakértő	Dima András
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor É 15-0085
Társadalompolitikai szakértő	Markó András
Gazdaságfejlesztési szakértő	Kocsis Nóra
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Barabás Eszter

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Mátészalka Város Önkormányzata

Tartalomjegyzék

1	HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	10
1.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	10
1.1.1	A település térségi szerepe	10
1.1.2	A település vonzáskörzetének és funkciónak bemutatása, elemzése	15
1.2	TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	18
1.2.1	Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	18
1.2.2	Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	18
1.2.3	Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	20
1.3	A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	23
1.3.1	Országos Területrendezési Terv (OTrT)	23
1.3.2	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve.....	24
1.4	A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK A TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	26
1.5	HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK.....	27
1.5.1	A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai.....	27
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	32
1.6	TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK	33
1.6.1	Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	33
1.6.2	Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei.....	34
1.7	A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	36
1.7.1	A népesség főbb jellemzői	36
1.7.2	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	45
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	45
1.8	A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	48
1.8.1	Humán közszolgáltatások	48
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	56
1.9	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	58
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre.....	58
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	59
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	64
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	66
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	67
1.10	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE .	69
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	69
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	72
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	74
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	75
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	76
1.10.6	Intézményfenntartás	77
1.10.7	Energiagazdálkodás	78
1.11	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	78
1.12	TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA.....	79
1.12.1	Természeti adottságok	79
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	82
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	83
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése	85
1.13	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	86
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	87
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	89

1.14	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	90
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	90
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	94
1.14.3	Önkormányzati tulajdonkataszter	95
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése.....	95
1.14.5	Az építmények vizsgálata.....	95
1.14.6	Az épített környezet értékei.....	95
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	97
1.15	KÖZLEKEDÉS	98
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	98
1.15.2	Közúti közlekedés.....	100
1.15.3	Parkolás.....	104
1.15.4	Áruszállítás.....	105
1.15.5	Közösségi közlekedés	105
1.15.6	Kerékpáros közlekedés	108
1.15.7	Gyalogos közlekedés	109
1.16	KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG.....	110
1.16.1	Vízi-közművek	110
1.16.2	Energia	115
1.16.3	Elektronikus hírközlés.....	119
1.17	TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMEM	120
1.17.1	Talaj.....	120
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	121
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	122
1.17.4	Zaj, és rezgésterhelés	123
1.17.5	Sugárzás védelem.....	123
1.17.6	Hulladékkezelés	123
1.17.7	Vizuális környezetterhelés.....	124
1.17.8	Árvízvédelem.....	124
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	124
1.18	KATASZTRÓFAVÉDELMEM	125
1.18.1	Építésföldtani korlátok	125
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	126
1.18.3	Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	126
1.19	ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	127
1.20	VÁROSI KLÍMA	127
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	128
2.1	A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE	128
2.1.1	Településhálózati összefüggések	128
2.1.2	Terület- és településrendezés.....	128
2.1.3	Társadalom	128
2.1.4	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	129
2.1.5	Gazdaság.....	129
2.1.6	Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politika	130
2.1.7	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek.....	130
2.1.8	Épített környezet	131
2.1.9	Közlekedés.....	131
2.1.10	Közművek, energiahatékonyság	131
2.2	MÁTÉSZALKA HELYZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA HASONLÓ NAGYSÁGÚ ÉS/VAGY ADOTTSÁGÚ VÁROSOKKAL	134
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	139
3.1	HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	139
3.1.1	A folyamatok értékelése	139

3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	140
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	143
3.2	PROBLÉMATERKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP	145
3.3	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK	151
3.3.1	A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a településrészek bemutatása	151
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése	168
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	179
4	MELLÉKLETEK	180

Táblázatjegyzék

1.	táblázat A Mátészalkai járás települései	14
2.	táblázat A Mátészalkára bejáró bölcsődések, óvodások és iskolások száma településenként	15
3.	táblázat A Mátészalkára bejáró foglalkoztatottak száma településenként	16
4.	táblázat: Munkamegosztás Mátészalka és a vonzáskörzetébe tartozó települések között	17
5.	táblázat Az övezeti érintettség vizsgálata az OTrT alapján	24
6.	táblázat Az országos és megyei övezetek általi érintettség vizsgálata	25
7.	táblázat Országos Övezeti érintettség vizsgálata Mátészalkán	25
8.	táblázat Országos és megyei övezetek általi érintettség	26
9.	táblázat A települések sajátos megyei térségek általi érintettsége vizsgálata	26
10.	táblázat Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásai	26
13.	táblázat Mátészalka népességének változása	36
14.	táblázat Mátészalka népmozgalmi adatai	37
15.	táblázat A népesség korösszetétele	39
16.	táblázat Mátészalka lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban a megfelelő korúak százalékában	39
17.	táblázat A foglalkoztatottak összevont foglalkozási főcsoport szerint	41
18.	táblázat A nyilvántartott álláskeresők száma a tartózkodási helyük szerint	43
19.	táblázat Személyi jövedelemadó	43
20.	táblázat Szociális ellátás	43
21.	táblázat Lakások komfortossága, felszereltsége	44
22.	táblázat Civil szervezetek száma	47
23.	táblázat Jelentősebb civil szervezetek a városban	47
24.	táblázat Oktatási intézmények adatai Mátészalkán	50
25.	táblázat Háziorvosok és házi gyermekorvosok	51
26.	táblázat A segélyezés főbb adatai Mátészalkán	53
27.	táblázat Kultúra	55
28.	táblázat Mátészalka közművelődési adatai	56
29.	táblázat A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek	57
30.	táblázat Működő vállalkozások száma létszám kategóriánként	58
31.	táblázat Működő vállalkozások száma és aránya	59
32.	táblázat A használt földterület művelési ágak szerint	60
33.	táblázat Kereskedelem, vendéglátás	63
34.	táblázat A legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások Mátészalkán	65
35.	táblázat Ingatlanárak alakulása	68

36. táblázat A költségvetés bevételi tételeinek alakulása, ezer Ft	70
37. táblázat A költségvetés kiadási tételeinek alakulása, ezer Ft.....	70
38. táblázat Az önkormányzati vagyon alakulása, ezer Ft	71
39. táblázat Önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok.....	71
40. táblázat A közfoglalkoztatás adatai	75
41. táblázat Bérlakások megoszlása komfortfokozat, szobabeosztás és elhelyezkedése alapján	76
42. táblázat Önkormányzat által fenntartott intézmények költségei	77
43. táblázat Önkormányzati működtetésű intézmények beavatkozási szükségletei	77
44. táblázat Hatékonyabb energiafelhasználást támogató projektek	78
45. táblázat Mátészalka zöldfelület adata	88
46. táblázat A település intézményi ellátottságának bemutatása	91
47. táblázat Alulhasznosított barnamezős területek a településen.....	93
48. táblázat A közlekedők volumene és mód szerinti megoszlása (fő/nap)	98
49. táblázat Összefoglaló a közmű szolgáltatókról	110
50. táblázat Települések szennyvízcsatorna hálózatának paraméterei	113
51. táblázat Zajterhelési határértékek	123
52. táblázat Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól	133
53. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok	134
54. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci és jövedelmi adatok.....	134
55. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok.....	135
56. táblázat: Összehasonlító turisztikai adatok	135
57. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok.....	136
58. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok	136
59. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok	137
60. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok	137
61. táblázat Mátészalka városrészeinek lehatárolása	151
62. táblázat A városrészek népességének társadalmi, szociális jellemzői (%).....	154
63. táblázat A városrészek lakásállományának jellemzői (%).....	154
64. táblázat A városrészek funkcióellátottsága	155
66. táblázat A Városközpont városrész SWOT elemzése.....	158
68. táblázat Az Északi városrész SWOT elemzése	161
70. táblázat A Keleti városrész SWOT elemzése.....	163
72. táblázat A Déli városrész SWOT elemzése	164
74. táblázat A Nyugati városrész SWOT elemzése.....	166
76. táblázat Az Ipari Park városrész SWOT elemzése.....	167
77. táblázat Szegregátumok területi lehatárolásai	169
78. táblázat 1. szegregátum adatai	170
79. táblázat 2. szegregátum adatai	172
80. táblázat 3. szegregátum adatai	174
81. táblázat 4. szegregátum adatai	176
82. táblázat 5. szegregátum adatai	178

Ábrajegyzék

1. ábra Más településről bejárók aránya az általános és középiskolai tanulók között.....	16
2. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggése	19
3. ábra Mátészalka népességszámának változása	37
4. ábra Mátészalka népmozgalmi adatai.....	38
5. ábra A népesség korösszetétele Mátészalkán	38
6. ábra A népesség gazdasági aktivitása szerint	40

7. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma Mátészalkán.....	42
8. ábra A munkanélküliség egy naptári éven belüli ciklikussága Mátészalkán (havi bontás)	42
9. ábra Mátészalka népessége vallás, felekezet szerint	46
10. ábra Civil szervezetek önkormányzati támogatása	48
11. ábra Az oktatási intézményekbe járó tanulók száma Mátészalkán	50
12. ábra A Mátészalkai Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház felújított épülete	54
13. ábra Szatmári Múzeum	55
14. ábra A működő vállalkozások megoszlása fő gazdasági áganként	58
15. ábra Az állatállomány szerkezete [állategység alapján, %].....	60
16. ábra Működő vállalkozások a szolgáltatások területén	62
17. ábra A vendégek és a vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	64
18. ábra A regisztrált és működő vállalkozások száma Mátészalkán.....	64
19. ábra Iparüzési adóbevételek Mátészalkán (eFt)	65
20. ábra Lakásállomány, épített és megszünt lakások száma Mátészalkán, db	67
21. ábra Lakásállomány megoszlása az építés éve szerint, %	67
22. ábra Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m ²)	89
23. ábra Ingázók mód szerinti megoszlása	99
24. ábra A lakossági motorizáció alakulása Mátészalkán [szgk/ezer fő].....	103
25. ábra A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása (db) ...	112
26. ábra A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása.....	113
27. ábra Szennyvízgyűjtő csatornában elvezett összes szennyvíz mennyiség	114
28. ábra A lakosság távhőellátásra felhasznált hőmennyiségének változása	115
29. ábra Távfűtésbe kapcsolt lakások száma	116
30. ábra Mátészalka település teljes villamosenergia fogyasztóinak száma	117
31. ábra Háztartási gázfogyasztók száma	118
32. ábra Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva	120
33. ábra A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011	153
34. ábra A lakások számának megoszlása városrészenként, 2011	153
35. ábra A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként.....	153

Térképjegyzék

1. térkép Mátészalka elhelyezkedése	10
2. térkép Magyarország városhálózata	11
3. térkép A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió földrajzi fókuszai	12
4. térkép Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyei, csomópontjai	13
5. térkép Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelyei	13
6. térkép A Mátészalkai járás	14
7. térkép Mátészalka az Országos Szerkezeti Terven	23
8. térkép Mátészalka a Térségi Szerkezeti Terven	24
9. térkép Mátészalka városrészei a korábbi IVS-ben	28
10. térkép Mátészalka szegregátumai a korábbi IVS-ben	29
11. táblázat: A korábbi IVS-ben tervezett fejlesztések megvalósulásának értékelése	30
12. táblázat: A korábbi IVS célok teljesülésének értékelése	31
11. térkép A Mátészalkai Ipari Park.....	61
12. térkép Részlet a Kárpát-térség hegy- és vízrajza térképből.....	79
13. térkép Település és környékének vízrajza	81
14. térkép Település és környékének térképe 1806-1869 között.....	82

15. térkép A település és környékének tájhasználati térképe.....	83
16. térkép A település és környékének Natura2000-es területei	84
17. térkép Település és környékének természetvédelmi területei.....	85
18. térkép Mátészalka környezetének országos jelentőségű főútjai	99
19. térkép Mátészalka városi közúthálózata	100
20. térkép Mátészalka főbb útjainak forgalmi terhelése	101
21. térkép Balesetek Mátészalkán és környékén, súlyosság szerint.....	103
22. térkép Mátészalka legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyei	105
23. térkép Mátészalka vízmű védőterületének felszíni vetülete	111
24. térkép Település és környékének felszín alatti vízszint térképe	122
25. térkép A földrengések területi eloszlása Magyarországon	125
26. térkép Értéktérkép.....	149
27. térkép Problématérkép.....	150
28. térkép Mátészalka városrészei.....	152
29. térkép A Városközpont városrész a szerkezeti terven	157
65. táblázat: A Városközpont városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata	158
30. térkép Az Északi városrész a szerkezeti terven.....	159
67. táblázat: Az Északi városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata	160
31. térkép: A Keleti városrész a szerkezeti terven	161
69. táblázat: A Keleti városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata	162
32. térkép A Déli városrész a szerkezeti terven	163
71. táblázat: A Déli városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata	164
33. térkép A Nyugati városrész a szerkezeti terven	165
34. térkép Az Ipari park a szerkezeti terven	166
35. térkép Mátészalka szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján	168
36. térkép Mátészalka szegregátumai 2001-es népszámlálás szerint.....	169
37. térkép 1. szegregátum Mátészalkán	170
38. térkép 2. szegregátum Mátészalkán	172
39. térkép 3. szegregátum Mátészalkán	174
40. térkép 4. szegregátum Mátészalkán	176
41. térkép 5. szegregátum Mátészalkán	178
83. táblázat Mátészalka - városrészi adatok, 2011	180
84. táblázat Mátészalka - Szegregátumok adatai	181
85. táblázat Segélyezés	182

1 Helyzetfeltáró munkarész

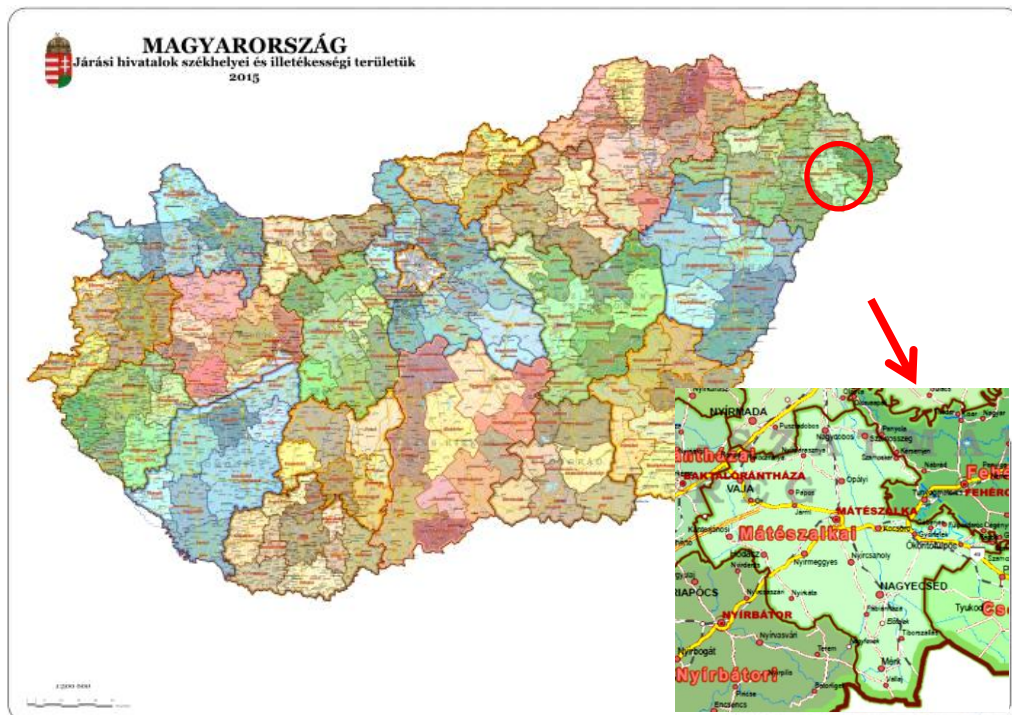
1.1 Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

1.1.1 A település térségi szerepe

Mátészalka város Magyarország észak-keleti, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északi részén helyezkedik el, a megyeszékhely Nyíregyházától 52 km-re keletre. Nyíregyháza után ez a második legnépesebb város a megyében.

A városon két főút halad keresztül, a Vaját Csengersimával összekötő 49. sz. főút és a Debrecent Mátészalkával összekötő 471. sz. főút. A város elérhetőségében kiemelt szerepe van az M3-as autópálya közelségének, amely mindössze 8 km-re található a várostól. (A Nyíregyháza-Ór közötti autópálya-szakaszt 2013. júniusban helyezték forgalomba.) Az autópálya közvetlen összeköttetést biztosít Mátészalka és a főváros között, valamint északkeleti irányba Vásárosnamény felé az ukrán határ irányába.

1. térkép Mátészalka elhelyezkedése

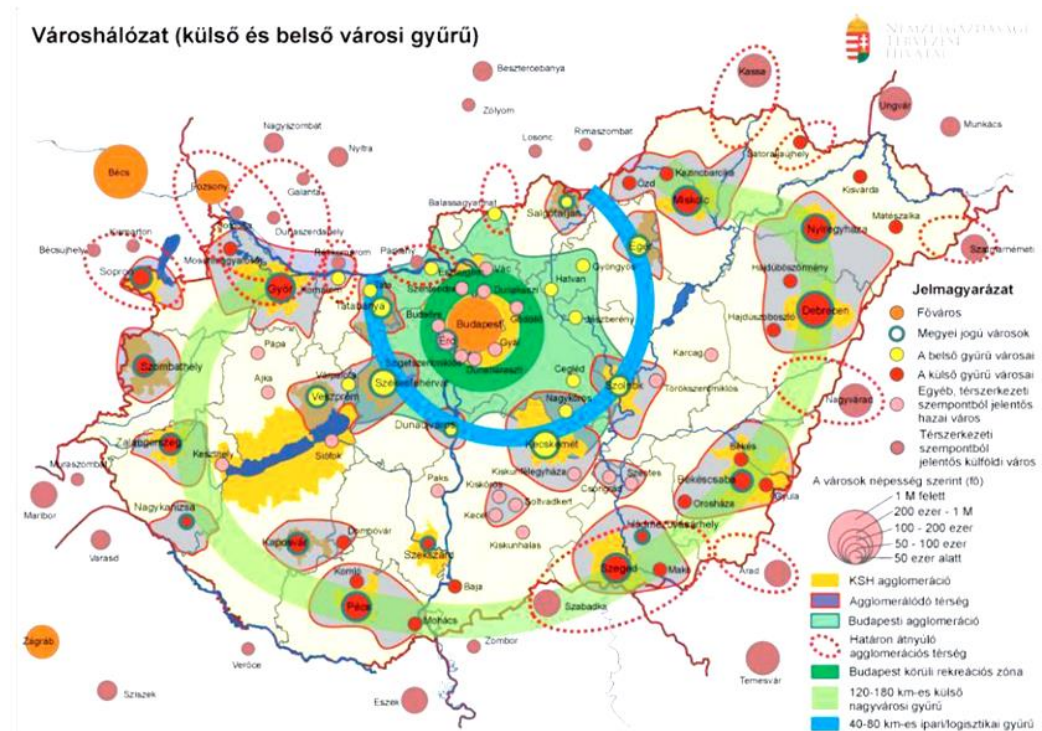
Forrás: TelR, www.terport.hu

Országos szerepkör

Mátészalka város az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) által meghatározott külső gyűrű városai közé tartozik.

2. térkép Magyarország városhálózata

Forrás: OFTK, 2014.

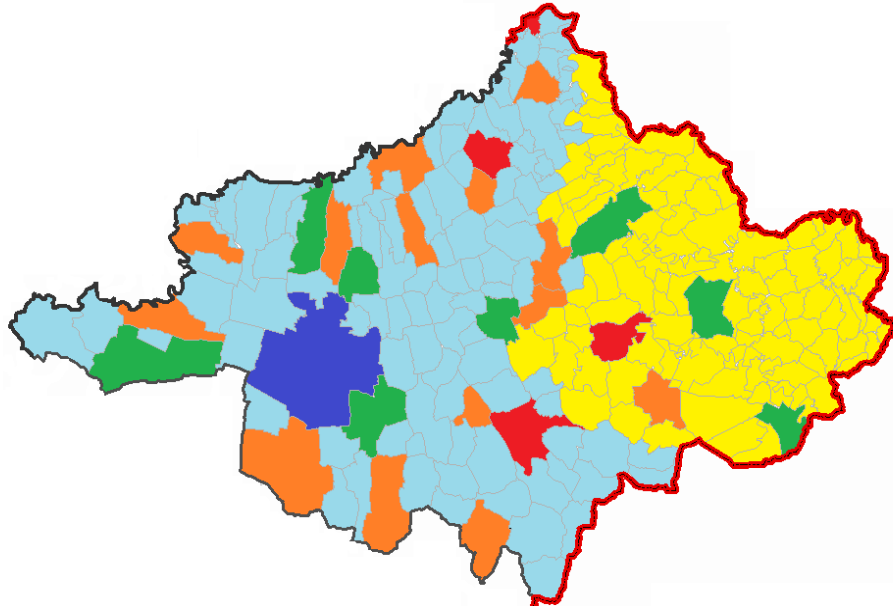
Megyei szerepkör

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója (2013) meghatározza a megye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszáltságát. A koncepció három nagyobb csoportba, azokon belül pedig alkategóriákba sorolja a településeket. Mátészalka a megye három decentrumának egyike.

A megyei gazdasági decentrumok – így Mátészalka is – fontos szerepet játszanak a megye egészének fejlesztésében. Mátészalka kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört. A decentrumok dinamizálása, integrált fejlesztése pozitív hatást gyakorolhat a környező térségek fejlődésére.

3. térkép A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció földrajzi fókuszai

Fejlett centrum:

A nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági, foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése.

 Nyíregyháza

Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok:

A megyei gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése

 Decentrum
 Járásközpont
 Egyéb város

Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák:

A megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése.

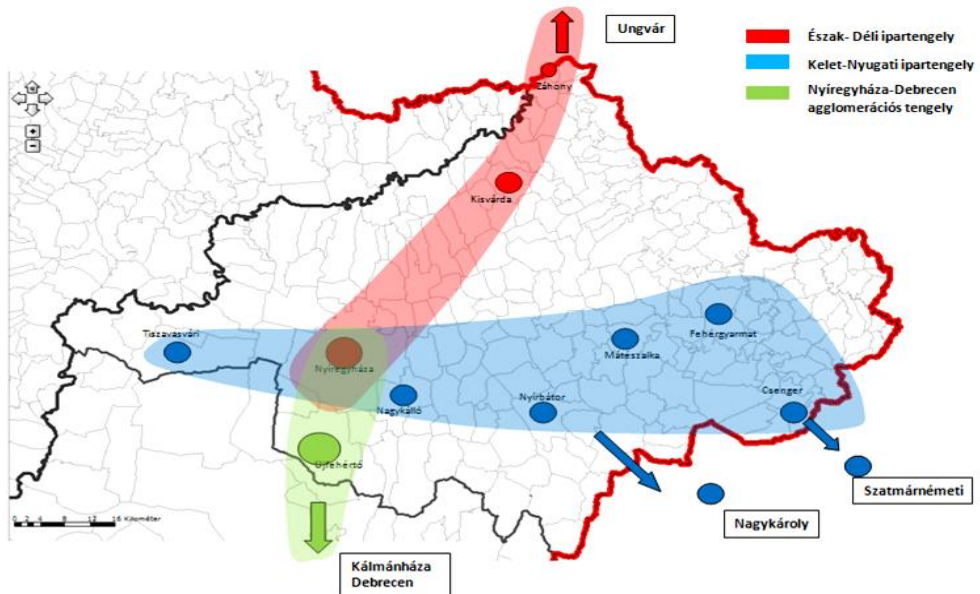
 Külső perifériák
 Rurális térségek

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepciója, 2014.

A megyei koncepció azonosítja a megye növekedési tengelyeit – ez alapján Mátészalka a kelet-nyugati növekedési és iparfejlesztési tengely részét képezi.

4. térkép Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyei, csomópontjai

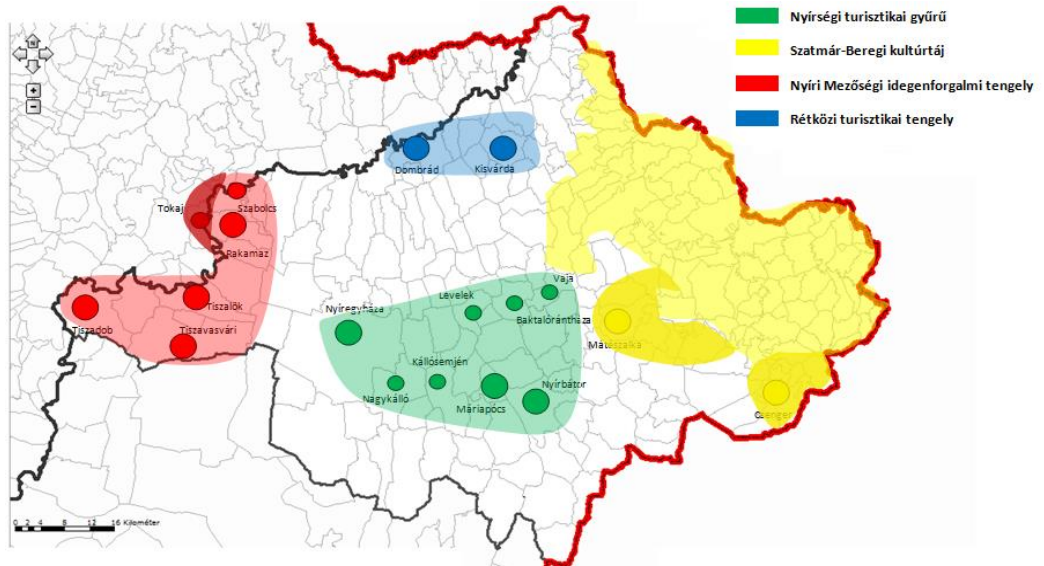

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, 2014.

Szatmár-Beregi kultúrtáj

A koncepció emellett rekreációs körzeteket, idegenforgalmi tengelyeket is kijelöl, ahol szintén megjelenik Mátészalka, mint a Szatmár-Beregi kultúrtáj fontos városa.

5. térkép Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelyei

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, 2014.

Térségi szerepkör

Mátészalka város a Mátészalkai járás székhelye. A járáshoz 26 település tartozik, ebből 3 város. A járás lakosságának 26,3%-át a járásszékhely Mátészalka lakossága teszi ki. A járáson belül a városi népesség aránya 41,8%.

6. térkép A Mátészalkai járás

Forrás: <http://www.jaras.info.hu/>

1. táblázat A Mátészalkai járás települései

Település	Jogállás	Terület (km ²)	Lakónépesség az év végén (fő)
Mátészalka	város	41	16 978
Nagyecséd	város	44	6 407
Vaja	város	29	3 588
Fábiánháza	község	27	1 734
Fülpösdaróc	község	4	322
Géberjén	község	5	476
Győrtelek	község	15	1 608
Hodász	község	26	3 343
Jármi	község	12	1 290
Kántorjánosi	község	42	2 152
Kocsord	község	25	2 876
Mérk	község	25	2 166
Nagydobos	község	27	2 179
Nyírcsaholy	község	34	2 187
Nyírkáta	község	39	1 958
Nyírmeggyes	község	29	2 604
Nyírparasznya	község	15	990
Ópályi	község	27	2 967
Ökörítőfűlpös	község	33	1 863
Ór	község	18	1 441
Papos	község	11	811
Rápolt	község	3	137
Szamoskér	község	10	414
Szamoszeg	község	35	1 932
Tiborszállás	község	26	1 023
Vállaj	község	22	1 025
Járási összesen	-	625	64 471

Forrás: KSH, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye statisztikai évkönyve, 2013.

A Mátészalkai járás és a Mátészalkai kistérség települései megegyeznek egymással. A Mátészalkai járást a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.)

„Szabolcs 05
Településfejlesztési
Társulás”

Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a *komplex programmal fejlesztendő járások* közé sorolta.

A város fontos szerepet tölt be a „Szabolcs 05 Területfejlesztési Társulás”-ban. A társulás 2015. január 30-án, Mátészalkán tartotta alakuló ülését. A társulást a megyei 05. számú választókerülethez tartozó 44 települési önkormányzat alakította meg, közös területfejlesztési tervek kidolgozására és projektek megvalósítására.

1.1.2 A település vonzaskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

A gazdasági és társadalmi folyamatok térbeli szerveződését nagymértékben befolyásolják a funkcionális alapon formálódó központ-vonzaskörzet kapcsolatok. A vonzaskörzet azon településeket foglalja magába, amelyek lakosságára, valamint gazdasági és civil szereplőinek tevékenységére a központi szerepkörű város, jelentős és közvetlen hatást fejt ki.

Az ITS készítéséhez közétett útmutatók nem adnak egyértelmű módszertani iránymutatást a városok vonzaskörzeteinek lehatárolásához, így egyéni és rugalmas megoldásokat alkalmaztunk. Mátészalka esetében a térségi kapcsolatrendszer az alábbi mutatók segítségével rajzolható meg:

- oktatási vonzaskörzet: bölcsőde, óvoda és iskolába bejáró gyermekek száma
- munkaerő-piaci vonzaskörzet: foglalkoztatottak ingázási adatai
- egyéb vonzaskörzet: közigazgatási és közszolgáltatási feladatellátás illetékességi terület

Azt, hogy egy város szolgáltatásai – beleértve a munkahelyek kínálatát is¹ – más település lakosai, vállalkozásai milyen gyakran veszik igénybe, alapvetően befolyásolják az elérhetőség és ezen belül a közösségi közlekedés feltételei- ezt részletesen a 1.15 fejezet mutatja be.

1.1.2.1 Oktatási vonzaskörzet

Oktatási
vonzaskörzet

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján közel 110 településről érkeztek Mátészalkára, a bölcsődébe, óvodába és iskolába járó gyerekek. A statisztika szerint számuk 3206 fő volt. 11 település esetén legalább 100 fő ingázik a város nevelési és oktatási intézményeibe, további 12 település esetén az érintett gyerekek száma 50 és közel 90 fő közé esett.

2. táblázat A Mátészalkára bejáró bölcsődések, óvodások és iskolások száma településenként

Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma
Nagyecsed	303	Szamosszeg	100	Tyukod	55
Ópályi	226	Mérk	87	Őr	54
Kocsord	187	Fábiánháza	84	Fehérgyarmat	51
Vaja	143	Ókőritőfűlpös	78	Csenger	48
Nagydobos	137	Porcsalma	76	Tiborszállás	43
Nyírcsaholy	135	Kántorjánosi	61	Rohod	42
Nyírmeggyes	129	Papos	61	Nyírbogát	41
Hodász	119	Tunyogmatolcs	59	Nyírbátor	35
Járm	107	Győrtelek	56	Géberjén	30
Nyírkáta	102	Nyírparsznya	55	Vásárosnamény	30

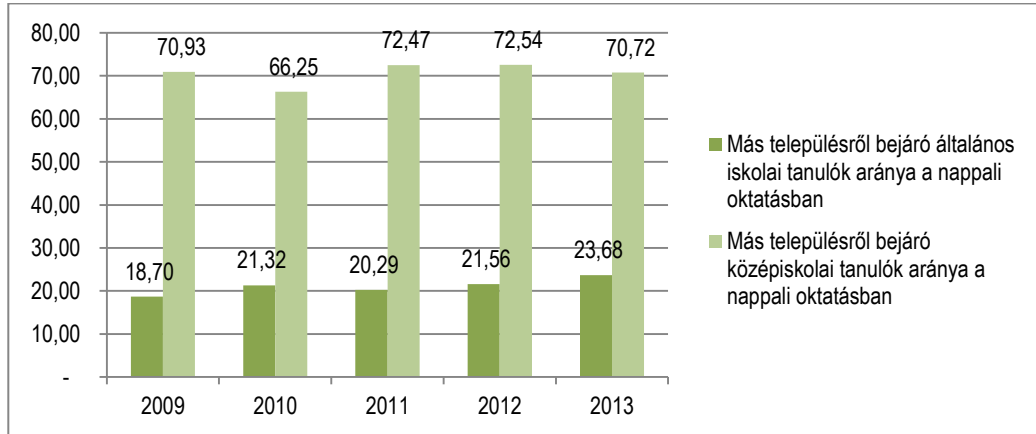
Forrás: KSH, 2011 (az első 30 település)

¹ Kutatások alapján a könnyű elérhetőség csak szükséges, de nem elégséges feltétele a napi ingázás vállalásának, ezt számos más tényező (pl. munkaerő-piaci helyzet, munkabér, nem) is befolyásolja. Forrás: Köllő János: Az ingázási költségek szerepe a regionális munkanélküliségi különbségek fenntartásában – Becslési kísérlet. In: Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek 2002/2, Bartus Tamás (2012): Területi különbségek és ingázás. In: A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990-2010 (Budapest Intézet)

Ezzel szemben a városból eljáró diákok száma közel 400 fő, közülük legtöbben Debrecent és Nyíregyházát választják.

1. ábra Más településről bejárók aránya az általános és középiskolai tanulók között

Forrás: KSH, 2009-2013.

Az elmúlt évek adatai alapján is jól látható Mátészalka központi szerepköre az oktatás területén, bár a bejáró középiskolások aránya csökkent, az általános iskolába járó utazó diákok aránya folyamatos növekedést mutat. (A város oktatási rendszerét az 1.8.1.1. fejezet mutatja be részletesen).

1.1.2.2 Munkaerő-piaci vonzaskörzet

Munkaerő-piaci vonzaskörzet

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Mátészalkára naponta munkavállalási céllal ingázók száma 4353 fő, ami a helyben foglalkoztatottak (9862 fő) 44,1%-a volt. A KSH 72 olyan települést azonosított, amelynek legalább egy lakosa Mátészalkán dolgozik, ezek közül 13 településről minimum 100 fő érkezik, további 12 településről pedig 90-50 fő jár dolgozni a városba.

3. táblázat A Mátészalkára bejáró foglalkoztatottak száma településenként

Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma
Kocsord	466	Tunyogmatolcs	107	Géberjén	65	Nyírcsászári	21
Nyírmeggyes	351	Tiborszállás	106	Nyíregyháza	65	Debrecen	20
Nagyecséd	337	Papos	104	Kántorjánosi	55	Tyukod	17
Ópályi	329	Győrtelek	94	Nyírbátor	53	Fülpösdaróc	15
Nyírcsaholy	279	Vaja	91	Vásárosnamény	38	Kisar	11
Jármí	191	Hodász	88	Porcsalma	30	Penyige	9
Nagydobos	188	Fehérgyarmat	82	Mérk	27	Rohod	8
Szamosszeg	174	Ökörítőfülpös	76	Csenger	27	Nyírbogát	8
Ór	131	Nyírkáta	70	Szamoskér	22	Nábrád	8
Fábiánháza	118	Nyírparasznya	67	Vállaj	22	Nyírmada	8

Forrás: KSH, 2011. (az első 40 település)

A város munka-erő kapacitását mutatja, hogy a bejáró munkavállalókkal szemben mindösszesen 1290 fő mátészalkai lakos jár el más településre dolgozni. Legnagyobb számban, Nyírbátorban és Nyíregyházán vállalnak munkát, valamint közel 40 fő ingázik Mátészalka és Nagyecséd, Nyírmeggyes, Debrecen között nap, mint nap. A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma 2011-ben 5509 fő volt.

1.1.2.3 Egyéb szempontok alapján kijelölhető vonzaskörzet

A város közigazgatási vonzaskörzetét a Mátészalkai járás települései jelentik, amely bemutatását az 1.1.2 fejezet tartalmazza.

A városban működő Szatmári Egyesítet Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmény biztosítja az egészségügyi alap- és szociális ellátásokat, valamint a Mátészalka Kórház nyújt központi szakellátási egységet a környező településeknek.

Kulturális vonzásában kiemelendő a mátészalkai Képes Géza Városi Könyvtár, amely 2007 óta térségi feladatokat is ellát. Jelenleg 13 településen szolgál könyvtári feladatokat, biztosít mozgókönyvtári ellátást.

1.1.2.4 A város és vonzaskörzetének együttműködése

Mátészalka feladatai a vonzaskörzet tekintetében kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni, és a feladatokat magas színvonalon ellátni. Kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni a környező – nemcsak a Mátészalkai járásba tartozó – településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

4. táblázat: Munkamegosztás Mátészalka és a vonzaskörzetébe tartozó települések között

Mátészalka mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkahely ■ Közigazgatás ■ Egészségügy, szakellátás ■ Középfokú oktatás ■ Kiskereskedelmi szolgáltatások ■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ■ Kommunális szolgáltatások ■ Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkaerő ■ Rekreációs tevékenység ■ Lakóterület ■ Mezőgazdasági termékek ■ Alternatív ipari területek ■ Közszolgáltatások

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrautaltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

A Mátészalkai járás, illetve vonzaskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képes legyen problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak Mátészalka, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Mind a kistérségben, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,

- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek azonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A város és vonzáskörzete közötti együttműködések célja az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveinek, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével

- a közös és hatékony feladatellátás,
- a funkciók térbeli eloszlásának optimalizálása,
- egymást kiegészítő és egymás hatásait felerősítő fejlesztések megvalósítása,
- a felesleges, párhuzamos kapacitások felszámolása.

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót 2014. január 3-án fogadták el Nemzeti Fejlesztés 2030 címmel. Ez a dokumentum alapvetően nem tartalmaz település-specifikus megállapításokat, azonban meghatároz olyan térségeket, kategóriákat, amelyek esetében sajátos beavatkozások lehetnek szükségesek. Mátészalka szempontjából a következő kategóriák a leginkább relevánsak:

- vidékies térség (<120 fő/km²),
- magas arányú roma népességgel rendelkező térség,
- védendő kulturális örökségek,
- környezeti meghatározottságú, természeti gazdálkodás területe,
- nap-, szél- és geotermikus energia hasznosítására legjobban javasolt térség,
- aszály és hőhullámok szempontjából legsérülékenyebb térségek,
- árvíz szempontjából legsérülékenyebb terület.

1.2.2 Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

A megyei önkormányzatok területfejlesztési és területrendezési feladatait törvényi szinten a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szabályozza. A fenti jogszabályokban foglaltak alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el (2011. évi CLXXXIX. törvény 27.§). Továbbá a megyéknek az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban területfejlesztési koncepciót,

illette a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével területfejlesztési programot kell készíteniük (1996. évi XXI. törvény 11.§). A 2014-2020-as időszak megyei területfejlesztéshez kapcsolódó dokumentumait a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei közgyűlés az alábbi önkormányzati határozataival fogadta el:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció – Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés 14/2014 (II. 20.) önkormányzati határozatával elfogadta.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program – a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés 67/2014 (IX. 30.) önkormányzati határozatával elfogadta.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója, a dokumentum kidolgozását megelőző komplex helyzetfeltárára alapozva nagytávra fogalmazza meg a megye jövőképét, valamint meghatározza hosszútávra a megye átfogó és horizontális céljait.

- Az aktív megye - Értéktéremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése,
- A szolidáris megye - A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása,
- A vonzó megye - Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése.

A megyei koncepció
stratégiai céljai

A koncepcióban továbbá kijelölésre kerültek a megye középtávú fejlődését meghatározó stratégiai céljai, amelyek közül tematikus és területi célokat lehet megkülönböztetni, ezekhez 10 fejlesztési prioritás került hozzárendelve. A koncepció átfogó, horizontális, valamint tematikus céljai a megye egész területét érintik, egyes tematikus céloknál a fejlesztések ágazati jellege miatt a hangsúly a megye bizonyos területeire koncentrálódik.

2. ábra Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggése

	Stratégiai célok		Prioritások
TEMATIKUS	Versenyképes élelmiszergazdaság – az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon	→	1. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése
	Zöld megye – Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	→	2. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése
	Proaktív megye – A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása	→	3. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása
	Képzett megye – rugalmas szakképzési, felsőoktatási és innovációs környezet kialakítása	→	4. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása
TERÜLETI	Fejlett centrum – a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése	→	5. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése
	Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok – a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése	→	6. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése 7. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése
	Élhető vidék és felzárkózó külső periferiák – a megye külső periferiáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése	→	8. Élhető vidéki térségek megteremtése 9. A külső periferiák felzárkóztatása 10. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása*

* horizontális jellegű prioritás

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Operatív Programja

Kapcsolódás a
megyei
konceptióhoz

A megyeszékhely földrajzi elhelyezkedéséből eredően nem képes teljesen kiterjeszteni gazdaságfejlesztő hatását a megye keleti felére, ennek következtében a megye fejlődésében Nyíregyháza mellett, fontos szerepet töltenek be a térség gazdasági decentrumai (Mátészalka, Nyírbátor, Kisvárda-Záhony). A megye decentrumai elsősorban ipari központok, amelyek közül Mátészalka kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört. A decentrumok azonban nem csak gazdasági, hanem kulturális decentrumok is, ebből eredően erősíteni szükséges a kulturális és turisztikai vonzerejüket.

Mátészalka a megyei területfejlesztési koncepció területi céljai közül a 6. és a 7. stratégiai célokhoz kapcsolódóan, a területfejlesztési program területi prioritásai közül a 6. és a 9. jelenik meg.

6. stratégiai cél: Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok- a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése – megyei **decentrumok** (Kisvárda-Záhony, Mátészalka, Nyírbátor) és a megye egyéb **járásközpontjai**

7. stratégiai cél: Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák - a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése – megye **vidéki térségei** és a megye **külső perifériája** (A megye külső perifériája területileg egybeesik a Csengeri, Fehérgyarmati, Mátészalkai és a Vásárosnaményi járások területével.)

A tematikus célok közül a versenyképes élelmiszergazdaság és a hozzá tartozó prioritás elérésében tud hozzájárulni még a megyei célokhoz.

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

1.2.3.1 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szakképzési koncepció

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szakképzési koncepciója 2013-ban azzal a céllal készült el, hogy olyan szakképzési fejlesztési célokat és elveket határozzon meg, amelyek alkalmasak a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és képzési rendszer kialakítására.

A nevezett koncepcióban megfogalmazott stratégiai és speciális célok valamint néhány releváns hozzájuk rendelt feladat a következők:

1. A szakképzés eredményességének növelése

- Elsősorban a megye, azon túl a hazai munkaerőpiac igényeinek kielégítésére alkalmas szakképzési struktúra kialakítása, a képzési kínálat racionalizálása mind iskolarendszerű szakképzés, mind a felnőttképzés területén
- A gazdaság részéről érkező jelzések figyelembevétele a szakmai és gyakorlati képzés tartalmának kidolgozásakor
- A pályorientáció hatékonyabbá tétele, a pályakövetés rendszerének megerősítése
- A tanulószervezetek és a gyakorlati képzőhelyek számának további növelése, ezáltal a duális képzési forma minél szélesebb körben történő bevezetése
- A tanulók szakmai és általános kompetenciájának fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás támogatása
- A gyakorlati oktatók folyamatos képzése

2. A szakképzési intézményrendszer rugalmasságának növelése

- Elsősorban a megyei, azon túl a hazai gazdasági igényekhez igazított képzési kínálat kialakítása
- Együttműködés a megyében szakképzést végző intézményekkel és azok fenntartóival

3. Finanszírozhatóság biztosítása

- A Nemzeti Foglalkoztatási Alap képzési alrendszeréből nyújtott támogatások minél nagyobb arányú felhasználása
- A szakképzésihez kapcsolódó egyéb hazai és Európai Uniói források feltárása és kiaknázása
- A képzési kínálat koncentrációja, a rendelkezésre álló kapacitások hatékonyabb, gazdaságosabb kihasználása, a források felhasználásának optimalizálása

4. A gazdasági kamarák, érdekképviseltek részvétele a szakképzési feladatok megvalósításában

- Elsősorban a megyei gazdálkodó szervezetek szakképző iskolát végzettek iránti igényének, velük szemben támasztott elvárások, követelmények feltérképezése
- A munkaerő-piaci elvárások érvényesülését tartalmazó fejlesztési irányvonalak meghatározása

5. Az esélyegyenlőség biztosítása

- A horizontális elvek érvényesítése

A koncepció megfogalmazza, hogy a megye hagyományaira, sajátosságaira, lehetőségeire alapozva szükséges a képzések átalakítása, többek között a mezőgazdasági és élelmiszeripari szakképzések tekintetében, valamint a hiányszakmákra fókuszálás új képzések kialakításával. Tekintettel arra, hogy a Mátészalkában működő középiskolák széleskörű szakképzési lehetőségeket biztosítanak, működésük során figyelembe kell venni a megyei szakképzési koncepcióban megfogalmazott célokat és a hozzájuk rendelt feladatokat. Mivel az önkormányzat a középfokú intézményei felett fenntartói funkcióját elvesztette, így leginkább csak koordinációs, ösztönző és közvetítő szerepkört tud betölteni ebben a folyamatban.

1.2.3.2 Magyarország S3 Stratégia Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei háttérdokumentum

A 2014-ben készült dokumentum Szabolcs-Szatmár-Bereg megye intelligens szakosodási lehetőségeit vizsgálja, a kidolgozandó megyei intelligens szakosodási stratégiához adott prioritások háttérdokumentumaként. A helyzetfeltárás és a SWOT analízis eredményeként az alábbi **jövőkép**et fogalmazta meg:

„Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elindul a növekedés és a felzárkózás útján, építve a térség kedvező belső és geopolitikai adottságaira, a megye innovációs rendszerének és kutatás - fejlesztési tevékenységének dinamizálásával”.

A dokumentumban megfogalmazott **átfogó cél**: A megye innovációs rendszerének erősítésén keresztül a megye tudásbázisának, innovációs tevékenységének növelése, melynek célja a

kiemelt stratégiai ágazatok nemzetközi versenyképességének javítása és a társadalmi jólét növelése.

A célok elérését segítő **fejlesztési területek** az alábbiak:

F1. A megye innovációs tevékenységének fejlesztése

- F1.1. A megyei kutatás-fejlesztési infrastruktúra fejlesztése, bővítése
- F1.2. Az innovációs tevékenységhez szükséges humán erőforrás fejlesztése
- F1.3. A vállalatok innovációs tevékenységének támogatása
- F1.4. Az innovációt támogató intézményrendszer fejlesztése

F2. Az innovációs szeplok közötti együttműködések ösztönzése

- F2.1. Kutatóhelyek és vállalatok közötti együttműködések erősítése, a technológia transzfer erősítése
- F2.2. Klaszterfejlesztés, innovációs klaszterek létrehozása
- F2.3. Hazai és nemzetközi együttműködések támogatása

Ágazati fejlesztési terület: F3. A zöldség-és gyümölcsstermesztésre épülő élelmiszeripari vertikum innovációs teljesítményének és versenyképességének fejlesztése

- F3.1. Élelmiszeripari innovációs intézmények tevékenységének fejlesztése
- P.3.2. A technológia transzfer segítése az élelmiszeripari innovációk piacosításában
- P.3.3. A megújuló energiák hasznosítása a mezőgazdasági termelésben

Mátészalka város adottságai egyrészt a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén illeszkedik a stratégia céljaihoz, másrészt a jelenlévő nemzetközi vállalatok egy része folyamatosan végez bizonyos típusú fejlesztő tevékenységet. Mátészalka elsősorban úgy tud hozzájárulni a megyei innovációs célok eléréséhez, ha a kutatás-fejlesztési tevékenységek a jövőben formalizáltabban és szélesebb körű együttműködésben zajlanak.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A jelenleg figyelembe veendő magasabb szintű területrendezési terv a 2003. évi XXVI. törvénnyel jóváhagyott többször (*legutóbb: 2013. évi CCXXIX. tv.-el*) módosított Országos Területrendezési Terv (OTrT tv.), valamint a 19/2011. (XII. 1.) megyei önkormányzati rendelettel jóváhagyott Szabolcs-Szatmár Megyei Területrendezési Terv (SZSZB MTrT).

Mivel a megyei területrendezési terveket 2015. december 31 -éig kell az OTrT tv. 2013. évi CCXXIX. tv - el (továbbiakban MTv.) megállapított rendelkezéseivel összhangba hozni, ezért a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az MTv. átmeneti rendelkezéseket állapított meg. Ezeket az OTrT tv. 31/B §-a tartalmazza. Ezen átmeneti rendelkezések figyelembe vételével készül a stratégia ezen munkarésze.

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

7. térkép Mátészalka az Országos Szerkezeti Terven

Forrás: OTrT

Mátészalka területét az alábbi országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok és elemek érintik:

- egyéb országos törzshálózati vasúti pálya,
- elsőrendű árvízvédelmi fővonal,
- főút (49. számú és a 471. számú),

- Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározó.

Az országos területfelhasználási kategóriák közül a települést az alábbiak érintik:

- mezőgazdasági térség,
- erdőgazdasági térség,
- vegyes területfelhasználású térség,
- települési térség,
- vízgazdálkodási térség.

Övezeti érintettség vizsgálata során az alábbi tényezők érintik Mátészalkát:

5. táblázat Az övezeti érintettség vizsgálata az OTrT alapján

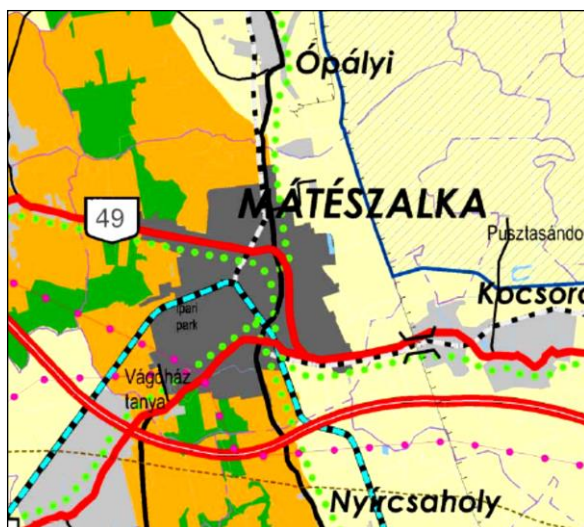
Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Országos ökológiai hálózat övezete	Érinti
2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
3.	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
4.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Érinti
5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
6.	Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	Nem érinti
7.	Országos vízminőség-védelmi terület övezete	Nem érinti
8.	Nagyvízi meder területének övezete, Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete	Érinti
9.	Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Nem érinti

Forrás: OTrT

1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2011. évben hagyta jóvá Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye hatályos területrendezési tervét.

8. térkép Mátészalka a Térségi Szerkezeti Terven

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve

A települést érintő műszaki infrastruktúra hálózatok és elemek:

- főút (49. sz., 471. sz.),
- térségi mellékút,
- átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat,
- elsőrendű árvízvédelmi fővonal,
- egyéb országos törzshálózati vasútvonal,
- vasúti mellékvonal,
- térségi kerékpárút-hálózat.

A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség:

6. táblázat Az országos és megyei övezetek általi érintettség vizsgálata

Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti erdőgazdálkodási térség	Érinti
2.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti mezőgazdasági térség	Érinti
3.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti vegyes területfelhasználású térség	Érinti
4.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti települési térség	Érinti
5.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti vízgazdálkodási térség	Érinti
6.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti építmények által igénybevett térség	Érinti

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve, a 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerint

A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § f.) szerinti vizsgálat:

7. táblázat Országos Övezeti érintettség vizsgálata Mátészalkán

Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Országos ökológiai hálózat övezete	Érinti
2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
3.	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
4.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Érinti
5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
6.	Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	Nem érinti
7.	Országos vízminőség-védelmi terület övezete	Nem érinti
8.	Nagyvízi meder területének övezete, Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete	Érinti
9.	Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Nem érinti

Forrás: OTTr

A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § g.) és h.) szerinti vizsgálata alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv települést érintő elhatározásai.

8. táblázat Országos és megyei övezetek általi érintettség

Ssz.	Övezetek megnevezése	Övezeti érintettség
1.	Országos ökológiai hálózat – magterület övezete	Nem érinti
2.	Országos ökológiai hálózat – puffer-terület	Nem érinti
3.	Országos ökológiai hálózat – ökológiai folyosó	Érinti
4.	Erdőtelepítésre alkalmas terület	Érinti
5.	Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete (ajánlott)	Nem érinti
6.	Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Nem érinti
7.	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Érinti
8.	Földtani veszélyforrás területe által érintett települések övezete	Nem érinti
9.	Honvédelmi terület övezete	Nem érinti
10.	Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület (ajánlott)	Érinti

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve, a 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerint

9. táblázat A települések sajátos megyei térségek általi érintettsége vizsgálata

Ssz.	Sajátos megyei térség	Település érintettsége
1.	Gazdaságfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai	Érinti
2.	Turizmusfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai	Nem érinti
3.	Érzékeny települési térségek	Érinti
4.	NATURA 2000 természet megőrzési területek	Érinti
5.	NATURA 2000 madárvédelmi területek	Nem érinti
6.	Magas természeti értékű területek	Nem érinti
7.	Komplex tájgazdálkodás térségei	Nem érinti
8.	Nitrátérzékeny területek	Érinti
9.	Térségi jelentőségű szántóföldi árutermelő mezőgazdaság területe	Nem érinti
10.	Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter által érintett település	Érinti
11.	Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület	Érinti

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve, a 14/2011. (XI. 30.) Önkormányzati Határozat szerint

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek a település fejlesztését befolyásoló megállapításai

10. táblázat Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásai

Település neve	
Kocsord	- 49-es főút tehermentesítése - M49-es nyomvonal
Nyírcsaholy	- nincs ilyen, elkészült infrastruktúra csatlakozások vannak
Jármi	- Nem érkezett felvetés, jelenleg az útsatlakozások és a kerékpárút kiépítése megtörtént. - M49-es nyomvonal
Ópályi	- Kerékpárút nyomvonal kialakítása
Nyírmeggyes	- Tervezett kerékpárút összekötés

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Településfejlesztési
Koncepció

Mátészalka Város Településfejlesztési Koncepciója 2009-ben készült el, a korábbi dokumentumok (pl. Mátészalka Hosszútávú Településfejlesztési Koncepciója, 2004, az 1/2004. (I.23.) KT számú határozattal elfogadva) figyelembevételével.

A koncepcióban megfogalmazott **hosszú távú jövőkép** (vízió) az alábbi:

„A településnek a határok szublimálódása révén kedvezőbbé váló térszerkezeti helyzete, a határmenti együttműködés fokozódása és a támogatott fenntartható fejlődési programok megerősödése révén Mátészalka 2025-re a jelenlegi európai átlag életminőség felé közelít, a környezetvédelmi és energetikai fejlesztések terén pedig a nyugat-európai szintet eléri.”

A koncepcióban az alábbi **hosszú távú célok** kerültek kijelölésre:

- **1. cél:** *A népességmegtartó képesség növelése:* a jövedelembiztosító foglalkoztatási területek bővítése szükséges, különösen a szolgáltatások és az idegenforgalom területén, a kedvezőbb forgalmi-közlekedési helyzet, a határ mentiségből eredő periféria helyzet oldásával.
- **2. cél:** *A szociális biztonság folyamatos fenntartása:* Elvárás, hogy a város a fejlett európai városok színvonalát érje el, a mezőgazdaság és ipar dinamikusan fejlődjön. A város gazdaságának radikális megújítása, szerkezeti átalakulása a leggondosabban kidolgozott foglalkoztatás- és szociálpolitikai védőháló kiépítésével együtt történhet.
- **3. cél:** *A regionális fejlesztési irányokhoz hangolt kitörési irányok meghatározása:* A település gazdaságfejlesztésének kitörési pontjait a regionális és kistérségi kitörési irányokkal összhangban kell kialakítani, a kohézió, versenyképesség, fenntarthatóság elvének érvényesítésével. Stratégiai cél, hogy a gazdaságfejlesztés a fenntarthatóság alapján történjen. A jövőben valamennyi jelentős beruházáshoz különféle mélységű környezet-tanulmányokat kell készíteni a funkcionális mérlegeken (auditokon) túl. Az önkormányzat jogosítványait területekre lebontó városrendezési szabályozásnak biztosítania kell:
 - a kultúra-megtartó és idegenforgalmi erőforrások védelmét,
 - az energiahatékonyságot és a lehető legtisztább technológiákat, a nem megújuló források védelmét,
 - a föld teljes értékű forrásnak tekintését,
 - a biodiverzitás városi területen történő megőrzését a város igazgatási területébe beható összefüggő zöld folyosókkal.
- **4. cél:** *A városképi karakter és értékek védelme, európai színvonalú új értékek létrehozása, az eltérő lakóterületekhez illeszkedő építés-szabályozás kialakítása:* A városképi arculat védelmére és fejlesztésére a jelenleginél differenciáltabb helyi védelem és szabályozás szükséges, az egyes épület-részletek megóvásától kezdődően a városképi egységek kialakításáig terjedően. Új lakóövezetek kialakítása alapvetően családi házas beépítés esetén illeszkedik a városközpont körüli kialakult városszerkezetbe. A családi házas területeken, hosszú távon reális az átépítések építészeti minőségének emelése. Kiemelt fejlesztési területként kell kezelni a központ térségét.

Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) 2010-ben került kidolgozásra. A stratégia célrendszere az alábbiakban foglalható össze:

- Mátészalka **hosszú távú jövőképe**: „Mátészalka, mint az egyik leghátrányosabb helyzetű kistérség központjának felzárkóztatása a város kereskedelmi és gazdasági központtá válása, közszolgáltatások modernizálása, valamint esztétikusabb élhetőbb városkép kialakítása révén.”
- **Tematikus célok**:
 - Gazdaságélénkítés, turizmusfejlesztés
 - Élhető, esztétikus városi környezet kialakítása
 - Felzárkózó kistérség, megerősödött kistérségi központ
 - Esélyteremtő város

9. térkép Mátészalka városrészei a korábbi IVS-ben

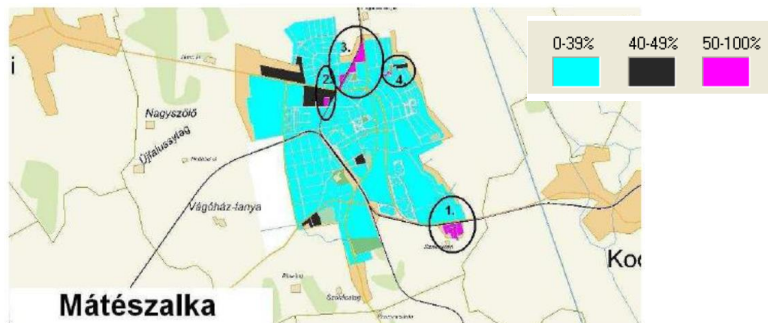
Forrás: Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2010.

- **Városrészi célok**:
 - Városközpont: A városközpont fejlesztésének elsődleges célja egy olyan funkció-gazdag városrész esztétikus létrehozása, mely hatékonyan támogatja a település tőke és lakosság-vonzó képességét.
 - Északi városrész: A városrész karakteres, kertvárosi jellegét megőrizve a városba betelepülni szándékozók célpontjává válik. A fejlesztés során a városképi anomáliák és az infrastrukturális hiányosságok felszámolásra kerülnek.
 - Keleti városrész: A városrész a rekreációs és idegenforgalmi lehetőségeinek fejlesztése révén a városi és a térségi lakosság célpontjává válik, ugyanakkor a városkép rendezésével, valamint a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével a lakófunkció további térnyerése várható.
 - Déli városrész: A közösségi és a kereskedelmi funkciók fejlesztése tekinthető prioritásnak.

- Nyugati városrész: Az oktatási rendszer átfogó fejlesztésével és a dinamikus üzleti vállalkozások jelenlétével kialakuló térségi gazdasági és szakképzési centrum, jelentős központi szerepre tesz szert és hatékonyan támogatja Mátészalka térségi központi jelentőségét.
- Az IVS-ben az alábbi akcióterületek kerültek kijelölésre:
 - Északi városközpont akcióterület, Déli városközpont akcióterület
 - Régi városközpont akcióterület
 - Északi városrész akcióterület
 - Keleti városrész K1 jelű akcióterület
 - Keleti városrész K2 jelű akcióterület
 - Keleti városrész K3 jelű akcióterület
 - Déli városrész D1 jelű akcióterület
 - Déli városrész D2 jelű akcióterület
 - Nyugati Városrész NY1 jelű akcióterület
 - Nyugati Városrész NY2 jelű akcióterület

A korábbi IVS-ben a 2001. évi népszámlálási adatok alapján az alábbi szergerátumok kerültek lehatárolásra.

10. térkép Mátészalka szegregátumai a korábbi IVS-ben

Forrás: Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2010, 2001. évi népszámlálási adatok alapján

Az IVS részeként elkészült *Antiszegregációs Stratégia* fő célkitűzése az alábbiak szerint fogalmazható meg: „A lakóövezetben élők jelenlegi és jövőbeli életminőségének javítása, a lakóövezet vonzó legyen az itt élők és az újonnan betelepülő lakók számára.”

A megfogalmazott tematikus célok az alábbiak:

- Kitörési lehetőségek biztosítása
- Szociális és jövedelmi helyzet javítása
- A városrész élhetőségének fejlesztése

A korábbi IVS
megvalósulásának
értékelése

11. táblázat: A korábbi IVS-ben tervezett fejlesztések megvalósulásának értékelése

	Projekt megnevezése	Megvalósult (igen/nem/részben)
Régi városközpont AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ A történelmi főutca és környezetének - Kossuth Lajos utca, Kossuth tér- rendezése, rekonstrukciója, helytörténeti emlékeinek helyreállítása, rekonstrukciója ■ Mozi épületének hasznosítása ■ Zsinagóga rekonstrukciója ■ Kerékpáros sáv kialakítása ■ Oktatási intézmények rekonstrukciója ■ Az „Első villamosított lakóház” rekonstrukciója ■ Zöldfelületek arányának növelése (Zöldfa u. – Nagykárolyi út melletti temető területén) ■ Bérházak, lakások, társasházak fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ részben ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem
Északi városrész AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zöldfelületek, terek rekonstrukciója ■ Kerékpáros sáv kialakítása ■ Északi városrészi óvoda rekonstrukciója 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ nem ■ igen
Keleti városrész K1 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ „Pláza” fejlesztés, Kereskedelmi és szolgáltató központ kialakítása ■ Képes Géza Általános Iskola rekonstrukciója ■ Kikelet Tagóvoda rekonstrukciója ■ Keleti lakótelepi sportpálya és sportöltöző (leromlott állapotú sportlétesítmények felújítása) ■ Panelprogram folytatása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ igen ■ igen ■ részben ■ nem
Keleti városrész K2 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ József Attila köz megnyitása ■ Kerékpáros sáv kialakítása ■ Bérházak fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ igen ■ nem ■ nem
Keleti városrész K3 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Strandfürdő és környezetének fejlesztése ■ Kemping kialakítása ■ Városi Szabadidőpark kialakítása (az erdei iskola mögötti területen) ■ Kraszna menti turisztikai projekt ■ Zöldfelület fejlesztés ■ Kerékpáros sáv kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ részben ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem ■ nem

	Projekt megnevezése	Megvalósult (igen/nem/részben)
Déli városrész D1 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Temető bővítés ■ Kerékpárút kialakítása ■ Zöldterület fejlesztés és rekonstrukció 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ részben ■ nem
Déli városrész D2 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Piac-vásártér rekonstrukciója, funkcióbővítés ■ Közlekedés fejlesztése (471.sz. főútvonal Meggyesi úti szakasza és az Ipari út kereszteződésében körforgalom kialakítása) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ részben
Nyugati városrész NY1 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zöldfelületek, terek rekonstrukciója ■ Kerékpáros sáv kialakítása ■ Városi Sporttelep fejlesztése ■ Középfokú oktatási intézmények rekonstrukciója 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ részben ■ nem ■ részben
Nyugati városrész NY2 AT	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari park területének mennyiségi fejlesztése ■ Inkubátorház és képzési központ továbbfejlesztése ■ Kerékpárút kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nem ■ nem ■ részben

A fenti táblázatból látszik, hogy az IVS-ben lehatárolt fejlesztési akcióterületeken kijelölt fejlesztéseknek csak egy része valósult meg, hiszen a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem tették lehetővé a tervezett fejlesztések maradéktalan megvalósítását. Éppen ezért jelen stratégia kidolgozásakor a projekttervezés a korábban ütemezett projektek figyelembevételével történik.

Az alábbi táblázatban az IVS elfogadásakor kitűzött városfejlesztési célok időarányos megvalósítása kerül bemutatásra. A célok időarányos megvalósításának értékelése és egyben a **stratégia sikerességének megítélése**, a főbb városfejlesztési témakörökhöz kapcsolódóan, szakértői becslés alapján történt.

12. táblázat: A korábbi IVS célok teljesülésének értékelése

Témakörök, amelyekbe sorolandók a városfejlesztési célok	Konkrét IVS cél	Elérésének mértéke (%)* (szakértői becslés)
A vállalkozások működéséhez közvetlenül kapcsolódó („üzleti”) infrastruktúra fejlesztése	Gazdaságélénkítés, turizmusfejlesztés	40%
Vállalkozások közvetlen fejlesztése, vállalkozások versenyképességének javítása, munkahelyek létrehozásának ösztönzése a versenyszférában	Gazdaságélénkítés, turizmusfejlesztés	40%
A környezet- és természet védelme, környezeti infrastruktúra bővítése	Élhető, esztétikus városi környezet kialakítása	35%
Foglalkoztatathatóság javítása, emberi erőforrások fejlesztése	Gazdaságélénkítés, turizmusfejlesztés Esélyteremtő város	20%
Humán közszolgáltatások elérhetősége, minőségének javítása	Felzárkózó kistérség, megerősödött kistérségi központ	65%

Témakörök, amelyekbe sorolandók a városfejlesztési célok	Konkrét IVS cél	Elérésének mértéke (%)* (szakértői becslés)
Városi környezet minőségének javítása, közterület-rehabilitáció	Élhető, esztétikus városi környezet kialakítása	50%
Természeti és kulturális örökség turisztikai hasznosítása	Gazdaságélénkítés, turizmusfejlesztés	15%
Intézményfejlesztés, kapacitásépítés (...)	Felzárkózó kistérség, megerősödött kistérségi központ	35%

A város középtávú céljai közül az „Esélyteremtő város” tematikus cél nem valósult meg, ezáltal nem értékelhető, hiszen 2001. évi és 2011. évi népszámlálás adatai alapján 4-ről 5-re nőtt a szegregátumok száma. A kitűzött cél a hátrányos helyzetű rétegek szegregációjának felszámolását, a városi szegregátumok megszüntetését, szociális gazdaság kialakítását tűzte ki célul. A cél megvalósulását elsősorban a kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok, többek között az elhúzódozó gazdasági válság akadályozta.

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési szerződések (továbbiakban: szerződések) jogi hátterét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény határozza meg. Ennek értelmében a szerződés a településrendezési feladatok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmény. A 30/A.§ értelmében a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházást tervezővel. Utóbbi esetben átvállalhat olyan beruházási elemeket, amelyek kivitelezése egyébként az önkormányzatot terhelné. Ellentételezésként az önkormányzat a szükséges településrendezési módosításokat végrehajtja.

Mátészalka Város Önkormányzata egyelőre nem alkalmazta a településrendezési szerződés eszközt, de településfejlesztési céljainak megvalósítása során mérlegeli ennek lehetőségét.

1.6 Településrendezési Tervi előzmények

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Mátészalkán a jelenleg hatályos településrendezési eszközök:

- Településszerkezeti Terv jelenlegi változatát a képviselő testület a 73/2014. (V.8.) határozattal elfogadta
- 26/2005. (IX.30.) rendelet Mátészalka Város Helyi Építési Szabályzatáról (egységes szerkezetben a módosításáról rendelkező 7/2007. (III.30.), a 29/2008. (IX.29.), a 16/2009. (XI.2.), a 20/2009. (XI.16.), a 13/2011. (V.30.), a 20/2011. (XII.02.), a 15/2013. (VI.3) és a 18/2014. (XII.5.) önkormányzati rendeletekkel)

A rendezési tervet a jogszabályokban előírtaknak megfelelően fogadták el. A rendezési terv összhangban van a településfejlesztési koncepcióval. A Helyi Építési Szabályzat egységes szerkezetbe van foglalva.

A korábbi módosítások indokai:

- utcaszélesítések minimalizálása a kisajátítási terhek csökkentése miatt
- bejelentések, kérelmek átvezetése, ezek elsősorban övezeti átsorolást igényeltek

További módosításra van szükség az új önkormányzati fejlesztési igények (pl. sportcsarnok fejlesztése) átvezetése miatt, illetve további kérelmek érkeztek be övezeti besorolásra vonatkozóan. 2015-ben tervezik a rendezési és a szerkezeti terv módosítását is, így ezek a dokumentumok összhangba hozhatóak az ITS-sel.

Rendezési Tervben
szereplő területek

Mátészalka Rendezési Tervében szereplő beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területei:

- Beépítésre szánt területek:
 - lakó (L): kisvárosias, kertvárosias, falusias
 - vegyes (V): településközpont vegyes, központi vegyes
 - gazdasági (G): kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület; ipari gazdasági terület; mezőgazdasági profilú gazdasági terület
 - különleges (K): különleges hulladékkezelő hely területe; különleges városüzemeltetésű kertészet területe; különleges közlekedési terület; különleges garázs terület
- Beépítésre nem szánt területek:
 - közlekedési és közmű (Kö): közlekedési közúti általános terület; közlekedési kötőtpályás terület
 - zöldterület - közpark (Z)
 - erdő (E): védelmi erdőterület; egészségügyi, szociális, turisztikai erdőterület; gazdasági erdőterület
 - mezőgazdasági (M): kertes mezőgazdasági terület; általános mezőgazdasági terület; korlátozott mezőgazdasági terület
 - vízgazdálkodási /vízügyi/ (V)
 - természetközeli terület (Tk)
 - különleges (K)

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A településszerkezeti terv az alábbi követelményeket és általános alapelveket rögzíti:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §. szerint:
„(1) A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdekek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.”

Ennek megfelelően készült a város Településszerkezeti terve a Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott elvek valamint a magasabb szintű rendezési eszközök elhatározásainak figyelembe vételével.

Városrendezésre
vonatkozó alapelvek

Mátészalka Város Önkormányzatának városrendezésre vonatkozó elhatározásait, alapelveit és iránymutató javaslatait a településfejlesztési koncepció tartalmazza:

A lakóterületek alakításának alapelvei:

- A város múltjából, hagyományaiból megtartandó, a településrendezési tervekben figyelembe veendő legfontosabb értékek meghatározása szükséges. Az épített környezet megóvása, karakteresebbé és egységesebbé tétele érdekében erős legitimitással rendelkező szabályozás szükséges.
- A belterület szerkezete és terület felhasználása finom szabályozást igényel, a lakóterület-fejlesztés, lakásépítés, területtakarékosságra, fenntarthatóságra és energiatakarékosságra koncentráció megoldásaival.
- A városképi arculat védelmére és fejlesztésére differenciáltabb helyi védelem és szabályozás szükséges, az egyes épület-részletek megóvásától kezdődően a városképi együttesek kialakításáig terjedően.
- Új lakóövezetek kialakítása alapvetően családi házas beépítés esetén illeszkedik a városközpont körül kialakult városszerkezetbe. A családi házas területeken, hosszú távon reális az átépítések építészeti minőségének emelése.

Központrendszer, intézményellátás fejlesztésének alapelvei:

- Felzárkózott kistérség, megerősödött kistérségi központ a cél.
- Településközpont felújítása, kiegészítése, közterületek rendezésével, fásítással, kerékpárutakkal, gépkocsi parkolás megoldással, hagyományteremtő rendezvények, közművesítés, belvízelvezetés megoldása, humán infrastruktúra - lakásépítési területek, közösségi funkciót hordozó területek előkészítése, zöld és szabadidős területek előkészítése.
- A kultúra-megtartó és idegenforgalmi erőforrások védelme.

A gazdasági területek alakításának alapelvei:

- Gazdasági területek, üzemi létesítmények fejlesztése, az iparterületek fejlesztése a lakóterületektől való megfelelő elhatárolódás biztosításával, a lakó és intézményterületek közé ékelődő, környezetüket kevésbé zavaró üzemek megtartásával.

- Gazdaságfejlesztési és vállalkozásélénkítő program nagyobb hozzáadott értéket tartalmazó termék-előállítás, biotermelés, termékfeldolgozottság mennyiségi emelése, beszállítói ipar fejlesztése szem előtt tartásával, térségi együttműködéssel az idegenforgalom és rendezvényprogramok területi igényének kielégítése, fiatal értelmiség és szakképzettek helyben tartására humán erőforrás program, új gazdasági területek előkészítése.
- A jövedelembiztosító foglalkoztatási területek bővítése szükséges, különösen a szolgáltatások és az idegenforgalom területén, a kedvezőbb forgalmi-közlekedési helyzet, a határ mentiségből eredő periféria helyzet oldódásával.

Zöldfelület fejlesztés alapelvei, követelményei:

- Élhető, esztétikus városi környezet kialakítása
- Növelni kell a városi és városkörnyéki biológiailag aktív zöldterületek mennyiségét. A meglévő zöldterületek és zöldfelületek minőségi fejlesztésével, továbbá újak kialakításával az utóbbi években megfogalmazódó környezetvédelmi és rekreációs feladatok ellátására alkalmas zöldfelületi rendszer kialakítását kell szorgalmazni.

Tájrendezés, külterületi területfelhasználás alapelvei, követelményei:

- A városrendezési szabályozásnak biztosítania kell a kultúra-megtartó és idegenforgalmi erőforrások védelmét, az energiatakarékosságot és a lehető legtisztább technológiákat, a nem megújuló források védelmét, a föld teljes értékű forrásnak tekintését.
- A biodiverzitás városi területen történő megőrzését a város igazgatási területébe behatoló összefüggő zöld folyosókkal.
- Mátészalka városnak segítenie kell a szabadidős és idegenforgalmi programok fejlesztését és olyan életminőség-feltételeket kell reprezentálnia, amelyek vonzó kisvárosi környezetet jelentenek. Meg kell teremteni a gyógyvíz-hasznosítás fejlesztésére alapozottan egy egyedi gyógyfürdő-együttes nyereséges működtetésének feltételeit.
- A speciális igényeket kielégítő turizmus körében a lovas, vadász, kerékpáros, gasztro- és agroturizmus ifjúsági és oktatási valamint az incentiv (üzleti v. hivatás-) turizmus fejlesztéseit.
- Táj és természetvédelmi előírások figyelembe vétele, termőföld védelme, felszíni és felszín alatti vizek védelme.

Közlekedéssel és közműellátással kapcsolatos követelmények:

- Meg kell oldani, hogy a személygépkocsi-forgalom és a helyi ellátás feltöltő teherforgalmának központhoz közel fekvő elkerülő utakon át történő megoldása tegye jól elérhetővé a városközpontot.
- A város lehető legnagyobb számú lakásegységét be kell kapcsolni a szennyvíz-hálózatba. Alapvető feladat a közműekkel való teljes lefedettség elérése.
- A szilárdhulladék-lerakó megvalósulása mellett a településen biztosítani kell a veszélyeshulladék-gyűjtést.

1.6.2.2 A településszerkezeti terv megvalósult elemei

- **Településközponti és vegyes területek:** Több intézmény akadálymentesítése és energiaracionalizálása megtörtént. Gyermekotthon létesítése történt. Több intézményt bővítettek.
- **Gazdasági területek:** Új telephelyek kialakítása, telephelybővítések, technológiai korszerűsítések történtek.

- **Zöldfelületek:** Kölcsey park felújítása.
- **Közlekedéshálózati és közmű fejlesztések:** Ecsedi-láp Szennyvízelvezetési és tisztítási projekt, Szatmári Ivóvízminőség-javító projekt, Mátészalka - Kocsord települések közötti külterületi kerékpárút építése, kerékpárút építése Mátészalka és Nyírcsaholy között, Mátészalka belterületi bel- és csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése.
- **Mezőgazdasági területek:** Mezőgazdasági üzemek technológiai fejlesztése, új telephelyek létesítése, gyümölcsültetvények létesítése.

1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

Népességszám
 alakulása

Mátészalka népességének alakulását vizsgálva megállapítható, hogy a város népessége az elmúlt évtizedekben **folyamatosan csökken, 2013-ban a város lakónépessége 16 978 fő** volt, amely a 2001. évi 18 749 főnek csupán 90,5%-a. A népességszám csökkenése meghaladja a megyei és országos átlagot.

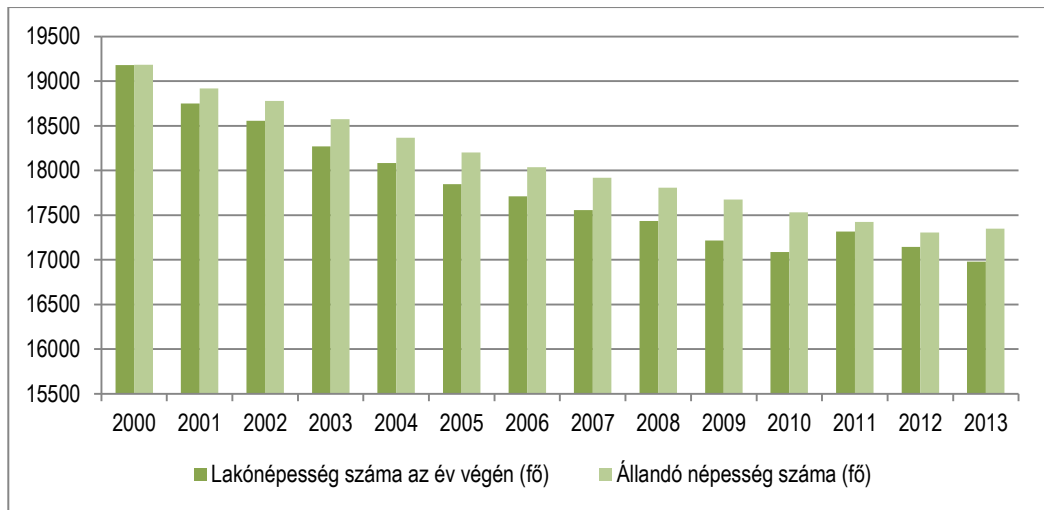
13. táblázat Mátészalka népességének változása

Adattípus	2001 (fő)	2013 (fő)	Népesség 2013/2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2013 (%)
Állandó népesség - Mátészalka	18 920	17 347	91,69	99,10	97,87
Lakónépesség - Mátészalka	18 749	16 978	90,55		
Állandó népesség – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	597 582	578 004	96,72	98,40	97,12
Lakónépesség – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	587 994	561 379	95,47		
Állandó népesség - Magyarország	10 270 425	10 051 837	97,87	99,07	98,26
Lakónépesség - Magyarország	10 174 853	9 877 365	97,08		

Forrás: KSH, 2001, 2013.

3. ábra Mátészalka népességszámának változása

Forrás: KSH, 2000-2013.

Népsűrűség

A város népsűrűsége 2013-as adatok alapján 410,1 fő/km², ami 2000. évihez képest csökkenést mutat (458,7 fő/km²). A csökkenés oka a lakónépesség számának csökkenése. Mátészalka népsűrűsége a megyei (94,6 fő/km²) és országos (106,2 fő/km²) átlagnál is jóval magasabb.

Népmozgalom

2001 és 2013 között a lakónépesség 1771 fővel, az állandó népesség 1573 fővel csökkent, amelyben elsősorban az **elvándorlás** játszott szerepet. Az elvándorlások száma évek óta meghaladja az odavándorlások számát. Az elveszületések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást, bár az utóbbi években a halálozások száma kissé meghaladja az elveszületések számát.

A szelektív migráció elsősorban a fiatal, képzettebb munkavállalói rétegekben jellemző. Ennek tényét a munkavállalói korú népesség számának és arányának folyamatos csökkenése is alátámasztja: a 15-59 évesek száma 2001-ben még 12648 fő volt, míg 2011-ben már csak 11095 fő.

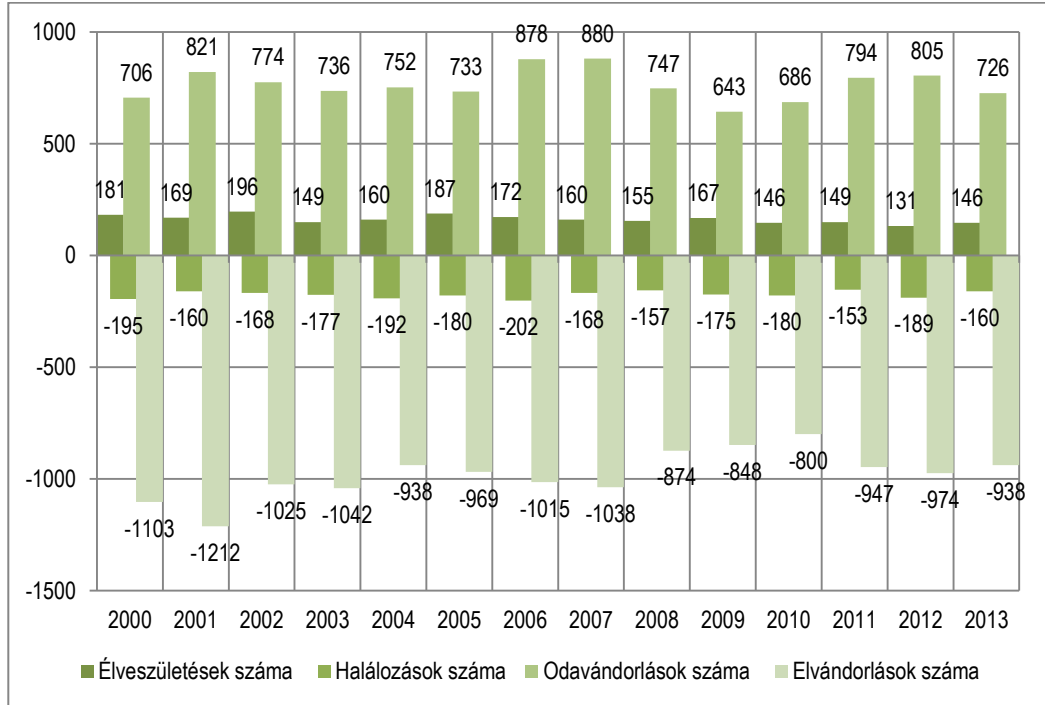
14. táblázat Mátészalka népmozgalmi adatai

Adattípus	2001	2011
Élveszületések (előző népszámlálás óta, fő)	2365	2055
Halálozások (előző népszámlálás óta, fő)	2047	1868
Természetes szaporodás (előző népszámlálás óta, fő)	318	187
Vándorlási különbözet (előző népszámlálás óta, fő)	-834	-1545
Teljes népmozgalom (tényleges szaporodás) (előző népszámlálás óta, fő)	-516	-1358

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001, 2011.

4. ábra Mátészalka népmozgalmi adatai

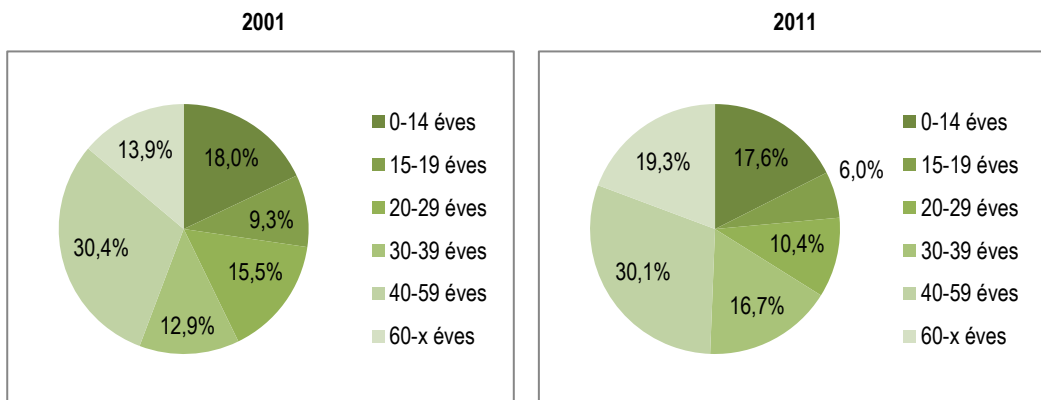
Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis, 2000-2013.

Korösszetétel

A népesség korcsoportok szerinti összetételére az országos trendekhez hasonlóan a népesség elöregedésére utaló folyamatok rajzolódni kezdtek ki. A népesség számának időbeli alakulása **mind a gyermekek (a 0-14 évesek), mind a munkaképes korú lakosság (15-59 évesek) számának és arányának folyamatos csökkenését** mutatja, miközben a 60 év felettek száma és aránya folyamatosan növekszik. 2011-ben a lakosság közel egyötöde (19,3%) 60 év feletti, míg a 14 év alattiak aránya 17,5%.

Pozitívumként értékelhető, hogy Mátészalkán az aktív korúak aránya (63,1%) mind a megyei (61,2%), mind az országos átlagnál (60,8%) magasabb. A városban élő fiatalok aránya a megyei átlagnál alacsonyabb (19,4%), ugyanakkor az országos átlagnál (16,2%) magasabb, míg az idősek aránya mind a megyei (19,4%), mind az országos átlagnál (23,0%) kissé alacsonyabb.

5. ábra A népesség korösszetétele Mátészalkán

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001., 2011.

15. táblázat A népesség korösszetétele

Lakónépességen belül ... éves	2001	Adott korcsoport részesedése – 2001 (%)	2011	Adott korcsoport részesedése – 2011 (%)
0-14	3 333	17,96	3 084	17,55
15-19	1 734	9,35	1 054	6,00
20-29	2 872	15,48	1 819	10,35
30-39	2 402	12,95	2 938	16,72
40-59	5 640	30,40	5 284	30,07
60-X	2 572	13,86	3 392	19,30
Összesen	18 553	100	17 571	100

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001, 2011

A városban az eltartott népesség rátája (a gyermeknépesség és az idős népesség összege az aktív korúak százalékában) jelentősen növekedett, 2001-ben 54,9%, míg 2011-ben 58,4 % volt. Az öregedési index változása is egyértelműen jelzi a kedvezőtlen demográfiai folyamatokat: míg 2000-ben 100 gyermekkorúra (0-14 éves) 76,8 időskorú (60-X éves) jutott, addig 2013-ben már 148,8. Ez az index magasabb, mint a megyei átlag (122,1), de alacsonyabb az országosnál (166,7). Összességében elmondható, hogy a népesség öregedő tendenciát mutat, ezzel párhuzamosan az eltartott népesség aránya nőtt 2001 és 2011 között.

Nemek szerinti megoszlás

A lakónépesség nemek szerinti megoszlása a nők arányának növekedését mutatja, 2013-ban Mátészalka lakónépességének 53,3%-a volt nő, míg 2001-ben 52,9%. A városban a nők aránya a megyei és országos átlagnál magasabb. Hasonlóan a megyei és az országos tendenciákhoz, a férfiak korai halálozása miatt a nők többsége a 60 év feletti korosztályokban a legjellemzőbb.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

Mátészalkán a 2011 népszámlálás alapján² jelen lévő nemzetiségek: bolgár (7 fő), cigány (1028 fő), lengyel (9 fő), német (173 fő), román (57 fő), ruszin (3 fő), szerb (3 fő), szlovák (8 fő), ukrán (24 fő). A magukat cigány nemzetiséghez tartóznak vallók száma és aránya 2011-ben 6,82% volt (1028 fő), amely a 2001. évi adatokhoz képest jelentős emelkedést mutat (3,05 %, 565 fő). Mátészalkán német, roma és román nemzetiségi önkormányzat működik.

1.7.1.3 Képzettség

Mátészalka népességének iskolai végzettsége mind a 2001-es, mind a 2011-es népszámlálása adatai alapján kedvező képet mutat, a népesség képzettsége magasabb a megyei és az országos átlagnál. A 18 évesnél idősebb népesség körében az érettségivel rendelkezők aránya 2011-ben 57,1%, míg a 25 évesnél idősebbek 25,5%-a rendelkezik egyetemi, főiskolai oklevéllel (a megyei arány ennek alig több mint fele, 13,3%).

A tendenciák is kedvezőek, az elmúlt évtizedben növekedett a népesség iskolai végzettsége, a legnagyobb növekedés az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők számában következett be.

16. táblázat Mátészalka lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban a megfelelő korúak százalékában

Megnevezés	Terület	2001	2011
10–X éves általános iskola első évfolyamát sem végezte el	Mátészalka	0,6	0,6
	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	1,2	1
	Magyarország	0,7	0,6

² A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv válaszok legalább egyike szerint.

Megnevezés	Terület	2001	2011
15–X éves legalább általános iskola 8. évfolyam	Mátészalka	91,8	95,5
	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	83,8	91,4
	Magyarország	88,8	95,1
18–X éves legalább érettségi	Mátészalka	46,2	57,1
	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	28,3	38,3
	Magyarország	38,2	49,0
25–X éves egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Mátészalka	14,7	25,5
	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	8,3	13,3
	Magyarország	12,6	19,0

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001., 2011.

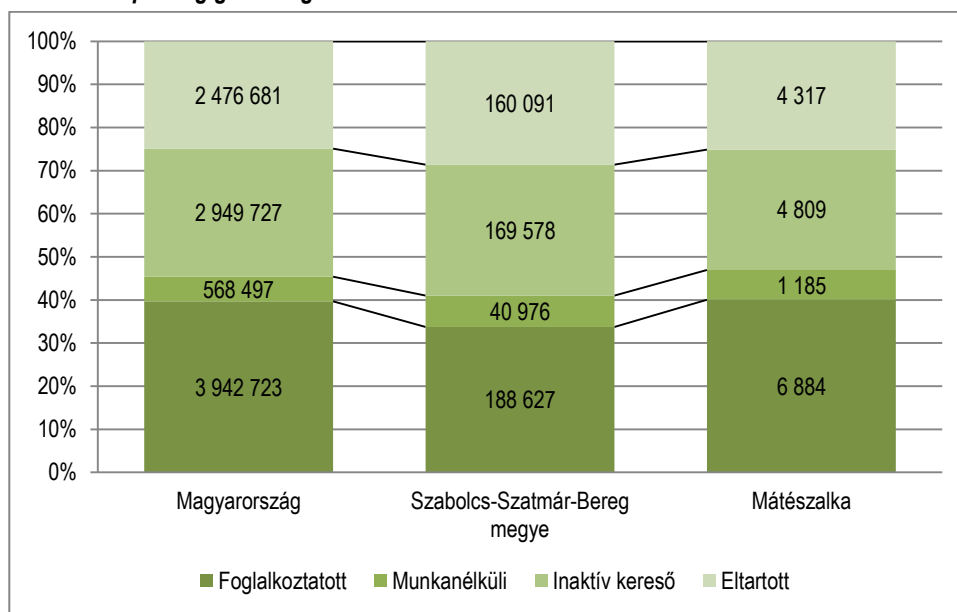
1.7.1.4 Foglalkoztatottság

Foglalkoztatottak

Mátészalkán a foglalkoztatottak aránya a munkaképes korú (15-64 éves) lakosságon belül 55,7% volt a 2011 évi népszámlálási adatok alapján (a munkaképes korúak száma 12366 fő, a foglalkoztatottak száma 6884 fő). Ez a megyei átlagnál (49,0%) kedvezőbb mutató, azonban az országos átlagtól (57,9%) kissé elmarad. A foglalkoztatottak városi száma és aránya a 2001-es adatokhoz képest növekedett: ekkor a munkaképes korúak száma 13380 fő, a foglalkoztatottak száma 6363 fő volt, arányuk 47,6%.

Mátészalka teljes népességén belül a 2011-es népszámlálási adatok alapján a foglalkoztatottak aránya 40%, amely magasabb, mint a megyei (33,7%) és az országos átlag (39,7%).

6. ábra A népesség gazdasági aktivitása szerint

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011.

A foglalkoztatottak foglalkozás szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy Mátészalkán az országos és megye átlagnál nagyobb arányú a vezető, értelmiségi foglalkozású foglalkoztatottak, az egyéb szellemi foglalkozású foglalkoztatottak, valamint a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozású foglalkoztatottak aránya. Az országos és megyei átlagnál alacsonyabb a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozású és az ipari, építőipari foglalkozású foglalkoztatottak aránya.

17. táblázat A foglalkoztatottak összevont foglalkozási főcsoport szerint

Foglalkoztatottak	Magyar- ország	Szabolcs- Szatmár- Bereg megye	Mátészalka	Magyar- ország	Szabolcs- Szatmár- Bereg megye	Mátészalka
	száma (fő)			aránya (%)		
A vezető, értelmiségi foglalkozású	828 042	30 487	1 696	21,0%	16,2%	24,6%
Az egyéb szellemi foglalkozású	939 193	38 259	1 787	23,8%	20,3%	26,0%
A kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozású	633 116	31 170	1 239	16,1%	16,5%	18,0%
A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozású	111 409	7 393	90	2,8%	3,9%	1,3%
Az ipari, építőipari foglalkozású	1 027 283	53 684	1 403	26,1%	28,5%	20,4%
Az egyéb foglalkozású	403 680	27 634	669	10,2%	14,7%	9,7%
Összesen	3 942 723	188 627	6 884	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011.

Foglalkoztatottak ingázása

Mátészalkán a helyben foglalkoztatottak száma 2011-ben 9862 fő volt, melynek 55,9%-a helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatott, míg 44,1%-a (4353 fő) naponta bejáró (ingázó) foglalkoztatott volt. Mind a helyben foglalkoztatottak száma (2001-ben 9519 fő), mind a naponta bejárók száma és aránya (2011-ben 3949 fő, 41,5%) növekedett az eltelt egy évtized alatt. A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak egyharmada (32,4%) érettséginel alacsonyabb végzettségű foglalkoztatott, kétharmaduk legalább érettségizett.

A város magas foglalkoztatási potenciálja ellenére is magas a más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma (2011-ben 1290 fő).

Munkanélküliség

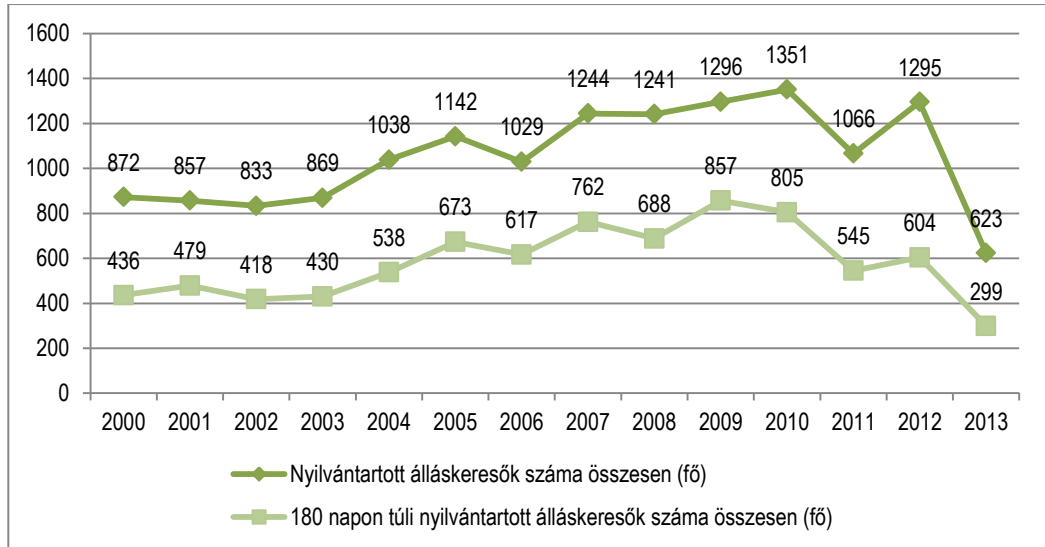
A 2001 és 2011. évi népszámlálási adatok alapján a két népszámlálás között Mátészalkán nőtt a munkanélküliek száma és aránya (2001-ben 950 fő, a népesség 5,1%-a, míg 2011-ben 1185 fő, a népesség 6,9%-a). 2011-ben a városi munkanélküliségi ráta magasabb volt mind az országos átlagnál (5,7%), mind a megyei járásközpontok átlagánál (6,7%).

Az éves adatokat vizsgálva megállapítható, hogy 2010-ig a munkanélküliségi mutatók szinte folyamatos emelkedést mutattak, elsősorban a gazdasági válság miatt, az elmúlt években a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhetően pozitív változások kezdődtek, a megyei és országos mutatókhoz hasonlóan.

2013-ban Mátészalkán a nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú népesség százalékában alacsonyabb volt, mint a megyei és az országos átlag (a korábbi években a városi mutató magasabb volt az országosnál).

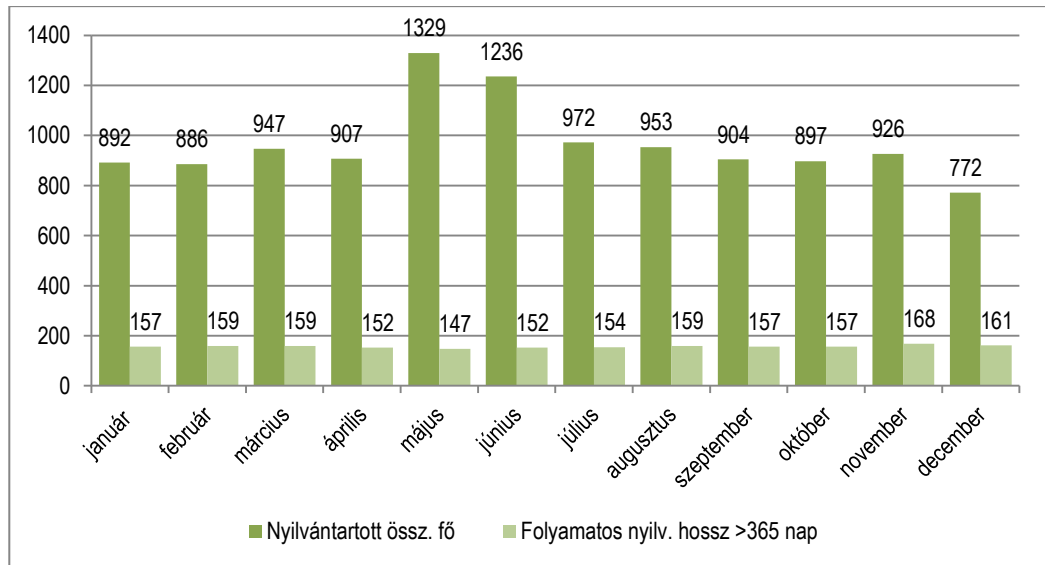
7. ábra Nyilvántartott álláskereső száma Mátészalkán

Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis, tárgyév december 20-án.

A munkanélküliség naptári éven belüli havi alakulása azt mutatja, hogy május-júniusban növekszik a nyilvántartásba bekerülő álláskereső száma. A tartósan munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi.

8. ábra A munkanélküliség egy naptári éven belüli ciklikussága Mátészalkán (havi bontás)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, <http://nfsz.munka.hu> adatai alapján saját szerkesztés, 2014

Mátészalkán a munkanélküliség relatív mutatója (a nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népesség százalékában) jelenleg 6,78%, amely a megyei mutatónál alacsonyabb, az országos mutatónál azonban magasabb.

18. táblázat A nyilvántartott álláskeresők száma a tartózkodási helyük szerint

	Nyilvántartott össz. fő	Folyamatos nyilv. hossz >365 nap	Munkavállalási korú népesség, fő*	Relatív mutató** %	Arányszám** *
Mátészalka	855	215	12 617	6,78	1,09
Szabolcs- Szatmár-Bereg megye	47 493	11 575	406 148	11,69	1,88
Megyék összesen	430 709	103 004	6 908 407	6,23	1,00

* Munkavállalási korú népesség, fő - a KSH népszámlálási ill. népességnyelvántartási adatai 2013.12.31-i állapot szerint (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, <http://nfsz.munka.hu>, 2015. február

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi viszonyokat alapvetően meghatározza a népesség foglalkoztatottsága, amelyet részletesen a 1.7.1.4 fejezet mutat be.

Személyi
jövedelemadó

Mátészalkán az ezer lakosra jutó adózók száma kedvező képet mutat, 2013-ban 485 fő, amely a megye valamennyi városa (így a megyeszékhely Nyíregyháza) mutatójánál is magasabb érték, a megyei (421) és országos átlagot (439) is jóval meghaladja. Az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem 1,759 millió Ft, az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó 263 ezer Ft volt 2013-ban, ezek az értékek a megyei átlagot meghaladják, azonban alacsonyabbak az országos átlagnál.

19. táblázat Személyi jövedelemadó

Terület	Az ezer lakosra jutó adózók száma, fő	Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó- alapot képező jövedelem, ezer Ft	Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó, ezer Ft	Egy adófizetőre jutó családi kedvezmény, ezer Ft
Mátészalka	485	1 759	263	236
Mátészalkai járás	406	1 389	196	219
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	421	1 495	220	244
Ország	439	1 931	290	259

Forrás: KSH, 2013.

Nyugdíj, szociális
ellátás

Mátészalkán 2013-ban a lakosság 26,5%-a (4494 fő) részesült saját jogon járó nyugdíjban, ellátásban, ez az arány a megyei 23,1%-nál magasabb. Az átlagos ellátás összege 98.144 Ft, amely magasabb, mint a megyei átlag (89.815 Ft), azonban elmarad az országostól (109.523 Ft). A rendszeres szociális segélyben részesítettek aránya mind a megyei, mind az országos mutatóknál alacsonyabb, és viszonylag alacsony a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek aránya is.

20. táblázat Szociális ellátás

Terület	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők
	ezer lakosra		
Mátészalka	2,8	25,1	38
Mátészalkai járás	6,9	71,5	54
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városai	3,5	37,2	31

Terület	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma	Közfogyellátási igazolvánnyal rendelkezők
	ezer lakosra		
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	5,0	50,7	38
Ország	3,7	21,4	28,5

Forrás: KSH, 2013.

A segélyezés településen biztosított típusai a 1.8.3 fejezetben kerülnek részletezésre. A részletes segélyezési adatok a Mellékletek között találhatóak.

1.7.1.6 Életminőség

A lakosság életminőségét számos tényező befolyásolja közvetlen és közvetett módon, ezek közül a háztartások lakáskörülményeiről, az egészségi állapotról, valamint a gépkocsialományról és kábeltelevízióról állnak rendelkezésre megfelelő információk települési szinten.

A családok életminőségét, életkörülményeit alapvetően meghatározza a lakások felszereltsége, komfortossága. Mátészalkán a megyei átlagnál kedvezőbb a lakások komfortossága, magasabb az összkomfortos lakások aránya, és alacsonyabb a komfortos, félkomfortos és komfort nélküli lakások aránya (bár a szükség-lakások aránya kissé magasabb a megyei átlagnál). A két népszámlálás között eltelt időszakban (2001-2011) jelentős javulás következett be a lakások komfortossága terén. A városi lakások felszereltsége szintén kedvezőbb képet mutat a megyei átlagnál, Mátészalkán a lakások több mint 95%-a hálózati vízvezetékekkel, meleg folyóvízzel, vízőblítéses WC-vel rendelkezik. A közcsonnával felszerelt lakások aránya kedvezőbb a megyei mutatónál, azonban jelenleg is a lakások több mint egytizede nem került bekötésre a közcsonná-hálózatba. A lakások felszereltsége mind városi, mind megyei szinten javult az eltelt egy évtized alatt.

21. táblázat Lakások komfortossága, felszereltsége

Lakások és lakott üdülők	2001		2011	
	Mátészalka	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Mátészalka	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
	az összes %-ában		az összes %-ában	
Lakások összesen	6 719	207 838	7 095	218 084
Lakás komfortossága szerint				
összkomfortos	56,63	40,27	66,15	47,19
komfortos	30,58	32,79	27,94	38,30
félkomfortos	2,11	4,93	1,52	2,94
komfort nélküli	7,16	19,08	3,89	11,08
szükség- és egyéb lakás	3,51	2,94	0,51	0,48
Lakás felszereltsége szerint				
hálózati vízvezetékekkel	93,20	80,96	96,35	90,33
házi vízvezetékekkel	0,31	1,91	1,07	1,99
meleg folyóvízzel	91,87	79,34	95,24	87,41
vízőblítéses WC-vel	90,62	76,48	95,33	87,52
közcsonnával	72,06	35,28	89,70	58,76
házi csatornával	21,45	47,69	7,72	33,56

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001., 2011.

Lakhatási
körülmények

Egészségi állapot

Az életminőség egyik fontos mutatója a lakosság egészségi állapota. Mátészalkán a halálozáson belül a szív és érrendszeri betegségek, valamint a daganatos betegségek a leggyakoribb halálokok. A szív- és érrendszeri halálozások jelentőségét nagyságrendjén túl az a tény is emeli, hogy 65 éves életkor alatt az un. elkerülhető halálokok közé tartoznak. A daganatos megbetegedések miatti halálzásnál a férfiak halálozási tendenciája egy egyenletes, jóval nagyobb arányú növekedést mutat, mint a nők esetében. A férfiaknál leggyakoribb a hörgő-légcső-tüdő, nőknél, pedig az emlő rosszindulatú daganatai miatti halálozások. Nagyon jelentős a külső okok miatti halálozás, melyek legnagyobb részét a balesetek és az öngyilkosságok teszik ki. Az emésztőszerv-rendszeri halálozásokban a férfiaknál jelentős kiugrás tapasztalható, kiemelkedő jelentőségű a krónikus májbetegség okozta halálozás, mely leggyakrabban alkoholos eredetű. Az öngyilkosságok, és az alkohol okozta halálozások kiváltó okai között első helyen szerepelnek a munkanélküliség miatti pszichés, mentális problémák, betegségek, sok esetben azok rejtett, kezeletlen volta.³ Az egészségügyi ellátás helyzetét az 1.8.1.2. fejezet mutatja be részletesen.

Személygépkocsi állomány, kábeltelevízió

Az életminőséget közvetetten tükrözi a **személygépkocsik** számának alakulása, illetve a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások aránya. Mátészalkán 2013-ban az ezer lakosra jutó személygépkocsik száma 321 db volt (ebből természetes személy által üzemeltetett 304 db), amely jóval meghaladja a megye (255 db) és a megye városainak átlagát (285 db), a városok közül itt a második legmagasabb az érték. Magas a **kábeltelevíziós** hálózatba bekapcsolt lakások aránya Mátészalkán (a lakásállomány 60,9%-a), ez az arány a megye városi közül a megyeszékhely után itt a legmagasabb (a megye városinak átlaga 44,2%, a megyei átlag 31,3%).

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Mátészalkán belül differenciáltság mutatható ki az egyes településrészekben élők jövedelmi viszonyaiban, életminőségében, amely szoros analógiát mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével.

A legkedvezőbb társadalmi, szociális mutatók a Városközpont lakosságát jellemzik, itt a lakások komfortfokozata is magasabb a városi átlagnál, emellett az Északi városrésznek is vannak kedvező adottságú részei. A legkedvezőtlenebb társadalmi, szociális mutatók az Ipari park városrészt, valamint a Déli és Keleti városrészt jellemzik. A lakások komfortfokozatát vizsgálva a legkedvezőtlenebb helyzetű településrész a Déli városrész, ahol magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya

A városrészekben belül a legrosszabb helyzetben lévő településrészek a város szegregátumai, ahol magas az alacsony iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosság aránya. A városrészek és szegregátumok részletes bemutatását a 3.3 fejezet tartalmazza.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

A város története

Mátészalka története a történelem előtti időkre nyúlik vissza, többek között a neolitikus korszakból származó leleteket is találtak a város területén. Az első írásos feljegyzés az 1231-es évből származik. A mai Mátészalka négy önálló település (a két Máté, Külszalka és Belszalka) összeolvadásával jött létre. A XIX. századtól a trianoni békeszerződésig terjedő időszak a polgári városiasodás korszaka volt. 1864-ben korszerű mezőgazdasági gyártelep épült, 1887-től

³ Forrás: Mátészalka Helyi Esélyegyenlőségi Programja, 2013-2018

kiépültek a vasútvonalak, bankokat, patikákat nyitottak, 1888-ban az országban elsőként itt használták közvilágításra a villanyt. 1890-ben megjelent az első napilap. A Piac utca (ma Kossuth utca) zártorú beépítése, az egyre gyarapodó üzletek virágzó forgalma is ezt a fejlődést tükrözi. Mátészalka lakossága a háromszorosára emelkedett.

1902-ben a településen iparoskör alakult. 1906-ban megnyitották az állami polgári fiúiskolát, sok középület, többszintes magán- és bérlakás épült. A két világháború közötti negyedszázad a városi rangját veszített, ugyanakkor megyeszékhellyé vált nagyközség látványos fejlődésének időszaka. Mátészalka a trianoni békeszerződés után előbb Szatmár, majd 1923-tól Szatmár, Ugocsa és Bereg k.e.e. vármegye székhelye volt. Új városközpont alakult, területén nagyarányú építkezés folyt. Ekkor épült a vármegyeháza, a kórház, az iparosok székháza, a téli gazdasági iskola, a hősök iskolája, a sportpálya is.

1950-ben Szabolcs-Szatmár megye létrehozásával megszűnt megyeszékhelyi szerepe. 1969. augusztus 1-én Mátészalkát várossá nyilvánították. Az 1970-es éveket az iparosítás és közművesítés, a lakásépítés, kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése egyaránt jellemezte. Megváltozott a város szerkezete is: új városközpont épült, elkészült a 49-es főút belterületi átkelési szakasza, kialakították az északi és nyugati ipartelepeket, új lakótelepek épültek. A dinamikus és eredményes városfejlesztő tevékenységet ismerte el a Magyar Urbanisztikai Társaság 1981. szeptember 24-én, amikor a városnak a Hild János emlékermet adományozta.

Kulturális
 rendezvény

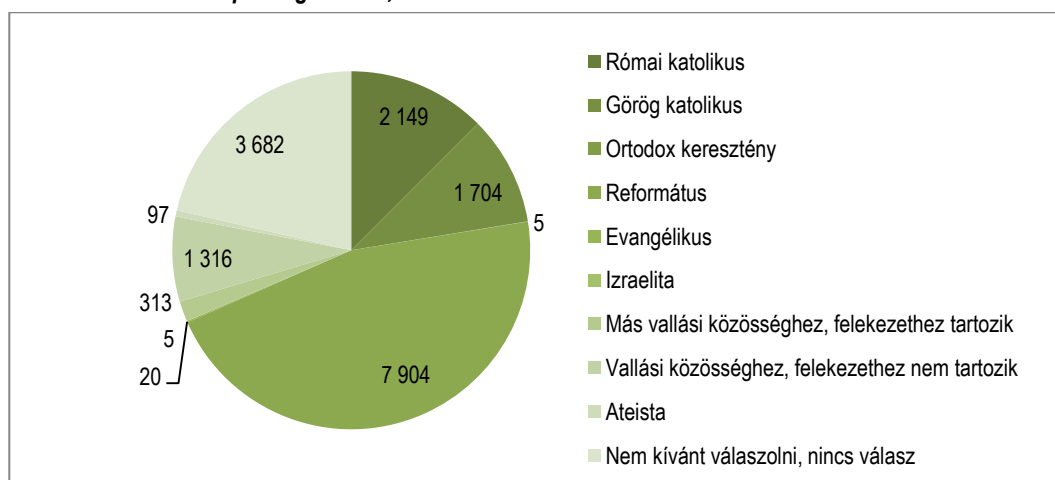
A város kulturális rendezvényei közül a legjelentősebb a néhány éve hagyományteremtő jelleggel megrendezésre kerülő „Fényes napok” rendezvénysorozat. Emellett a Dobszerda, az Amatőr Színháztalálkozó, az Udvarias esték, a Múzeumok éjszakája (Szatmári Múzeum vonatkozásában) valamint a Szatmári koreográfus találkozó is rangos eseményként jelenik meg a város életében. A rendezvényeket az 1.8.1.4 fejezet mutatja be részletesebben.

Mátészalkán fontos a helyi identitás, a lokálpatriotizmus, a múlt emlékeinek ápolása az itt élők számára.

Vallás

A vallásnak rendkívül jelentős szerepe van az identifikációban. A lakosság vallási, felekezeti megoszlását a Központi Statisztikai Hivatal kizárólag a népszámlálások alkalmával méri fel, vagyis a 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb adatnak. Eszerint Mátészalka felekezeti megoszlásában a református felekezethez tartozók vannak a legtöbben, de jelentős a római katolikus és görög katolikus vallású lakosság aránya is.

9. ábra Mátészalka népessége vallás, felekezet szerint

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011.

1.7.3.2 Civil szerveződések

Mátészalkán jelenleg 92 civil szervezet működik (számuk 2010-től folyamatosan csökken, akkor 103 civil szervezet működött), amelyek között közművelődési, oktatási, sport, szociális és egyéb alapítványok és egyesületek vannak. A civil szervezetek tevékenysége kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat.

22. táblázat Civil szervezetek száma

	Mátészalka	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Magyarország
Civil szervezetek száma	92	2 314	56 570
Civil szervezetek 1000 lakosra jutó száma	5,4	4,1	5,7

Forrás: KSH, 2013.

23. táblázat Jelentősebb civil szervezetek a városban

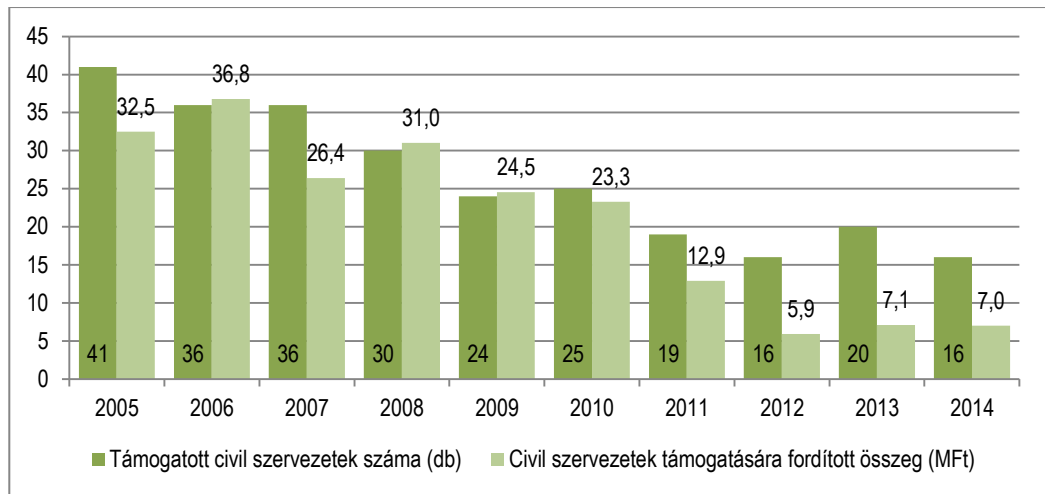
Típus	Civil szervezet neve
Alapítványok	Kocsis-Hauser Alapítvány
	Mátészalka Múzsza Művelődési Alapítvány
	Idősekért Közalapítvány
	Habitat Jóléti Közalapítvány
	Szatmári Gazdaságfejlesztési Alapítvány
Egyesületek	Dorgay Károly Egyesület
	Járműtörténeti Egyesület
	Boldog Családokért Szociális és Gyermekevédelmi Egyesület
	Mátészalkai Kisebbségek Sportegyesület
	Egy Szébb Életért Egyesület
	Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete (MEOE) Mátészalkai Szervezete
	Mátészalkáért Tenni akaró Emberek és Szervezetek Egyesülete
	MMTK Sportegyesület
	Mátészalkai Művészetbarát Egyesület
	Mátészalkai Nagycsaládok Egyesülete
	Holdsugár Nyugdíjas Egyesület
	Ezüstkor Egyesület
	Óda a Fényhez Egyesület
	Rotary Club
	Szatmár Néptánc és Népművészeti Együttes
	Mátészalkai Napsugár Nyugdíjas Egyesület
	Mátészalkai Vörösmarty Kör
	SZATMÁRI ASTHMA KLUB
	Mátészalkai VIKTÓRIA Önálló Labdarúgó Utánpótlás Nevelő Egyesület
	Szatmári Cigány Kitérségi Egyesület

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

Mátészalka Város Önkormányzata szorosan együttműködik a helyi civil szervezetekkel, emellett évek óta anyagilag is támogatja azok működését. Ilyen szervezetek az Idősekért Közalapítvány, különféle sport egyesületek és a polgárőrség.

10. ábra Civil szervezetek önkormányzati támogatása

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata adatai alapján saját szerkesztés, 2005-2014.

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Óvoda

A mátészalkai Négy Évszak Óvoda egy központi és négy tagintézményből áll. Az óvodák külön telephelyen működnek, elég nagy távolságra egymástól, jól lefedve a várost. Az 5 óvoda 4 melegítőkonyhával rendelkezik. Az óvodák fenntartója Mátészalka Város Önkormányzata.

- Négy Évszak Óvoda, Alkotmány út 15. (bázisintézmény): 240 férőhely, 8 csoport
- Négy Évszak Óvoda Kertvárosi Tagóvodája, Móricz Zs. út 17.: 150 férőhely, 5 csoport
- Négy Évszak Óvoda Napsugár Tagóvodája, Szatmár út 1.: 60 férőhely, 2 csoport
- Négy Évszak Óvoda Eszterlánc Tagóvodája, Kalmár út 23.: 120 férőhely, 4 csoport
- Négy Évszak Óvoda Kikelet Tagóvodája, Balassi út 39.: 150 férőhely, 5 csoport

Az óvodákban az alábbi fejlesztések valósultak meg az elmúlt években:

- ÉAOP 4.1.1/2F-2f Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése: A mátészalkai Négy Évszak Óvoda infrastrukturális eszközfejlesztése, 2009.02.27-2011.01.31, támogatás összege: 245,9 MFT, infrastrukturális fejlesztés, akadálymentesítés, eszközbeszerzés
- TÁMOP 3.1.4-08/2 Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben: A kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés megteremtése Mátészalkán, 2009.06.02-2010.10.31, támogatás összege: 52,8 MFT
- TÁMOP 3.1.11-12/2 Óvodafejlesztés: Színvonalas szakmai-módszertani tárgyi eszközfejlesztés a mátészalkai Négy Évszak Óvodában, 2013.02.01-2014.07.31, támogatás összege: 99,2 MFT

A KSH 2013. év adatai szerint az 5 óvoda összesen 720 férőhelyére beírt gyermekek száma 655 fő.

Általános iskola

Mátészalkán az alábbi általános iskolák működnek:

- Képes Géza Általános Iskola (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, működtető: Mátészalka Város Önkormányzata)
- Móricz Zsigmond Magyar - Angol Kéttannyelvű Általános Iskola (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, működtető: Mátészalka Város Önkormányzata)
- Móra Ferenc Általános Iskola (Nyírbátori Éltes Általános Iskola és Speciális Szakiskola Móra Ferenc Tagintézménye) (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, működtető: Mátészalka Város Önkormányzata)
- Széchenyi István Katolikus és Német Nemzetiségi Általános Iskola (fenntartó: Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye)
- Kálvin János Református Általános Iskola (fenntartó: Mátészalka Kossuth téri Református Egyházközség)

Mátészalkán működik a Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola zene és egyéb művészeti tevékenységű tanszakkal, amelynek valamennyi általános iskolában van telephelye.

Az iskolákban az alábbi fejlesztések valósultak meg az elmúlt években:

- ÉAOP 4.1.1/2F-2f Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése: A mátészalkai Képes Géza Általános Iskola infrastrukturális és eszközfelújítása, 2009.02.27-2011.01.31, támogatás összege: 509 MFt, környezetbarát üzemeltetést lehetővé tevő infrastrukturális fejlesztés és akadálymentesítés, eszközbeszerzés
- KEOP 4.10.0/A/12 Napelemes rendszer telepítése a mátészalkai Kálvin János Református Általános Iskola energiaracionalizálása érdekében, 2014.04.01-2014.05.22., támogatás összege: 856 eFt
- TÁMOP 6.1.2.A-14/2 Egészségfejlesztési programok a mátészalkai Kálvin János Református Általános Iskolában, 2015.01.01-2015.11.30, támogatás összege: 15 MFt

A KSH 2013. év adatai szerint az 5 általános iskolai feladatellátási helyen 81 osztályterem található, 80 osztályban összesen 1854 tanuló tanul (ebből első osztályos 237 fő). A más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban 439 fő, az általános iskolások közel egynegyede.

Középfiskola

Mátészalkán az alábbi középfiskolák működnek:

- Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, működtető: Mátészalka Város Önkormányzata)
- Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium (fenntartó: Földművelésügyi Minisztérium Agrárszakképzési Főosztály)
 - Szakközépfiskolai képzés (mezőgazdasági technikus, mezőgazdasági gépészmérnök)
 - Szakképzés (erdészeti szakmunkás)
- Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium (fenntartó és működtető: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, működtető: Mátészalka Város Önkormányzata)
 - Szakközépfiskolai képzés (gépészeti, informatikai, közgazdasági, egészségügyi, közszolgálat szakmacsoport)
 - Szakképzés (informatikai rendszergazda, pénzügyi-számviteli ügyintéző és gépjárműjavítástechnológiai technikus, ápoló)

A KSH 2013. év adatai szerint a középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban 2145 fő (ebből 695 fő gimnáziumi tanuló, 1450 fő szakközépiskolai tanuló). A kollégiumban lakó középiskolai tanulók száma 101 fő, míg a más településről bejáró középiskolai tanulók száma 1517 fő (az összes középiskolás 70%-a). A szakiskolai tanulók száma 2013-ban 702 fő.

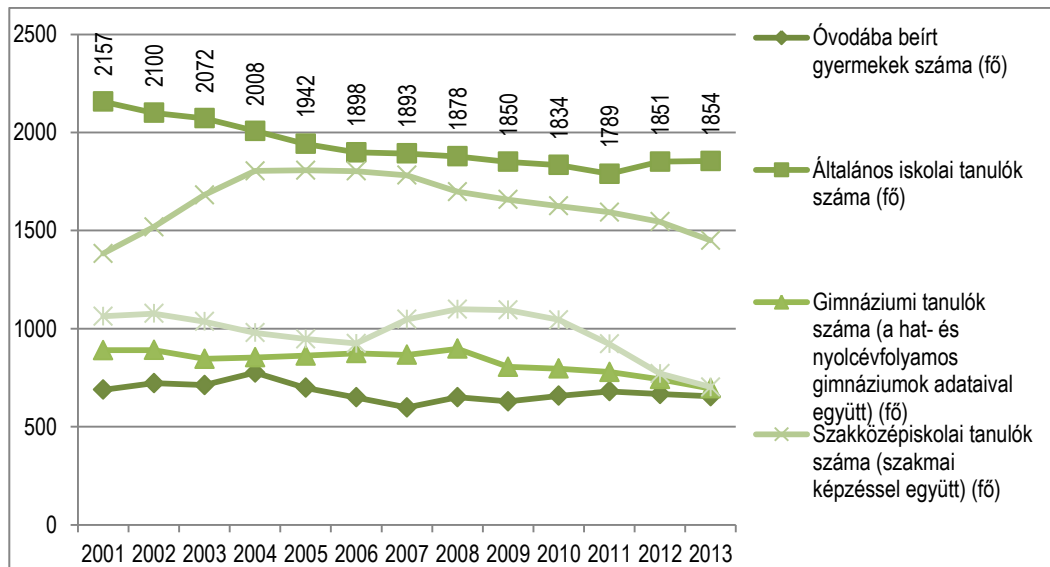
24. táblázat Oktatási intézmények adatai Mátészalkán

Intézmény neve	OM azonosító	Tanulólétszám az intézményben		
		összes	HHH / HH	SNI
Képes Géza Általános Iskola	33392	481	82 / 102	22
Mátészalkai Móricz Zsigmond Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskola	33393	354	50 / 58	6
Széchenyi István Katolikus és Német Nemzetiségi Általános Iskola	201480	561	34 / 41	6
Kálvin János Református Általános Iskola	102924	398	2 / 68	2
Nyírbátori Éltés Általános Iskola és Speciális Szakiskola, Móra Ferenc Tagintézménye	38585	81	46	81
Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium	33659	649	10 / 119	9
Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	202736	359	0	0
Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium	200994	1576	553	12
Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola	40079	1396	62	46

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2014.

A helyi alap- és középfokú oktatási rendszerben jelen lévő 4701 helybeli és bejáró diák (valamint 655 óvodás) hosszabb távon is biztosíthatja a munkaerő utánpótlását, még a csökkenő gyermeklétszám esetén is. Mindezek mellett ugyanakkor jelenleg a gazdasági szereplők nem minden esetben találnak megfelelő végzettségű munkaerőt.

11. ábra Az oktatási intézményekbe járó tanulók száma Mátészalkán

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés, 2001-2013.

Egészségügyi
alapellátás

1.8.1.2 Egészségügy

Mátészalkán a lakosság egészségügyi alapellátását 10 háziorvosi, 4 házi gyermekorvosi és 4 fogászati körzet biztosítja. Mátészalka Város Önkormányzata a háziorvosi, gyermekorvosi és fogorvosi ellátás biztosítására vállalkozói szerződést kötött, amely keretében biztosítják a lakossági egészségügyi ellátását.

2013-ban a háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma 101.386 eset volt, a házi gyermekorvosi ellátásban 20.950 eset. Az egy házi és gyermekorvosra jutó lakosok száma Mátészalkán 1213 fő, amely a járás (1653 fő), a megye (1733 fő), és az ország (1557 fő) átlagához viszonyítva is kedvezőnek tekinthető. Az egy orvosra jutó betegforgalom szintén kedvezőbb az átlagosnál.

25. táblázat Háziorvosok és házi gyermekorvosok

Terület	Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos	Egy háziorvosra jutó betegforgalom, eset	Egy házi gyermekorvosra jutó betegforgalom, eset
Mátészalka	1 213	10 139	5 238
Mátészalkai járás	1 653	14 240	5 210
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városai	1 596	14 154	6 690
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	1 733	15 174	6 879
Ország	1 557	11 757	6 731

Forrás: KSH Megyei és Területi statisztikai évkönyv, 2013.

Mátészalkán a Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények biztosítja az alábbi ellátásokat: ügyeleti szolgálat, védőnői szolgálat, anya- gyermek és ifjúságvédelmi szolgálat, iskola egészségügyi szolgálat, valamint gazdasági feladatok. A városban a betöltött védőnői álláshelyek száma 14 db. Mátészalkán 8 gyógyszerár található.

Szakellátás

Az egészségügyi szakellátást a Mátészalkai Kórház biztosítja, amely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórházhoz tartozik. A Mátészalkai Kórház elődje, Szatmár-Bereg-Ugocsa Vármegye Közkórháza 1932-ben nyitotta meg kapuit. A kórház széles szakmai profillal működik, ami több aktív és egy krónikus fekvőbeteg osztályt, több mint 30 szakrendelést és 3 gondozó területet jelent.

- Aktív fekvőbeteg-ellátás
 - belgyógyászat
 - gasztroenterológia
 - nefrológia
 - sebészet
 - szülészet
 - nőgyógyászat
 - csecsemő és gyermek fül-orr-gége gyógyászat
 - fül-orr-gége gyógyászat
 - neurológia
 - stroke ellátás
 - traumatológia
 - reumatológia
 - intenzív ellátás
 - sürgősségi betegellátó egységben szervezett szakellátás
- Krónikus fekvőbeteg-ellátás

- krónikus belgyógyászat
- Egynapos sebészeti ellátás
- szemészet

2014-2015-ben közel 2 MrdFt támogatásból korszerűsítik az intézményt (a „Struktúraváltás a Szatmár-Beregi Kórházak telephelyein” című TIOP- 2.2.6-12/1B-2013-0001 azonosító számú projekt keretén belül). A fejlesztés keretében megvalósult a mátészalkai központi tömbben található 4 műtőblokk felújítása, jelenleg zajlik az orvosi gép-műszerek, bútorok beszerzése, valamint a felújítási munkálatok.

A KSH adatai alapján 2013-ban a működő kórházi ágyak száma 234 db, amely jelentősen csökkent az elmúlt években (2011-ig 440 db, 2012-ben 305 db kórházi ágy működött). A kórház betegforgalmát mutatja, hogy 2013-ban a megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban 228.169 eset volt, a beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban 1.277.275 db.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Intézmények,
szolgáltatások

Az Önkormányzat által nyújtott szociális szolgáltatásokat az Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények biztosítja. Hatékonyan együttműködnek a városban az idősek ellátásában részt vevő más szervezetekkel (pl: egyházak házi segítségnyújtó szolgálatai, idősek bentlakásos otthona stb.).

A Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények által biztosított szolgáltatások (egyes szolgáltatások esetében a feladatellátás térségi szintű):

- közösségi ellátások
- családsegítés
- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- támogató szolgáltatás
- fogyatékosok nappali ellátása
- hajléktalan személyek átmeneti szállása
- gyermekjóléti szolgáltatás
- bölcsőde
- orvosi ügyelet
- védőnői szolgálat
- anya-, gyermek és csecsemővédelem

Az Intézmény a székhelyén kívül három telephelyen látja el a szociális és gyermekjóléti alapellátásból származó feladatát. Az Intézmény a székhelyén (Mátészalka, Szalkai L. u. 2/a) biztosítja a családsegítést, a gyermekjóléti szolgáltatást, a házi segítségnyújtást, a támogató szolgáltatást, étkeztetést és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. Az Intézményhez tartozó három telephely, a Kölcsey tér 4. a fogyatékosok nappali ellátásának, a Szokolay Örs u. 6. a bölcsődének, a Petőfi tér 10. szám alatt a hajléktalan személyek átmeneti szállásának ad helyet.

Mátészalkán egy bölcsőde működik, a férőhelyek száma 102, a nevelők száma 18 fő. 2013-ban a bölcsődébe beírt gyermekek száma 83 fő volt, amely alacsonyabb az előző éveknél (2008-2012 között 100-105 volt a beírt gyermekek száma). A városban 2 családi napközi működik, az engedélyezett férőhelyek száma 12 db (A „Pitypang” családi napközi 5 férőhelyszámmal, míg az „Órangyal” Családi Napközi és Fejlesztő Játsszóház 7 férőhelyszámmal működik.) A családi napköziket egyéni vállalkozók működtetik.

2013-ban a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények működő férőhelyeinek száma 66 db volt, a kihasználtság maximális (a gondozottak száma 69 fő). Mátészalkán 2 tartós

bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény működik, ebből 1 db az önkormányzat kezelésében levő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, amely férőhelyeinek száma 20 db, kihasználtsága 100%-os.

A városban a fogyatékosokat ellátó nappali intézmények száma 1 db, az ellátásban részesülők száma 27 fő volt 2013-ban. Családsegítő szolgáltatást 1400 fő vett igénybe 2013-ban. A szociális étkeztetésben részesülők száma 2012-2013-ban jelentősen megnövekedett a korábbi évekhez képest, 2013-ban 319 fő részesült benne (korábban 60-80 fő). Ugyanez a tendencia érvényesült a házi segítségnyújtásban részesülők esetében is, 2013-ban számuk 584 fő volt. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma évek óta közel azonos mértékű, 2013-ban 51 fő.

Mátészalkán egy időskorúak otthona működik (Mátészalkai Idősekért Közalapítvány Idősek Bentlakásos Otthona), 46 férőhellyel, 100%-os kihasználtsággal. A közalapítvány a bentlakásos és a nappali ellátás mellett szociális alapszolgáltatásként étkeztetést is biztosít a lakosság számára. Az idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma 82 db, az ellátásában részesülők száma 51 fő. Az idősek ellátásában jelentős szerepet vállalnak az egyházi fenntartásban működő házi segítségnyújtó szolgálatok. A szolgálatok elsősorban a lelki gondozásra helyezik a hangsúlyt, de nagy a szerepük az idősek étkeztetésében is.

Szociális segélyezés

A szociális szolgáltatások biztosítása mellett a város – törvényi kötelezettségeinek megfelelően – segíti a szociálisan rászorulókat, pénzbeli és természetbeni támogatás formájában egyaránt.

26. táblázat A segélyezés főbb adatai Mátészalkán

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	31	28	29	35	64	65	82	51	29	45
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kezdményben részesítettek száma [fő]	1025	820	683	829	906	1012	977	905	746	634
Aktív korúak ellátásában részesítettek száma [fő]	441	428	560	576	806	693	784	800	712	854
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	511	913	891	988	972	870	1436	846	768	595
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	850	1441	1407	1368	564	627	485	1321	1071	1416
Egyéb önkormányzati támogatásokban részesült személyek száma [fő]	239	303	294	183	300	419	314	94	89	72

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

A részletes segélyezési adatok a Mellékletek között találhatóak. 2015. március 1-től megváltozott a segélyezési rendszer működése, ennek hatásait az eltelt rövid alatt nem lehet értékelni.

1.8.1.4 Közösségi művelődés, kultúra

Mátészalka – mint a második legnagyobb Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei város – fontos szerepet tölt be a térség kulturális, közművelődési életében.

A város kulturális életének legfontosabb szervezete a Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft. (Mátészalkai Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház épületegyüttesének kezelője).

Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft.

A Művelődési Központ 1988 óta működik a volt vármegyeháza épületében. A szakmai feladatokat 5 főfoglalkozású, felsőfokú végzettséggel rendelkező népművelő látja el. Az intézmény munkatársainak összlétszáma 14 fő. A központ több kulturális tevékenységet végző csoportnak is otthont ad. A nagytermi rendezvényeken túl fontos szerepe van a kiscsoportos közművelődési formáknak, művészeti tanfolyamoknak, csoportoknak, kluboknak. A Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft. aktív szervezője, közreműködője az állami ünnepeknek, a városi nagy kulturális rendezvényeknek, amelyek közül a legjelentősebb a Mátészalkai Fényes Napok Kulturális és Idegenforgalmi Fesztivál. Az intézmény színteret, szakmai segítséget nyújt az oktatási intézmények, a civil kezdeményezések társas összejövetelei és egyre növekvő számú műsoros rendezvényei lebonyolításához.

A színházteremben számos budapesti, vidéki és határon túli magyar társulat mutatkozott már be, évadonként mintegy hatvan gyermek, ifjúsági és felnőtt előadást láthat a közönség. Ezek mellett a terem kiváló akusztikai adottságainak köszönhetően gyakran helyet biztosít komolyzenei esteknek, hangversenyeknek, valamint a könnyűzene képviselőinek.

12. ábra A Mátészalkai Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház felújított épülete

Forrás: www.facebook.com/pages/Városi-Művelődési-Központ-Mátészalka/

A Mátészalkai Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház épületének felújítása a közelmúltban valósult meg, az ÉAOP-5.1.1/G-09-2010-0007 "Mátészalka kistérségi központ szerepének erősítése a városközpont funkcióbővítő integrált fejlesztése révén" pályázat keretében.

Könyvtár

A Képes Géza Városi Könyvtár a mátészalkai Önkormányzat intézménye. 1952-től áll az olvasók rendelkezésére a város egyik patinás épületében az ún. "Csizmadia-palotában". Nevét a város szülöttéről, Képes Géza költőről, műfordítóról kapta. A Képes Géza Városi Könyvtár 2007 óta térségi feladatokat is ellát. Jelenleg 13 településen vesz részt a könyvtári feladatokban, biztosít mozgókönyvtári ellátást. A könyvtár állománya online katalóguson keresztül kereshető. 2013-ban a könyvtári egységek száma Mátészalkán 106.969 db, a kölcsönzött egységek száma 23.423 db, a beiratkozott olvasók száma 2171 fő. A könyvtári egységek ezer lakosra jutó száma (6300 db) magasabb a megye városinak átlagánál (4969 db).

Múzeum

Az 1975-ben alapított mátészalkai Szatmári Múzeum a térség összegyűjtött szellemi és tárgyi örökségének legrangosabb központja. A múzeumban található Közép-Európa legnagyobb szekér-, kocs- és hintógyűjteménye. Az állandó kiállításban kapott helyet a kovácsműhely, a kerékgyártó műhely, valamint a népi gazdálkodás és háztartás eszközkészlete is. Két időszakos kiállító teremben havonta megújuló képzőművészeti tárlatok, valamint tudományos és ismeretterjesztő előadások várják a látogatókat.

13. ábra Szatmári Múzeum

Forrás: <http://www.szatmarimuzeum.hu/>

A múzeum fenntartója Mátészalka Város Önkormányzata. A KSH adatai alapján, Mátészalkán 2013-ban a múzeumi kiállítások száma 28 db, a múzeumi látogatók száma 10.691 fő volt.

27. táblázat Kultúra

Terület	Települési könyvtárak kölcsönzött könyvtári egységei egy olvasóra	Muzeális intézmények látogatói ezer lakosra
Mátészalka	11	627
Mátészalkai járás	13	241
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városai	18	516
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	15	285
Ország	16	923

Forrás: KSH Megyei és Területi statisztikai évkönyv, 2013.

Rendezvények

A város kulturális rendezvényei közül a legjelentősebb a néhány éve hagyományteremtő jelleggel megrendezésre kerülő „Fényes napok” rendezvénysorozat, arra a technikatörténeti eseményre emlékezve, hogy 1888-ban, Magyarországon elsőként gyulladt fel a településen a villamos közvilágítás. A háromnapos rendezvényt előadások, kiállítások, koncertek, tesztek színesítik. Az esemény keretében igazi turisztikai látványossággá kerül sor, az úgynevezett Fényes Felvonulásra, amikor a város utcái sötétségbe borulnak és a város jelképévé vált „Mécsestartó fiú” életre hívása után, ünnepélyes tűzgyújtási ceremónia kezdődik.

Dobszerda elnevezésű rendezvény, a nyári napok szerda estéit teszi hangulatosabbá, amikor a zene iránt érdeklődőket koncertek, táncos bemutatók várják. A 2014-es évben XIII. alkalommal került megrendezésre az Amatőr Színjátszó találkozó. A hagyománnyá vált program célja, hogy lehetőséget biztosítson a régió amatőr és határokon túlról érkező művészeinek, megismerkedjenek, betekintést nyerjenek egymás munkáiba, tapasztalatokat cseréljenek, valamint szórakoztassák a színházkedvelő közönséget. Udvarias esték alkalmával júliusi, augusztusi esték szabadtéri hangulatban hivatásos előadások mellett a város ifjú tehetségei is bemutatkozhatnak produkcióikkal. Múzeumok éjszakája (Szatmári Múzeum vonatkozásában) rendezvény keretében évről évre lenyűgöző kiállítások, előadások, zenei programok, szabadtéri foglalkozások várják az év legrövidebb éjszakáján, a nyári napfordulót ünneplőket. Szintén hagyománnyá vált a Szatmári koreográfus találkozó, melynek alkalmával az ország alkotói összemérhetik tudásukat.

2013-ban a városban a kulturális rendezvények száma 79 db, a kulturális rendezvényeken részt vevők száma 17.544 fő, az alkotó művelődési közösségek száma 9 db, ezen közösségek tagjainak száma 225 fő volt.

28. táblázat Mátészalka közművelődési adatai

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Közművelődési intézmények száma (db)	5	5	4	3	3	3	1	1
Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	597	496	249	324	307	211	207	219
Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	548	478	365	237	260	244	170	327
Kulturális rendezvények száma (db)	176	220	172	101	151	94	28	79
Kulturális rendezvényeken résztvevők száma (fő)	41 063	71 135	58 148	28 335	35 115	36 339	8 260	17 544

Forrás: KSH, 2006-2013

Sport

Mátészalka jelentős sportélettel rendelkezik. 1919-ben elsőként a labdarúgó szakosztály létrehozásával alakult meg a Mátészalkai Munkás Testgyakorlók Köre (Mátészalka MTK). A labdarúgás mellett kézilabda és asztalitenisz szakosztály is működik a városban. A <http://www.birosag.hu> adatai szerint 16 sporttevékenységet végző egyesület működik Mátészalkán. A sportélet fontos részét képezi a Mátészalkai Városi Uszoda.

A testnevelés és a sport az Önkormányzat által közszolgáltatásként működtetett humánszolgáltatási rendszer részét képezi, részterületei: az óvodai és iskolai testnevelés, a lakossági szabadidősport, a gyermek-, ifjúsági és tömegsport, a versenysport és a fogyatékosok sportja. A Képviselő-testület által alapított Mátészalka Sportjáért Díjjal a város elismeri a város testnevelési és sporttevékenységének fejlesztésében kiemelkedő szerepet játszó személyek és szervezetek munkáját. (Forrás: Mátészalka Város Önkormányzatának 20/2004.(V.13.) Ök. számú rendelete a sportról és az önkormányzat sporttal kapcsolatos feladatairól (egységes szerkezetben a 16/2009.(XI.2.) rendelettel)).

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Mátészalka Város a 130/2006 (V.30) Kt. számú határozatával fogadta el a jelenleg hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2013-2018) (HEP).

A HEP céljai:

Mátészalka Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

29. táblázat A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek

Célcsoport	Problémák	Fejlesztési lehetőségek	Intézkedések
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lakhatási szegregáció, gettósodás 2. Szakképzetlenség. 3. Egészségügyi problémák. 4. Ráhangyó nevelés módszereinek alkalmazása. 5. Politikai-társadalmi konfliktusok. 6. Roma lányok korai terhessége. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bérletelés állomány fejlesztés 2. Képzések, szakképzések, OKJ-S képzések 3. Vizsgálatok, szűrővizsgálatok szervezése 4. Terhesség kezdetétől folyamatos kontroll alkalmazása. 5. Rendészeti képzések, ösztöndíjprogramok. 6. Korai felvilágosítások, előadások. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ma csak szakma! 2. Élhetőbb lakhatási körülmények megteremtése 3. Az egészséges roma társadalom 4. Tanácsok gyermekvállaláshoz roma származású szülőknek 5. Romák szerepe a politikában és a közéletben 6. Inkább előbb, mint utóbb!
Gyermekek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szakemberhiány az óvodában 2. Szabadidő hasznos eltöltésének hiánya. 3. Eltérő környezeti kultúra problémák. 4. Szülői tájékoztatatlanság a gyermek testi, lelki egészségéről. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Képzések szervezése. 2. Tábor szervezés, sportprogramok. 3. Közösségépítés játékkal, programmal. 4. Orvosi előadások, tájékoztatók szervezése szülőknek. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A megfelelő személyi állomány biztosítása a Négy Évszak Óvodában. 2. Játékos készségek fejlesztése 3. Mindenki egyért, egy mindenkiért. 4. A gyermek mindenképp
Idősek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Járdák, utak romló állapota. 2. Ápolási igények és férőhely hiánya. 3. Idősek elmagányosodása. 4. Közlekedési gondok az időseknél. 5. Fiatalok és idősek közötti érthetatlenség. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Térkövezés, idősbarát környezet. 2. Igényfelmérés szervezetek bevonásával. 3. Preventív előadások, klubgyűlések. 4. Speciális kisbusz beszerzése. 5. Találkozók szervezése, önkénteskedés. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akadálymentesített élet idősebb korban 2. Biztonságban az élet alkonyán is. 3. Idős korom ellenére is aktívan élek! 4. Biztonságos utazás felkutatásának lehetőségei 5. Fiatalok és idősek
Nők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alacsony iskolai végzettség miatti munkanélküliség. 2. Gyermekvállalási dilemma. 3. Családon belüli erőszak. 4. Kisgyermekes anyák nehézkes közlekedése. 5. Egyedülálló nők mindennapi gondjai. 6. Felkészületlenség az anyaságra. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Képzések, vállalkozói szféra ösztönzése, munkahelyteremtés. 2. Atipikus foglalkoztatás bevezetése. 3. Kapcsolaterősítés a helyi szervekkel. 4. Járdák felújítása, gyerekes parkolóhelyek kialakítása. 5. Találkozók, tanfolyamok szervezése. 6. Felvilágosító programok szervezése. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Munkahelyteremtés alacsony iskolai végzettségű nők esetében 2. Karrier vagy család? 3. Az erőszak visszaszorítása 4. A kisgyermekes anyák közlekedésének megkönnyítése a városban. 5. Váló Háló 6. Készüljünk együtt a gyermeknevelésre
Fogyatékkal élők	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kevés kommunikációs lehetőség a fogyatékkal élők számára. 2. Prevenációs szolgáltatásokat a mozgáskorlátozottak kevésbé veszik igénybe. 3. Nem minden épület akadálymentesített. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Térítésmentes internetes lehetőségek bevezetése. 2. Kisbuszok, közlekedési eszközök beszerzése pályázat útján. 3. Komplex akadálymentesítés. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Internet, a világ összetartó ereje 2. Egészségügyi szolgáltatások könnyebb elérhetősége a fogyatékkal élők számára 3. Komplex akadálymentesítés Mátészalkán

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Mátészalka Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három gazdasági decentrumának egyike, szerepe a megye gazdaságában kiemelkedő (részletesen az 1.1.1 fejezet tartalmazza). Ezt támasztja alá az is, hogy Mátészalkán az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 1015,8 ezer Ft volt 2012-ben, amely mind a megyei, mind az országos átlagnál magasabb (a megyei érték 546,8 ezer Ft, az országos érték 881,1 ezer Ft volt).

Vállalkozás

Mátészalkán a regisztrált vállalkozások száma 3506 db (2013), a működő vállalkozások száma 1135 db (2012). A működő vállalkozások száma kissé csökkenő tendenciát mutat az elmúlt években. A városban a működő vállalkozások ezer lakosra vetített száma 66, amely magasabb, mint a megye városainak átlaga (63), emellett a járás (35) és megye (46) átlagát is jóval meghaladja.

Szintén a város gazdasági súlyát igazolja, hogy a megyei közép-vállalkozások 7,3%-a, a nagyvállalatok 11,11%-a Mátészalkán működik, amely a város népességi részesedésénél jóval magasabb arány. (A város népességének részesedése a megye összes népességéből 3,02%).

30. táblázat Működő vállalkozások száma létszám kategóriánként

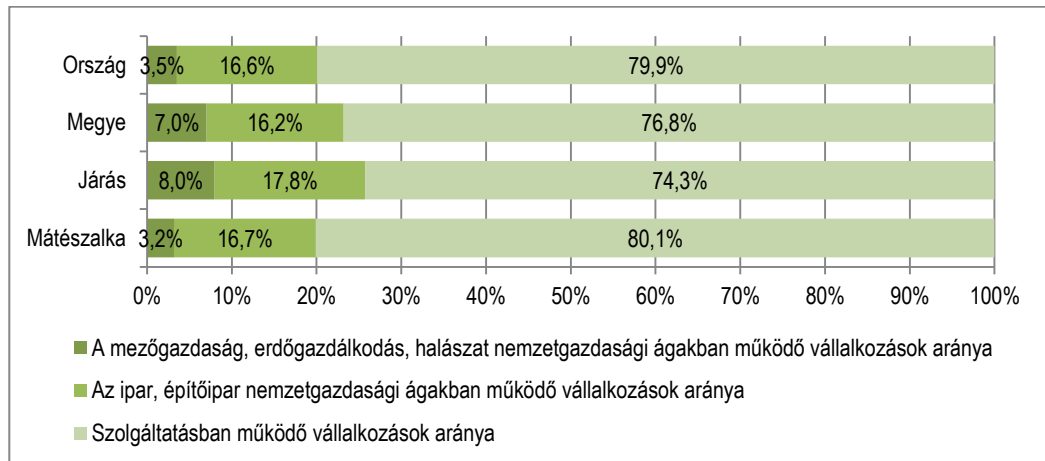
Területi egység	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250-X fő	Összesen
	mikro	kis	közép	nagy	
Mátészalka (db)	1 074	45	13	3	1 135
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (db)	24 833	878	178	27	25 966
A város részesedése a megyén belül (%)	4,32	5,13	7,30	11,11	4,37

Forrás: KSH, 2012.

A működő vállalkozások 44,9%-a társas vállalkozás Mátészalkán, a társas vállalkozások aránya kissé magasabb a megyei átlagnál (42,8%).

A város megyén belüli gazdasági helyzetét tükrözi a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása is. Ezzel lehetővé válik a domináns ágazatok azonosítása és összehasonlítása a megyei jellemzőkkel. Mátészalkán viszonylag alacsony a mezőgazdasági és magas a szolgáltatási ágban működő vállalkozások aránya.

14. ábra A működő vállalkozások megoszlása fő gazdasági áganként

Forrás: KSH, 2012.

Vállalkozás
megoszlás

A legtöbb vállalkozás Mátészalkán a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban (266 db), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban (150 db), a feldolgozóiparban (107 db) és az oktatás területén (103 db) működik.

31. táblázat Működő vállalkozások száma és aránya

(TEÁOR \08 gazdasági ág, vállalkozási demográfia szerint) - GFO\11

Nemzetgazdasági ág	Mátészalka		Szabolcs-Szatmár-Bereg megye		A város részesedése a megyén belül (%)
	db	%	db	%	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	36	3,2	1824	7,0	2,0
Bányászat, kőfejtés (B)	1	0,1	11	0,0	9,1
Feldolgozóipar (C)	107	9,4	1876	7,2	5,7
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (D)	1	0,1	20	0,1	5,0
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgyűjtés, szennykezelés (E)	4	0,4	63	0,2	6,3
Építőipar (F)	77	6,8	2230	8,6	3,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	266	23,4	6610	25,5	4,0
Szállítás, raktározás (H)	25	2,2	1126	4,3	2,2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	56	4,9	1438	5,5	3,9
Információ, kommunikáció (J)	25	2,2	612	2,4	4,1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	56	4,9	1018	3,9	5,5
Ingatlanügyletek (L)	21	1,9	598	2,3	3,5
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	150	13,2	2798	10,8	5,4
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	45	4,0	1137	4,4	4,0
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O)	1	0,1	5	0,0	20,0
Oktatás (P)	103	9,1	1725	6,6	6,0
Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	78	6,9	1294	5,0	6,0
Művészet, szórakoztatás, szabadidő (R)	20	1,8	451	1,7	4,4
Egyéb szolgáltatás (S)	63	5,6	1130	4,4	5,6
Összesen	1 135	100,0	25 966	100,0	4,4

Forrás: KSH, 2012.

Szabad vállalkozási
zóna

Mátészalka szerepel a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet (a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételek szabályairól) által kijelölt szabad vállalkozási zónák települései között. A szabad vállalkozási zónává történő kijelölés 5 évre szól. A rendelet értelmében a foglalkoztatás-bővítés, az új munkahelyek teremtésének ösztönzésére a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által a Nemzeti Foglalkoztatási Alap foglalkoztatási alaprészt központi keretnek terhére meghirdetett pályázat alapján a szabad vállalkozási zónákban működő, valamint betelepülő vállalkozások, az alaptámogatáson és a kiegészítő támogatásokon kívül – az éves pályázati felhívásban meghatározott formában, támogatási mértékben – többlettámogatást igényelhetnek.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Mezőgazdaság

2012-ben 36 vállalkozás működött a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat nemzetgazdasági ágakban, ez az összes vállalkozás 3,2%-a. A 36 vállalkozáson belül a társas vállalkozások száma 9 db. A regisztrált mezőgazdasági vállalkozások száma ennél jóval magasabb, 1703 db volt 2012-ben (2013-ban 1723 db). A regisztrált östermelők száma 2012-ben 1478, számuk jelentősen csökkent 2013-ra, 870 főre. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a

mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozású foglalkoztatottak száma 90 fő (az összes foglalkoztatott 1,3%-a).

Földterület használat

A 2010-es Általános Mezőgazdasági Összeírás adatai alapján, Mátészalkán a gazdaságok száma 835, ebből egyéni gazdaság 821. A földterületet használók többsége gyümölcsös területet használ (552 használó a 835-ből), emellett jelentős a szántót és konyhakertet használók száma. A használt földterület művelési ágak szerint megoszlására a szántó és gyümölcsös területek megyeinél magasabb aránya jellemző. Az erdőterületek aránya a megyei értéknek csupán fele. A szántóföldi művelés adottságai gyengék, a térség szántóterületeinek aranykorona értéke alacsony (jellemzően 10-15 AK).

32. táblázat A használt földterület művelési ágak szerint

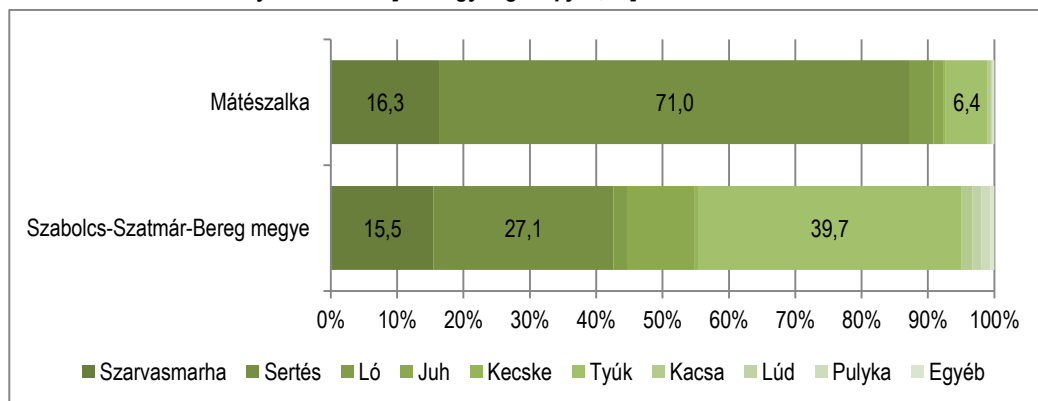
	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye		Mátészalka	
	hektár	%	hektár	%
Szántó	227 662,78	54,1	3 047,15	56,1
Konyhakert	2 158,05	0,5	11,49	0,2
Szőlő	339,99	0,1	5,39	0,1
Gyümölcsös	30 146,28	7,2	1 028,75	19,0
Gyep	38 221,52	9,1	524,24	9,7
Erdő	109 579,77	26,0	706,81	13,0
Nádas	835,12	0,2	6,64	0,1
Halastó	869,79	0,2	2,75	0,1
Nem hasznosított mezőgazdasági terület	3 389,61	0,8	40,70	0,7
Gazdasághoz tartozó egyéb területek	7 622,33	1,8	54,05	1,0
Használt terület összesen	420 825,24	100,0	5 427,98	100,0

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

Állattartó gazdaságok

Az állattartó gazdaságok száma 230, közülük legtöbben tyúkfélt és sertést tartanak. A megye állatállományának 1,28%-a található Mátészalkán, az állatállományon belül a sertésállomány részesedése magasabb (a megyei sertésállomány 2,85%-a). A mátészalkai állatállomány szerkezete eltér a megyei átlagtól, itt a sertés- és szarvasmarhatartás dominál, míg a megyében a tyúkállomány a legjelentősebb.

15. ábra Az állatállomány szerkezete [állategység alapján, %]

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

A mezőgazdaságra jelentős élelmiszer feldolgozó cégek épülnek.

1.9.2.2 Ipar

Mátészalka gazdaságában jelentős szerepet tölt be az ipar, 2012-ben 112 vállalkozás működött az iparban (C+D+E ágak) és 77 vállalkozás az építőiparban (F ág), összesen a vállalkozások 16,7%-a. Ez az arány kissé magasabb, mint a megyei és országos átlag. A 189 vállalkozáson belül a társas vállalkozások aránya magas, számuk 109 db. Az ipari vállalkozásokon belül jelentős a feldolgozóipari vállalatok száma, arányuk magasabb a megyei átlagnál. A 2011-es népszámlálási adatok alapján az ipari, építőipari foglalkozású foglalkoztatottak száma 1403 fő (az összes foglalkoztatott 20,4%-a).

A legelső ipari létesítmény az 1970-es években létesült Mátészalkán: a Magyar Optikai Művek (MOM) alapította itt meg elsőként a mátészalkai részleget. Ezt követően a privatizáció nyomán megjelentek más, külföldi tulajdonú nagy optikai cégek is a városban (Zeiss, HOYA, stb.).

Mátészalkán 1998-ban jött létre az Ipari Park, amely 100%-os önkormányzati tulajdonban áll.

Ipari Park

11. térkép A Mátészalkai Ipari Park

Forrás: <https://www.google.hu/maps>

A Mátészalkai Ipari Park jellemzői 2013-as adatok alapján⁴:

- Összterület 78,545 ha
- Hasznosítható terület 73,136 ha
- Betelepített terület 59,49 ha
- Hasznosítható szabad terület 13,646 ha
- Vállalkozások száma: 38 db
- Létszáma: 3027 fő

Az Ipari Parkban működő vállalkozások beruházási értéke 14.919 millió Ft, árbevétele 40.427 millió Ft, exportaránya 59,83%. A betelepült vállalkozások 94,5%-a kis- és középvállalkozás, 5,5%-a nagyvállalkozás. A kkv-kon belül a legnagyobb arányban mikrovállalkozás (max. 9 fő) működnek (65,71%), a kisvállalkozás (10-49 fő) aránya 14,29%, a középvállalkozásoké (50-249 fő) 20%. Túlnyomó részben optomechatronikai cégek települtek a Mátészalkai Ipari Parkba, emellett kereskedelmi és textilipari tevékenységek is megtalálhatóak.

Az Ipari Parkban működő legnagyobb foglalkoztatók az alábbiak: HOYA Szemüveglencse Gyártó Zrt. - optikai tevékenység (450 fő), Szatmár Optika - optikai tevékenység (334 fő), Carl Zeiss

⁴ Forrás: Beszámoló – Mátészalka Ipari Park, 2013.

Vision Hungary Kft. - optikai tevékenység (433 fő), FLABEG Kft. – optikai tevékenység (229 fő), MOM Zrt. - vízméréstechnikai tevékenység (172 fő).

Az Ipari Parkban működik a Mátészalkai Inkubátorház és Képzési Központ (Szatmári Gazdaságfejlesztési Alapítvány működtetésében), amely különböző szolgáltatásokat biztosít a vállalkozások részére. A Mátészalkai Ipari Park csaknem teljes infrastruktúra kiépítettséggel rendelkezik. A hasznosítható terület folyamatosan betelepül, egyre kevesebb szabad ingatlan áll rendelkezésre, így fejlesztési szükségletként jelenik meg az ipari terület bővítése, a bővítés infrastruktúrájának kiépítése. Mindezek mellett a város tervezi az Ipari Park szolgáltatásainak magasabb szintre emelését, kihelyezett gyakorlati képzések és a kutatási tevékenység meghonosítása, valamint az elérhető szolgáltatások számának növelése révén. Jelenleg az Ipari Parkba betelepült cégeknek nincs közvetlen kapcsolata a várossal, igényként fogalmazódik meg a cégek beágyazódásának elősegítése a város életébe.

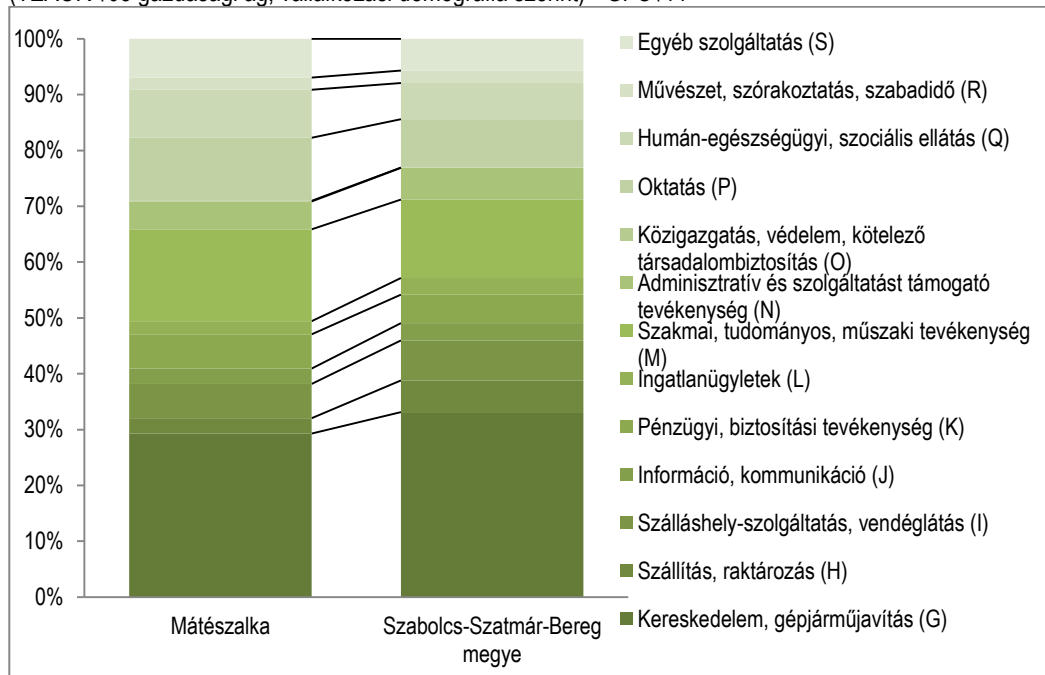
1.9.2.3 Szolgáltatások

Mátészalka gazdaságában jelentős szerepet töltenek be a szolgáltatásokhoz tartozó nemzetgazdasági ágak, itt működött 2012-ben a vállalkozások 80,1%-a (ez az arány magasabb a megyei 76,8%-os és az országos 79,9%-os átlagnál is). Mátészalkán 909 vállalkozás működik a szolgáltatások területén (G - S nemzetgazdasági ágak), ezen belül a társas vállalkozások aránya 43%, száma 391db.

A szolgáltatási ágakban működő vállalkozásokon belül jelentős a kereskedelem, gépjárműjavítás (266 db), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (150 db), és az oktatás (103 db) területén működő vállalatok száma. A megyei aránynál magasabb a vállalkozásokon belül az oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás, és a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágak aránya, míg a megyei átlagnál jóval alacsonyabb a szállítás, raktározás területén működő vállalkozások aránya. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozású foglalkoztatottak száma 1239 fő (az összes foglalkoztatott 18%-a).

16. ábra Működő vállalkozások a szolgáltatások területén

(TEÁOR '08 gazdasági ág, vállalkozási demográfia szerint) - GFO'11

Forrás: KSH, 2012.

A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított.

Kiskereskedelem

2013-ban Mátészalkán 395 kiskereskedelmi üzlet működött (számuk 2010-ben jelentősen csökkent). A tízezer lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek száma 233, amely magasabb a megyei és az országos átlagnál is, és a megye városai között is magas értéknek tekinthető. A kiskereskedelmi üzleteken belül magas az élelmiszer üzletek és áruházak (21,5%), ruházati üzletek (13,7%) és járműüzletek (10,4%) aránya. A városban jelen vannak a nemzetközi kereskedelmi láncok üzletei is. Az általános kereskedelmi tendenciákat tükrözi, hogy 2000 és 2013 között az élelmiszer vegyesüzletek és áruházak száma 71-ről 29-re csökkent.

Vendéglátás

2013-ban a városban 92 vendéglátóhely működött (számuk 2010-ben jelentősen csökkent), ezek fele (46 db) étterem, büfé. A tízezer lakosra jutó vendéglátóhelyek száma 54 db, kissé magasabb a megyei átlagnál, ugyanakkor alacsonyabb a megye városainak átlagánál és az országos átlagnál is.

33. táblázat Kereskedelem, vendéglátás

Terület	Kiskereskedelmi és járműüzlet összesen	Kiskereskedelmi és járműüzlet tízezer lakosra	Vendéglátóhely	Vendéglátóhely tízezer lakosra
Mátészalka	395	233	92	54
Mátészalkai járás	832	129	210	33
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városai	5 800	192	1 835	61
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	8 015	143	2 654	47
Ország	148 959	151	54 916	56

Forrás: KSH Megyei és Területi statisztikai évkönyv, 2013.

Idegenforgalom

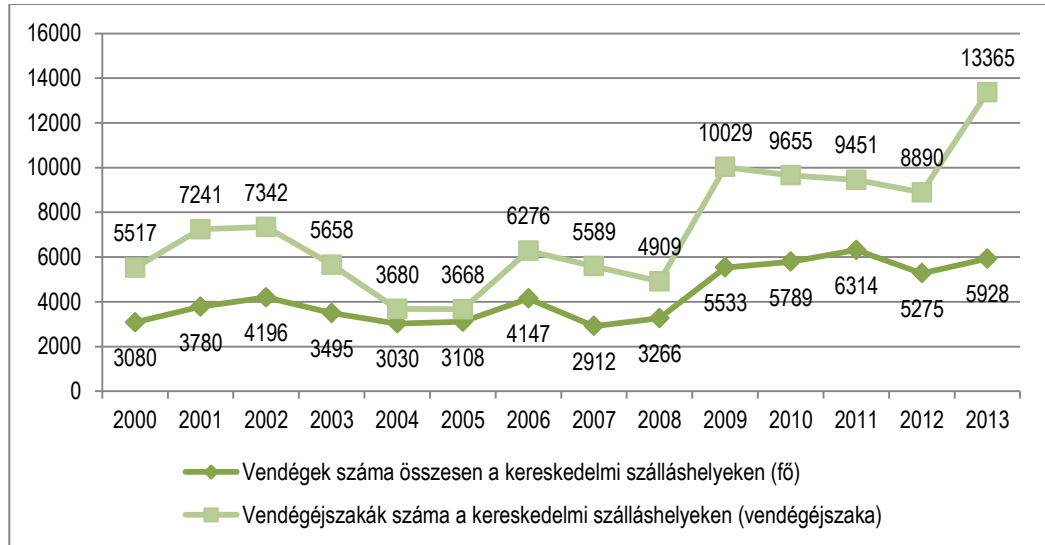
Mátészalkán a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma 159 (ezen belül szállodában 49, panzióban 90, üdülőházban 20 férőhely), emellett 21 egyéb (korábban magán) szálláshelyi férőhely áll a vendégek rendelkezésére. A városban 1 szálloda (20 szobával) és 6 panzió található.

2013-ban a vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken 13.365 éjszaka volt, amely jelentős növekedés a korábbi évek adataihoz viszonyítva. Ezen belül a külföldi vendégéjszakák aránya csupán 9,4%, amely jóval alacsonyabb a megyei átlagnál (27,5%). Az átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken 2,3 éjszaka, amely a vendégéjszakák 2013 évi jelentős növekedésével párhuzamosan növekedett (a korábbi években az átlagos tartózkodási idő 1,5-1,9 éjszaka körül ingadozott). A 2013-as érték kismértékben meghaladja a megyei átlagot (2,1 éjszaka).

A város fő idegenforgalmi vonzerejét a természeti, építészeti és kulturális emlékek jelentik.

17. ábra A vendégek és a vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken

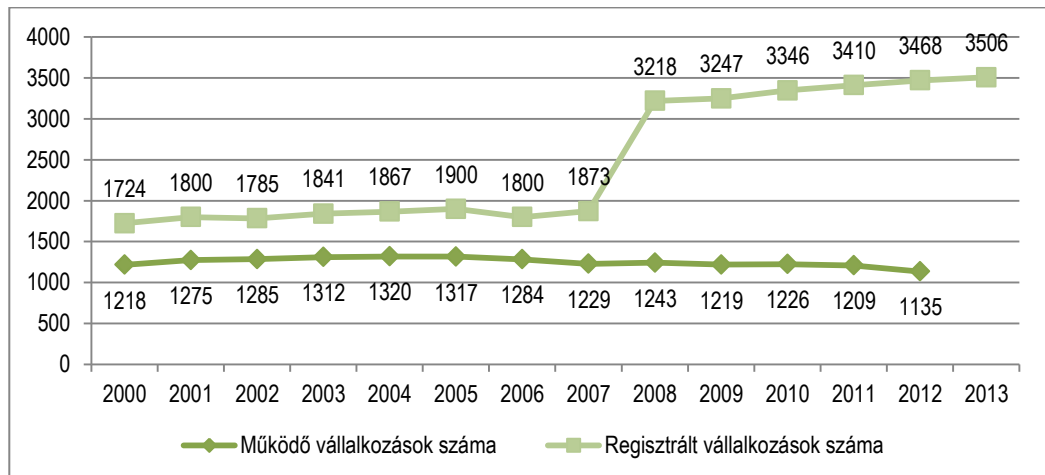

Forrás: KSH, 2000-2013.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Mátészalkán a működő vállalkozások száma csökkenő, míg a regisztrált vállalkozások száma növekvő tendenciát mutat. A két mutató közötti jelentős eltérés okai között a természetes szelekció mellett szerepel a kötelező őstermelői regisztráció is. (A gazdasági szervezetek részletes bemutatását az 1.9.1 fejezet tartalmazza.)

18. ábra A regisztrált és működő vállalkozások száma Mátészalkán

Megjegyzés: 2010-ig GFO'02, 2011-től GFO'11 adatok

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés (2000-2012/2013)

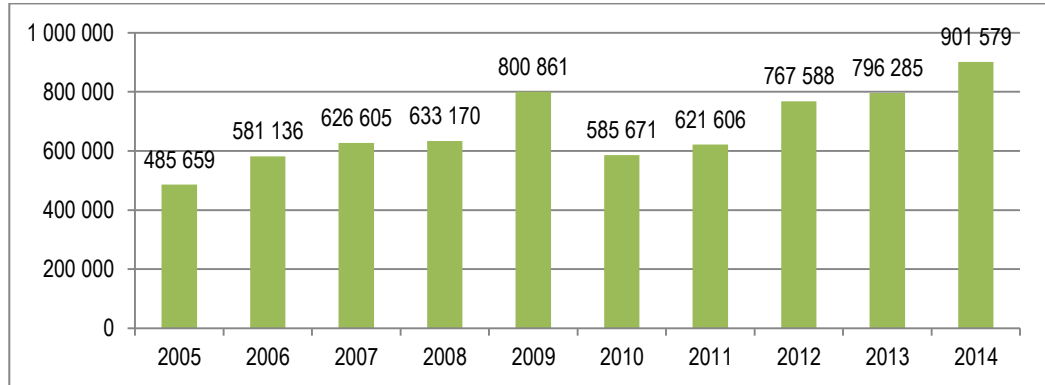
Iparüzési adó

Mátészalkán a helyi iparüzési adót 1991.07.01-től vezették be. Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység (iparüzési tevékenység). Az adó mértéke állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adóalap 2%-a, ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén naptári naponként 2.500 Ft. A városban működő hazai és nemzetközi cégek jelentős iparüzési adóbevételt biztosítanak az önkormányzat számára, mértéke 2010 óta folyamatosan növekszik. Mátészalkán

a legtöbb iparüzési adót az optikai tevékenységet végző hazai és nemzetközi vállalkozások fizetik.

19. ábra Iparüzési adóbevételek Mátészalkán (eFt)

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

34. táblázat A legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások Mátészalkán

Vállalkozás neve	Fő tevékenységi kör	Foglalkoztatottak száma
HOYA Szemüveglencse Gyártó Magyarország Zrt.	optikai tevékenység	450
SZATMÁR Optikai Gyártó és Forgalmazó Kft.	optikai tevékenység	334
Carl Zeiss Vision Hungary Kft.	optikai tevékenység	433
Friesland Hungária Zrt.	tejipari tevékenység	595
FLABEG Kft.	optikai tevékenység	229
MOM Zrt.	vízméréstechnikai tevékenység	172
ESZAT Kft.	almalé sűrítmény előállítása	49
Nobilis Zrt.	élelmiszer gyártás	9
Sandra Form Kft.	bútorgyártás	20
MSG Kft.	szerelvénygyártás	21,5

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2014.

Optomechatronikai
klaszter

A Mátészalka Optomechatronikai Klaszter a városban található szemüveglencse-, illetve optikaiműszer-gyártó cégeket fogja össze. A klaszter összefogója a Szatmári Gazdaságfejlesztési Alapítvány korábban az Interreg Program keretében 365 millió forintot nyert el egy Mátészalkán és egy Szatmárnémetiben létesülő inkubátorház létrehozására.

Gazdasági
szervezetek
beruházásai

A gazdasági szervezetek jelentős beruházási, fejlesztési tevékenységét mutatja, hogy 2007 óta a GOP (Gazdaságfejlesztési Operatív Program) keretében közel 200 db európai uniós támogatású pályázatot nyújtottak be és valósítottak meg a város vállalkozásai, mintegy 4 milliárd Ft megítélt támogatással, 25-70% közötti támogatási intenzitással. A támogatások 600 eFt és 440 millió Ft közötti nagyságrendűek voltak. További fejlesztések valósultak meg az ÉAOP (Észak-Alföldi Operatív Program) keretében, ahol mintegy 30 beruházás valósult meg 1,5 milliárd Ft támogatással, 50-70% közötti támogatási intenzitással. A támogatások 9 és 1 millió Ft közötti nagyságrendűek voltak. A megvalósult beruházások többek között telephelyfejlesztésre, mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztésére, hátrányos helyzetű, elsősorban roma munkavállalók munkaerő-piaci integrációjára, minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésére, vállalati innováció ösztönzésére, piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenységre irányultak.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy város gazdasági versenyképességét számos tényező befolyásolja, ezek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- A város külső elérhetősége: Mátészalka elérhetőségében kiemelt szerepe van az M3-as autópályának, valamint a román és ukrán határ közelségének, amelyek pozitívan befolyásolják a versenyképességet (a részletes bemutatást az 1.1. és 1.15 fejezetek tartalmazzák).
- Ipari fejlesztési területek rendelkezésre állása: Mátészalkán 1998 óta működik Ipari Park, magas kihasználtsággal, amely pozitívan hat a város gazdasági versenyképességére (a részletes bemutatást az 1.9.2.2. fejezet tartalmazza).
- A munkaerő képzettsége: Mátészalka népességének iskolai végzettsége kedvező képet mutat, magasabb a megyei és az országos átlagnál, a képzettség folyamatosan emelkedik. Mindezek mellett ugyanakkor jelenleg a gazdasági szereplők nem találnak minden esetben megfelelő végzettségű munkaerőt (a részletes bemutatást az 1.7 és 1.8 fejezetek tartalmazzák).
- A városban működő jelentősebb vállalkozások vonzereje: Mátészalkán jelentős hazai és nemzetközi vállalkozások működnek, kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás, élelmiszerfeldolgozás területén. Ezek a vállalkozások pozitívan hathatnak az idetelepülni kívánó vállalkozások befektetési döntéseire (a részletes bemutatást az 1.9.2.2. fejezet tartalmazza).
- K+F: Bár Mátészalkán nem található kifejezetten kutatás-fejlesztési tevékenységet folytató vállalkozás vagy intézmény, a vállalatok egy része folyamatos kutatásokat, innovációs fejlesztéseket végeznek a termékskála bővítése és a termékek minőségének javítása céljából. Mindez szintén hozzájárul a város gazdasági versenyképességének erősítéséhez.

A fenti tényezők alapján megállapítható, hogy Mátészalka a gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők terén kedvező adottságokkal rendelkezik.

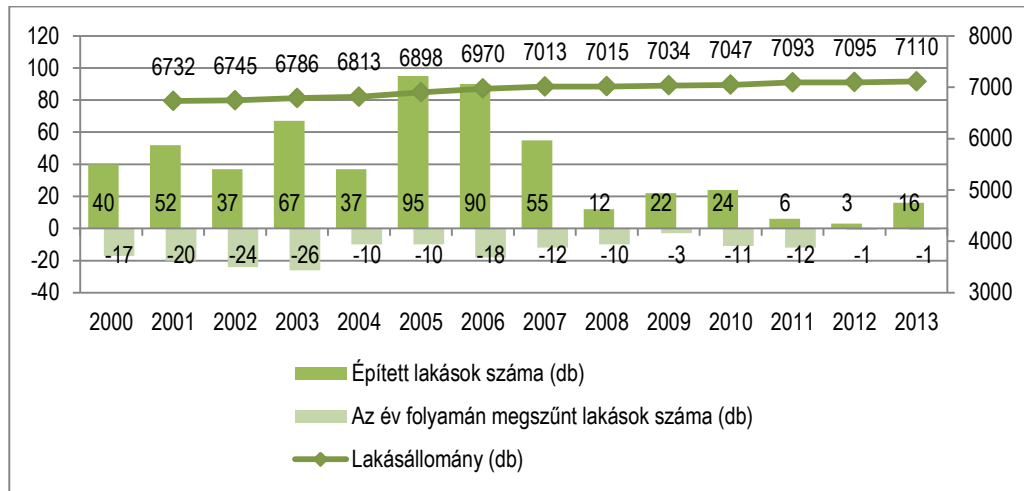
Lakásállomány

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Mátészalkán 7110 lakás található (KSH 2013. év végi adatok alapján), a száz lakásra jutó lakosok száma 239 fő, amely alacsonyabb mind a megye városinak átlagánál (248), mind a megyei átlagnál (257). A lakások 7%-a egyszobás, legnagyobb része (43%-a) kétszobás, 29%-a háromszobás, míg 21%-a négy vagy többszobás.

A város lakásállománya 2000 óta folyamatosan bővül, 2001 óta 378 db-bal növekedett, ami 5,6%-os bővülést jelent. A lakásépítések száma szinte minden évben meghaladta a megszünt lakások számát (2011-et kivéve).

20. ábra Lakásállomány, épített és megszünt lakások száma Mátészalkán, db

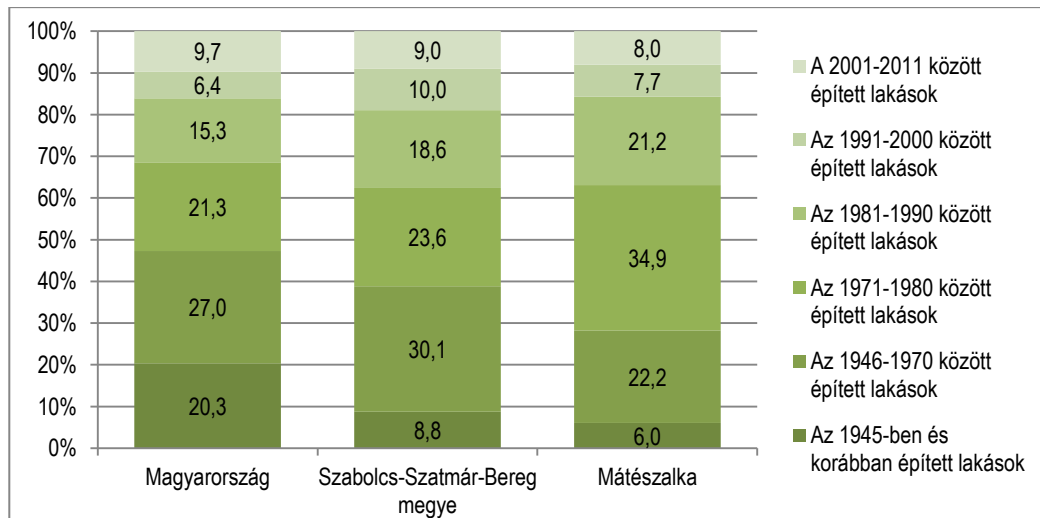

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés, 2000-2013.

Ahogy az 1.7.1.6. fejezet részletesen bemutatja, a városban található lakások komfortfokozata magasabb a megyei átlagnál, és a 2001 és 2011 között eltelt időszakban jelentős javulás következett be a lakások komfortossága és felszereltsége terén.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakások 6,5%-a nem lakott lakás. A lakások több mint fele 1981 előtt épült, legnagyobb része (34,9%-a) 1971 és 1980 között.

21. ábra Lakásállomány megoszlása az építés éve szerint, %

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A lakások többsége (96,9%-a) – a hazai ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően – természetes személyek tulajdonában van. Mátészalka Város Önkormányzatának adatai alapján az önkormányzati bérlakások száma 189, ebből szociális bérlakás 181 db. Az önkormányzati bérlakások több mint fele egyszobás, 43%-a kétszobás (a fennmaradó 6% három vagy többszobás). A bérlakások 40%-a a Városközpontban található.

A Panelprogram (iparosított technológiával épült lakóépületek energiamegtakarítást eredményező korszerűsítésének, felújításának támogatása) keretében az elmúlt években számos lakás energetikai korszerűsítése valósult meg Mátészalkán.

Mátészalkán az ingatlanok ára 2011-es adatok alapján megyei viszonylatban átlagosnak mondható, a családi házak átlagos ára meghaladja a megyei értékeket, míg a többlakásos társasházak és panelek négyzetméter ára alacsonyabb mind a megye városinak átlagánál, mind a megyei átlagnál.

35. táblázat Ingatlanárak alakulása

Terület	Családi ház		Többlakásos társasház		Panel		Lakások összesen	
	Átlagár (E Ft / m ²)	db	Átlagár (E Ft / m ²)	db	Átlagár (E Ft / m ²)	db	Átlagár (E Ft / m ²)	db
Mátészalka	127	68	114	71	100	3	120	142
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városai	126	759	148	859	128	144	137	1762
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	99	1168	148	861	128	144	120	2173

Forrás: KSH Ingatlan adattár, 2011.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

Az Önkormányzat és az állam közötti feladatmegosztás módosítása miatt 2013-tól jelentős változások történtek a város költségvetésében. A bevételi oldalon megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, valamint a beszedett gépjárműadó 40%-a marad a városnál. A rendszeres állami támogatások jellemzően nominálértéken is csökkennek, különösen igaz ez a normatív támogatásokra. Emiatt megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

Adópolitika

Az önkormányzat 2005 és 2014 közötti költségvetését elemezve megállítható, hogy a bevételi oldal legnagyobb tételeit minden évben a saját folyó bevételek, illetve az állami hozzájárulások és támogatások jelentették. Az alábbi táblázatból látható, hogy az önkormányzat 2008-tól kezdve igen jelentős hitelfelvételre kényszerült. A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika is. A város területén 2015-ben a következő adónemek vannak érvényben:

- Magánszemélyek kommunális adója: Mátészalka Város Önkormányzata a magánszemélyek kommunális adójáról szóló 26/2010. (XII.30.) rendelete alapján 2011.01.01-i hatállyal a kommunális adótételeket az alábbiak szerint állapította meg: A lakás adótétele alapesetben: 4.000 Ft/év. Az első garázs adótétele: 5.000 Ft/év. Az üzlet, műhely, iroda, rendelő, üzleti célra használt egyéb ingatlanok, valamint a többletingatlanok (első lakáson, első garázon felüli ingatlanban lévő tulajdonjog, tulajdoni hányad) adója adótárgyanként évi: 12.000 Ft. Az építési telek is adóköteles, adótétele alapesetben 4.000 Ft/év.
- Gépjárműadó: Személygépkocsik, motorkerékpárok esetében az adó alapja a gépjármű hatósági nyilvántartásban szereplő KW-ban kifejezett teljesítménye. Az adó mértéke a gyártási évtől függően 140 – 345 Ft/KW.
- Iparüzési adó: Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozói tevékenység, adóalany az egyéni vállalkozó valamint társas vállalkozó. Adó mértéke: az adóalap 2%-a, ideiglenes tevékenység után: 2500 Ft/nap A mezőgazdasági őstermelői tevékenységből származó nettó árbevétel évi 600.000 Ft-ig adómentes.
- Talajterhelési díj: 2005. január 1. napjától került bevezetésre az önkormányzat illetékességi területén. A talajterhelési díj fizetési kötelezettség azt a kibocsátót (vízfogyasztót: jogi személyt és magánszemélyt) terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára (szennyvíz-gerincvezetékre) nem kötött rá. A 2014. évi talajterhelési díj: 1.800,- Ft/m³ a fogyasztott vízmennyisége után.

Az előbbieken felvázolt adónemek közül az iparüzési adó kiemelendő, hiszen az abból származó bevétel 2005 óta közel duplájára növekedett, 2014-ben pedig már meghaladta a 900 millió forintot.

36. táblázat A költségvetés bevételi tételeinek alakulása, ezer Ft

Év	A (Működési bevételek)	B (Helyi iparüzési adó- A-n belül)	C (Felhalmozási és tőke jellegű bevételek)	D (Finanszírozási bevételek)	E (Hitelbevételek D-n belül)	Összesen
2005	7 652 692	485 659	405 576	323 227	-	8 381 495
2006	7 971 554	581 136	422 475	336 695	-	8 730 724
2007	8 068 266	626 605	549 097	458 436	300 743	9 075 799
2008	8 567 269	633 170	1 141 204	1 415 770	1 342 812	11 124 243
2009	8 193 835	800 861	377 651	620 610	-	9 192 096
2010	7 766 124	585 671	2 141 628	719 193	368 827	10 626 945
2011	5 288 162	621 606	1 106 252	1 093 679	973 671	7 488 093
2012	4 895 505	767 588	734 904	154 101	61 730	5 784 510
2013	3 038 830	796 285	767 101	714 655	480 150	4 520 586
2014	3 589 137	901 579	393 976	678 545	450 000	4 661 658

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2005-2014

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának legjelentősebb tételét minden évben a működési kiadások (pl. személyi juttatások, dologi kiadások) jelentették. Ezt érdemben befolyásolhatja, hogy az adott évben sor kerül-e jelentősebb fejlesztés, beruházás megvalósítására.

37. táblázat A költségvetés kiadási tételeinek alakulása, ezer Ft

Év	A (Működési kiadások)	B (Felhalmozási és tőke jellegű kiadások)	C (Beruházási kiadások B-n belül)	D (Finanszí- rozási kiadások)	E (Hitelek törlesztése D-n belül)	Összesen
2005	7 764 020	308 172	184 434	151 734	151 734	8 223 926
2006	8 087 521	321 013	192 119	158 056	158 056	8 566 590
2007	8 283 386	844 843	740 001	27236	27 236	9 155 465
2008	8 669 995	1 249 956	847 228	1 103 396	346 632	11 023 347
2009	8 268 686	803 349	574 504	46 942	46 942	9 118 977
2010	8 043 206	2 452 531	1 740 174	-	-	10 495 737
2011	4 998 540	1 145 672	882 048	882 276	882 276	7 026 488
2012	4 731 835	784 034	678 078	-	-	5 515 869
2013	2 711 847	1 015 417	915 354	529 547	529 547	4 256 811
2014	3 121 834	627 840	576 530	450 000	450 000	4 199 674

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2005-2014

Az önkormányzat számára pozitív változást jelentett az adósságállományának állam által megtörtént átvállalása, hiszen az jelentős mértékben terhelte a város éves költségvetését. Az állam által nyújtott adósságkonszolidáció első üteme 1,7 milliárd forint, míg második üteme 1,3 milliárd forint volt.

A 2011. évi CLXXXIX Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján a települési önkormányzat helyi rendeletben szabályozhatja a vagyona feletti rendelkezési jog gyakorlását. A nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény értelmében az önkormányzati vagyon felosztása a következők szerint alakul: a jogszabály két nagy vagyoni csoportot különböztet meg, az üzleti- és a törzsvagyont. A törzsvagyon körébe tartozó tárgyak forgalomképtelenek, illetve korlátozottan forgalomképesek. Az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyona a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonból és nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyonból áll. Mátészalka Város Önkormányzatának 21/2012. (X.19.) számú önkormányzati rendelete az Önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának

szabályairól rendelkezik. A rendelet hatálya kiterjed a tulajdonában álló ingatlanokra, ingóságokra (tárgyi és forgóeszközökre) és vagyoni értékű jogaira (immateriális javak).

Ezen túlmenően az Önkormányzat vagyongazdálkodásának alapelveit a Mátészalka Város Önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve (2013) is szabályozza. Eszerint az Önkormányzat kiemelt felelősségi körébe tartozik a vagyonnal való felelősségteljes, átgondolt, tervszerű, hatékony, az önkormányzat céljait legjobban szolgáló gazdálkodás. A város vagyongazdálkodása az országos szintű jogszabályokkal összhangban működik, az önkormányzati vagyon feletti tulajdonosi jogokat a Képviselő-testület, a Bizottságok, illetve a Polgármester gyakorolják a vagyonrendeletben és a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak szerint. A vagyongazdálkodási döntések előkészítését, végrehajtását a Polgármesteri Hivatal illetékes szervezeti egységei végzik a település jegyzőjének irányításával a város Szervezeti és Működési Szabályzatával összhangban. A város vagyongazdálkodásának fontos alapelve, hogy az önkormányzati vagyonnak a közfeladat ellátását kell szolgálnia.

Az önkormányzat vagyonát tekintve 2005 és 2014 között körülbelül 24%-os növekedés ment végbe. A vagyon legjelentősebb tételeit a tárgyi eszközök, az üzemeltetésre átadott eszközök és a befektetett pénzügyi eszközök jelentik.

38. táblázat Az önkormányzati vagyon alakulása, ezer Ft

Év	Törzsvagyon	Üzleti vagyon	Kötvény és hitelállomány
2005	12 514 118	798 773	552 944
2006	12 337 156	787 478	545 888
2007	12 273 068	783 387	797 657
2008	12 220 637	780 041	2 000 618
2009	12 703 711	754 852	2 011 869
2010	12 960 169	879 187	2 734 203
2011	13 678 501	801 693	3 126 248
2012	11 536 524	1 603 662	3 080 579
2013	10 958 323	1 591 662	1 345 003
2014	16 400 248	1 759 419	-

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2005-2014.

Önkormányzati részesedés

A vagyon másik jelentős csoportját a részesedések jelentik olyan gazdasági társaságokban, ahol az önkormányzat tulajdoni hányaddal rendelkezik. Jelenleg az önkormányzatnak az alábbi tulajdoni aránnyal rendelkező gazdasági társaságai vannak:

39. táblázat Önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok

Gazdasági társaság megnevezése	tulajdoni hányad (%)
ÉRF Zrt.	0,47
Hydroszat Kft.	39,4
Innohid Zrt.	0,3
Mátészalkai Városfejlesztési Kft.	100
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Temetkezési Vállalat	5,07
Szalkatávhó Kft.	100
Szalka-Víz Kft.	100
Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft.	100

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzat

A város vagyonának részletes adatait az önkormányzati vagyonról és az arról való rendelkezési jog gyakorlásáról szóló önkormányzati rendelet melléklete tartalmazza. A forgalomképes önkormányzati ingatlanok listáját, amelyeket a fejlesztéseknél figyelembe lehet venni, a vagyonrendelet melléklete tartalmazza.

Mátészalka Város Önkormányzatának 5 évre szóló Gazdasági Programjának kidolgozása az ITS tervezésével párhuzamosan zajlott, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a szerint, így egyértelműen biztosítható a két dokumentum közötti összhang és szinergia. A Gazdasági Program helyzetfeltárásának tartalma és célrendszere lényegében a megalapozó vizsgálat és az ITS rövid, lényegre törő változata.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat évek óta átgondoltan és integrált szemléletben hajtja végre településfejlesztési politikáját, amelynek alapelvei és feladatai az alábbiak:

- a város fejlesztési irányvonalainak kijelölése, ezek alapján érdekeinek érvényesítése az érintett szervezetekkel együttműködve,
- a város fenntartható működését és fejlesztését szolgáló demokratikus, kiszámítható testületi tevékenység,
- a város turisztikai adottságainak a lehető legnagyobb fokú kihasználása, a célirányos összefogás és együttműködés fokozása a szereplőkkel, az attrakciók és a programkínálat bővítésével,
- az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, fejlesztése, az intézmények és a gazdasági társaságok, valamint a polgármesteri hivatal hatékony működtetésével,
- az önkormányzati vagyon jó gazdalkénti kezelése, hasznosítása, gyarapítása,
- a kommunális infrastruktúra állagának megóvása, hiányzó elemeinek (utak, kerékpárutak, közmű hálózat) megépítése,
- az önkormányzat kevés eszközével a foglalkoztatási lehetőségek bővítésének elősegítése, a városból elvándorlás mérséklése,
- a nehéz szociális helyzetben lévők célzott támogatása, a szociális gondoskodás fejlesztése,
- a pályázati lehetőségek kihasználása oly módon, hogy a létrehozandó létesítmények működtetése nem okozzon jelentős pénzügyi és hosszú távon pótlólagos bevételeket vagy megtakarításokat eredményezzenek (pl. energiaracionalizálás, hatékonyságfejlesztés).

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármastagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres, vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább a Polgármesteri Kabinet Városfejlesztési Csoportja), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
- A **fenntartásban közreműködő** személyek a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

A településfejlesztés
intézményrendszere

A város tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal és konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek találhatóak.

Mátészalka Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési, javaslattevési és döntési jogosítványokkal** ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása a Polgármesteri Kabinet (Városfejlesztési Csoport)** feladata. A Kabinet hatáskörébe számos olyan feladat tartozik, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához:

- önkormányzati fejlesztési elképzelések kidolgozása,
- javaslattevési pályázati célok meghatározására, koncepciók kidolgozására,
- a pályázati lehetőségek felkutatásának, a pályázatok előkészítésének, benyújtásának, nyilvántartásának, megvalósításának és elszámolásának szervezése, koordinálása,
- önkormányzati intézmények felújítási tervei elkészíttetése, felújítások esetén műszaki ellenőri feladatok segítése,
- részvétel a közbeszerzési eljárások kiírásában és lebonyolításában,
- önkormányzati közreműködéssel és forrás felhasználásával megvalósuló beruházások kooperációján a megrendelő képviselete, a műszaki ellenőrrrel a kapcsolat tartása, részvétel a beruházások lebonyolítási feladatainak ellátásában,
- kapcsolattartás a térségi, megyei, regionális szervekkel a pályázatok és fejlesztési feladatok szervezése, lebonyolítása érdekében.

A Polgármesteri Kabinet Városfejlesztési Csoportja mellett a többi önkormányzati részleg is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megalapozásában vagy végrehajtásában, azaz közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-ben foglaltak megvalósításához:

- az Műszaki Iroda többek között közreműködik a rendezési tervek készítésében, felülvizsgálatában és módosításában,
- a Pénzügyi Iroda az önkormányzati gazdálkodás meghatározó erejeként ellátja az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos valamennyi feladatot, elkészíti a város költségvetésének, költségvetési koncepciójának tervezetét figyelemmel a képviselő-testület fejlesztési elképzeléseire.

A város tulajdonában **több** olyan **gazdasági társaság** és egyéb szervezet van, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**:

- a Szalka-Víz Kft. a várossal kötött közszolgáltatási szerződésben foglaltak szerint a következő feladatokat látja el: településüzemeltetés, környezet-egészségügy, helyi környezet- és természetvédelem, temető üzemeltetése, csapadékhálózat üzemeltetése, helyi közfoglalkoztatás lebonyolítása,
- a Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft. a várossal kötött közművelődési megállapodás alapján a város lakossága számára kulturális, közművelődési, közösségi, oktatási, szórakoztató és információs szolgáltatásokat lát el.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.

- **A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:**
 - ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
 - Ipari Park működtetése,
 - elérhetőség biztosítása.
- **Megfelelő jogi szabályozás helyi szinten:**
 - a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartás csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát,
 - különösen fontos az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett,
 - a befektetői folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.
- **Hatékony és következetes városmarketing tevékenység:** A tudatos és jól felépített marketing-kommunikációs stratégia nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.
- **Partnerség:** Az önkormányzat a hatékony együttműködés érdekében rendszeresen egyeztet a meghatározó gazdasági szereplőkkel, elvárásaikat és érdekeiket igyekszik minél nagyobb mértékben figyelembe venni a településfejlesztési tevékenységek során (a Partnerségi Terv keretében azonosította azokat a szereplőket, amelyeket a gazdaságfejlesztési munkacsoport tevékenységébe és így az ITS kidolgozásába aktívan bevon).

Közfoglalkoztatás

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatáspolitikai szempontjából kiemelkedő fontosságú a város 2010-ben elfogadott Közfoglalkoztatási Terve, amely elemezte a város foglalkoztatás- és szociálpolitikai helyzetét, valamint a közmunka, közhasznú munka és a közcélú foglalkoztatás területén elért eredményeket. 2011. január 1-től a Munkaügyi Központok koordinálják a közfoglalkoztatást, ezért az önkormányzatok közfoglalkoztatási tervekészítési kötelezettsége is megszűnt. Ugyancsak fontos dokumentum a foglalkoztatás és közfoglalkoztatás vonatkozásában a szociális szolgáltatástervezési koncepció, valamint annak kétévenkénti felülvizsgálatát tartalmazó dokumentum.

Mátészalkán annak ellenére, hogy a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős:

- a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani,
- koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.

A közfoglalkoztatásban, mint aktív munkaerő-piaci eszközben rejlő lehetőségeket Mátészalka intenzíven kihasználja. A közfoglalkoztatás végrehajtásának feladata a Szalka-Víz Kft. hatáskörébe tartozik. 2005 óta a közfoglalkoztatottak száma a tavalyi év során közel hétszeresére nőtt.

40. táblázat A közfoglalkoztatás adatai

Év	Létszám (fő)	Ráfordított összes költség (eFt)
2005	223	27 869
2006	194	29 742
2007	108	42 934
2008	107	37 570
2009	322	220 359
2010	341	359 630
2011	901	216 760
2012	458	337 278
2013	772	377 410
2014	1549	419 722

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

A közfoglalkoztatás keretében elvégzendő feladatok többnyire a következők: parkfenntartási, köztisztasági feladatok, illegális személtalrakók felszámolása, zöldfelületek tisztántartása, parlagfűirtás, erdőtelepítés, gondozás, játszóterek takarítása, belvíz- és csapadékvíz-elvezető árkok tisztántartása, burkolt és burkolatlan árkok takarítása, a felszíni csatornák és szivárgók takarítása, iszapmentesítés, illetve a kitarított szakaszok folyamatos karbantartása.

A felsorolt tevékenységek nagy része fizikai jellegű, különösebb szakképesítést nem igényel, így alkalmasak arra, hogy jelentős számban vonjanak be alacsonyabb iskolai végzettségűeket, de a szakképesítéssel, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek is kínálnak feladatokat, munkalehetőséget, főleg az önkormányzati tulajdonban lévő szociális, oktatási és egészségügyi intézményeknél.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokkal kapcsolatos gazdálkodást az alábbi önkormányzati rendeletek szabályozzák:

- 11/2008. (IV.22.) A lakások és helyiségek bérletéről (egységes szerkezetben az 5/2009. (III.30.), a 16/2009. (XI.2.), a 24/2010. (XI.22.), a 25/2010. (XI.22.), a 23/2013. (XI.11.) és a 4/2014. (IV.28.) önkormányzati rendeletekkel),
- 6/2007. (IV. 04.) rendelet az első lakáshoz jutók támogatásának rendszeréről (egységes szerkezetben a 24/2010. (XI.22.) rendelettel),
- 1/2007. (II.13.) rendelet az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások és helyiségek elidegenítéséről (egységes szerkezetben a 16/2009. (XI.2.) és a 24/2010. (XI.22.) rendeletekkel).

Bérlakások

Az önkormányzati bérlakásokat elsősorban szociális helyzet alapján a 11/2008. (IV.22.) számú rendelet 4. §-ban foglalt feltételek szerint, ezen belül elkülönítve a város szempontjából fontos, közérdekű feladatokat ellátó 5. §-ban foglalt feltételek szerinti szakemberek részére, valamint költségalapon a 6. § szerinti személyek részére történő bérbeadással hasznosítja. A szociális helyzet alapján bére adott lakás lakbérének mértéke a lakás komfortfokozata, alapterülete, minősége alapján került meghatározásra. Összkomfortos lakás esetén 350 Ft/m²/hó, komfortos lakás esetén 228 Ft/m²/hó, félkomfortos lakás esetén 105 Ft/m²/hó, míg komfort nélküli lakás esetén 70 Ft/m²/hó bérleti díj került meghatározásra.

A bérlakások száma az elmúlt időszakban kismértékben csökkent (2005-ben 193 db volt), minőségükön az önkormányzat folyamatosan próbál javítani.

41. táblázat Bérlakások megoszlása komfortfokozat, szobabeosztás és elhelyezkedése alapján

Bérlakások száma komfortfokozat alapján		Bérlakások száma szobaszám alapján		Bérlakások száma városrészenként	
Összkomfortos	55	1 szobás	96	Déli	37
Komfortos	34	1,5 szobás	26	Északi	35
Félkomfortos	2	2 szobás	55	Keleti	40
Szükséglakás	0	2,5 szobás	4	Városközpont	76
Komfort nélküli	98	3 szobás	5	Nyugati	1
Összesen	189	3-nál több szobás	3	Ipari park	0
-ebből szociális bérlakás	181	Összesen	189	Összesen	189

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2015.

A 11/2008. (IV.22.) számú rendelet alapján az önkormányzati tulajdonban lévő, nem lakás céljára szolgáló helyiségeket – a kötelező elhelyezési feladat kivételével – csak versenytárgyalás útján lehet bére adni.

Az önkormányzat által 12 db helyiség kerül bérbeadás útján hasznosításra, amelyből 8 db üzlethelyiség, 4 db iroda stb. Ebből 12 db helyiség a városközpontban található.

1.10.6 Intézményfenntartás

Mátészalka Város Önkormányzata több intézmény esetében (pl. óvoda, könyvtár, múzeum) fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, valamint a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény szerinti önkormányzati köznevelési intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül, míg a működtetés feltételeit az önkormányzat biztosítja (pl. általános iskolák, gimnázium).

Annak érdekében, hogy az épületek üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat ütemezetten és tervezetten elvégzi a szükséges felújításokat, illetve energetikai célú fejlesztéseket hajt végre. Az ehhez kapcsolódó felhalmozási jellegű kiadások összege évről évre változik.

Önkormányzat által fenntartott intézmények (polgármesteri hivatal, bölcsőde, óvoda, szociális intézmények, kulturális intézmények) költségei 2010 és 2014 között a következőképp alakultak:

42. táblázat Önkormányzat által fenntartott intézmények költségei

		2010	2011	2012	2013	2014
Kiadás	működtetés	1 012 345	1 028 946	1 075 473	na	na
	karbantartás	8 484	6 466	6 820	na	na
	felújítás	0	123	0	na	na
Bevétel	működésből származó bevétel	33 998	60 235	41 044	na	na

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2010-2014

A következő 7 év legfontosabb beavatkozási szükségleteit az alábbi táblázat tartalmazza:

43. táblázat Önkormányzati működtetésű intézmények beavatkozási szükségletei

Önkormányzati működtetésű intézmény neve	beavatkozási szükségletek
Négy Évszak Óvoda	Alkotmány u.-i és Móricz u.-i telephely felújítása, tárgyi, szakmai fejlesztés
Városi Intézmények Gazdasági Szervezete - Közoktatási intézmények fenntartott épületei	Móricz Zsigmond Általános Iskola épületének felújítása középiskolai kollégiumok felújítása, funkcióváltása
Városi Intézmények Gazdasági Szervezete – Konyhai szolgáltatás	Eszközfejlesztés
Képes Géza Városi Könyvtár	Felújítás, eszközfejlesztés, szakmai program fejlesztése
Szatmári Múzeum	Felújítás, bővítés, új funkciók megtelepítése szakmai program fejlesztése

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

1.10.7 Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor több olyan lépését is meg lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. A város az elmúlt időszakban számos olyan projektet valósított meg, amelyek egyik fő célja az adott intézmény energetikai megújítása volt. Ezek közül a legfontosabbakat az alábbi táblázatban soroljuk fel.

44. táblázat Hatékonyabb energiafelhasználást támogató projektek

Projekt kódja	Projekt megnevezése	Megítelt támogatás	Megvalósítás éve
ÉAOP-4.1.1/2F-2f-2009-0021	A mátészalkai Képes Géza Általános Iskola infrastrukturális és eszközfejlesztése	509 094 695 Ft	2009-2011
ÉAOP-4.1.1/2F-2f-2009-0022	A mátészalkai Négy Évszak Óvoda infrastrukturális és eszközfejlesztése	245 925 002 Ft	2009-2010
ÉAOP-4.1.3/C-2f-2010-0005	Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások komplex fejlesztése az ellátás színvonalának javítása érdekében a Mátészalkai mikrotérségben	73 556 601 Ft	2010-2013

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata, 2007-2013.

Jelenleg folyamatban van a Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola energetikai felújítása (Pályázati felhívás kódja: KEOP- 4.10.0/F/14; Megítelt támogatás: 109.462.882 Ft).

A város energiaellátását (szolgáltató, használt energiatípus), a megújuló energiaforrások alkalmazásának lehetőségeit és az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelését az 1.16.2 fejezetben mutatjuk be.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

Településüzemeltetési feladatok

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények, közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítását, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is (a törvényben definiáltak mellett például: hó- és síkosságmentesítési feladatok, szünyogyérítés, köztisztaság, hulladékszállítás biztosítása, kutak üzemeltetése, csapadékvíz-csatornák karbantartása, utcanév-táblák kihelyezése, külterületi ingatlanok gyommentesítése stb.).

Mátészalka településüzemeltetési szolgáltatásainak ellátása a Szalka-Víz Kft. tevékenységi körébe tartozik, amely 100%-os önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság. A társaság tevékenységi körébe tartozik a városüzemeltetési feladatok ellátása (parkfenntartás, zöldterületi hasznosítás, településtudás, csapadékvíz-elvezetés, állategészségügyi tevékenység, gypmesteri tevékenység, temető üzemeltetés stb.), valamint az önkormányzati tulajdonú bérházak, nem lakáscélú helységek üzemeltetése, helyi közfoglalkoztatás lebonyolítása.

A közműszolgáltatások leírását az 1.16. fejezet tartalmazza. A városban működő közműszolgáltatók az alábbiak:

- Áramszolgáltatás: E-ON Tiszántúli Áramszolgáltató Rt.
- Gázosztály: Tigáz Zrt.

- Hulladékszállítás: Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft.
- Víziközmű szolgáltatás (közműves ivóvízellátás, közműves szennyvízelvezetés és –tisztítás): Nyírségvíz Zrt. (2015. január 1-től)
- Hőszolgáltatás: Szalkatávhő Kft.

1.12 Táj és természeti adottságok vizsgálata

Mátészalka város két táj, a Nyírség és a Szatmári-síkság találkozásánál, a hajdani Ecsedi-láp szomszédságában helyezkedik el. A két táj számos vonatkozásban eltérő természetföldrajzi viszonyai, adottságai évszázadokon keresztül alapvetően meghatározták az ott élő népesség életfeltételeit.

1.12.1 Természeti adottságok

A város értéke, erőforrása az a természeti - topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes ellentét, amelyet a síkvidék falusias település és ugyanakkor a dombvidéki, kifejezetten kisvárosias településközpont jelent. A legkorábbi megtelepülés vonala a Kossuth utca mente a választóvonal a keleti korábbi ecsedi láp síkterületének, a rétköznek és a nyugati oldalon lévő Nyírségi, homokdombos változó magasságú területnek.

12. térkép Részlet a Kárpát-térség hegy- és vízrajza térképéből

Forrás: Nyír-Karta - Földrajzi világtalasz, 15 oldal (Kossuth Nyomda RT., 2001)
<http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

Domborzat és talajviszonyok

Mátészalka 99,9 és 173 m közötti tszf-i magasságú, szélhordta homokkal fedett hordalék kúpsíkság. A felszín enyhén É-ÉK felé lejt, az átlagos lejtésszög 3% alatti. A felszín alacsony hullámos síksági orográfiai típusba sorolható. A nagyobb (10 m/km² feletti) relatív relief értékek a jellemzőek. Az eolikus formák (szélbarázda, hosszanti és parabola garmadabucka, maradékgerinc) itt találhatóak, s magasságuk olykor a 15-20 m-t is eléri. A homok nagy része

kötött, a deflációveszély kicsi. További rövid bekezdés a helyi talajokról, bővebben a 1.17.1 fejezetben található.

Éghajlat

Éves napfénytartam

Mátészalka a mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz éghajlati körzetbe tartozik. Az Alföld más részeihez képest a nyara hűvös, a tele hideg. Amíg az Alföld középső részében a napsütéses órák száma 50 év átlagában meghaladja a 2050-et, addig Debrecenben már csak 2030, Nyíregyházán 1960, Mátészalka térségében a napsütéses órák száma 1950 óra körüli. Mátészalka évi középhőmérséklete 100 év átlagában 9,5 °C.

Csapadék

A Szatmár-Beregi-síkság az Alföld legcsapadékosabb része. Az Északkeleti-Kárpátok légemelő hatása itt kezd érvényesülni, s ennek hatására a csapadék mennyisége délnyugatról északkelet irányban növekszik (Mátészalka 555 mm). A csapadék az egyik legszeszélyesebben ingadozó. A havas napok száma 22-25, a hótakarósaké 40-50. Az átlagos hóvastagság 20-30 cm, amely elegendő védelmet jelent az őszi vetés számára a keményebb téli fagyok ellen. Az első havazás átlagos kezdete XI. 20-25, míg az utolsó II. 15-20.

Vízrajz

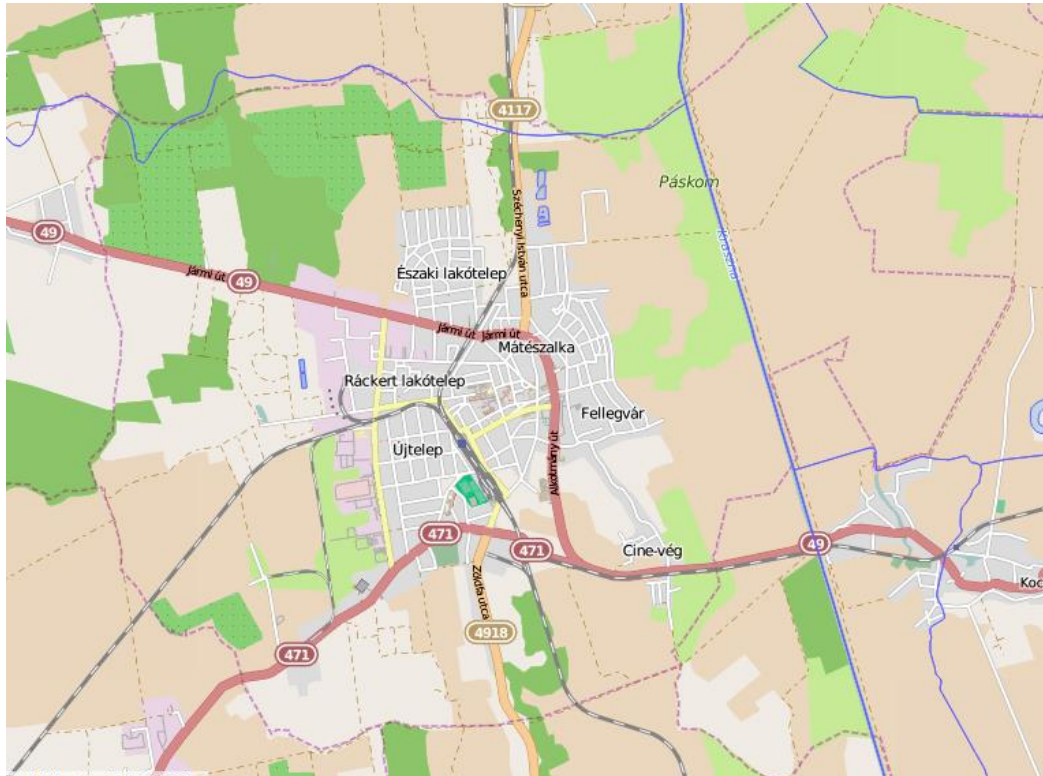
A város környékének pleisztocén-holocén eleji vízrajzi változásaira korábban utaltunk. Azonban nemcsak a régmúlt időkben, hanem az utóbbi évszázadokban is jelentős változások következtek be ezen a téren is. Mátészalka folyója az erdélyi Meszes-hegységben 565 m magasságban eredő Kraszna. A Kraszna volt az egykori Ecsedi-láp táplálója. A fiatal süllyedék elmozdítását a Krasznán kívül a Szamos is elősegítette, mivel árvize gyakran visszaduzzasztotta a Krasznáét. Sőt a Szamos vize is eljutott a kis esésű, rossz lefolyású területre. A természetes folyamat mellett a XVII-XVIII-XIX. században emberi tényezők is szerepet játszottak az elmozdításban. Mátészalka és Szamosszeg között több helyen malomgátakat építettek a Kraszna medrébe, vízimalmokat működtettek, amelyek az egyébként is eliszaposodott, farönkökkel és nádgyökerekkel feltöltött mederben akadályozták a vízfolyást.

A talajvíz átlagos mélysége a Kraszna közelében 2-2,5 m, de csapadékos években az egykori lápi részeken eléri a felszínt. A hidrogeológiai és vízháztartási körülményekből következik, hogy jelentős a kiemelhető vízmennyiség. Az évi átlagos 5,9-6,0 liter/sec/km² talajvízforgalom kedvező talaj-vízhasznosítást tesz lehetővé. A mélyebben fekvő pleisztocén és pannon üledékek rétegvíztárolók, belőlük ivóvíz és 25 °C feletti hévíz nyerhető.

A mátészalkai fürdő 1011 m-es kútja pannon rétegekből 58 °C hőmérsékletű, fürdőzésre és gyógyításra alkalmas viszonylag kis só koncentrációjú nátrium-hidrogén-karbonátos vizet hoz a felszínre. A kút tényleges vízhozama 120l/perc, megengedett vízhozama 800 l/perc. Mellette még 16,08 l/perc gázzal is kell számolni. A szabad gáz metántartalma 50,08 NL/m³.

13. térkép Település és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek bemutatását az 1.17.2 fejezet tartalmazza.

Növényzet

A Nyírség változatos felszínén eredetileg lápokkal, mocsarakkal, a magasabb buckatetőkön homokpuszta gyepekkel tarkított nyílt tölgyerdők, illetve nyírfában gazdag erdőségek tenyészték. Helyükön, azóta a szántóföldek váltak uralkodóvá, de maradványaik sok tekintetben megőrizték az ősi növényzet jellemvonásait. A flóra nagyobb része, kb. 55%-a közép-európai fajokból áll. Kötöttebb talajokon a gyöngyvirágos tölgyes társulás a jellemző, melynek uralkodó fája a kocsányos tölgy. Mellette gyakori a mezei szil, mezei juhar és a rezgő nyár. Megtalálható helyenként a vadcserezsnye, az ezüsthárs és a nyír is. Cserjeszintjükben a mogoró, fagyal és a veresgyűrsom uralkodik. A gyöngyvirágos tölgyes gyepszintjében a gyöngyvirág mellett a salamonpecsétek, tüdőfüvek, kontyvirágok a leggyakoribbak. Lazább homoktalajon pusztai erdők díszlettek a korábbi évszázadokban.

A Szatmári-síkság területét - az emberi tájalkítás előtt - hatalmas ligeterdők borították, s ma is a legerdősültebb alföldi területek közé tartozik. Az emberi beavatkozás hatására eltűnt az Ecsedi-láp, a vegetáció átalakult. Ma félkultúr- és kultúrmezőség a táj.

A Szatmári-síkság egész területéhez hasonlóan a Kraszna mellékén is a növényzet övezetes (sávos) elrendeződése figyelhető meg. A folyó mellékén hínártársulások, nádasok, majd a magas sás- és mocsárrétek, a láprétek és az égeres láperdők reliktumai jellemzőek.

Állatvilág

A térség nagy kiterjedésű erdői évszázadokkal ezelőtt hatalmas vadállományt tartottak el. Az erdők szarvasokat, őzeket, rókákat, borzokat, sikekfajdokat és császármadarakat neveltek. A táj

állatvilága mára már nem olyan bővelkedő, mint egykoron, de még így is sokkal gazdagabb, mint az ország más területein. Mivel a táj folyóvizei és erdői halban és vadban igen bővelkednek, ezért az ésszerű gazdálkodással összekapcsolt horgász- és vadászturizmus számos lehetőséget rejt magában.⁵

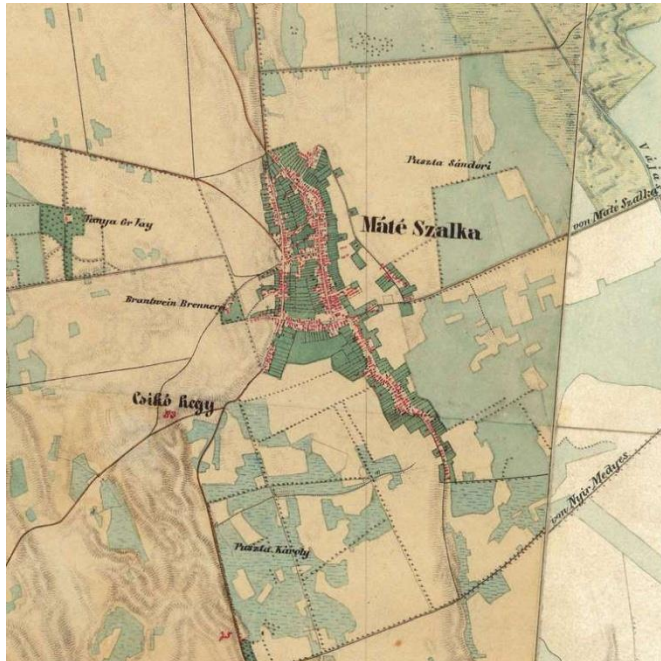
1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Mátészalka természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

Tájtörténet

Mátészalka honfoglalás előtti területe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó faja a tölgy volt. Ebből alakult ki egy kisfalvas szerkezet, ahol a települések lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak. A tatárjárás alatt a település elnéptelenedhetett, mint számos falu, és csak a XVIII-XIX. századtól kezdhették újra benépesíteni. A XIX. század második felétől felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újrafásítására is. Az akác és a többi tájidegen faj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része.

14. térkép Település és környékének térképe 1806-1869 között

Forrás: Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe

⁵ Felhasznált forrás: Kistáj kataszter, Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája

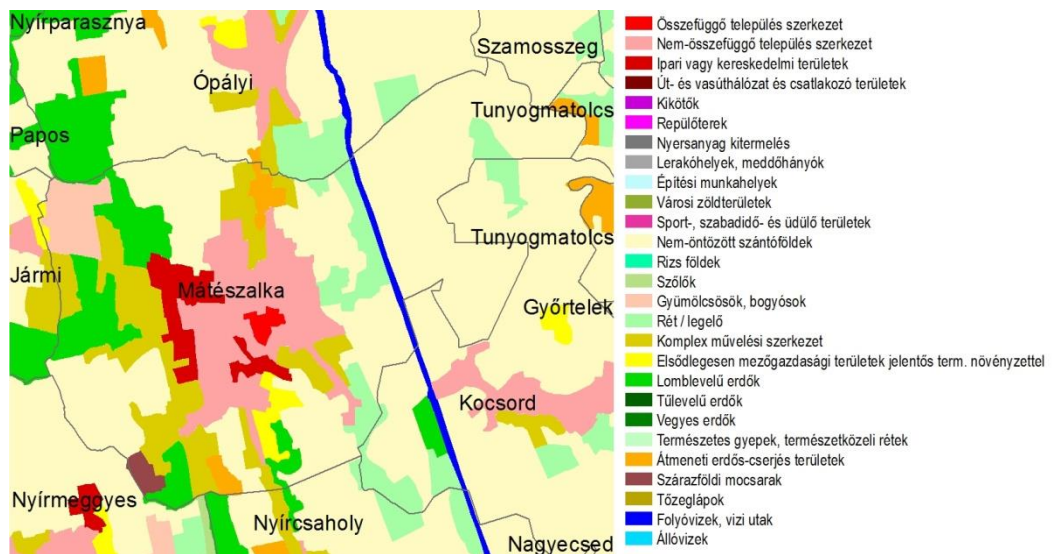

Tájhasználat,
tájszerkezet

A település külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető.

Mátészalka központi területe összefüggő településszerkezetet mutat, melyet a nem-összefüggő település szerkezet fog közre. A város külső területe megoszott. Északon a komplex művelésű és átmenet erdős-cserjés területek, valamint a nem-öntözött szántóföldek a jellemzőbbek. A város keleti oldalát rét/legelő területek és szintén a nem-öntözött szántóföldek határolják le. A déli oldalon már megjelennek az ipari vagy kereskedelmi, illetve az elsődlegesen mezőgazdasági területek is. Mátészalka nyugati oldala a legváltozatosabb tájhasználatot mutatja: a rét/legelőket felváltják a lomblevelű erdők, az ipari vagy kereskedelmi és a komplex művelésű területek a város ezen oldalán dominálnak.

15. térkép A település és környékének tájhasználati térképe

Forrás: Corine adatbázis

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Mátészalka területén és környékén országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete nem lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.⁶

Térségi jelentőségű
tájképvédelmi terület

Mátészalkai kistérség magas, domszerű nyírségi területei nem, vagy csak alig veszélyeztetett területek, bár vannak kisebb medencék, amelyek mérsékeltén ugyan, de veszélyeztetett területnek számítanak. Tehát Mátészalka területén és környékén térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezet nem lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

NATURA 2000

Mátészalka térségében található NATURA 2000 alá bevont terület. Natura 2000-es terület a várostól északkeletre található, a Kraszna-menti rétek (területkód: HUHN20127), aminek területnagysága 375,48 ha. A védett fajok közül megtalálható:

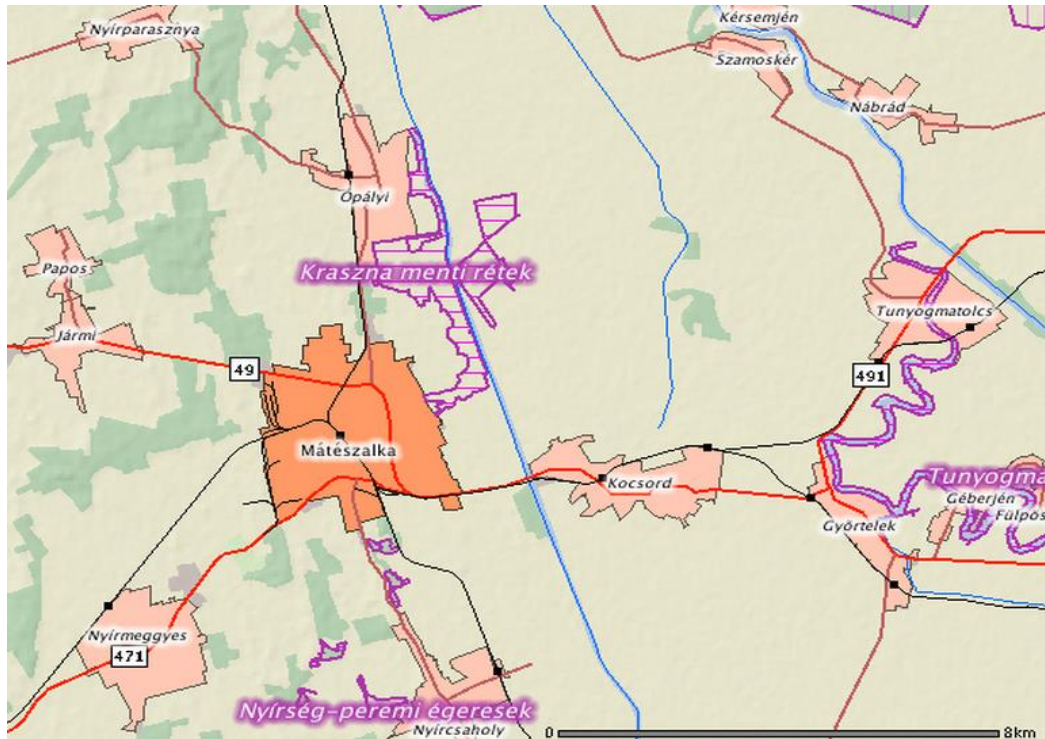
- a mocsári teknős (*Emys orbicularis*),

⁶ Forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/20

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*),
- nagy túlepke (*Lyncaena dispar*),
- vérfű hangyabogárka (*Maculinea teleius*),
- kisészkű ászát (*Cirsium brachycephalum*).

16. térkép A település és környékének Natura2000-es területei

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen nem lettek kijelölve.⁷

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Mátészalka ökológiai hálózatának eleme az ökológiai folyosó, mely a településtől keletre és északkeletre található. Közvetlen közelében nem húzódik mag- vagy pufferterület, csak dél irányba haladva találkozhatunk velük, Nyírcsaholy közelében.

Ökológiai folyosók

A magterületek közötti kapcsolatot a sávos, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, az élőhely komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

⁷ Felhasznált forrás:

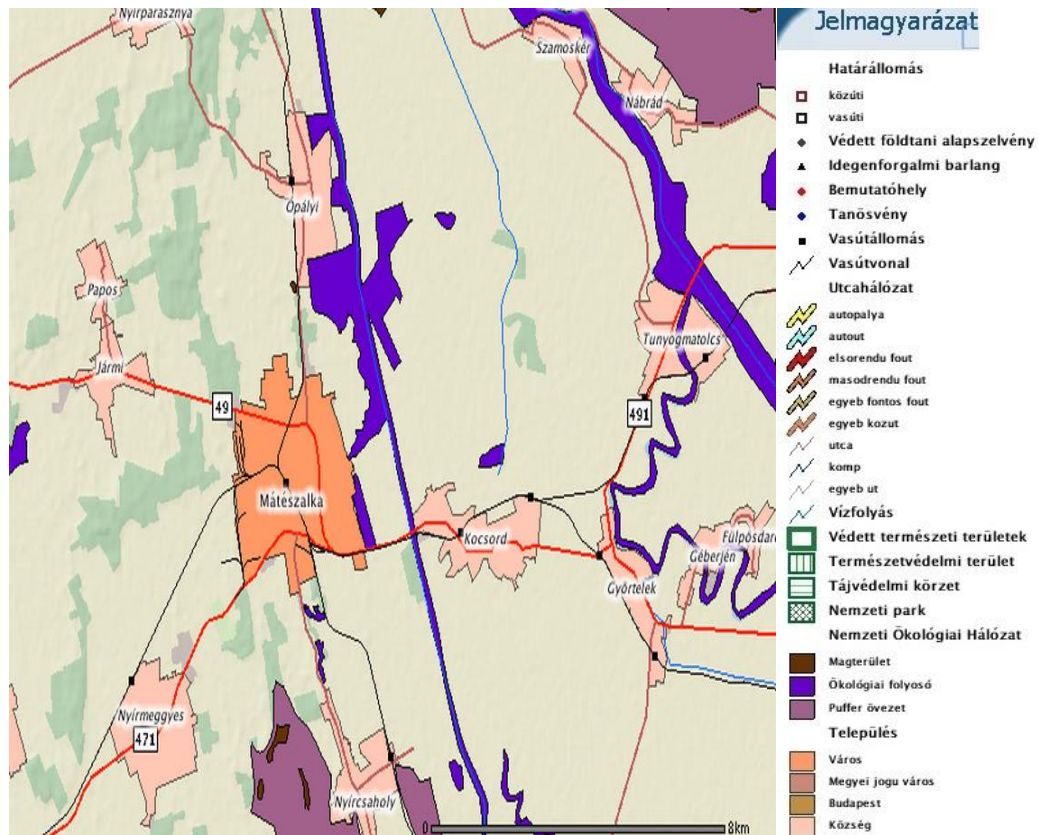
<http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egység/termeszetvedelem/oldal/szatmar-beregi-tajvedelmi-korzet>

<http://www.natura.2000.hu/hu>

http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_2090

17. térkép Település és környékének természetvédelmi területei

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.3.4 Egyéb természeti értékek

Mátészalka területén védett természeti terület nem került kijelölésre, ennek megfelelően a természeti értékek helyi védelme sincs.⁸

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Mátészalka közigazgatási területének közel 12%-át települési területek (belterületek) foglalják el. A központi belterület a főközlekedési utak csomópontjában alakult ki. A lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzeléseknek teret, területet biztosítva folyamatosan növekszik és tovább fog növekedni a települési terület (a központi belterület).

Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet- átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, hiszen jelentős hatással vannak erre ezek a beavatkozások.

A beépítésre szánt területek új, elsősorban mezőgazdasági területeket foglalnak el, természet közeli területeket csak kivételes esetben érintenek. A belterület növekedése során szükséges a települési terület túlzott kiterjedésének, a belterületek összenövésének megakadályozása, az ökológiai hálózat folyamatosságának biztosítása.

⁸ Forrás: http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_2090, <http://www.mateszalka.hu/>

Mátészalkán a meglévő gondot okozó problémák:

■ külső, országos térszerkezeti és hálózati

A város országos térszerkezeti-hálózati, közlekedési, elsősorban közúti közlekedési kapcsolatai ma már nem töltenek be területfejlesztő hatást, elsősorban a kapcsolatok minősége, a kedvezőtlen elérhetőség miatt, másrészt az országos úthálózat központosított volta, s így az ország más részeivel való nem kielégítő kapcsolat, illetőleg a kapcsolathiány miatt.

■ belső településszerkezeti

A belterület beépített területei sok esetben terjengősek (a régi temető melletti tömbök, a Kossuth utca keleti oldalán lévő tömbök, a 49-es főút melletti területek). Ezek az igen nagy telkes tömbök még a falusias életmódhoz képest is alulhasználnak mondhatók, jelentősen költségesebbé teszik a településüzemeltetést. A belterület kihasználatlan gazdasági területei teljes infrastruktúrával ellátott területek. Ezek kihasználtsága kedvezőtlen.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A települési zöldfelületi rendszer vizsgálata előtt röviden érdemes tisztázni, hogy mit is értünk egy település zöldfelületi rendszere alatt. A közhasználatban sokszor összekeveredik a zöldfelület és a zöldterület fogalmak használata.

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján a települések helyi építési szabályzataiban gondoskodni kell a település igazgatási területén a klimatikus viszonyok megőrzése, javítása érdekében a telkek növényzettel fedett részéből, a zöldterületekből és az erdőkből álló egységes és összefüggő zöldfelületi rendszer kialakításáról (9.§).

A Korm. rendelet 27. §-a alapján a zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közkert), amely a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterület kialakítását a következő szabályok alapján történhet:

- A zöldterületnek közútról, köztérről közvetlenül - kerekesszékekkel és gyermekkocsival is - megközelíthetőnek és használhatónak kell lennie.
- A zöldterületen elhelyezhető a terület rendeltetésszerű használatához szükséges építmény és vendéglátó rendeltetést tartalmazó épület.
- A zöldterület telkén épület legfeljebb 7,50 m beépítési magassággal helyezhető el.
- Az egyes zöldterületek legkisebb zöldfelületi aránya, valamint megengedett legnagyobb beépítettségének mértéke a sajátos használatok szerint a következő:
 - közkert esetében a megengedett legnagyobb beépítettség 3%, a legkisebb zöldfelületi borítottság 60%,
 - közpark esetében a megengedett legnagyobb beépítettség 3%, a legkisebb zöldfelületi borítottság 70%.

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszer elemeit különféle szempontok szerint típusokba sorolhatjuk. A zöldfelületeket elsődleges funkcióik szerint lehetnek természetesi vagy kondicionáló célú zöldfelületek (Jámbor, 2002).

Termesztési célú zöldfelület alatt olyan elsősorban gazdasági célú ültetvényeket értünk, melyeket mező-, kert-, vagy erdőgazdasági módszerekkel művelik. A természetesi célú zöldfelületeket a felszínfedettség jellege alapján különböző alkategóriákba sorolhatjuk.

- Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvénnyel borított zöldfelületek: gazdasági célú erdők, gyümölcs ültetvények, illetve szőlőterületek
- Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: legeltető állattartásra, kaszálásra szolgáló területek, nádasok
- Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek körébe a szántóterületek és zöldségtermesztő területek

Kondicionáló célú zöldfelületek olyan növényzettel fedett területek, amelyek elsődleges funkciója az ember közvetlen, vagy közvetett módon történő közjóléti hatásokkal történő szolgálása. A kondicionáló célú zöldfelületeken belül további alcsoportokat tudunk kialakítani aszerint, hogy a közjóléti funkcióik – ökológiai, rekreációs, esztétikai – közül melyik a hangsúlyos.

A zöldfelületek funkció szerinti csoportosítása mellett a településfejlesztés és a településtervezés szempontjából lényeges tényező, hogy a zöldfelületi rendszeren belül a település zöldterületi elemei a használat alapján milyen kategóriákba sorolhatók. Használat szerint a zöldterületek az alábbiak szerint csoportosíthatók (Perényi I., 1972):

- Korlátlan közhasználatú zöldterületek: városi erdők (erdőparkok), közparkok-közkertek, fásított terek, sétányok, fásított utak (fasorok)
- Korlátozott közhasználatú zöldterületek: magánkertek (lakóházak körül), sportterületek, kiállítási területek, botanikus kertek, állatkertek.
- A közhasználat elől elzárt zöldterületek közé tartoznak: középületek kertjei (pl. óvodák, iskolák, kórházak, szanatóriumok, üdülők kertjei, parkjai), családi lakóházak kertjei, körülkerített védőterületek (pl. víznyerő helyek körül), városi kertészet, kertgazdasági területek.

1.13.1.2 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületek tehát a település növényzettel tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületei. A városi szövetben elhelyezkedő növényzettel borított parkok, utcák hozzájárulnak a település karakterének, arculatának kialakításához, részt vesznek a település szerkezeti tagolásában, valamint javítják a környezetük klimatikus adottságait, ezáltal élhetőbbé, lakhatóbbá teszik közvetlen környezetüket. Kedvező esetben a városban lévő összefüggő zöldfelületek a település egyes területeit összekötik egymással, valamint ökológiai szempontból a város belső területeit összekapcsolják a külterületek nagyobb zöldfelületi egységeivel.

A Mátészalka Város Önkormányzat Képviselő-Testületének 18/2014. (XII.5) önkormányzati rendelete tartalmazza a hatályos Helyi Építési Szabályzatot, ami pontosan meghatározza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat a különböző térhasználati kategóriák esetében.

A rendelet 11.§-a említi a Zöldterületi zónák, közparkokkal szembeni követelményeket.

- Pihenő park (városi park) zóna (Z-kp)
 - A zóna területén a pihenést és a testedzést szolgáló építmények (sétaút, pihenőhely, tornapálya, gyermekjátszótér stb.), vízfelületek és a fenntartáshoz szükséges építmények helyezhetők el, kivétel a Hősök tere, a Petőfi tér és a Kölcsey tér, valamint a Színház és környezete, ahol tornapálya, játszótér nem alakítható ki.
 - A zóna területén épület nem helyezhető el, és közhasználat elől elzárt rész nem alakítható ki.
 - A telek legalább 75%-át zöldfelülettel, illetőleg vízfelülettel fedetten kell kialakítani.
- Szabadidőpark (városliget) zóna (Z-sz)
 - A zóna szabadidőparkok és városi liget elhelyezésére szolgál.
 - A zóna területén a pihenést és a testedzést szolgáló építmények (sétaút, pihenőhely, tornapálya, gyermekjátszótér stb.), vendéglátó épületek és a terület fenntartásához szükséges épületek helyezhetők el.
 - A zóna területén épületek legfeljebb 2%-os beépítettséggel helyezhetők el. Közhasználat elől elzárt rész csak a terület fenntartásához és rendeltetéséhez szükséges épületek elhelyezése céljából alakítható ki, legfeljebb a terület további 5%-án.

Az elmúlt időszakban megvalósuló fejlesztés során a Kölcsey park kapott új külsőt, amely minden városlakónak és idelátogatónak kellemes időtöltést, pihenést kínáló nagy zöldfelülettel, vizes elemmel, ivókúttal rendelkező parkjává vált.

1.13.1.3 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Mátészalka teljes területe 41,81 km² a város által szolgáltatott adatok alapján Mátészalka teljes belterületi parkterülete 692.035 m², ami a város teljes területének 1,7%-a. A 2013-as statisztikai adatok alapján az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 21,4 m², ami az országos (16,9 m²) és megyei szintet (10,3 m²) is jelentősen meghaladja.

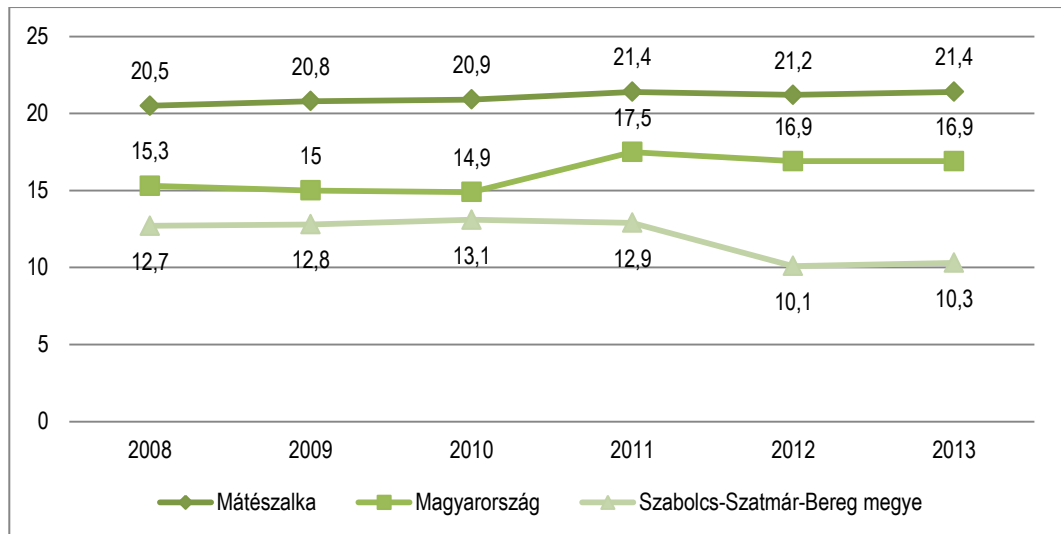
45. táblázat Mátészalka zöldfelület adata

Zöldfelület	
Összes belterületi parkterület nagysága (m ²)	692 035
Összes belterjesen gondozott parkterület nagysága (m ²)	463 869
Virágos parkterület (m ²)	1 777
Füves, cserjés parkterület (m ²)	267 123
Kerti burkolatos parkterület (m ²)	18 276
Egyéb parkterület (m ²)	84 878
Összes zöldterület területe (m ²)	
Játszóterek területe (m ²)	6 486
Játszóterek száma (db)	15

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

22. ábra Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m²)

Forrás: KSH

A város zöldfelületeinek nagysága ennél jóval kiterjedtebb, mivel a város külterületi területein jelentős nagyságú, tartósan, valamint ideiglenesen növényzettel fedett területek vannak. E területeket a város hatályos Helyi Építési Szabályzata erdő (E), mezőgazdasági terület (M), természetközeli terület (Tk), valamint egyes esetekben (Natura 2000 terület) különleges zóna rendeltetési zónaként jelöl.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A fentiek alapján a város zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói kedvezőek, azonban minőségi szempontból egyes felületek leromlottak. A közterek és parkok előfordulása a belvárosi és a többi városrészben kielégítő, de rendszerint közösségi és szabadidős sport tevékenységekre kevésbé alkalmas. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony. A parkok állapota problémaként került jelölésre a megalapozó vizsgálat elkészítésekor, bővebben a 3.2 fejezetben. A zöldfelületek kapcsolatai esetlegesek, tudatos rendszerré szervezésük még megoldandó feladatként jelentkezik. A városban található kihasználatlan területek, épületek megfelelő rehabilitációja az állagmegővácson és funkcióváltáson túl jó alapot nyújt a zöldfelületi rendszer fejlesztésére is. A város menti fásítás néhány helyen hiányos, ennek szakszerű tervezése és pótlása szükséges.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

Az épített környezet vizsgálata fejezet olyan tartalmi részletezettséggel kerül kidolgozásra, amely a stratégia kidolgozásához szükséges. Részletesebb elemzésre a településrendezési terv felülvizsgálata, módosítása során fog sor kerülni. Ez indokolja a kormányrendelet szerinti 1.14.1.2, 1.14.2.1, 1.14.2.2, 1.14.4, 1.14.5.1, 1.14.5.2, 1.14.5.3, 1.14.5.4 alfejezetek elhagyását, illetve egyes alfejezetek tömörségét.

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata⁹

Mátészalka története a történelem előtti időkre nyúlik vissza, többek között a neolitikus korszakból származó leleteket is találtak a város területén. Az első írásos feljegyzés az 1231-es évből származik. A XIX. századtól a trianoni békeszerződésig terjedő időszak a polgári városiasodás korszaka.

1835-től az első kataszteri felméréstől a településfejlesztés már a tervszerűen irányított városépítés képét mutatja. 1864-ben korszerű mezőgazdasági gyártelep épült. 1887-től kiépültek a vasútvonalak, bankokat, patikákat nyitottak.

A két világháború közötti negyedszázad a városi rangját veszített, ugyanakkor megyeszékhellyé vált nagyközség látványos fejlődésének időszaka. Mátészalka a trianoni békeszerződés után előbb Szatmár, majd Szatmár, Ugocsa és Bereg k.e.e. vármegye székhelye volt. Új városközpont alakult, területén nagyarányú építkezés folyt. Ekkor épült a vármegyeháza, a kórház, az iparosok székháza, a téli gazdasági iskola, a hősök iskolája, a sportpálya is.

A település szerkezete a második világháború előtti Mátészalka arculatához képest szinte alig változott. Az 1950-es megyerendezés során Szabolcs-Szatmár megye létrehozásával megszűnt megyeszékhelyi szerepe.

Az 1960-as évekre a település gyarapodása erősebb üteművé vált. A tervszerű ipartelepítés, lakás- és közműépítés jellemezte ezt az időszakot. 1969. augusztus 1-jén a nagyarányú fejlődés eredményeként Mátészalkát várossá nyilvánították. Az 1970-es évek tervszerű településhálózat-fejlesztési politikája az új várost közép fokú központnak jelölte ki, lényegében a korábbi Szatmár-Bereg megye központjának szánta ismét. Mátészalka további fejlődéssel bizonyította saját felkészültségét, képességét a tényleges várossá válásra.

Az 1970-es éveket az iparosítás és közművesítés, a lakásépítés, kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése egyaránt jellemezte. Megváltozott a város szerkezete is: új városközpont épült, elkészült a 49-es főút belterületi átkelési szakasza, kialakították az északi és nyugati ipartelepeket, új lakótelepek épültek.

1981. szeptember 24-én a Magyar Urbanisztikai Társaság Mátészalka dinamikus és eredményes városfejlesztési tevékenységének elismeréseképpen a városnak Hild János-díjat adományozott.

Helyi sajátosságként értelmezhető, hogy a város közigazgatási területével északi irányban közvetlenül határos Ópályi község közigazgatási területén lévő 0146 és az 1201 hrsz-ú HM vagyonkezelésű ingatlanok kiemelt fontosságú honvédelmi területi övezetbe soroltak. Az ingatlanok hosszú távú, korlátozásmentes, honvédelmi célú használatát biztosítani kell. A nevesített védőterületet Mátészalka város jelenleg hatályos településrendezési eszközei már tartalmazza, melynek a fenntartása továbbra is indokolt.

⁹ Felhasznált forrás: IVS

Szerkezeti Terv
szerinti terület
megoszlás

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A szerkezeti terv az alábbi beépítésre szánt illetve beépítésre nem szánt területeket különbözteti meg:

- Beépítésre szánt területek:
 - lakó (L): kisvárosias, kertvárosias, falusias
 - vegyes (V): településközpont vegyes, központi vegyes
 - gazdasági (G): kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület; Ipari gazdasági terület; mezőgazdasági profilú gazdasági terület
 - különleges (K): különleges hulladékkezelő hely területe; különleges városüzemeltetésű kertészet területe; különleges közlekedési terület; különleges garázs terület)
- Beépítésre nem szánt területek:
 - közlekedési és közmű (Kö): közlekedési közúti általános terület; közlekedési kötőtpályás terület
 - zöldterület - közpark (Z)
 - erdő (E): védelmi erdőterület; egészségügyi, szociális, turisztikai erdőterület; gazdasági erdőterület
 - mezőgazdasági (M): kertes mezőgazdasági terület; általános mezőgazdasági terület; korlátozott mezőgazdasági terület)
 - vízgazdálkodási /vízügyi/ (V)
 - természetközeli terület (Tk)
 - különleges (K)

1.14.1.3 Funkció vizsgálata

46. táblázat A település intézményi ellátottságának bemutatása

Funkció	Alfunkció (ha kell)	Intézmények megnevezése	Száma
Humán funkciók	bölcsőde, óvoda	Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények Bölcsődéje Négy Évszak Óvoda (5 tagintézmény)	1 db 1 db
	alapfokú középfokú iskola és szakoktatás	Képes Géza Általános Iskola Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium Mátészalkai Móricz Zsigmond Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskola Széchenyi István Katolikus és Német Nemzetiségű Általános Iskola Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium Kálvin János Református Általános Iskola Nyírbátori Éltés Általános Iskola és Speciális Szakiskola, Móra Ferenc Tagintézménye Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola	9 db

Funkció	Alfunkció (ha kell)	Intézmények megnevezése	Száma
	egészségügyi ellátás	Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Mátészalkai Kórháza	1 db 1 db
	szociális szakosított ellátás	Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények	1 db
	szociális és gyermekjóléti szolgáltatások	Szatmári Egyesített Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézmények	1 db
Közösségi funkciók	könyvtár	Képes Géza Városi Könyvtár	1 db
	színház, mozi	Mátészalkai Kulturális Nonprofit Kft.	1 db
	múzeum	Szatmári Múzeum	1 db
	szabadidőpark		
	közösségi ház		
	uszoda, strand	Szalka-Víz Kft.	
Igazgatási funkciók	rendőrség	Mátészalkai Rendőrkapitányság	1 db
	tűzoltóság	Mátészalkai Hivatásos Tűzoltó Parancsnok	1 db
	okmányiroda	Mátészalkai Járási Hivatal	1 db
	önkormányzati hivatal	Mátészalkai Polgármesteri Hivatal	1 db
	kormányablak	Mátészalkai Járási Hivatal	1 db
Közlekedési funkciók	autóbusz állomás	Szabolcs Volán Zrt.	1 db
	vasútállomás	MÁV Zrt.	1 db
	benzinkút		5 db
	repülőtér	-	-
Gazdasági funkciók	ipartelep	Mátészalkai Ipari Park	1 db
	piac	Üzemeltető: Juzsaker Kft.	1 db
	pénzügyi szolgáltatók és bankok		10 db
	irodaház		2 db
	szálláshely		13 db
	vendéglátó egységek		128 db

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

Mátészalkán két nagyobb alulhasznosított barnamezős terület található:

47. táblázat Alulhasznosított barnamezős területek a településen

Alulhasznosított barnamezős terület neve	Kiterjedése (m ²)	Tulajdoni viszonyai (önkormányzati, magán)	Értékvédelem: van/nincs
2767/1 Hrsz (régi malom)		állami tulajdon	
551/74 Hrsz. (szennyezett terület az ipari parkon belül)		önkormányzati tulajdon	nincs

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) területek

Mátészalkán konfliktussal terhelt területnek számítanak a kihasználatlan, felhagyott iparterületek, valamint a szegregációval érintett területek. A városban hét, viszonylag nagy kiterjedésű szegregált területtel találkozhatunk.

Szegregátumok

- Az **1. szegregátum** a település déli részén, a településtől a vasútvonal által leválasztva található. (Dankó P. u., Ecsedi köz, Szegfű u., Viola u. mindkét oldala - Ecsedi u. vasúttól belterületi határig) A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 43,4%, ami nagyon magas arány. Az itt található kertes családi házak nagy része rossz műszaki állapotban van. A rendezési terv a területtől északra lévő gazdasági területtől illetve a vasútvonaltól történő zaj és porszennyezés megakadályozása érdekében védőerdőt jelölt ki az említett területek és a lakóterület között. A szegregátum nyugati oldalán új kertvárosias lakóterületet jelöl ki a rendezési terv, emiatt a szegregátum térbeli növekedése előfordulhat.
- A **2. szegregátum** a keleti városrész északi részében található (Csokonai u. - Mátyás király u. - Csokonai u. - Bencsi köz északi oldala - Csokonai u. - Csokonai köz). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül igen magas, 53,3%. Az itt található kertes családi házak nagy része rossz műszaki állapotban van. A szegregátumot beépült lakóterületek veszik körül, így új beépítésekre nem lehet számítani, ami természetesen nem zárja ki a már beépült területek elszegregálódását.
- A **3. szegregátum** az északi városrészben található (Szél köz páros oldala - Ifjúság tér - Jármű u.). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül igen magas, 54,1%. Az épületek műszaki állapota változó. A terület a rendezési terv szerint kertvárosias lakóterület és szintén kertvárosias, már beépült lakóterületek veszik körül. Emiatt a szegregátum új lakóterületek felhasználásával történő növekedésére nem kell számítani, ez nem zárja ki a már meglévő beépült területek elszegregálódását.
- Szintén a vasút mellett alakult ki, a városközponttól északnyugatra lévő **4. szegregátum** (Deák F. köz - Deák F. u. - Móricz Zs. u. - Irinyi u.). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 30%. Az épületek változó műszaki állapotban vannak. Kis telkes, sűrű beépítésű családi házas terület, melyet a rendezési terv kertvárosias lakóterületnek jelöl. Már beépült lakóterületek veszik körül, illetve a közelben található egy iskola.
- Az **5. szegregátum** az északi lakótelepen található (Északi körút nyugati oldala a Tavasz utcától Jármű utcáig). Családi házas beépítésű, melyeknek műszaki állapotuk változó. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 36,8%. A településrészt kertvárosias lakóterületek veszik körül, illetve délen kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület, mely szintén zavaró hatással lehet a területre. A településrész mellett új kertvárosias lakóterületeket jelöl ki a rendezési terv.

- A **6. szegregátum** a 3. szegregátumhoz kapcsolódik, bár a két szegregátumot a vasútvonal elválasztja (Cserepeshegy u. - Kalmár sor - Kalmár u.). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 35,7%. Szintén családi házas beépítésű, kertvárosias lakóterületek veszik körül.
- A **7. szegregátum** a település északi szélén található a Vásárosnamény felé vezető út és a vasútvonal között (Széchenyi u. nyugati oldala Széchenyi köztől belterületi határig). Kertvárosias lakóterület, családi házakkal. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 11,5%. A családi házak műszaki állapota többségükben elfogadható.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata¹⁰

Beépítés jellegek

Négy különböző jellegű beépítés jellemző Mátészalkán, családi-, kertes-, társas és panelházak.

A **Városközpont** történelmi fejlődésének és viszonylag kis-közepes méretének megfelelően egyközpontú, funkciókkal betöltött alközpontok nem alakultak ki. Telekstruktúrájára a változatosság a jellemző. A szabálytalan vonalvezetésű utcahálózat által kialakított szabálytalan tömbökben az óriástelkeken lévő paneles, társasházas és intézményi beépítések mellett a kertes, polgárház, családi házas telkek is megjelennek igen változó méretben.

Az **Északi városrészt** döntően magántulajdonban lévő ingatlanok alkotják, melyek kertváros jellegű városi struktúrává állnak össze, ennek megfelelően a városrész szerkezetét és funkcióját tekintve is homogén. Szerkezetére a tervszerűen kialakított utcák és telkek jellemzőek.

A **Keleti városrész** jellegét tekintve hasonló az Északi városrészhez a lakóingatlanok túlsúlyát illetően, ugyanakkor nem rendelkezik ugyanazzal a homogenitással. A Keleti városrész kertvárosias jellegű, bár a tervszerűen kialakított szinte egyenes vonalvezetésű utcák által határolt tömbökben a családi házas szalagtelkek mellett panel és társasházbeépítések is előfordulnak (Balassi Bálint u., Szokolay Őrs u., Bánki Donát u.).

A **Déli városrész** kisebb része lakóterület. Falusias jelleg, hasonló méretű szabályos telekstruktúra jellemzi a lakóterületeket, oldalhatáron álló beépítéssel. Ezen kívül ipari és kereskedelmi-szolgáltató területek találhatóak a városrészen, nagy telkekkel, szabadonálló beépítéssel.

Nyugati városrész: Lakóterületek, oktatási intézmények valamint az ipari park található ezen a területen. Szabályos utcaszerkezet jellemzi a városrészt, melyekre szabályosan fűződnek fel a családi házas beépítésű szalagtelkek. Ez alól kivételt képez a városrész északi részében lévő vasbeton szerkezetű többszintes, többlakásos épületek jelenléte, valamint a nagy méretű telkekkel rendelkező iparterületek.

Tulajdonjogi vizsgálat ezen munka keretében nem tud olyan részletességgel elkészülni, illetve nem szükséges olyan részletettséggel elkészíteni, mint egy rendezési eszköz megalapozó vizsgálatának készítése során.

Tulajdonjogi vizsgálat keretében az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokkal kapcsolatosan az alábbi információk állnak rendelkezésre:

- Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok száma a legfrissebb ingatlankataszter alapján összesen 965 db. Ezek között 360 db forgalomképes és 95 db korlátozottan forgalomképes ingatlannal rendelkezik.
- Az összes ingatlan közül 942 db található Mátészalkán, a többi egyéb településeken.
- Az ingatlanok közül 889 db van az önkormányzat 100%-os tulajdonában.

¹⁰ Felhasznált forrás: IVS, Településszerkezeti Terv, egyedi gyűjtés

1.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Mátészalka Város Önkormányzata rendelkezik tulajdonkataszterrel. A tulajdonkataszter 2014. december 31-es állapotot tükröz.

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az önkormányzatnak 224 db névjegyzékbe vett tulajdona van, melyből 157 db földrészlet (ami 0,994 Ha); 67 db pedig önálló egyéb ingatlan.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet tartalmazó részletes térkép az ITS készítését megalapozó vizsgálati munkarészben nem kerül kidolgozásra. Annak elkészítése településrendezési eszközök megalapozása során történik.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

Négy különböző jellegű beépítés jellemző Mátészalkán, családi-, kertés-, társas és panelházak, melyek zömét az 1950-es évektől építették.

A **Városközpont** történelmi fejlődésének és viszonylag kis-közepes méretének megfelelően egyközpontú, funkciókkal betöltött alközpontok nem alakultak ki. A városrészen több szintes paneles, vasbeton szerkezetű társasházak, több szintes intézmény épületek, templomok, kereskedelmi épületek szocreál és újabb kivitelben, valamint kertés polgárházak és családi házak is megjelennek igen változó méretben és változó műszaki állapotban.

Az **Északi városrészt** döntően magántulajdonban lévő ingatlanok alkotják, melyek kertváros jellegű városi struktúrává állnak össze, ennek megfelelően a városrész szerkezetét és funkcióját tekintve is homogén. A városközpont után itt található a legtöbb gazdasági funkció. Főként földszintes vagy földszint+tetőteres oldalhatáron álló beépítésű családi házak találhatóak a városrészen. Az épületek műszaki állapota valamennyivel jobb a városi átlagnál.

A **Keleti városrész** jellegét tekintve hasonló az Északi városrészhez a lakóingatlanok túlsúlyát illetően, ugyanakkor nem rendelkezik ugyanazzal a homogenitással. A Keleti városrész kertvárosias jellegű, bár a földszintes vagy földszint+tetőteres családi házak mellett több szintes panel/vasbeton szerkezetű épületek és társasházak is előfordulnak (Balassi Bálint u., Szokolay Őrs u., Bánki Donát u.). A legfontosabb épített adottság a városnak eme részében található strandfürdő. A városban itt a legmagasabb a zöldfelületek aránya.

A **Déli városrész** kisebb része lakóterület. Falusias jellegű, földszintes vagy földszint+tetőteres családi házakkal, melyek főként oldalhatáron álló beépítésűek. Ezen kívül ipari és kereskedelmi-szolgáltató területek találhatóak a városrészen, nagy telkekkel, szabadonálló beépítéssel, változatos műszaki állapottal, szín és formavilággal. A temető is ezen a területen található.

Nyugati városrész: Lakóterületek, oktatási intézmények valamint az ipari park található ezen a területen. Földszintes vagy földszint+tetőteres családi házak találhatóak itt, valamint a városrész északi részében vasbeton szerkezetű többszintes, többlakásos épületek találhatóak. Az ipari park területén a régebbi építésű ipari épületek mellett több modern ipari épület is található, valamint több nagyobb kereskedelmi épület (autószalon, bútorszalon, stb).

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A településszerkezet történeti kialakulását és a településmag bemutatását az 1.14.1.1 és az 1.14.2 fejezetek tartalmazzák.

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Mátészalka kül- és belterületén 34 db régészeti lelőhely található. Ezen régészeti területek lehatárolása a Szerkezeti Terven megtalálható, illetve bemutatásra kerülnek az Örökségvédelmi Hatástanulmányban.

Régészeti területek

Régészeti védelem alatt álló területek, régészeti lelőhelyek:

- 36270 Református templom
- 36433 Bajcsy-Zsilinszky u. 2. I
- 38168 Zalka M. u. 20.
- 38169 Móricz Zs. u. 20.
- 38170 Dózsa Gy. u. 80.
- 38171 Fekesszegi oldal
- 38172 Forrás tanya /azonosítatlan/
- 38174 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38175 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38176 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38177 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38178 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38180 Mátészalka határa /azonosítatlan/
- 38181 Kraszna árka /azonosítatlan/
- 38182 Besenyő /azonosítatlan/
- 38183 Rozsontai-hegy /azonosítatlan/
- 38185 Mátészalka határa /azonosítatlan/

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A Településrendezési Terv az országosan védett műemlékek környezetében műemléki környezetet jelöl ki, valamint helyi védelemre is tesz javaslatot.

A műemléki környezetbe eső területek és telkek: a műemlékek telke és a 3129, 3131/1, 3137, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3368/1, 3365/1, 3365/2, Hrsz. alatt található telkek.

Településszerkezeti védelem

A településszerkezeti védelem:

- **I. zóna területe:** Eötvös utca, Móricz Zs utca, Kisfaludy köz, Kisfaludy utca, Kálvin tér, Hősök tere, Kölcsey utca által lehatárolt rész kivéve: a 2577/3,4, 2579, 2580, 2581,2582, 2583/1, 2583/2, 2584 Hrsz-ú ingatlanok. A zónába tartozik továbbá a Szalkay László utca Városház köz, Hősök tere, Zöldfa utca által lehatárolt telektömb.
- **II. zóna területe:** Kossuth utca páros oldala 2-60 házsázig, páratlan oldala 1-25-ig, továbbá Kossuth tér teljes területe, Rákóczi utca páros oldalon 2-től 8-ig, páratlan oldalon 1-15 ig.

1.14.6.4 Világörökség és világörökségi várományos terület

Mátészalkán nem található világörökség, ill. világörökségi várományos terület.

1.14.6.5 Műemlék, műemléki együttes

Műemlékek

Mátészalka műemlékei:

- Református templom - Kossuth tér 4., Hrsz.: 3138
- Római kat. Templom - Kossuth Lajos utca, Hrsz.: 3364
- Zsinagóga és rabbilakás - Kossuth Lajos utca 19., Hrsz.: 3130
- A Kultúrház, régi Megyeháza – Kölcsey utca 2-6., Hrsz.: 2594/4
- A volt Csizmadia-palota - Széchenyi utca 1., Hrsz.: 2813/4

1.14.6.6 Műemlékvédelem sajátos tárgyai

Történeti kert, temető és temetkezési emlékhely a településen nem található.

1.14.6.7 Műemléki terület

Ex lege műemléki területként a műemlékek környezete azonosítható.

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

Mátészalkán nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9 Helyi védelem

Mátészalka Helyi Építési Szabályzata 42 db helyi védett épületet sorol fel.

Helyi védelem alatt álló épületek

Helyi védelem alatt álló épületek, építmények:

- Kultúrház, régi Megyeháza - Kölcsey u. 2-6., Hrsz.: 2594/4
- Orvosi rendelő, egykori Városháza - Kölcsey tér 2., Hrsz.: 2574
- Az ország első villamosított lakóépülete - Kossuth Lajos u.16., Hrsz.: 3132
- A Szatmári Múzeum, a volt Péchy villa - Kossuth Lajos u. 5., Hrsz.: 3157
- Bíróság - Kossuth Lajos u.23., Hrsz.: 3165
- Mátészalkai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály, a volt Almer ház - Kossuth Lajos u.25., Hrsz.: 3166/1

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

- A forgalomcsillapított övezet kialakításának tervénél jelentek meg a vállalkozások ellenvéleménnyel.
- Alulhasznosított terület a fürdő és kemping területe (ebből a fürdő területe megoldódik), valamint a parkerdő, mint jelentős zöldfelület.
- Nagyon sok a szegregált terület.
- Alulhasznosított barnamezős területek kérdése.

- Az egyetlen kétszámjegyű főút a városon keresztül halad és a rá csatlakozó 3, illetve 4 számjegyű utak csomóponti kapcsolata az elsőrendű főúttal rossz kiépítésű.
- Kevés a városon belüli zöldterület.
- Sok helyen az ipari gazdasági és egyéb gazdasági területek közvetlenül, mindenféle védelem nélkül kapcsolódnak a lakóterületekhez.
- A járdák és a felszíni vízvezetés és egyes utak állapota sok helyen kifogásolható.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település
közlekedési szerepe

Mátészalka városa a – Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül nagyobb területűnek és második legnagyobb népességűnek számító – Mátészalkai járás központja. Fekvése a megyében keleti, a megyeszékhelytől, Nyíregyházától mintegy 50 km-re keletre található.

A KSH 2011. évi adatai szerint a településen a bejárók száma több mint ötszöröse az eljáróknak. A bejárók többek között Kocsordról, Nagyecsedről, Ópályiról illetve Nyírmeggyesről járnak Mátészalkára, míg az eljárók fő célpontja Debrecen, Nyíregyháza, Nyírbátor.

48. táblázat A közlekedők volumene és mód szerinti megoszlása (fő/nap)

Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (Gyalog)
	2001	2011			
Helyi közlekedő	5 570	8 286	3 063	437	1 467 (3 319)
Bejáró	3 949	7 315	2 550	4 710	47
Kocsord	na	653	252	391	10
Nagyecsed	na	640	174	462	0
Ópályi	na	555	285	260	10
Nyírmeggyes	na	480	258	222	0
Nyírcsaholy	na	414	159	241	14
Eljáró	793	1 359	726	597	11
Debrecen	na	201	31	156	0
Nyíregyháza	na	168	74	83	0
Nyírbátor	na	144	86	58	0
Nagyecsed	na	62	44	18	0
Fehérgyarmat	na	57	37	20	0

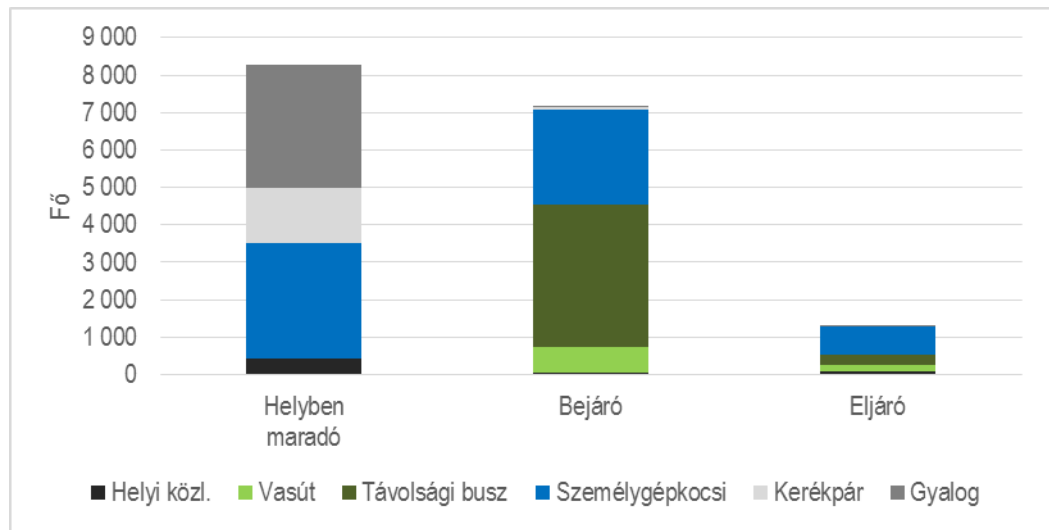
* 2001-ben csak foglalkoztatott

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001., 2011.

A helyben közlekedők körülbelül 40%-40%-ban személygépkocsival és gyalogosan járnak, a többiek pedig nagyrészt kerékpárral, a közösségi közlekedés szerepe elhanyagolható. A bejárók kb. 30%-70%, míg az eljárók kb. 70%-30% arányban személygépkocsival, illetve közösségi közlekedéssel jutnak el végcéljukra, amelyen belül a távolsági autóbusz mellett jelentős a vasút szerepe is.

23. ábra Ingázók mód szerinti megoszlása

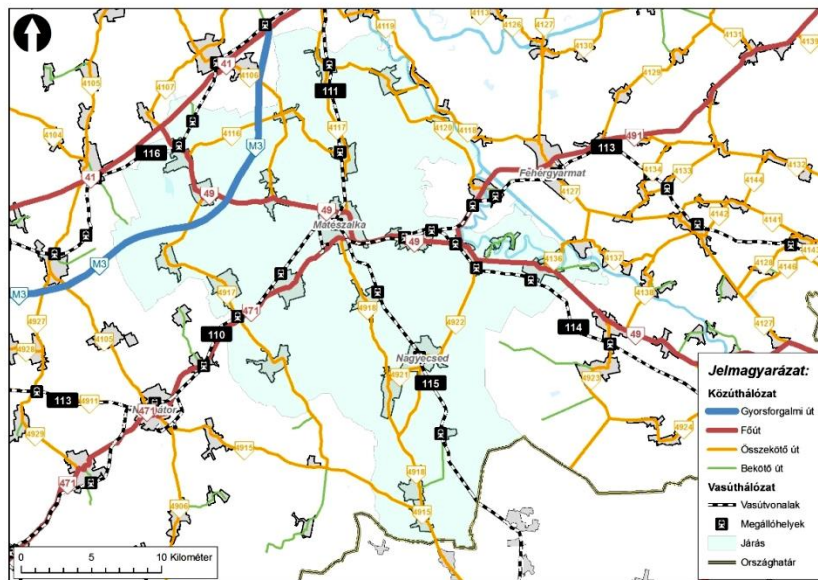

Forrás: KSH

Külső kapcsolatok,
országos hálózat

A városban található a megye két fontos főútja, a – Vaját Csengersimával összekötő – 49. sz. másodrendű főút átkelési szakaszába itt torkollik bele a – Debrecent Mátészalkával összekötő – 471. sz. másodrendű főút. A várostól nyugatra fut az M3 autópálya, amelyre a település csomóponttal csatlakozik.

18. térkép Mátészalka környezetének országos jelentőségű főútjai

Közúti kapcsolatok tekintetében az M3 autópálya csomópontja a városközpontból északnyugati irányban 8 km-re érhető el. A főváros közúton 275 km autózással érhető el. A településtől északra húzódó 41. sz. elsőrendű főúton az Ukrajnába vezető beregsurányi közúti határátkelő, valamint a 49. sz. másodrendű főúton a Romániába vezető csengersimai közúti határátkelő 40 km, míg a szintén Romániába vezető Vállaji határátkelő összekötő úton 25 km távolságban található.

A belterületi önkormányzati utak közül 53 km kiépített és 3 km kiépítetlen. Mátészalkán 6,4 km kerékpárút van, valamint 43 km – teljes egészében kiépített – járda, illetve gyalogút. A város

2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fenntartására és üzemeltetésére 21,46 Mft-ot fordított.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség megfelelő, fizikailag minden település elérhető. A járatok jó kapcsolatot biztosítanak Nyíregyházával. A város közigazgatási területén belül 21 helyközi megálló található, a megállóval való ellátottság megfelelő.

Mátészalka regionális jelentőségű vasúti csomópont, ahol a 110-es számú Apafa – Mátészalka, valamint a 115-ös számú Mátészalka – Ágerdömajor országos törzshálózati besorolású, továbbá a 111-es számú Mátészalka – Záhony és a 113-as számú Nyíregyháza – Zajta regionális vasúti pálya besorolású vasútvonalak találkoznak. Valemennyi felsorolt vonal egyvágányú, dízelvontatással kiszolgált vasútvonal. A személyforgalom kiszolgálása alapvetően ütemes menetrend alapján történik.

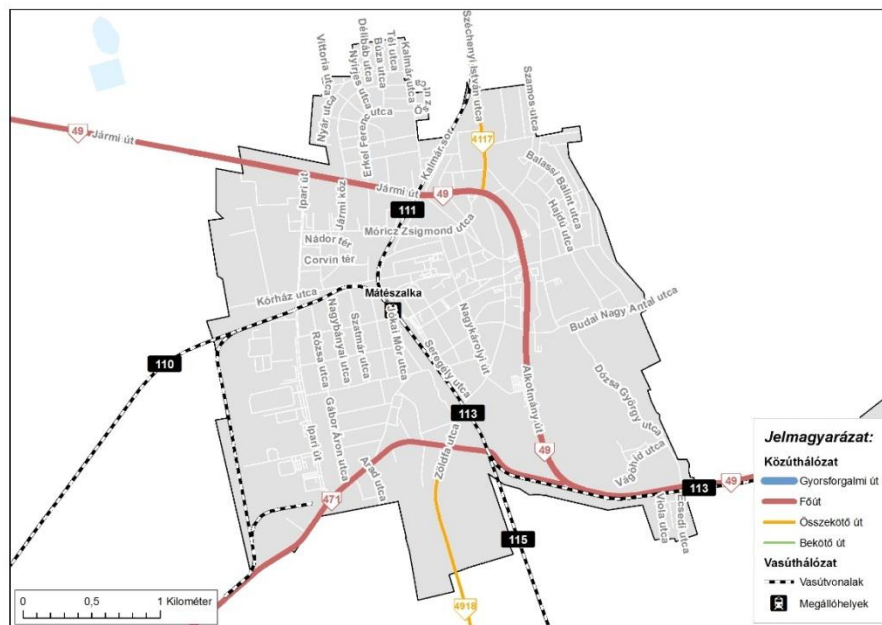
Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér 280 km, az Airport Debrecen 80 km távolságban érhető el.

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki
közúthálózat

A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északi (Széchenyi István utca) irányban a 4117. j. Vásárosnamény – Mátészalka, déli (Zöldfa utca) irányban a 4918. j. Mátészalka - Vállaj összekötő utakon áll még kapcsolatban.

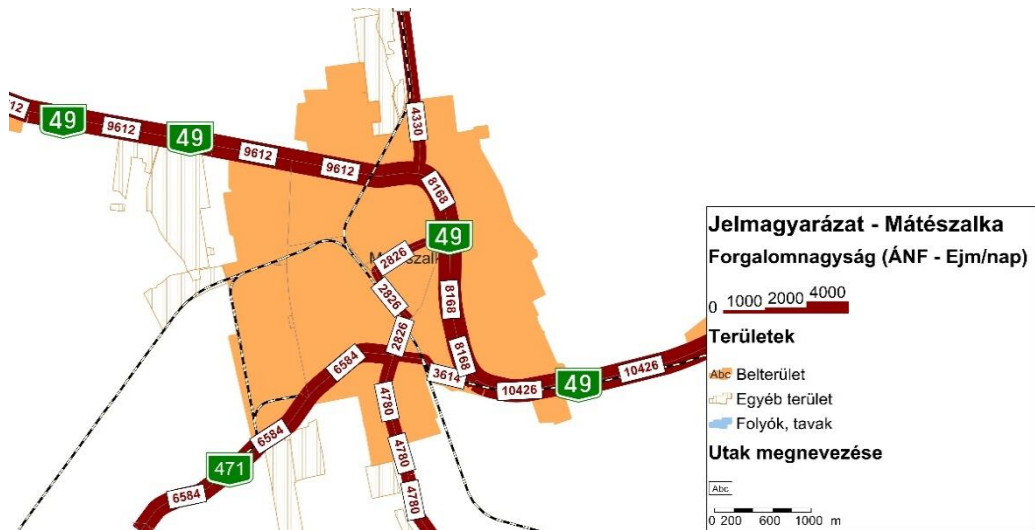
19. térkép Mátészalka városi közúthálózata

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi térkép mutatja.

20. térkép Mátészalka főbb útjainak forgalmi terhelése

A legnagyobb forgalmat az M3-as autópálya és az ukrán határ között kapcsolatot teremtő 49. sz. főút, valamint a 471. sz. főút bonyolítja Debrecen irányába. A 49. sz. főút belterületi szakasza komoly tranzitforgalmat bonyolít.

Városi közúthálózat

A városi hálózat sugaras szerkezetű, a városközpontot a vasút és a 49. sz. főút határolja. Legfontosabb, és ezzel együtt legforgalmasabb úthálózati elemei a 49. sz. főút városi szakasza (Kocsordi út – Alkotmány út – Jármű u.), valamint a 471. sz. főút városi szakasza (Kinizsi Pál u., Meggyesi út). Ezek közül a 49. sz. főút végig 2x2 sávossal kialakítású, egyes csomópontokban 3 sávossal jármű-osztályozóval, illetve helyenként parkolószávokkal. A többi szakasz 2x1 sávossal.

A vasútállomást a városközponttal összekötő Szalkay László utca az országos közúthálózat része. A vasútállomás 471. sz. főút felőli, déli megközelítését a Zöldfa u. – Seregély u. útvonal biztosítja, amely szintén az országos közúthálózat része. A Szalkay László utca a Spar parkoló behajtó és az Alkotmány u. között 2x2 sávossal kialakítású, a többi szakasz 2x1 sávossal, egyes csomópontokban 2 sávossal jármű-osztályozóval, illetve helyenként parkolószávokkal. A vasútállomás szomszédságában található az autóbussz állomás is.

Szintén országos közút a 4117. j. út (Széchenyi István u.), amely a város észak felőli megközelítését biztosítja, és a Zombók városrészt és a Déli iparterületet feltáró 4918. j. út (Zöldfa u.).

Ugyan nem az országos hálózat része, de megemlítené az Ipari út, amely a 49. és a 471. sz. főutak között teremt összeköttetést a település nyugati oldalán, feltárva a jelentősebb üzemeket és az ipari parkot.

Közúti szempontból a város minden része jól megközelíthető, nincsenek feltáratlan városi területek. A település belterületén 6 km állami út és 56 km önkormányzati út található, utóbbiból 53 km szilárd burkolatú, a belterületi kiépítettség 95%. A külterületen 5 km szilárd burkolat nélküli közút található.

**Forgalom-
szabályozás**

A város területén 9 darab jelzőlámpás csomópont található, nagy részük a 49. sz. főút mentén.

- Alkotmány út – Zöldfa u. (Tesco parkoló): A háromágú keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A jobbra kis íves irányok mind a Tesco irányába, mind annak irányából ki vannak emelve a jelzőlámpás szabályozásból.

- Alkotmány út – Szalkay László u.: A háromágú keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. Minden ág 2x2 sávós, ezen felüli kanyarodósávok nincsenek.
- Alkotmány út – Bajcsy-Zsilinszky u.: A Bajcsy Zsilinszky u. a belváros felé egyirányú, egyébként minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A Bajcsy Zsilinszky u. az ellenkező irányban 2x1 sávós, de a csomóponti felálló szakasz kétsávós.
- Alkotmány út – József Attila köz: A József Attila köz esetében a belváros felől, illetve felé csak a jobbra kisívű kanyarodás engedélyezett, egyébként minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A József Attila köz mindkét irányban 2x1 sávós.
- Alkotmány út – József Attila u.: A keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A jobbra kis íves irány a József Attila úton a belváros irányából ki van emelve a jelzőlámpás szabályozásból, a többi irány esetében a jobbra kanyarodást külön jelzőlámpa segíti.
- Jármű u. – Móricz Zsigmond u. (MOL töltőállomás): A Móricz Zsigmond u. a belváros felől egyirányú, onnan azonban mindkét forgalmi irányban biztosított az áthaladás, kétsávós csomóponti felálló szakasszal és irányonként külön jelzőlámpás szabályozással.
- Jármű u. – Erkel Ferenc u. – Kepes Géza u.: A keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A mellékirányú utak 2x1 sávósak.
- Szalkay László u.(Spar áruház): A háromágú keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A mellékirányú út (Spar parkoló bejárati út) 2x1 sávós.
- Szalkay László u. – Zöldfa u. – József Attila u. A keresztezésben nincsenek tiltott csomóponti mozgások, minden forgalmi irányban biztosított az áthaladás. A mellékirányú utak 2x1 sávósak, a jobbra kanyarodást külön jelzőlámpa segíti.

A jelzőlámpás csomópontok a Magyar Közút kezelésében vannak. A városban nincs körforgalmi csomópont, a további városi csomópontok jelzőtáblás forgalomszabályozásúak, több helyen kanyarodósávokkal.

A város belterületén 6 darab szintbeni vasúti keresztezés található.

- Kinizsi Pál utca: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Zöldfa utca: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Szatmár utca: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Ipari út: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Móricz Zsigmond utca: fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Jármű utca: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés

A vasútállomás északi oldalán, a Jókai utcát és a Tompa Mihály utcát a vasút felett áthaladó gyalogos felüljáró köti össze.

Mátészalkán a kerékpáros közlekedés nagyon elterjedt, ez azonban nem okoz jelentős eltérést az ország hasonló fejlettségi szintű városaihoz képest a motorizációban. A folyamatosan bővülő járműállomány a város lassan fogyatkozó lakossága mellett 2005-ig folyamatosan növekvő motorizációt eredményezett, amely nagyjából az akkori, 321 szgk/1000 fő szinten stabilizálódott, majd a 2009-es visszaesést követően 2012-től ismét növekedett, de a 2013-as 319 szgk/1000 fő még mindig nem éri el a 2008-as értéket. Ez mind az országos, mind régiós és megyei átlagos

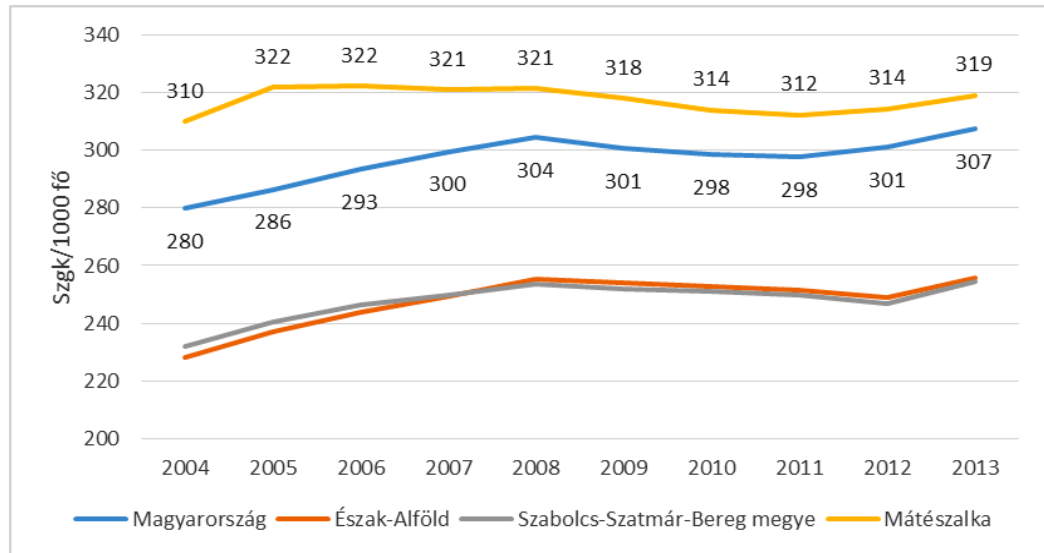
Közúti-vasúti keresztezések, meghatározó műtárgyak

Forgalmi jellemzők

motorizációs szint feletti érték. Mátészalka motorizációja 2004-től minden évben a megyei szintnél megközelítőleg 25-35%-kal magasabban alakult. A motorizáció fokának változását 2004 és 2013 között Mátészalkán, a megyei, régiós és országos adatok tükrében – KSH adatok alapján – az alábbi grafikon mutatja be.

24. ábra A lakossági motorizáció alakulása Mátészalkán [szgk/ezer fő]

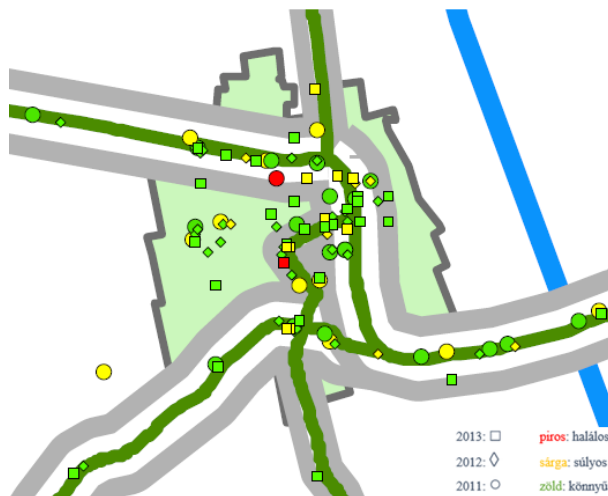
Forrás: KSH

2013-ban a mátészalkai személygépkocsi állomány 5444 db, a motorkerékpár állomány 224 db, az autóbusz állomány pedig 7 db volt.

Baleseti adatok

Jól látható, hogy 2011 és 2013 között a közúti balesetek többsége a városon átmenő állami utak, elsősorban a 49. és a 471. sz. főutak mentén történt, különösen veszélyeztetett ezek belvárosi szakasza, ahol az utóbbi években több súlyos, 2011-ben pedig egy halálos baleset következett be. Számos (többek között 2013-ban egy halálos) baleset történt a vasútállomás környékén. Meg kell még említeni a Szalkay László utcát, illetve a város nyugati oldalán, az Ipari út környékét is.

21. térkép Balesetek Mátészalkán és környékén, súlyosság szerint

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, 2011-2013.

Legfontosabb
problémák

A városi közúti közlekedés problémái a következők:

- A kelet-nyugati irányú tranzitforgalom alternatíva híján a városközponton keresztül halad az M3 autópálya és Ukrajna (Tiszabecs), valamint Románia (Csengersima) között,
- Gyalogos rendszer hiányosságai, nagyfokú baleseti kockázat,
- Időszakos parkoló kapacitáshiány a városközpontban,
- Kerékpárutak hiánya városszerte, a biztonságos kerékpáros közlekedés megoldatlansága,
- A keleti városrész nagy hiányossága, hogy az Alkotmány úttal párhuzamosan futó utcák nem kapcsolódnak a közvetlenül az Alkotmány úthoz, ezáltal a közlekedés nehézkes és átgondolatlan,
- A déli városrész kistérségi megközelíthetősége nem megoldott, ezért a közlekedési infrastruktúra fejlesztésére van szükség.

1.15.3 Parkolás

Mátészalkán a parkolás a város teljes területén ingyenes. Parkolóhelyek a következő helyszíneken kerültek kialakításra:

- Hősök tere, Városház köz
- Kölcsey utca mindkét oldala (a Hősök tere és a Puskin utca között)
- Kálvin tér
- A könyves bolt mögött a Szalkay László utca felé eső parkoló
- A Kraszna Áruház mögötti parkoló
- A Bajcsy-Zsilinszky útnak az Alkotmány út és az 1. sz. ABC közötti szakasz
- Az 1. sz. ABC Áruház és egyéb üzleteket tartalmazó épülettömb, valamint a Szalkay László út közötti parkolók
- Művelődési Központ melletti parkoló
- Területi Kórház melletti parkoló
- Kazinczy köz
- Esze Tamás Gimnázium melletti parkoló
- Szatmár Alapfokú Művészeti Iskola előtti parkoló
- Kispiac mögötti parkoló
- Zöldfa utca 3204/ helyrajzi számú ingatlanon kialakított parkoló
- Polgármesteri Hivatal mögötti parkoló
- Kölcsey u. 24. szám alatti, 2488/8. helyrajzi számú ingatlanon kialakított parkoló

A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre. Főleg a városközpontban, ahol forgalomvonzó létesítmények koncentráltan helyezkednek el, alakul ki főként időszakos kapacitáshiány. E mellett egyes nagyobb forgalmat vonzó létesítmények (piac, fürdő, kórház, valamint a nagyobb foglalkoztatók) környezetében ugyancsak problémát okoz a gépkocsik elhelyezése.

A gépkocsik elhelyezése a városközpontban a fent felsorolt, fizetős parkolóknál lehetséges, ki kell továbbá emelni a Szalkay László utca 18 szám alatt található parkolót, amely a Spar áruház parkolója, és a vásárlók számára térítésmentesen igénybe vehető.

A vasútállomásnál, a felvételi épület közvetlen környezetében kb. 60 személygépkocsi elhelyezésére van lehetőség (burkolt területen), továbbá ettől délkeletre rendelkezésre áll egy burkolatlan terület is, ahol legalább további 40-50 jármű parkolhat. Ezen felül korlátozott számban a Szalkay László utcában is rendelkezésre állnak parkolóhelyek.

A településen összesen 2200 közterületi parkolóhely áll rendelkezésre.

1.15.4 Áruszállítás

A város nyugati oldalán lévő, az Ipari út mellett elhelyezkedő iparterületek mentén haladó vasútvonatról több, rövidebb-hosszabb iparvágány is kiágazik, kiszolgálva a legjelentősebb cégek áruszállítását. A 49. és a 471. sz. főutak jelentős tranzit teherforgalmán kívül ezen ipari park bonyolítja a város teherforgalmának döntő részét.

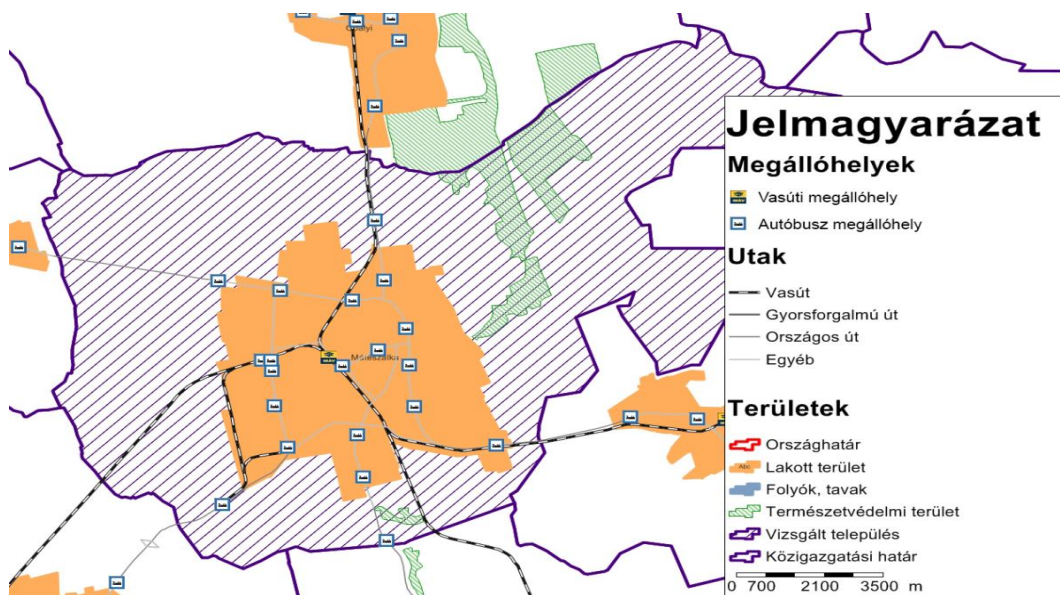
Meg kell még említeni a város déli iparterületén elhelyezkedő biodízel üzem és logisztikai központot, amelynek kiszolgálása a 471. sz. főúton történik.

A belvárosban nincs az egész területre vonatkozó egységes teherforgalmi korlátozás és az egyes utcákra vonatkozó vonali korlátozások is különbözőek. A tehergépjárművek részére a behajtás tiltása bizonyos helyeken teljes körű, más esetekben a célforgalom számára megengedett, míg máshol súly és időkorlátozással van kiegészítve.

1.15.5 Közösségi közlekedés

A település legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyeit, az autóbusz állomás és a vasútállomás elhelyezkedését az alábbi térkép mutatja.

22. térkép Mátészalka legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyei

Forrás: NKS országos modell

1.15.5.1 Autóbuszos közösségi közlekedés

Autóbusz
infrastruktúra

A mátészalkai autóbusz állomás a Kölcsey és a Seregély utca sarkán, a vasútállomás mellett helyezkedik el. Az állomás környezetében vegyesen található intézményi, kereskedelmi és lakó funkciójú épületek.

Az autóbusz állomás aszfaltozott területét peronok és autóbusz tárolóterület foglalja el. Az utasváró szerepét betöltő és Volán üzemi funkciókat is magában foglaló állomásépület a MÁV-val közös, autóbusz és vasútállomásként is funkcionál, az épület állapota elfogadható.

A tér területén 4 peron található, ezek közül egy az autóbusz állomás épület mellett, az állomás nyugati oldalán helyezkedik el, a többi 3 pedig szigetperon. Az állások száma összesen 13 db, perononként 2-3. Az autóbusz állomás keleti oldalán, a Seregély utcában található a helyi járatok által használt megállóhely. A helyi járatok vonalvezetése úgy van kialakítva, hogy minden autóbusz ebben a megállóban áll meg.

Fedett utasváró az utasfelvételi épületben található. Ezen felül a város forgalmasabb megállóhelyein is rendelkezésre áll fedett utasváró létesítmény. Az utastájékoztató a megállóhelyeken hagyományos táblás rendszerű.

Helyközi és távolsági
autóbusz közlekedés

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Szabolcs Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Szabolcs Volán Zrt. az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (ÉMKK Zrt.) egyik alapítója.

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhely Nyíregyháza (napi 24 induló járat, menetidő 01:13 – 02:05 között) felé. Budapestre nem közlekednek közvetlen járatok.

Mátészalka és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Mátészalkán a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 49. sz. és a 471. sz. főutak belterületi szakaszán, továbbá a település főútjain helyezkedik el. Mátészalka közigazgatási területén 21 helyközi megálló található. A település központja, az oktatási intézmények, a vasútállomás (amely az autóbusz állomás szomszédságában helyezkedik el) és a kórház is közvetlenül elérhető a környező kisebb településekről, melyekkel a helyközi járatok jó kapcsolatot biztosítanak. Az átmenő forgalom kevésbé jellemző.

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (pl. Alkotmány u., MEZŐGÉP, Fő tér) több mint 100 járat áll meg egy munkanapon, a kisebb megállóban is 15-20 db. Az autóbusz állomáson, egy átlagos munkanapon kb. 186 járat indul vagy halad át.

Helyi autóbusz
közlekedés

A helyi közösségi közlekedési szolgáltatást a Szabolcs Volán Zrt. látja el, hálózata nem érinti az összes városrészt, az egyes területek kiszolgálási szintje kisebb különbségeket mutat. A menetrendben összesen 3 helyi viszonylat szerepel, 2 viszonylaton a járatok kizárólag munkanapokon, csúcsidőben közlekednek, de a követési időköz jellemzően ekkor sem csökken egy fél alá, míg a harmadikon csak szerdán és szombaton van közlekedés. A napi indított járatok száma 14 (szerdán 22).

Mindegyik viszonylat érinti az autóbusz-állomást, és biztosítják a kapcsolatot a városközpont és a külső városrészek között, a járatok összeköttetés biztosítanak a fontosabb közintézményekkel és a piaccal is.

1.15.5.2 Vasúti közlekedés

Mátészalka regionális jelentőségű vasúti csomópont, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti felének vasútvonalai találkoznak itt. A várost az alábbi vasútvonalak érintik:

A települést érintő
vasútvonalak,
hálózati kapcsolatok

- 110-es számú Apafa – Mátészalka,
- 111-es számú Mátészalka – Záhony,
- 113-as számú Nyíregyháza – Nyírbátor, Mátészalka – Zajta,
- 115-ös számú Mátészalka – Tiborszállás – Ágerdömajor – országhatár.

Ezen vasútvonalak közül a legjelentősebb a 110-es számú vasútvonal, amely Mátészalka kapcsolatát biztosítja a nemzetközi jelentőségű, 100-as számú Budapest – Debrecen – Záhony vasútvonalhoz, melyen keresztül elérhető Budapest is. A „nem a transz-európai vasúti áru fuvarozási hálózat részét képező országos törzshálózati vasúti pálya” besorolású vasútvonal egyvágányú, dízelvontatású, az engedélyezett sebesség 80 km/h, az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t, a vonalra engedélyezett vonathossz 600 m.

Hasonló besorolású törzshálózati pálya a 115-ös számú vasútvonal is, de a jelentősége kisebb, a vonal az egykori Nagykároly – Csap HÉV vasútvonal része volt, Mátészalkát köti össze az Ágerdömajornál található román vasúti határátmenettel. A vasútvonal egyvágányú, dízelvontatású, az engedélyezett sebesség az egész vonalon egységesen 50 km/h. Az engedélyezett tengelyterhelés 18,5 t, az engedélyezett vonathossz 700 m.

A 111-es számú, „regionális vasúti pálya” besorolású Mátészalka – Záhony vasútvonal is az említett Nagykároly – Csap HÉV vonal részeként épült, észak déli irányban szeli át a vonal Magyarország legkeletibb csücskét, Mátészalkát köti össze a jelentős vasúti csomóponttal, Záhonnal. A vasútvonal egyvágányú, dízelvontatású, az engedélyezett sebesség 60 km/h, az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t, a vonalra engedélyezett vonathossz 700 m.

A 113-as számú Nyíregyháza – Zajta vasútvonal Mátészalka – Fehérgyarmat szakasza „regionális vasúti pálya”, Nyíregyháza – Nyírbátor és Fehérgyarmat – Zajta szakasza pedig „egyéb vasúti pálya” besorolás alá tartozik. A vasútvonal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét szeli át kelet-nyugati irányban, a megye székhelyéről, Nyíregyházáról indulva. Az egész vasútvonal egyvágányú, dízelvontatású. A Mátészalka – Fehérgyarmat vonalszakaszon az engedélyezett sebesség 50 km/h, az engedélyezett tengelyterhelés (sebesség korlátozással) 18,5 t, a vonal ezen szakaszára engedélyezett vonathossz 240 m.

Vasúti szolgáltatás

Mátészalka állomást egy átlagos munkanapon a 2014/2015. évi menetrend alapján 78 személyszállító vonat érinti. IC vonatok közül a napi egy pár Debrecen – Mátészalka viszonylatú KRASZNA IC vonat érinti, melyek közvetlen Budapest-Nyugati pályaudvarig közlekedő kocsikat továbbítanak. A többi vonat személyvonat. Az állomást két pár nemzetközi személyvonat érinti, melyek Mátészalka és Nagykároly (Carei) között közlekednek. A 115-ös számú vasútvonalon ezen kívül többnyire Tiborszállás – Mátészalka viszonylatú személyvonatok közlekednek (9 páros és 7 páratlan), illetve közlekednek Tiborszállás – Záhony (3 páros és 2 páratlan vonat), illetve Tiborszállás – Vásárosnamény (napi 1 pár) viszonylatú személyvonatok is. Ez utóbbi két viszonylat a 115-ös vonalon kívül érinti a 111-es számú vasútvonalat is. A 111-es számú vasútvonalon ezen vonatokon kívül közlekednek Mátészalka – Záhony (napi 4 pár) és Mátészalka – Vásárosnamény (1 páros és 2 páratlan irányú) viszonylatú személyvonatok. A 110-es és 113-as számú vasútvonalakon Debrecen és Fehérgyarmat között kétórás ütemben közlekednek személyvonatok, reggel csak Mátészalkától, illetve este csak Mátészalkáig közlekednek a vonatok, illetve egy délutáni ütemen felüli vonat is csak Debrecen – Mátészalka között közlekedik. A 113-as vonalon Mátészalka és Fehérgyarmat között közlekedik még két páros és egy páratlan személyvonat is. A 113-as számú vasútvonalon Zajta Mátészalkáról napi

egy pár közvetlen vonattal érhető el (a többi eljutási lehetőség tartalmaz egy átszállást Fehérgyarmaton). A 110-es számú vasútvonalon Mátészalkát érintve a fent említett vonatokon kívül közlekednek Nyíregyháza – Mátészalka viszonylatú személyvonatok is (4 páros és 3 páratlan irányú). Csenger felé napi két pár vonat közlekedik.

A menetidő Budapestre 4 óra és 13-33 perc között adódik, Debrecenbe 1 óra és 25-50 perc, Vásárosnaményra 33 perc, Nyíregyházára 1 óra 44-56 perc, Fehérgyarmatra 29-32 perc. Összességében elfogadható szintű vasúti kapcsolatai vannak Mátészalkának.

Mátészalka vasútállomás jelentős utasforgalmú állomás.

Vasútállomás
elhelyezkedése,
megközelíthetősége

Mátészalka vasútállomás a város központjától kissé nyugatra, lakott területek között fekszik, megközelíteni a település központja és a 49. sz. főút felől a 49331. j. vasútállomáshoz vezető úton át, továbbá számos városi úthálózati elemen át lehet. Összességében utasforgalmi szempontból a vasútállomás kedvező elhelyezkedésű a lakott területhez kapcsolódóan.

Mátészalka vasútállomás korlátlan utas- és áruforgalomra berendezett végállomása és elágazó állomása a 110-es számú vasútvonalnak, Hodász állomástól 10,1 km-re, Debrecentől 77,1 km-re. A szomszédos állomás a 111-es számú vasútvonalon Vásárosnamény (20,2 km), a 113-as számú vasútvonalon Kocsord alsó (7,4 km), a 115-ös számú vasútvonalon pedig Nagyecséd állomás (11,4 km-re).

Mátészalka állomáson csak nyíltrakodó található, mely kivilágított és részben burkolt. Az állomáshoz vontatóvágány és sajátcélú vasúti pálya is csatlakozik.

Utasforgalmi
létesítmények

A felvételi épület előtt kiépített személygépjármű parkoló, illetve kerékpár tároló található, valamint itt található a város autóbusz állomása.

Az állomáson van két széles, sk+30 cm magasságú, aszfalt és beton burkolatú peron, valamint további keskeny, balesetveszélyes, alacsony, vegyesen aszfalt burkolatú és burkolatlan peronok. A peronok szintben közelíthetők meg. Az állomás nem akadálymentesített.

A közepes állapotú felvételi épületben van pénztár, WC és váróterem is. Hangos és vizuális utastájékoztató van az állomáson.

Problémák

Probléma az utasforgalmi létesítmények alacsony színvonala és az akadálymentesítés hiánya.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

Jelenlegi helyzet

A városban a mezővárosi hagyományok és a kerékpározás szempontjából kedvező síkvidéki terepadottságoknak köszönhetően számottevő kerékpáros forgalom tapasztalható. A városközpontban található forgalomvonzó létesítményeket sokan kerékpárral közelítik meg.

Infrastruktúra

A település kerékpárútjai a Nyírcsaholy – Mátészalka, Jármű – Mátészalka és a Kocsord – Mátészalka kerékpárutak mátészalkai szakaszai, Végig önálló, gyalogos forgalomtól elválasztott kerékpárutak. Műszaki állapotuk kifogástalan. Problémaként merül fel ugyanakkor a járdák teljes hiánya az érintett szakaszokon, így hiába beszélünk gyalogos forgalomtól elválasztott kerékpárútról, a gyalogosforgalom mégis a kerékpáros úthálózatra van kényszerítve, amely korszerűtlen megoldás.

Belterületi, összekötő kerékpárforgalmi hálózat tekintetében Mátészalka hiányosságokat mutat, így a kerékpáros közlekedés javarészt a közúti infrastruktúra igénybevételével történik ezeken a szakaszokon.

Problémát jelent a kerékpározás a város főútjain, elsősorban a 49. sz. főút egyes belterületi szakaszain és a Szalkay László utcán a nagy személy- és tehergépjármű forgalom miatt. A 49. sz. főút mentén a kerékpárosok jelenlétére figyelmeztető közlekedési táblákat helyeztek ki.

A csomópontok kialakítása általában lehetővé teszi a kerékpáros kanyarodásokat, de a 49. sz. főút és a Szalkay László utca mentén gyakran nehezítik a többsávos felállók. A városközpont és a város nyugati része esetében érvényesül a vasút elvágó hatása, a 49. sz. főút pedig a keleti városrészek elérését nehezíti meg. A környező települések Nyírmeggyes és Ópályi kivételével kerékpárúton megközelíthető.

A kerékpárút építése kapcsán, annak mentén 3 db kerékpártároló került kialakításra. Ezeken felül azonban a település közterületi kerékpárparkoló ellátottsága alacsony, kerékpárparkolók még a városközpontban, illetve fontosabb közintézmények közelében is csak korlátozott számban, vagy egyáltalán nem állnak rendelkezésre. A vasútállomáson korlátozott befogadóképességű, korszerűtlen támaszok találhatóak, amelyek csak az első kereket rögzítik.

A településszerkezeti terv tervezett kerékpárutat jelöl a 49. és a 471. sz. főút belterületi szakaszain, továbbá a József Attila és a Széchényi István utcákon. A szerkezeti terv leírása szerint regionális tervezett hálózati elem a 47,4 km Nyíradony – Nyírbátor – Mátészalka szakasz és az 57,88 km-es Rohod – Mátészalka – Csengersima szakasz. Kistérségi tervezett hálózati elem a Vásárosnamény – Mátészalka közti 19,10 km kerékpárút.

2005-ben elkészült a Mátészalkai kistérség kerékpárút hálózati fejlesztési koncepciója, ennek értelmében:

- A településen belül az Ipari, Meggyesi, Jármű, Zöldfa, Nagykárolyi, Alkotmány és Szalkay L. utcákon lenne célszerű kerékpárút építését kezdeményezni (időközben részben megvalósult)
- Külsőterületen a Mátészalka – Jármű (időközben megvalósult), Mátészalka – Kocsord (időközben megvalósult), Mátészalka – Nyírcsaholy (időközben megvalósult) és a Mátészalka – Nyírmeggyes és Mátészalka - Ópályi útvonalakon a legszükségesebb a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

Értékelés

Mátészalkán a kerékpárút hálózat kiépítettsége nagyon kezdetleges, amely elsősorban a nagyobb forgalmú utakon a kerékpáros közlekedés háttérbe szorulását eredményezi, továbbá fokozott balesetveszélyt jelent. A kerékpáros közlekedés nem részesül előnyben a gépjárműforgalomhoz képest és a kerékpártárolók tekintetében is komoly hiányosságok mutatkoznak, így Mátészalka jelenlegi formájában nem tekinthető kerékpárosbarát településnek.

Mindennek ellenére előremutató a nemrég átadott kerékpárút, amelynek célja a biztonságosabb, gyorsabb közlekedés Nyírcsaholy és Mátészalka között mind a személygépjárművek, mind a kerékpárosok számára.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

Infrastruktúra

Mátészalkán a kiépített belterületi utak hossza 53 km, a kiépített járdák hossza pedig kb. 43 km, így a járdahálózat kiépítettsége magas, a lakott területek utcáinak nagy része rendelkezik szilárd burkolattal és legalább egyoldali járdával.

Ugyanakkor a belvárosi, folyamatosan fejlődő területek és a külsőbb városrészek kiépítettség szempontjából eltérőek, utóbbiakon a járdák kiépítettsége és színvonala (műszaki jellemzői, állapota, vagy éppen megléte) vegyes képet mutat.

A gyalogos közlekedés számára a vasútvonal keresztezése akadályképző elem, az átkelési lehetőségek változatos kialakításúak. Labirintorklát kialakítása a gyalogosok számára nem minden kereszteződésnél került sor, ugyanakkor a vasútállomás északi oldalán, a Jókai utcát és a Tompa Mihály utcát a vasút felett áthaladó gyalogos felüljáró köti össze.

Igények, forgalmi jellemzők

Járdaszigetek kialakítása több helyen is jellemző, elsősorban a belvárosban gyalogátkelőhelyek segítik a közlekedést, a forgalmasabb utakon (Alkotmány út, Jármű u., Szalkay László u.) való biztonságos átkelést jelzőlámpák biztosítják.

A belváros területén gyalogos terek vannak kialakítva a Kölcsey utca elején a Művelődési Központ előtt, a Kölcsey téren valamint a Kölcsey és a Szalkay László között a Nagykárolyi és az Árpád utca közötti tömbben. A belváros területén csak gyalogos- illetve kerékpáros forgalom számára kijelölt utca nem található. Forgalomcsillapított terület nincs kijelölve.

Jelentős gyalogosforgalom tapasztalható a Kölcsey utca teljes hosszában – főként az iskolai tanítási idő kezdete előtt, valamint annak végeztével – az autóbusz pályaudvar és a belvárosi oktatási intézmények között. Ugyancsak számottevő gyalogos közlekedik a Hősök terét határoló utcákon és a Szalkay László utcában jellemzően az ezen a területen található üzletekhez.

A jelentősebb, gyalogosforgalmat vonzó létesítmények továbbá a következők:

- Önkormányzat
- Kulturális központ és színház
- Kórház

A belvárosban a gyaloglási lehetőségek (járda, gyalogátkelőhelyek) megfelelően ki vannak alakítva, a fejlesztés a még hiányzó összefüggő gyalogos terek kialakítását célozhatja meg. Problémát jelent a járdák hiánya, elsősorban a külvárosi területeken.

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

A településen rendelkezésre álló közműszolgáltatásokat az alábbi szolgáltatók végzik:

49. táblázat Összefoglaló a közmű szolgáltatókról

Szolgáltatás	Szolgáltató megnevezése, címe
Vízi közművek (Vízellátás, szennyvízcsatornázás)	Nyírségvíz Nyíregyháza és Térsége Víz és Csatornamű Zrt. 4400 Nyíregyháza, tó utca 5.
Gázellátás	TIGÁZ Tiszántúli Gázszolgáltató Zrt. 4200 Hajdúszoboszló, Rákóczi utca 184.
Elektromos energia ellátás	E-on Tiszántúli Áramhálózati Zrt. 4700 Mátészalka, Bajcsy Zs. utca 3.

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

1.16.1 Vízi-közművek

A hazai vízi-közmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis védelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő vízi-közmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

Korábban Mátészalka város, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes és Ópályi községek Képviselő-testületei a vízközműveik működtetésére 2005. júniusában 100%-ban önkormányzati tulajdonú céget hoztak létre Szalka-Víz Kft. elnevezéssel, mely 2006. január 01-től, az előző szolgáltatótól átvette az üzemeltetést az ivóvíz- és szennyvízszolgáltatás területén.

Alapításának fő célkitűzése a tulajdonos önkormányzatoknak az Önkormányzati törvényben előírt vízellátási és szennyvízelvezetési kötelezettségének illetve felelőségének gazdaságos és hatékony ellátása.

Jármi község 2012. január 1. napjától csatlakozott az alapító önkormányzatokhoz, egyben a Szalka-Víz Kft. működési területéhez.

Azonban 2015. január 1. napjától a fent nevezett önkormányzatok döntése alapján a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. látja el a korábban Szalka-Víz Kft. által ellátott Mátészalka, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Jármí, Ópályi települések vízi közműveinek üzemeltetését.

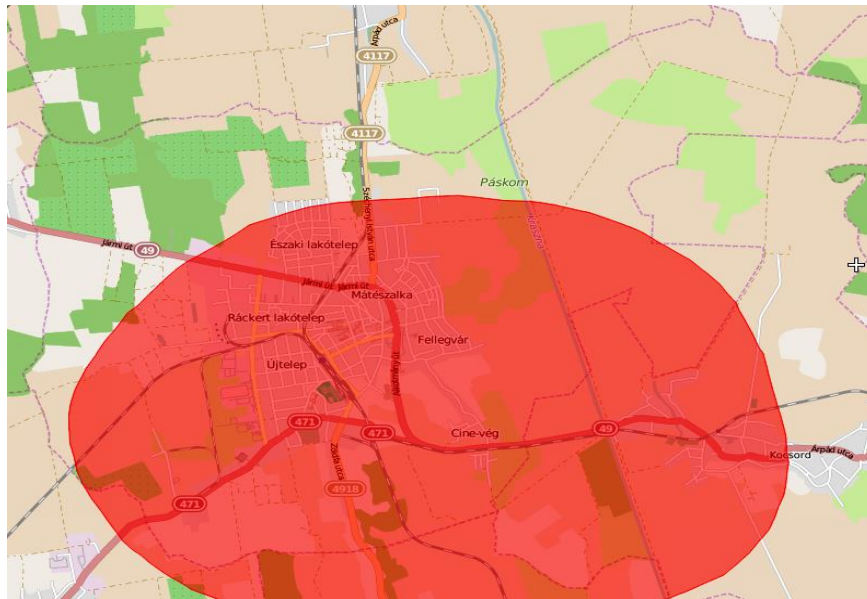
A Szalka-Víz Kft. továbbra is folytatja a 2007. szeptember 1-től újonnan megépített Városi fedett uszoda üzemeltetését.

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)

Ivóvíz, vízbázis

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvíz minőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Minden más esetben a védőidom kijelölése kötelező.

23. térkép Mátészalka vízmű védőterületének felszíni vetülete

Forrás: saját szerkesztés

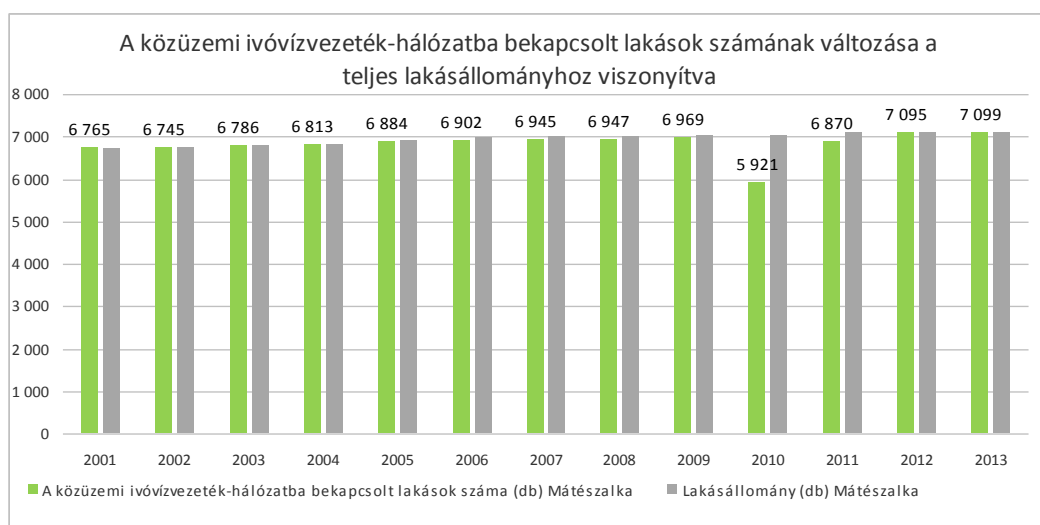
Vízmű telep

A Mátészalka ivóvízellátása felszín alatti vizekből történik. A mélyfúrású kutakból búvárszivattyúval kitermelt ivóvizet a határérték fölötti vas- és mangántartalma miatt a felhasználás előtt tisztítani kell. A víztisztítási technológia többnyire a vas- és mangántalanítást, valamint a fertőtlenítést foglalja magában.

A településhez tartozó vízmű telep kapacitása 14.600 m³/nap, az ellátott települések: Mátészalka, Jármí, Papos, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Ópályi. Az ellátott népesség: 26.837 fő, a vízvezeték hossza 204,65 km. A hálózati vízveszteség évenként kb. 850.000 m³.

Az alábbi ábrán zöld szín szemlélteti az ivóvízvezetékbe bekapcsolt lakások számának változását, Mátészalka teljes lakásállományához viszonyítva (szürke szín).

25. ábra A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása (db)

Forrás: KSH, 2001-2013.

Az elmúlt időszakban, a településen évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma. A bekötött lakások száma 2001-ben 6765 db, 2007-ben 6945 db, 2013-ban 7099 db volt. Az ivóvízhálózatba 2001-ben a lakások 100%-át, 2005-ben 96,95%-át, 2013-ban pedig 100%-át bekapcsolták az ivóvízvezeték-hálózatba.

A városra vonatkozó ellátottsági adatok alapján már 2001-től 100 %-os a vízellátás, tehát teljes lefedettséggel rendelkezik a település.

A város átlagos számított napi vízigénye 1700-2000 m³/d. A napi csúcs vízigény eléri a 2250-3000 m³/d értéket.

Termásvízhasználat

A mátészalkai fürdő 1011 m-es kútja pannon rétegekből 58°C hőmérsékletű, fürdőzésre és gyógyításra alkalmas viszonylag kis só koncentrációjú nátrium - hidrogén - karbonátos vizet hoz a felszínre. A kút tényleges vízhozama 1201/perc, megengedett vízhozama 800 1/perc. Mellette még 16,08 1/perc gázzal is kell számolni. A szabad gáz metántartalma 50,08 NL/m³.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

Mátészalkán a Szalka-Víz Kft.¹¹ után a jelenleg a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. működteti a csatornázási szolgáltatást. A településhez tartozó szennyvíztisztító telep kapacitása 8500 m³/nap, az ellátott települések: Mátészalka, Jármí, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Ópályi. Az ellátott népesség: 26.026

¹¹ 2015. január 1-től a helyi önkormányzatok döntése alapján a NYÍRSÉGVÍZ Zrt. látja el a korábban SZALKA-VÍZ Kft. által ellátott Mátészalka, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Jármí, Ópályi települések vízi közműveinek üzemeltetését.

fő, a csatornahálózat hossza 167,87 km. A szennyvíz csatornarendszerben 50 db átemelő található. A teljes lefedettsége a rendszernek 97%.

50. táblázat Települések szennyvízcsatorna hálózatának paramétereit

Település	Hosszúság (fm)	Lefedettség (%)	Rákötési arány (%)
Mátészalka	74810	94	85
Jármí	16208	96	85
Nyírcsaholy	25028	99	95
Nyírmeggyes	30455	99	95
Ópályi	21375	99	95

Forrás: Szalka-Víz Kft. honlapja

Szennyvízgyűjtő hálózat

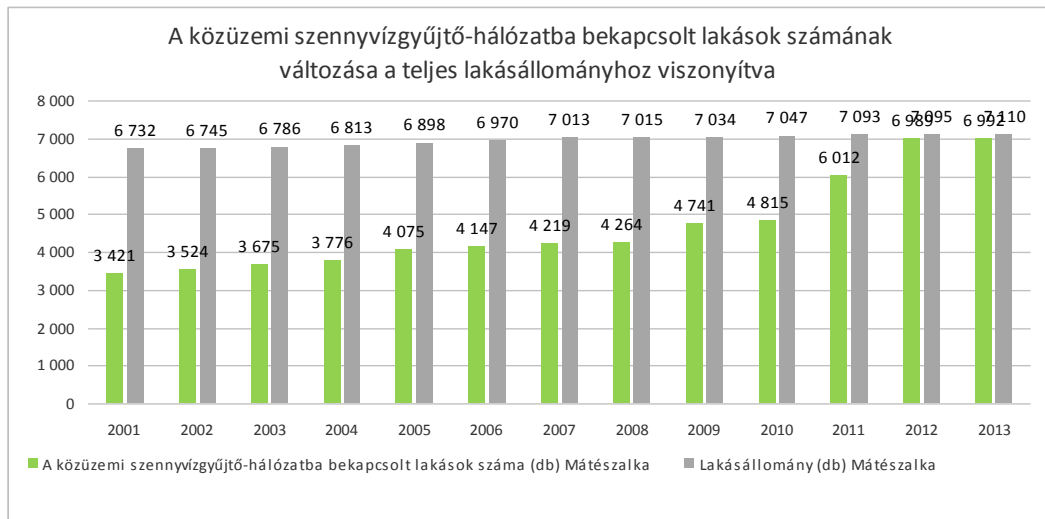
A szennyvízgyűjtő hálózatba kapcsolt lakások száma folyamatosan emelkedik. A bekötött lakások száma 2001-ben 3421 db, 2006-ban 4147 db, 2013-ban 6992 db volt. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2001-ben a lakások 50%-át, 2006-ban 60%-át, 2013-ban pedig 98%-át bekapcsolták.

Mátészalka szennyvíz-csatornázására két lefedettségi mutató is megadható. Az egyik a vezeték-hossz-arányos, mely az adatok alapján 94 %-os, míg a másik a szennyvízgyűjtő-hálózatába bekapcsolt lakások aránya alapján, mely 98 %-os.

A két mutató alapján a város szennyvíz-csatornázottsága teljes kiépítettségűnek tekinthető.

A következő ábra zöld színnel jelölt adatai mutatja be a szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások számának változását Mátészalka teljes lakásállományára levetítve (szürke adatsor).

26. ábra A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása

Forrás: KSH, 2001-2013.

Szennyvíztelep

A város szennyvizét feldolgozó tisztítótelep kapacitása 8500 m³/nap, 69.726 LE, a tisztított szennyvíz mennyisége 1470,2 ezer m³/év. Az alkalmazott tisztítási technológia biológiai, amely nitrogén és foszfor eltávolítási fokozatot is tartalmaz.

A csatornahálózaton összegyűjtött szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiailag bontható szerves anyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sókat, fémeket, esetenként toxikus vagy hormonháztartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak.

A szerves- és tápanyagok vonatkozásában a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbevezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a terhelés nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A kommunális szennyvizek kibocsátása a Mátészalka Szennyvíztisztító Telepen történt tisztítást követően a Kraszna 18,8 fkm-nél történik bevezetésre a befogadóba, melyre a kibocsátott víznek a hatása jelentősként lett jelölve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A bevezetés koordinátái: Y= 896.019 m; X= 297.643 m. A tisztított szennyvíz mennyisége: 1244 m³/év.

27. ábra Szennyvízgyűjtő csatornában elvezett összes szennyvíz mennyiség

Forrás: KSH

Belterületi
vízrendezés

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

Csapadékelvezetés

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízlevezető árkok kialakítása javasolt.

Mátészalka belvárosi részén a csapadékvíz elvezetés megoldott, a többi városrészen azonban fejlesztésre szorul.

Általánosságban elmondható, hogy különösen belvízveszélyes rész csapadékvíz-elvezetése nincs megoldva. A tavaszi hóolvadáskor és nagy nyári esőzéseknél gondot jelent a keleti városrész egyes területén (Mátyás K. u. környéke) a csapadékvíz elvezetés.

Az összegyűlt csapadékvíz csatornákon keresztül a Kraszna-csatornába kerül levezetésre.

A város nagy hangsúlyt fektet az árkok tisztítására, karbantartására közmunka program keretében.

Mátészalka Város területén

- 32.559,3 m zárt csapadékvíz csatorna van
- 1119 db tisztítóakna
- 583 db összekötő áteresz
- Földmedrű árok hossza 3161 m
- Mederlapos árok hossza 12.827 m
- Összesen: 15.988 m

Összekötő áteresz 596 db, 3483 m hosszban. A külterületi csapadékvíz csatorna területe: 328.501 m². A 2014 szeptemberében az Ipari úton csapadékvíz rendszer bővítése történt meg.¹²

A 2014 szeptemberében a Bencsi közben és az Ipari úton csapadékvíz rendszer bővítése megtörtént.

Mátészalkán, de elmondható, hogy országszerte a csapadékcsatornázásra lefedettségi mutató nagyon nehéz adható meg, mivel nincs felmérve, meghatározva a csapadékvíz-elvezetés rendszerei és mennyiségei, átmérői és szelvény szerinti hosszai, illetve a csapadékvíz elvezetéssel nem rendelkező közterületei.

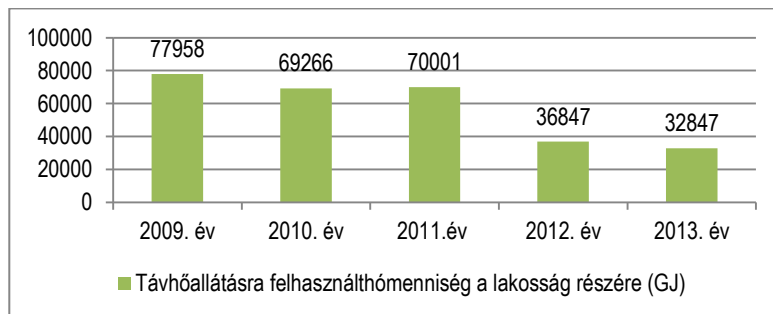
A városközpontban a zárt csapadékvíz-elvezető rendszer teljesen mértékben kiépült. Itt teljes lefedettségről beszélhetünk. A város egyéb például a falusias területfelhasználású lakóterületein nem minden utcában épült ki a vízelvezető rendszer, ezért itt részleges lefedettséggel lehet számolni.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Mátészalka településen a középtávú fejlesztések között van az energiagazdálkodás kérdése. Mátészalka közigazgatási területén a Szalkatávhő Kft. végzi a szolgáltatási tevékenységet, főtevékenysége a gőz- meleg-vízellátás.

28. ábra A lakosság távhőellátásra felhasznált hőmennyiségének változása

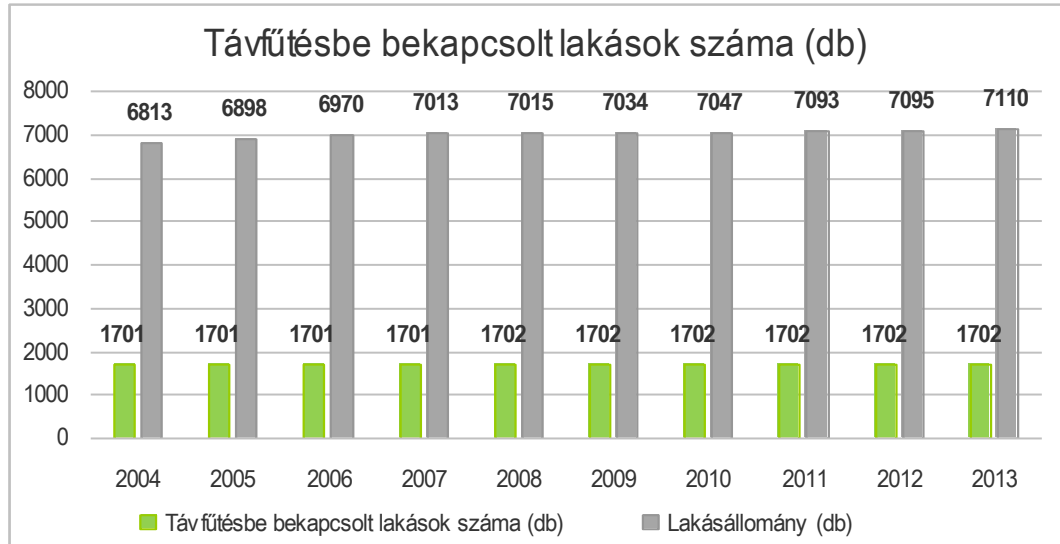

Forrás: KSH

¹² Felhasznált forrás: <http://www.nyirsegviz.hu/hu/oldal/a-cegrol>
<https://www.vizugy.hu/index.php?module=content&programelemid=66&id=151>
<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haDetails.jsp>
http://vizeink.hu/files2/2_1_melleklet_szennyviz_terheles.xls
https://vgtszolnok.files.wordpress.com/.../3_1_melleklet_kozcelu_ivovizbazis.xls
<http://www.teszir.hu/?module=objektumlista/szennyvitztisztito&page=2> Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája
<http://www.szalkaviz.com/>

29. ábra Távfűtésbe kapcsolt lakások száma

Forrás: KSH

A lakosság által használt hőmennyiség az elmúlt években folyamatosan csökken, míg 2009-ben ez az értéke 77.958 GJ volt, addig 2013-ra 32.847 GJ értékre változott, ami majdnem 60%-os csökkenést jelent. Mivel a város lakásállománya ebben az időszakban stagnált és a távfűtésbe kapcsolt lakások száma sem változott (2004-ben 1701 db, míg 2013-ban 1702 db) így a felhasznált hőmennyiség csökkenésének oka részben az, hogy a lakosság más energiahordozókkal is kiegészíti fűtését, valamint a lakások szigetelésének javulása jobb hatásfokot biztosít a fűtési rendszerben.

Mátészalkán a távfűtésbe kapcsolt lakások aránya 24 %-os, tehát a város részleges lefedettségűnek tekinthető. Itt megjegyzendő, hogy távhőellátást csak intenzív beépítésű területeken gazdaságos kiépíteni. Ennek megfelelően a város távhőellátás jónak mondható.

A távhőszolgáltatás primer energiahordozója:

Villamos energia ellátás

- 50% fa,
- 30% gáz,
- 20% gázmotor.

Mátészalka település villamosenergia-ellátását az E-ON Tiszántúli Igazgatósága biztosítja. A villamos energia a település teljes területén kiépített. A településen a villamos energia hálózat már a nyolcvanas években kiépült. Légvezetékes rendszerek vannak, helyenként beton és fa oszlopokkal.

Közüvilágítás

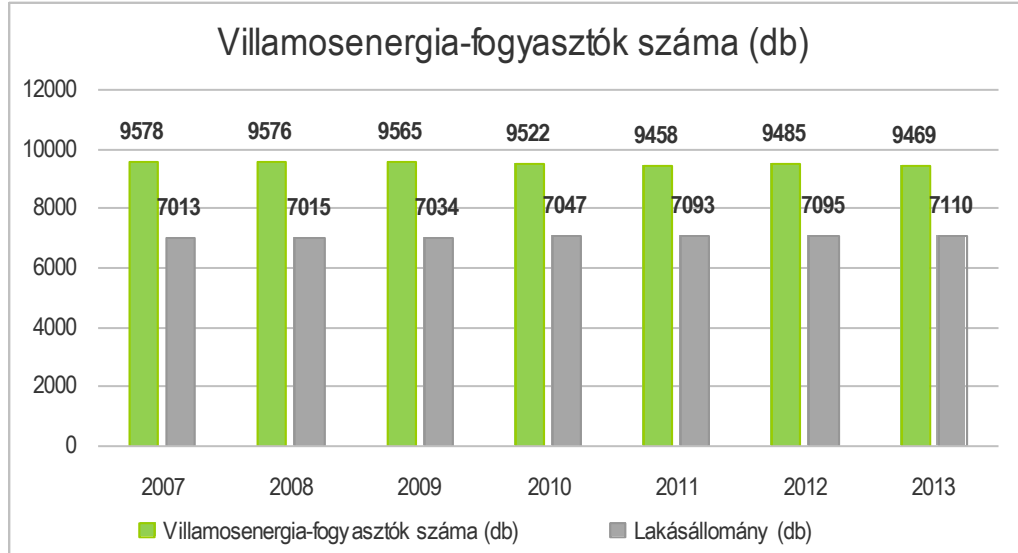
Mátészalka és környezete elektromos ellátása üzemi és tartalék szinten a Mátészalka 120/20 kV-os alállomásról történik, amely a kistérséget is ellátja. A meglévő középfeszültségű gerinchálózat szabadvezetékes kiépítésű névleges feszültség szint 20 kV. A várost ellátó 20 kV-os földkábeles gerinchálózat körgyűrűs kialakítású, transzformátor állomásokkal rendelkezik. A 22 kV-os légvezetékek hossza 62 km, közkábel hossza 67 km, kiefeszültségű légvezeték hossza 60 km. Kiefeszültségű szigetelt légvezeték 5,8 km.

Transzformátor állomások közül épített házas 41 db, OTR oszloptartós 67 db, vas VHTR állomás 7 db, közvilágítási lámpaoszlop 2541 db található. Az önkormányzati közvilágítási kábelvezeték 30 km hosszú.

Fogyasztói csatlakozó darabszáma 7980 db. A 0,4 kV-os földkábeles hálózat hossza 37,8 km.

30. ábra Mátészalka település teljes villamosenergia fogyasztóinak száma

Forrás: KSH

A városban folyamatosan korszerűsítik a középvezetékű hálózatot és az elhelyezett transzformátor állomásokat. A meglévő hálózatok légvezetékes szakaszait hálózati rekonstrukció keretében a lehetőségekhez mérten folyamatosan földkábelre cserélik ki.

A városban minden lakóépület rendelkezik elektromos csatlakozással, szabadvezetékes csatlakozás, légkábeles csatlakozás, vagy földkábeles csatlakozás van kiépítve.

A közvilágítás korszerűsítésére 2005-től került sor. A lámpatestek egységesítésre kerültek, valamint energiatakarékos lámpatestek kerültek elhelyezésre. Közterületeken középületeknél egyedi világítás található. A közterületeken a közvilágítást a Mezei-Vill Kft. üzemelteti. A közvilágítás éves fogyasztása 956.580 kWh. A fényforrások száma 2650 db, míg a beépített teljesítményük 242 kWh.

A város villamos energia-ellátása 100 %-os, teljes lefedettségűnek tekinthető.

Gázellátás

A gázszolgáltatást a TIGÁZ Zrt. végzi Mátészalkán. A gázhálózat a település nagy részét lefedi. A gázcsatlakozások száma 5250 db.

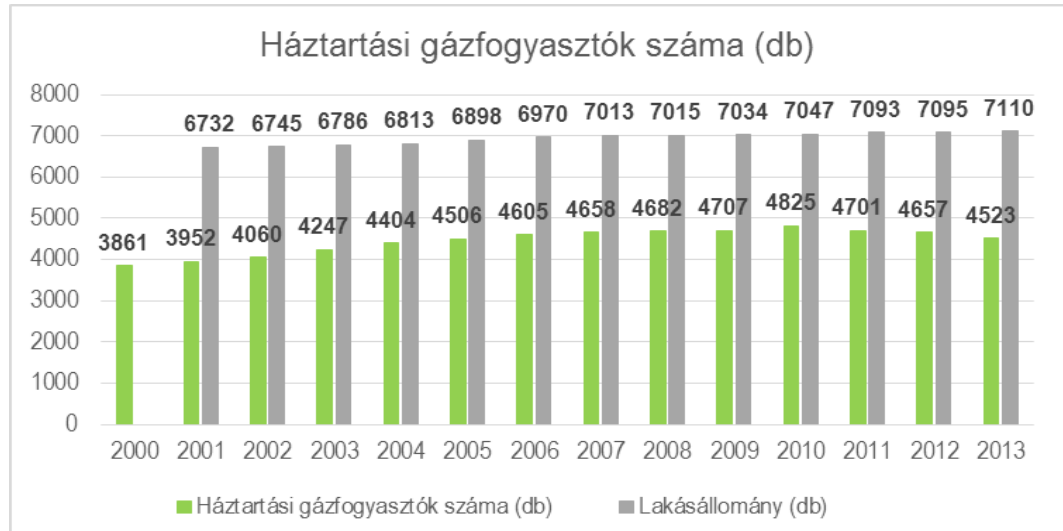
A városi gázhálózat gerincvezeték hossza 59,5 km, a leágazó vezeték hossza 17,5 km. Mátészalkán 100%-ában elérhető a gázellátás.

Mátészalka település gázellátását a Nyírmeggyesnél található gázátadó állomás biztosítja. A gázátadó állomás évente 34,32 MJ/m³ átlag fűtőértéket biztosít.

Mátészalkán az elmúlt években nem történt számottevő gázvezeték építés/rekonstrukció. A településen a gázvezeték hálózat gerincvezetékének és leágazó vezetékének csőanyaga műanyag (PE), helyenként acél. Ahol acél cső-vezeték van elhelyezve, leggyakrabban aktív védelemmel van ellátva.

31. ábra Háztartási gázfogyasztók száma

Forrás: KSH

A településen a gázfogyasztók számában enyhe emelkedés figyelhető meg az elmúlt 13 évben. 2000-ben 3861 db gázfogyasztó volt, 2005-ben 4506 db, 2010-ben 4825 db volt. Míg 2013-ben 4523 db volt.

Mátészalkán a gázellátása - a lakások bekötéseit tekintve - 2000 és 2013 között 57%-ról 64%-ra emelkedett, mely részleges lefedettségűnek tekinthető. A gázhálózat kiépítését tekintve elképzelhető a 90 %-os kiépítettség.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszerezes különbséget jelent.

Biomassza

A megye mezőgazdaságilag művelt területéből a szántóterület kb. 307.000 hektár. A mezőgazdasági termelés ágazati megoszlása változatos, hiszen a zömében csak tömegtakarmány termesztésére alkalmas területeken az állattenyésztés került előtérbe, míg az átlagos vagy annál jobb termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken a fő profil a növénytermesztés. A kalászos gabonafélék, a kukorica, burgonya mellett jelentős szerepe van a takarmánytermesztésnek, valamint az olajos növények termesztésének.

A településen biomassza energia felhasználás működik 1997 óta. A felhasználás helyszíne SANDRA Kft., a termék megnevezés fűrészpör, fahulladék és tűzifa, a keletkezett mennyiség évente 750 tonna, ebből tonnánként 12,5 GJ energia nyerhető, ami egy év alatt 9,37 TJ energiát jelent.

Geotermikus energia

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye földrajzi felépítése és vízföldtani adottságai alapján geotermikus energia feltárára különösen kedvezőnek mondható a megyén belül Tiszavasvári-Nagyhalász-Kisvárdai-Fehérgyarmat-Nagyecsed-Nagykálló által bezárt terület.

Az Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatóság által elismert gyógyvíz található a megyében Nyíregyházán, Nyírbátorban, Kisvárdán, Fehérgyarmaton, Nagykállóban és Tiszavasvárin kívül Mátészalkán is.

A megyében található kutak többsége felső-pannon üledékekbe került lemélyítésre és az ott lévő vízáadó homokrétegeket csapolja meg. Mindössze két hévízkútban szűrőztek be alsó-pannonkori rétegeket is (Mátészalka). A megye hévízkútjainak vizét legnagyobb mértékben (68,43%-ban) balneológiai célokra használják.¹³

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzatnál illetve önkormányzati intézményeknél energetikus vagy energiagazdálkodási feladatokkal foglalkozó szervezeti egységről információt nem kaptunk. Mátészalka közigazgatási területén a Szalkatávhő Kft. végzi a szolgáltatási tevékenységét, főtevékenysége a fűtési energia és a meleg vízellátás. Az önkormányzat program szinten foglalkozik az energia-hatékonysággal. Energhatékonsággal megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő ismeretek népszerűsítése terjesztése, az iskolai oktatásban történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

Kábeltelevíziós
hálózat

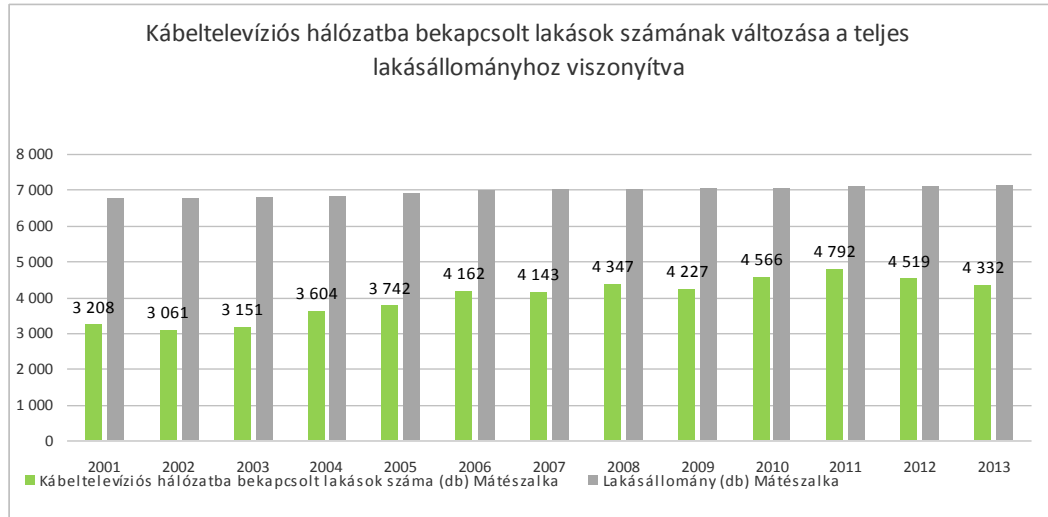
A Mátészalka a Debreceni Igazgatóság területéhez tartozik. A városban a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű tendencia nem figyelhető meg, de jellemzően a bekötött lakások száma 2000/... db környékén mozog, ami a teljes lakásállományhoz viszonyítva a 20% és 40%-os arány között van.

A következő ábra zöld színnel jelölt oszlopai a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változását mutatja a szürke színnel jelölt teljes lakásállományra vonatkozóan levetítve.

¹³ <http://www.energiacentrum.com/biomassza/akacrol-a-helyi-energiahordozorol/>
<http://www.nyf.hu/others/html/kornyeztud/megujulo/Region/Biomassza.html>
<http://www.nyf.hu/others/html/kornyeztud/megujulo/Region/Geotermikus.html>
<http://klik.gov.hu/energiahatekonysagi-projektek-et-indit-a-klik>
Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája

32. ábra Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva

Forrás: KSH

Hírközlési hálózat

A város teljes területén kábeltelevíziós hálózat üzemel. A rendszert 1990-től kezdték el kiépíteni, a szolgáltatást az Elektronet Zrt. végzi. Kábeltévé 3994 ingatlanra van bekötve, internetet 1340 fogyasztó használ. Primer kábel hossza 64,1 km, szekunder kábel hossza 182,2 km.

A vezetékes távbeszélő hálózat a város teljes területén kiépítésre került. A hálózat további fejlesztése nem indokolt. A fejlesztési és rekonstrukciós munkák során a meglévő légvezetékes telefonhálózat bővítése nem indokolt, a meglévő hálózatok térszint alá történő elhelyezése szükséges, az elektromos hálózatok kiváltásával egy időben.

Mátészalka közigazgatási területén a Magyarországi mobil telefonszolgáltatók (T-COM, VODAFONE, PANNON GSM) teljes lefedettséggel bírnak.

1.17 Térségi és települési környezetvédelem

1.17.1 Talaj

Mátészalka város É-i és Ny-i határának homokformáit a felső-pleniglaciálisban képződött homokos lösz fedi. A periglaciális (jégtakaró környéki, hideg, száraz) éghajlati körülmények között leülepedett por - amely közé jelentékenyebb mennyiségű finomszemű homok is keveredett - diagenézissel löszös homokká alakult. A város közvetlen környékén az ovális vagy majdnem kör alakú sekély (2-4 m mély) szélbarázdák a dominánsak. Ahol homokos lösz nem fedi a felszínt ott keskeny, 250 m-nél hosszabb, többnyire 6-10 m mély szélbarázdák, ill. keskeny, 250 m-nél hosszabb 6 m-nél sekélyebb szélbarázdák az uralkodók (a várostól Ny-ra, ÉNy-ra). Elszórtan 250 m-nél rövidebb, keskeny, 6 m-nél sekélyebb szélbarázdák is előfordulnak. A Mátészalka D-i határában elterülő futóhomok felszíneken megjelennek a fejletlen Ny-i szárú parabolabuckák. Mellettük keskeny, 250 m-nél rövidebb, 6 m-nél sekélyebb szélbarázdák figyelhetők meg.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek

Vízfolyások, tavak Mátészalka és környékének területe a Szamos-Kraszna vízgyűjtőjéhez tartozik. A település és környezetének területe sík jellegű, de változatos talaj és terepviszonyok jellemzik.

A zömében sík viszonyok miatt a közeli csatornák beágyazása nem túl mély, de a tagoltabb, kiemelkedő dombos részeken megtalálhatóak az igen mély beágyazású 4-6 m mélységű szakaszok is. A településtől keletre található a Kraszna, ami a vízgyűjtője a településnek.

Belvíz Magyarország közel 45.000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyezteteti számottevő mértékben a belvíz. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá.

- A belvízzel közepesen veszélyeztetett térség az erősen veszélyeztetett területek környékére terjed ki, összesen 11.800 km²-t érint, ami a teljes síkvidéki területnek a 26%-a. Az ide sorolható térségek az Alföldön mindenekelett a Felső-Tisza környéki tájak (Bereg, Tisza-Szamos köz, Szamos-Kraszna köz, Rétköz, Bodrogköz, Taktaköz), továbbá a Hortobágy melléke, a Jászság és a Nagykunság tekintélyes része, a Körösök vidéke, az Alsó-Tisza völgye, valamint a Duna-völgyi főcsatorna menti sáv. A Kisalföldön a Fertő-Hansági táj tartozik ide, míg a Dunántúl többi részén csak egészen kis területek, pl. a Sárvíz mentén.

Érintett Mátészalka területe része a 44. számú Kraszna-balparti belvízrendszernek.

belvízrendszer

A belvízrendszer mai állapotának alapja a Kraszna 1898-ban történő megépítésekor alakult ki. Ekkor jött létre a Szamos-Krasznaközi és a Kraszna-balparti belvízrendszer. A Kraszna bal partján beömlő patakok és vízfolyások szabályozási munkái alig dokumentáltak. A vízgyűjtő területen két kisebb társulat működött: a Keleti és Közép Nyírvíz-szabályozó Társulat. Ezek és több kisebb magánérdekeltség részére a volt Debreceni Kultúrtechnológiai Hivatal készítette időnként a szabályozási és fenntartási terveket és hajtotta végre a munkákat. A folyások rendszere már a természetes völgyeletekben kialakult, azokon jelentős változások a műtárgyépítéseken kívül nem történtek.

A rendszer üzemeltetése

A belvízrendszer az Igazgatóság belvítől legkevésbé veszélyeztetett rendszere. Teljes egészében gravitációs levezetésű. A Kraszna melletti területek jelentős része nyílt ártér. A belvizek KÖVIZIG, társulati és egyéb kezelésű csatornákon keresztül jutnak a befogadó Krasznába. Vízvisszatartási, vésztározási lehetőség a Bodvaj patakon, a Károlyi folyáson, a Szénási folyáson és a Pilis-Piricsei folyáson vannak, a FETIVIZIG kezelésében lévő Gebe-Csaholyi mellékágon jelenleg nincs.

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

Felszín alatti vizek Mátészalka és környékének területe a Szamos-Kraszna vízgyűjtőjéhez tartozik. A település és környezetének területe sík jellegű, de változatos talaj és terepviszonyok jellemzik. A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Mátészalka a fokozottan érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik, továbbá kiemelt érzékenységgel rendelkező terület is, mely a vízbázisok védőterülete.

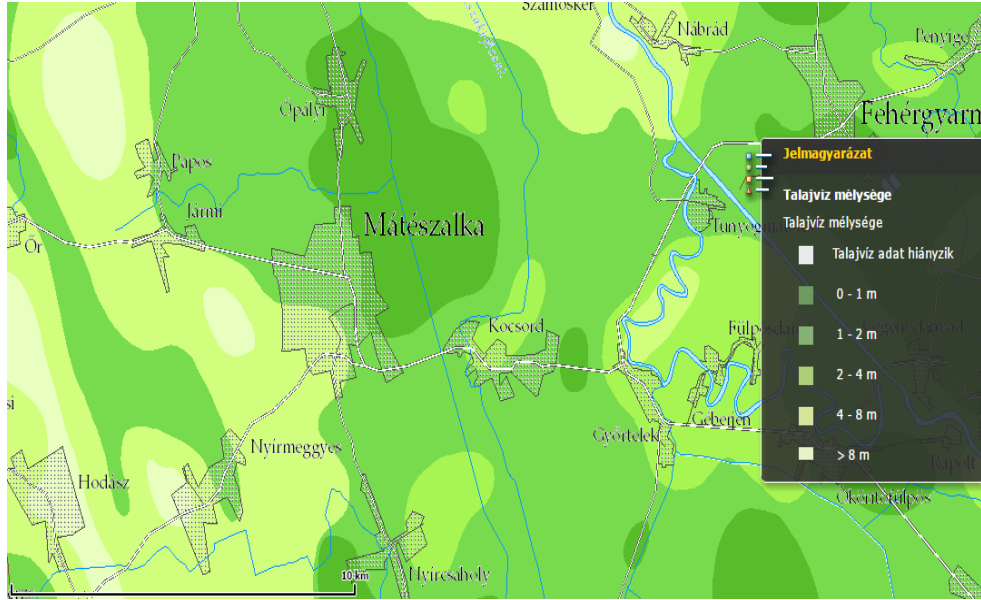
Talajvíz

A felszín alatti vizek mennyisége a város környezetében változó. A nyugati/keleti/déli/északi területrészekben a magas talajvízszint a jellemző. A talajvíz átlagos mélysége a Kraszna közelében 2-2,5 m, de csapadékos években az egykori lápi részeken eléri a felszínt. A hidrogeológiai és vízháztartási körülményekből következik, hogy jelentős a kiemelhető

vízmenyiség. Az évi átlagos 5,9-6,0 liter/sec/km² talajvízforgalom kedvező talajvíz hasznosítást tesz lehetővé.

24. térkép Település és környékének felszín alatti vízszint térképe

Forrás: Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-8 m)

VGT

A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Mátészalka területe a Kraszna-völgy, Szamos-völgy-, illetve a Nyírség keleti perem elnevezésű sekély porózus és porózus felszín alatti víztestek területén található és az erre a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Kraszna felszín alatti víztesten található és az erre a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Felszín alatti vízbázis

Mátészalka területén található vízbázisokat az 1.16.1. fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Mátészalka nem szerepel a kiemelt települések között. A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a környék alacsony forgalmú

közútjai tekinthetők. Ezen kívül a vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezik.

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

51. táblázat Zajterhelési határértékek

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		NAPPAL 06-22 ÓRA	ÉJJEL 22-06 ÓRA
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A településen jelentős mértékű zajterhelés jellemző, amely 49-es és a 471-es autót forgalmából ered, valamint a városi forgalomból.

1.17.5 Sugárzás védelem

Településen nagyfeszültségű távvezeték és mobiltelefon torony lakott területtől távol található. Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási/rendezési terv rögzíti.

Mátészalka Paks, Mochovce, Bohunice atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadterén álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Mátészalka területén sugárzásmérő pont nem található.

1.17.6 Hulladékkezelés

Közszolgáltató 2012. december 31-ig: Bio-Pannónia Kft. jelenleg az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Kft. végzi el a szolgáltatást a településen.

Szolgáltatásba bekapcsolt terület-a teljes közigazgatási terület (kb. 18.000 lakos) 6620 lakott lakás, ebből kertés-kiskukás szállítású 3899 lakás, panel, 1,1m³-e szállítású 2721 lakás.

Szállítási gyakoriság:

- Kertés házi övezet: nyáron hetente kétszer, télen hetente egyszer
- Panelházi övezet: hetente kétszer

Átlagos éves hulladékszállítási díj 2007-2008-2009: nettó, 9.900 Ft/év/lakás 70 éven felüliek önkormányzati díj-kedvezményben részesülnek.

Hulladék elhelyezés

Szelektív hulladékgyűjtés, csak lakossági szinten működő, 25 gyűjtősziget, 4 frakciójában történik (papír, PET, üveg, italos fém doboz). Az összegyűjtött hulladék hetente egyszeri alkalommal kerül elszállításra.

Hulladék elhelyezés helyszíne: 2009.július 15.-ig Mátészalka. 2009. július 16-tól december 31-ig Demecser. 2010.január 01-től Nagyecsed Regionális hulladéklerakó.

Évente Mátészalkán keletkező-szállított hulladék mennyisége: kb. 9000 tonna (lakossági: 6600 tonna, közületi: 2400 tonna). (A mátészalkai lerakón nem volt hídmérleg - így váltószámmal becsült adat.)

Komposztáló, szelektív hulladék feldolgozó (önkormányzati tulajdon): Még nincs engedélye, újabb beruházás igénye lenne. (kb.20M Ft).

Építési bontási törmelék elhelyezési lehetőség Nagyecsedben nincs. Törmelék elhelyezési lehetőség: Mátészalka RE-BETON Kft.

Jelenleg a bezárt mátészalkai hulladéktelep: Őrzés, földdel takarás, karbantartás, utógondozás, gáz gyűjtő - fáklyázó rendszer felügyelete, stb. történik, rekultivációja kizárólag pályázati úton kerülhet rendezésre.

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza.

A szennyvíztelepen egy 200 m³/nap kapacitású folyékony hulladék fogadó állomás van. A szennyvíztelep a felmerülő igényeket a rendelkezésre álló kapacitásaival jelenleg teljes egészében teljesíteni tudja.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Iparterület a város külterületén a mellékutak szakaszán található(ak). Külszíni bánya nem működik a város közigazgatási területén belül.

Elhanyagolt, romos állapotú épületekből a belvárosban több is található, melyek megszüntetése, felújítása a városkép javításához elengedhetetlen.

1.17.8 Árvízvédelem

Mátészalka Kraszna mellett kb. 5 km-re található, Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található.

Mátészalka árvízi szempontból enyhén veszélyeztetett.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

- a túl extenzív területhasználat,
- a csatornázottság, a kommunális hulladék elhelyezésének és kezelésének nem elfogadható megoldása,
- az úthálózati hiányosság, ami által a város belső forgalma is túlzottan a központra terhelődik,
- a belvízelvezetés nem teljesen megoldott volt, a belterületen vagy közvetlen szomszédságában lévő lefolyástalan területek megléte,

- az épített környezet terén a helytelenítő településépítészeti gyakorlat "emlékei" (a településközpont karakterétől idegen lapos-tetős beépítések, a közterületek rendezetlensége).¹⁴

1.18 Katasztrófavédelem

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Mátészalka területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek.

1.18.1.2 Csúszás, süllyedésveszélyes területek

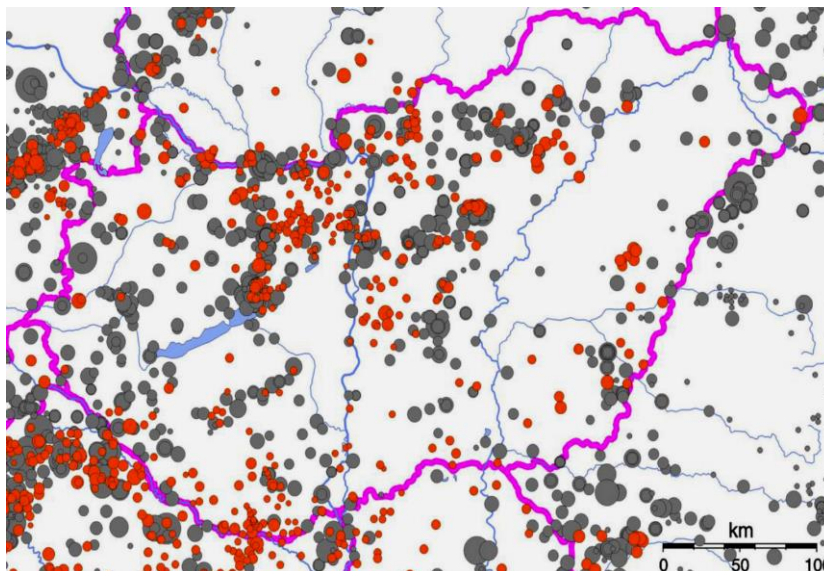
A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

Az alábbi térkép bemutatja a földrengések területi elosztását Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják.

25. térkép A földrengések területi eloszlása Magyarországon

Forrás: foldrenges.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=94:magyarorszag-foeldrenges-veszelyeztetettsege&catid=5:geofizika&Itemid=7

¹⁴ Felhasznált forrás: <https://www.fetivizig.hu/hun/belvizvedelmi-rendszer>
<http://vizeink.hu/details.php?alegyseg=2-3>
<http://vizeink.hu/details.php?alegyseg=2-2>
Mátészalka Integrált Városfejlesztési Stratégiája
http://www.terport.hu/webfm_send/3606

Legutóbbi érezhető rengések:

- 2015.01.01 Cserhátsurány-Nógrádmарcal,
- 2014.08.03 Cserhátsurány
- 2014.06.04 Bükk hegység

1.18.2 Vízirajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Mátészalka C-enyhén veszélyeztetett település.

Az 1.17.8 fejezetben foglaltaknak megfelelően a településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

1.18.2.2 Belvívveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Mátészalka C-enyhén veszélyeztetett település.

Az 1.17.8 fejezetben foglaltaknak megfelelően a településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Mátészalkán mély fekvésű területek nincsenek.

1.18.2.4 Árvíz és belvívvédelem

Az árvízvédelmi töltések kiépülése óta a területen keletkező szivárgó-, fakadó-, talajvizek nem tudnak természetes úton a folyókba jutni. A terep mélyebb fekvésű részein gyülekeznek, néha az árvizekkel vetekedő elöntéseket okozva. A belvív főleg a tavaszi időben jelentkezik, nyárra azonban vízhiány alakul ki, beköszönt az aszály. A belvízgazdálkodás prioritásai időjárási periódusonként és az agrárgazdaság elvárásainak függvényében változnak, mai helyzete nagyon labilis.

A kistérségben a Keletnyíri területek belvízzel alig veszélyeztetettek, kissé vízhiányosak, az Ecsedi-láp területe viszont nagyon belvív érzékeny, ahol a szántóföldi művelés szempontjából inkább vízfelesleg van.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Mátészalka területén nincs.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

Mátészalka mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások nincsenek.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

A városban egy olyan üzem működik, melyek az általuk folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek minősülnek.¹⁵

Veszélyes ipari üzemek:

- Kűszöbérték alatti üzem:
- FrieslandCampina Hungária Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – élelmiszer
Mátészalka, Jármű utca 24.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Mátészalka területén nem található érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati terület, kutatási engedéllyel rendelkező területek vagy Műszaki üzemi terv határozattal rendelkező bányák.

1.20 Városi klíma

A városi ember jól tudja, nyáron – különösen éjjel – legjobb a kertben vagy a hétfégi házban, de még a szomszédos park is enyhülést nyújthat. A városban ugyanis sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelők lehetnek.

Az eltérés alapja sokrétű, egyrészt adódik az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.). E sok tényező együttesen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbblet (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

A változás mértéke általában a város méretével arányosan nő. A globális felmelegedés egyik következményeként várhatóan emelkedik a hőhullámok száma és intenzitása is, ami a sajátos városi jelenségekkel összeadódva a városlakók számára egyre kedvezőtlenebb életkörülményeket jelent – elsősorban a nyári időszakban. Ez városrendezési és -tervezési szempontból új kihívást jelent! Mátészalkán, a város mérete miatt, a fentebb említett jelenségek csak korlátozottan és időszakosan jelentkeznek, ugyanakkor szükség szerű, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldfelületi rendszer tervezésében és a közút- és közműtervezés során az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

¹⁵ Felhasznált forrás: http://www.barlang.hu/pages/tvtanf/Mo_barlangjai.htm
http://elginformacio.hu/georisk/Felszinmozgas_kataszter.kmz
http://foldrenges.hu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=6&Itemid=12
http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=seveso_vuzem_index

2 Helyzetelemző munkarész

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1 Településhálózati összefüggések

Mátészalka Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 13 járásszékhelyének egyike, így szerepe a megye városhálózatában meghatározó, de egyben a többi hasonló adottságú város is versenytársat jelent számára – tervezett fejlesztési közvetett módon befolyásolhatják a város fejlődését is. A járásszékhely szerepkörből adódóan számos olyan (köz)szolgáltatással rendelkezik, aminek köszönhetően központi funkciókat biztosít a környező települések lakói számára is. Ez a centrumfunkció az ingázási adatokban is megjelenik, ami a határközeli fekvéssel együtt közlekedési túlterheltségben is megnyilvánul. A határmentiség a gazdaság szempontjából részben előnyös, mivel lehetőséget biztosít többfajta határon átnyúló együttműködésre, azonban a periférikus elhelyezkedés miatt hátrányként is értelmezhető.

2.1.2 Terület- és településrendezés

A város dokumentumai egyértelműen illeszkednek a magasabb rendű területrendezési dokumentumokhoz, ilyen szempontból módosítás nem szükséges. Az önkormányzat a tervezett fejlesztések végrehajthatósága, valamint a feltárandó területi korlátok és potenciális konfliktusok kezelése érdekében tervezetten módosította és módosítja a településrendezési eszközöket. Ezen eszközök alapvetően befolyásolják a területfelhasználás módját, a fizikai infrastruktúra térbeli rendjét, ezáltal pedig a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok térbeli megjelenését (közintézmények elérhetősége, munkahelyek elhelyezkedése, utazási szokások, zöldfelületek és közösségi terek kihasználtsága, városi klíma stb.).

2.1.3 Társadalom

Mátészalka népességének száma folyamatos csökkenést mutat, ennek oka nagyrészt, hogy az elvándorlások száma meghaladja az odavándorlások számát, ami főként a fiatalok és a magasabb iskolai végzettségű munkavállalói rétegben jelentkező szelektív migrációban jelenik meg. Ennek következtében az elveszületések és a halálozások száma bár kiegyenlíti egymást azonban az elmúlt években a halálozások aránya növekvőbb tendenciában van. Ezekkel összefüggésben a népesség előregedésére utaló folyamatok alakulnak ki a korcsoportok szerinti összetételben. A csökkenés mind a gyermekek mind a munkaképes korú lakosság számának és arányának alakulásában is megmutatkozik. Pozitívumként tekinthető emellett, hogy az aktív korúak aránya mind az országos mind a megye átlagot meghaladja. Ezek a változások mind hatással vannak a különböző oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások iránti keresletre. Ennek tudatában a jelen és a várható demográfiai folyamatokat figyelembe véve szükséges az önkormányzatnak a humán infrastruktúra és a közszolgáltatások hosszú távú megtervezésekor szem előtt tartania.

A népesség iskolai végzettsége kedvező képet mutat, képzettségi szintje magasabb az országos és megyei átlagnál. Az elmúlt évtized legnagyobb arányú növekedése az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők számában mutatkozott meg. Mindezek mellett a város magas foglalkoztatási potenciálja ellenére a gazdasági szereplők nem minden esetben találnak megfelelő végzettségű munkaerőt, valamint magas a más településeken munkát vállalók száma.

A teljes népességen belüli foglalkoztatottak aránya magasabb a megyei és országos átlagnál azonban ezzel párhuzamosan a munkanélküliek száma és aránya is növekedett. Az elmúlt években a gazdasági válság miatt, a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhetően pozitív változások kezdődtek el. A jövedelmi viszonyokban rétegződés jellemző, amely megterheli mind a szociális és segélyezési rendszert, ugyanis a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása csak komplex beavatkozásokkal érhető el. Ilyen típusú integrált megközelítésre leginkább, a szegregátumok területén van szükség.

2.1.4 Humán infrastruktúra és szolgáltatások

A humán közfeladatok és közszolgáltatások ellátását az önkormányzat tudatos és átgondolt módon tervezi és valósítja meg, így a város minden lakosa számára biztosított a magas minőségű szolgáltatások elérhetősége – az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésével. Az intézmények alapinfrastruktúrája kiépült, azonban az épületek egy része felújításra szorul.

A köznevelési intézményrendszere az elmúlt években jelentős átalakuláson esett át. Az öt telephellyel működő óvoda a városban megfelelő kapacitással rendelkezve, az önkormányzat fenntartása és működtetése alá tartozik. Az általános iskolák közül 3 állami fenntartás alatt áll ahol az önkormányzat csak működtető, 2 alapfokú intézmény pedig egyházi fenntartású.

A városban működő alapfokú művészeti iskola valamennyi általános iskolában rendelkezik telephellyel. Az állami fenntartású középfokú képzés intézményei is megtalálhatóak a városban. A helyi alap- és középfokú oktatási rendszerben jelen lévő helybéli és bejáró diákok hosszabb távon biztosíthatják a munkaerő utánpótlását Mátészalkán. Ennek érdekében azonban a szakképzési kínálat tervezése során folyamatosan figyelemmel kell kísérni a munkaadók szükségleteit, még ha az önkormányzat hatása az oktatási rendszerre elég korlátozott.

Az egészségügyi, valamint a szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi és mennyiségi mutatói megfelelőek mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások szempontjából.

A közösségi művelődés, kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Mátészalka helyzete kedvező. Fontos szerepet tölt be a térség kulturális és közművelődési életében. A város kulturális intézményeinek és közösségi tereinek programkínálata nem csak a helyi, térségi lakosoknak nyújt széleskörű szabadidős kínálatot, hanem a városba érkező vendégeknek is.

Mindezek hosszú távon pozitívan befolyásolják a lakosság életminőségét, elégedettségét, ami közvetett módon az elvándorlás mérséklődéséhez is hozzájárul.

2.1.5 Gazdaság

Mátészalka Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik decentruma, szerepe a megye gazdaságában kiemelkedő jelentőségű. A közel teljesen kiépített infrastruktúrával rendelkező Mátészalkai Ipari Park és a benne működő Inkubátor Ház valamint Képzési Központ, különböző szolgáltatást nyújt az itt letelepülő vállalatok számára, ami hozzájárul a térség munkaképes korú lakosságának nagyobb arányú foglalkoztatásához, illetve az önkormányzat kiegyensúlyozott gazdálkodásához. Azért hogy a város megőrizhesse gazdasági dinamizmusát, szükséges az önkormányzati tulajdonában lévő ipari park bővítése és infrastrukturális fejlesztése.

Figyelembe véve, hogy a városban működő vállalkozások száma csökken, addig a regisztrált vállalkozások száma növekszik, ennek oka egyrészt a természetes szelekció másrészt a kötelező őstermelői regisztráció.

A gazdasági ágazatok megoszlásában élesen elkülönül a településen működő vállalkozások aránya. A legalacsonyabb arányban a mezőgazdaságban működő vállalkozások vannak jelen,

ezt követi az ipari ágazatokban tevékenykedők aránya, mely a megyei és az országos átlagot is meghaladja. Legnagyobb számban pedig a szolgáltatásokban működő vállalkozások vannak jelen Mátészalkán. A város mezőgazdaságára jelentős élelmiszeripari feldolgozó cégek épülnek, az ipari szektorban foglalkoztatottak száma a legmagasabb.

A tercier szektor jelentősége folyamatosan nő mind a foglalkoztatottak, mind a vállalkozások száma tekintetében. Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata, a lakossági alapszolgáltatások spektruma pedig lefed minden elvárható területet, ami a lakosok életminőségét és komfortérzetét nagymértékben javítja.

A városba látogató vendégek számában is pozitív tendencia jelent meg az elmúlt évekhez képest. A vendégéjszakák száma meghaladta a megye átlagot.

Mátészalka gazdasági versenyképességét befolyásoló tényezők terén kedvező adottságokkal rendelkezik, tekintve a külső elérhetőségét, a rendelkezésre álló fejlesztési területet, a rendelkezésre álló munkaerő képzettségi szintjét, a jelenleg is működő jelentősebb vállalkozások vonzerejét.

2.1.6 Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politika

Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Az önkormányzat saját bevételeinek egyik fontos pillére az iparüzési adó, ami az átgondolt vagyongazdálkodással együtt lehetővé teszi a közszolgáltatások magas színvonalú biztosítását, valamint a települési és intézményi infrastruktúra fejlesztését.

Az Önkormányzat kiemelt felelősségi körébe tartozik a vagyonnal való felelősségteljes, átgondolt, tervszerű, hatékony, az önkormányzat céljait legjobban szolgáló gazdálkodás. Ezek eléréséhez az alábbi lépésekre tud építkezni:

- a komplex településfejlesztéshez kialakította a megfelelő szervezeti struktúrát, amelyet nagy tapasztalattal rendelkező szakemberek alkotnak mind stratégiai, mind operatív szinten – valamint igyekszik biztosítani a fejlesztésekhez szükséges önerőt;
- a gazdaságfejlesztés tekintetében biztosítja a beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúrát, vállalkozásbarát jogi szabályozást vezetett be, igyekszik célzott befektetés-ösztönzési tevékenységet folytatni, és szoros partnerséget alakított ki a meghatározó gazdasági szereplőkkel;
- az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős: egyfelől a közfoglalkoztatási program révén csökkenti a munkanélküliséget és növeli az érintettek jövedelmét, másfelől intenzív együttműködés keretében, célzott foglalkoztatási programokkal elősegítheti a térségi szintű munkaerőpiac stabilitását.

2.1.7 Táj- és természeti adottságok, zöldfelületek

A város értéke, erőforrása az a természeti és topográfia adottságok folytán kialakult érdekes ellentét, amely a síkvidéki falusias település és ugyanakkor a dombvidéki kifejezetten kisvárosias településközpont jelent. Mátészalka területén és környékén térségi jelentőségű tájképvédelmi terület, nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló terület és védett természetvédelmi terület nem lett kijelölve. A várostól északkeletre fekvő közel 375,48 ha nagyságú Kraszna-menti rétek NATURA 2000 alá vont területek.

Mátészalka zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a zöldfelületi rendszer nem megfelelő. Közterek és parkok elsősorban a városközpontban fordulnak elő. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony. Mindez közvetett módon befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és a lakosság életminőségét is.

2.1.8 Épített környezet

Mátészalka városi arculatának kialakulását jellegzetesen négy beépítés (családi-, kertes-, társas-, panelházak) jellemzi, melynek zöme az ötvenes években épült. Az egyes városrészek jellemző beépítése különbözik, míg a városközpontban a többemeletes panel és vasbeton szerkezetű társasházak, polgárházak jellemzőek, a többi városrészen inkább családi, kertvárosi lakókörnyezetek alakultak ki.

Az épített környezetben belül, említést kell tenni a régészeti védelem alatt álló területekről, régészeti lelőhelyekről (34 db), műemlékekről, műemléki együttesekről (Református templom, Zsinagóga és rabbilakás), helyi védelem alatt álló épületekről. Az építészeti örökség integrált szemléletű helyi védelmére a Településszerkezeti Terv tesz javaslatot.

A történelmi időkből származó épületek a táji adottságokkal kombinálódva jelentős turisztikai vonzó hatást fejtenek ki.

A település lakásállománya az elmúlt másfél évtized alatt nagymértékben megújult, ezáltal csökkent az alacsony komfortfokozatú lakások száma. Ennek ellenére jellemző a lakóépületek külső állapotának romlása.

Az épített környezet térbeli rendje, minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit, a vendégforgalmi mutatók változását, a városon belüli és kívüli fő közlekedési szokásokat és részben a városi klíma alakulását is.

2.1.9 Közlekedés

Mátészalka jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába és ez a jövőbeli gyorsforgalmi úthálózati fejlesztésekkel előreláthatólag javulni fog. Fontos az ukrán határ közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közötti közlekedésében erősen érvényesül a 49. sz. főút tranzitforgalma és elvágó hatása, ezen felül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad a településen és az ipari területek teherforgalma is részben a belvárost terheli. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány.

A helyközi és távolsági közösségi közlekedés jó. A vasúti közlekedés szolgáltatási színvonala elfogadható, a fontosabb központok közül Budapest, Debrecen és Nyíregyháza is elérhető.

A kerékpárút hálózat belterületen fejlesztésre szorul. A kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása kiemelten fontos, hiszen a környezetbarát közlekedési formák előtérbe kerülése kedvező irányban befolyásolhatja a település környezeti állapotát, a városi klímát és az éghajlatban bekövetkező hosszú távú változásokat is.

2.1.10 Közművek, energiahatékonyság

Mátészalka közüzemi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való ellátottsága kedvező. A lakásállomány jelentős része csatlakozott a közüzemi víz-, szennyvízcsatorna- és gázhálózatra. A szennyvíz megfelelő kezelését és a jó minőségű ivóvíz biztosítását a megbízott szolgáltatóval garantálja az önkormányzat. A belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat folyamatos rekonstrukciója ellenére a város jelentős részén fejlesztésre, átépítésre és felújításra szorul.

A szilárd hulladék elszállítása és kezelése – beleértve a gyűjtőszigetes szelektív hulladékot is – megoldott a település teljes területén. Összefoglalóan kijelenthető, hogy Mátészalka magas szintű közüzemi szolgáltatásai hozzájárulnak a lakosság elégedettségéhez, a vállalkozások kiszámítható működéséhez, valamint a környezeti állapot javulásához is.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiateljesítési módszereket alkalmazzon. Az energiagazdálkodás keretében ütemezetten elvégzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését, továbbá egyre nagyobb mértékben használja a megújuló energiaforrásokat, amihez megfelelő természeti adottságokkal rendelkezik. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, a település környezeti állapotának javítását, valamint a klímaváltozás mértékének és hatásainak mérséklését.

Az alábbi táblázat összefoglalóan ábrázolja a vizsgált tényezők jelenlegi kölcsönhatását.

52. táblázat Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól

Hatásviselő Hatótényező	Társadalom	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	Gazdaság	Önkormányzati gazdálkodás	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	Épített környezet	Közlekedés	Közművek, energiahatékonyság
Társadalom		+/-	+/-	+/-	0	+	0	0
Humán infrastruktúra és szolgáltatások	+		+	+	0	+	0	+
Gazdaság	+	0		+	+/-	+/-	-	0
Önkormányzati gazdálkodás	+	+	+		+	+	+	+
Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	+	0	+	+		0	0	+
Épített környezet	+/-	+	0	+/-	+/-		+/-	+
Közlekedés	+/-	+	+	0	0	0		+/-
Közművek, energiahatékonyság	+	+	+	+/-	+	+	0	

2.2 Mátészalka helyzetének összehasonlítása hasonló nagyságú és/vagy adottságú városokkal

Az összehasonlítás alapjául szolgáló városok köre szakmailag egyértelműen kijelölhető: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Nyíregyházán kívüli járásközpontjai tekinthetők hasonló nagyságú és/vagy adottságú településeknek. Így Mátészalka esetében ezen városok legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti mutatóit vetjük össze annak érdekében, hogy a koncepcionális elhatározásokat befolyásoló előnyök és hátrányok azonosíthatóak legyenek.

53. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok

	Lakónépesség az év végén	Változás a 2011. év végéhez, %	Népsűrűség, fő/km ²	Természetes szaporodás, fogyás (-); ‰	Belföldi vándorlási különbözet, ‰
Baktalórántháza	3 989	-1,9	113,2	-0,7	-14,5
Csenger	4 898	-1,5	135,5	-3,9	-5,1
Fehérgyarmat	8 051	1,4	153,5	-4,0	-5,6
Ibrány	6 786	-1,5	112,4	2,5	-10,3
Kemecse	4 787	-0,8	122,9	-0,6	-1,7
Kisvárdá	16 706	-2,2	465,2	-2,0	-14,1
Mátészalka	16 978	-2,0	410,1	-0,8	-12,4
Nagykálló	9 402	-2,0	137,2	0,4	-6,5
Nyírbátor	12 341	-1,3	184,9	-0,7	-4,7
Tiszavasvári	12 954	-0,5	100,8	0,5	-1,2
Vásárosnamény	8 673	-1,0	132,1	-3,8	-13,0
Záhony	4 108	-1,6	591,9	-2,9	-7,3

Forrás: KSH

Mátészalka a legnépesebb járasszékhely a vizsgált városok körében, lakossága azonban a legtöbb járasszékhelyhez hasonlóan csökkenő tendenciát mutat: mind az elvándorlás, mind a természetes fogyás értéke az egyik legkedvezőtlenebb a megyében, ami egyértelműen jelzi a város népességmegtartó erejének csökkenését.

54. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci és jövedelmi adatok

	Nyilvántartott álláskeresők	180 napon túl nyilvántartott álláskeresők	Pálya-kezdők	Diplomások	Ezer lakosra jutó adózók száma	Egy adófizetőre jutó szja-alapot képező jövedelem, eFt	
	aránya a munkavállalási korú népességből, %	aránya a nyilvántartott álláskeresőkből, %					
Baktalórántháza	14,0	8,5	60,8	15,3	1,2	470	1 878
Csenger	9,4	3,9	41,9	15,2	3,5	433	1 322
Fehérgyarmat	7,8	4,4	56,0	16,3	6,1	443	1 371
Ibrány	16,0	10,3	64,3	14,9	1,7	484	1 652
Kemecse	11,2	7,0	62,9	13,3	1,9	396	1 404
Kisvárdá	9,2	5,4	58,5	13,4	5,3	398	1 451
Mátészalka	5,3	2,5	48,0	15,9	11,2	462	1 878
Nagykálló	13,2	7,9	60,1	12,4	3,6	485	1 759
Nyírbátor	13,3	6,6	49,4	12,7	2,4	448	1 418
Tiszavasvári	10,5	4,9	47,0	15,8	2,8	434	1 695

	Nyilvántartott álláskeresők	180 napon túl nyilvántartott álláskeresők		Pályakezdők	Diplomások	Ezer lakosra jutó	Egy adófizetőre jutó szja-
Vásárosnamény	14,1	8,2	57,7	16,7	3,8	402	1 692
Záhony	7,4	4,1	55,8	15,6	5,6	439	1 633

Forrás: KSH

Munkanélküliség tekintetében Mátészalka a legjobb helyen áll, a tartós munkanélküliek aránya is viszonylag alacsonynak tekinthető. Ugyanakkor a többi járasszékhelyhez képest itt a legmagasabb a pályakezdők, valamint a diplomás munkanélküliek aránya, amely a szelektív migrációs tendenciát igazolja és hosszú távon kedvezőtlenül befolyásolhatja a város jövőjét, fejlődését. Közvetetten a népesség gazdasági aktivitását mutatja az ezer lakosra jutó adófizetők száma, ami szempontjából Mátészalka helyzete kedvező, az egy adófizetőre jutó szja-alap járási szinten kimagaslónak tekinthető.

55. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok

	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra	Működő vállalkozások száma ezer lakosra	Kiskereskedelmi és járműüzlet tízezer lakosra	Vendéglátóhely tízezer lakosra
Baktalórántháza	132	33	135	35
Csenger	339	48	208	51
Fehérgyarmat	251	72	324	73
Ibrány	132	36	122	56
Kemecse	95	32	98	23
Kisvárda	193	64	259	77
Mátészalka	207	66	233	54
Nagykálló	172	54	163	58
Nyírbátor	166	57	212	66
Tiszavasvári	129	45	130	53
Vásárosnamény	212	58	249	90
Záhony	153	48	122	61

Forrás: KSH

Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma tekintetében a megyei különbségek jelentősek, Mátészalka jelentős mértékben meghaladja a járasszékhelyek átlagát, csakúgy mint a működő vállalkozások esetében. A kereskedelem és a vendéglátás adatait vizsgálva a középmezőnyben foglal helyet.

56. táblázat: Összehasonlító turisztikai adatok

	Kereskedelmi szálláshely			Egyéb szálláshely			átlagos tartózkodási idő, éjszaka
	férőhely	vendégj	ebből külföldi	férőhely	vendégj	ebből külföldi	
Baktalórántháza	63	5 051	1 864	20	100	–	1,3
Csenger	67	2 563	680	–	–	–	2,4
Fehérgyarmat	32	4 264	–	–	–	–	5,3
Ibrány	–	–	–	–	–	–	–
Kemecse	13	–	–	–	–	–	–
Kisvárda	861	19 085	11 286	19	180	45	1,9
Mátészalka	159	13 365	1 258	21	545	545	3,8
Nagykálló	87	521	85	–	–	–	1,5
Nyírbátor	628	21 604	10 683	–	–	–	2,3
Tiszavasvári	122	1 109	191	8	470	–	2,4

	Kereskedelmi szálláshely			Egyéb szálláshely			átlagos
Vásárosnamény	377	13 469	2 921	718	4 642	126	2,9
Záhony	39	1 601	943	–	–	–	2,5

Forrás: KSH

A fenti megállapítást részben visszatükrözik az idegenforgalmi mutatók is, bár a kereskedelmi szálláshelyek esetében több járasszékhely is jobban teljesít, de az egyéb szálláshelyek tekintetében kifejezetten kedvező helyzetben van. Az átlagos tartózkodási idő szempontjából is előkelő pozíciót foglal el a város – Fehérgyarmat után a második helyen áll.

57. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok

	Egy házi (gyermek)-orvosra jutó lakos	Száz bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyermek	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma
			ezer lakosra	
Baktalórántháza	3 989	0	5,4	64,2
Csenger	1 633	100	5,0	62,1
Fehérgyarmat	1 610	100	2,5	22,3
Ibrány	1 357	96	5,2	65,0
Kemecse	1 596	100	2,5	129,9
Kisvárd	1 519	71	3,9	34,8
Mátészalka	1 213	87	2,8	25,1
Nagykálló	1 567	95	4,5	53,2
Nyírbátor	1 543	100	8,3	58,1
Tiszavasvári	1 439	171	5,4	36,2
Vásárosnamény	1 239	0	5,6	4,7
Záhony	1 369	100	2,9	27,5

Forrás: KSH

Mátészalkán egy házi orvosra 1213 lakos jut, ami a legkedvezőbb érték a megyében. A bölcsődei ellátásra vonatkozó számszerűsített adatok is kedvező képet tárnak elénk, amely szerint túlzásfóltásról nem beszélhetünk. A rendszeres szociális segélyben részesítettek és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek relatív száma sem tekinthető magasnak, amely a város kedvező munkaerő-piaci mutatóit támasztják alá.

58. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok

	Egy gyermek-csoportra jutó óvodás gyermek	Általános iskolai tanulók	Közép-iskolai	Könyvtári egységek ezer lakosra	Muzeális intézmények látogatói ezer lakosra
		a nappali oktatásban ezer lakosra			
Baktalórántháza	20	86	160	5 031	0
Csenger	25	122	48	3 904	631
Fehérgyarmat	29	105	138	7 672	0
Ibrány	26	106	30	4 495	8
Kemecse	24	73	0	4 249	0
Kisvárd	23	104	153	7 285	336
Mátészalka	27	109	126	6 300	627
Nagykálló	27	70	105	7 530	95
Nyírbátor	25	111	65	6 538	140
Tiszavasvári	24	103	38	3 345	1 118
Vásárosnamény	28	108	72	6 025	1 690

	Egy gyermek-csoportra jutó	Általános iskolai tanulók	Középiskolai	Könyvtári egységek	Muzeális intézmények
Záhony	23	94	104	4 492	0

Forrás: KSH

Mátészalkán az egy csoportra jutó óvodások száma relatíve magas, az ezer lakosra jutó általános iskolai tanulók és a középiskolai tanulók számát tekintve is az élmezőnyben helyezkedik el, ami igazolja a város oktatási centrum funkcióját. A közművelődés szempontjából a muzeális intézmények kihasználtságát tekintve a város pozíciója szintén meghatározó a járasszékhelyek között.

59. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok

	Lakás-állomány	100 lakásra jutó lakos	Gáz-vezeték	Ivóvíz-vezeték	Szennyvíz	Elsődleges	Másodlagos
			hálózatba bekapcsol lakás, %			közműöllő	
Baktalórántháza	1 174	340	69,3	97,8	76,5	758	21,3
Csenger	1 925	254	80,2	96,2	76,0	977	20,2
Fehérgyarmat	3 265	247	80,8	100,0	98,3	1 014	1,7
Ibrány	2 384	285	72,0	92,5	80,5	988	12,1
Kemecse	1 672	286	65,4	84,7	65,3	1 079	19,4
Kisvárdá	6 852	244	72,5	100,0	93,1	1 025	6,9
Mátészalka	7 110	239	63,6	99,8	98,3	652	1,5
Nagykálló	3 639	258	71,3	96,3	85,1	847	11,2
Nyírbátor	4 737	261	75,0	98,9	86,7	888	12,2
Tiszavasvári	4 572	283	68,9	100,0	83,8	1 086	16,2
Vásárosnamény	3 357	258	86,8	100,0	99,0	689	1,0
Záhony	1 815	226	60,2	100,0	95,0	557	5,0

Forrás: KSH

Mátészalkán a lakásállomány tekintetében nem jellemző túlszűfolttság, egy lakásra átlagosan 2,4 személy jut, aminél jobb és rosszabb értékek is előfordulnak a vizsgált települések között. A város helyzete az összes hálózat tekintetében közüzemi szempontból kiemelkedő, egyedül az elsődleges közműöllő tekintetében van elmaradás.

60. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok

	Személygépkocsi	Távbeszélő-fővonal	Internet-előfizetés	Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakás, %	Egy lakosra jutó összes zöldterület, m ²
	ezer lakosra				
Baktalórántháza	205	172	136	49,5	1,7
Csenger	236	205	171	43,4	5,0
Fehérgyarmat	330	326	216	47,5	8,1
Ibrány	244	163	148	24,1	2,5
Kemecse	217	145	144	19,9	0,8
Kisvárdá	297	244	216	29,1	1,2
Mátészalka	321	268	217	60,9	21,4
Nagykálló	296	238	203	44,9	2,6
Nyírbátor	288	207	184	59,3	22,2
Tiszavasvári	230	165	144	46,5	1,7
Vásárosnamény	311	187	186	53,2	20,8
Záhony	287	228	236	24,5	16,3

Forrás: KSH

A közlekedési és IKT-adatokat figyelembe véve Mátészalka helyzete kimagaslónak tekinthető, a járásszékhelyek átlagát messze meghaladja. Ugyanez mondható el a zöldfelületi ellátottságról is.

3 Helyzetértékelő munkarész

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

Mátészalka a Mátészalkai járás járásszékhelyeként, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik gazdasági decentruma, ahol a kiváló üzleti infrastruktúrájának (Ipari Park) köszönhetően számos hazai és nemzetközi jelentőségű ipari vállalkozás működik. A jelentkező további telephelyigényeket az ipari terület bővítésével és infrastrukturális kiépítettségével tudja az önkormányzat kezelni, aminek következtében az egyre növekvő bevételnek számító iparüzési adó növekedését vonhatja maga után.

A vállalkozói szféra – beleértve a helyi mikro- és kisvállalkozásokat is – foglalkoztatási kapacitása nagy, aminek köszönhetően Mátészalka meghatározó ingázási célpont, nemcsak a közeli településekről, hanem például Nyíregyházáról és Debrecenből is érkeznek munkavállalók. Mindezt elősegíti a város rugalmas és kiszámítható megközelíthetősége: egyfelől jók a közösségi közlekedési kapcsolatai, másfelől a városon két főút halad keresztül, a Vaját Csengersimával összekötő 49. számú főút és a Debrecen Mátészalkával összekötő 471. számú főút. A város megközelíthetőségét növeli az M3 autópálya közelsége, amely 8 km-re található a várostól. A kedvező közlekedési adottságok mellett azonban több hiányosság is kirajzolódik.

Mátészalka egyértelműen be tudja tölteni központi funkcióját a gazdaság, a kereskedelem, a közigazgatás, a (köz)szolgáltatás, az egészségügy, az oktatás és a szociális ellátás területén egyaránt. Ehhez az elmúlt évek beruházásai nyomán többnyire adottak az infrastrukturális feltételek, azonban több intézmény esetében szükség van általános felújításra. Az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet saját tulajdonú létesítményeinek energiahatékonysági szempontú korszerűsítésére – beleértve a gépészeti, hőszigetelési rekonstrukciót és a megújuló energiaforrások (földhő, biomassa, nap, szél) használatát is, amihez kiváló természeti adottságokkal rendelkezik.

Annak ellenére, hogy Mátészalka a hasonló nagyságrendű és elhelyezkedésű városokhoz képest számos előnyt tud biztosítani lakosai számára, mégis folyamatos elvándorlás tapasztalható, ami elsősorban a fiatal, magasabb iskolai végzettséggel rendelkező fiatalokat érinti – csökkentve ezáltal a város munkaerő-kínálatának mennyiségét és minőségét. A szelektív migráció sok esetben már a középiskola kiválasztásánál elkezdődik, ezért fontos a munkaadók igényeihez és elvárásaihoz illeszkedő képzési rendszer kialakítása, amiben az önkormányzat ösztönző és koordinátori szerepet tud ellátni.

A város népességmegtartó ereje a helyi identitás és kohézió erősítésével is javítható, aminek egyik kulcseleme a lakosság jelentős részét kitevő hátrányos helyzetűek felzárkóztatása. A kedvezőtlen társadalmi és szociális mutatókkal jellemezhető népesség nagyrészt a város több részén is megtalálható szegregátumaiban élnek, azonban a negatív folyamatok nemcsak őket érintik. Ezek közül a munkanélküliség jelenségét kell kiemelni, ami Mátészalka bemutatott gazdasági ereje és az eredményesen megvalósított (köz)foglalkoztatási programok ellenére is a város egyik legnagyobb problémája. Ezt Mátészalka és az itt működő vállalkozások versenyképességének további növelésével lehet leginkább ellensúlyozni, amiben nagy szerepet játszhat a határmenti fekvésből származó előnyök intenzívebb kihasználása.

A népességmegtartó és letelepülést ösztönző erő tekintetében kiemelten kell kezelni a lakosság életkörülményeinek javítását is, amelybe nem csak az alapszolgáltatások tartoznak, hanem az itt

élők komfortérzetének javulására is kihat (rekreációs területek, kerékpárút-hálózat, csökkentett forgalmú zónák kialakítása), egyéb esetben a települési környezet leromlik, ami a lakosság elvándorlásához vezet.

A turizmusban rejlő potenciálok kihasználhatóságát csökkenti a helyben elérhető kiegészítő szolgáltatások részleges hiánya – elsősorban a szállás- és vendéglátóhelyek tekintetében. A szálláshelyek és a kínált szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése elengedhetetlen, egyéb esetben mind a vendégek száma, mind a településen töltött éjszakák száma csökkenni fog, ami a helyi vállalkozók idegenforgalomból származó bevételeinek zsugorodásához vezethet.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya, határ közelség) ■ Gazdasági decentrum ■ Aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységet folytat az önkormányzat ■ A város Ipari Parkkal rendelkezik, amelyek kihasználtsága magas, bővíthető területtel rendelkezik ■ A vállalkozók széleskörű tevékenységeket folytatnak ■ A nemzetközi és országos jelentőségű ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása kiemelkedő ■ Dinamikusan bővül a terciér szektor, a működő vállalkozások száma nő ■ Folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ Idegenforgalom fejlesztése szempontjából kedvező adottságú térségben helyezkedik el 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik ■ Csökken a működő vállalkozások száma ■ Viszonylag alacsony vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű ■ Kifejezetten K+F tevékenységet végző szervezet nincs a városban ■ Nincs kiemelkedő táji-természeti védett környezeti érték csak a térséggel együtt jelent potenciális erőforrást
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A megye második legnépesebb városa ■ A lakosság iskolai végzettsége a megyei és az országos átlaghoz képest magasabb ■ Az országos és megyei átlagnál magasabb az aktív korúak (15-59 évesek aránya) ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ A város kiemelkedő ingázási célpont ■ A civil szervezetek több területen is aktívak ■ Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Csökken a lakosságszám ■ Növekszik a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom elöregedése ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas a munkanélküliségi ráta ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya, a szegregált területek jelenléte

	Erősségek	Gyengeségek
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Termálvízzel és saját vízmű kutakkal rendelkezik a város ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ A város környezeti állapota megfelelő (pl. víz- és levegőminőség) ■ A város belterületén magas a zöldfelületek aránya ■ A város országos jelentőségű kultúrtáji területen fekszik ■ A lakásállomány minőségi javulása ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott ■ Jól szervezett a közösségi közlekedés 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban ■ A közparkok felújításra szorulnak ■ A kelet-nyugati irányú tranzit forgalom a városközponton keresztül halad ■ Kevés a közparkoló a belváros egyes részein, illetve a nagyobb forgalmat vonzó létesítmények esetében ■ Úthálózati hiányosságok ■ Jelentős mértékű zajterhelés jellemző ■ Egyes városrészek megközelíthetősége nem megoldott ■ Biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek hiánya ■ Gyalogos rendszer hiányosságai, nagyfokú baleseti kockázat ■ Belvízelvezetés nem teljesen megoldott
Közforgalmatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége biztosított a város, illetve egyes szolgáltatások esetében a térség lakosai számára is ■ Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a városban ■ A közforgalmatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közforgalmatások infrastruktúráis állapota nem megfelelő ■ Az önkormányzat befolyása egyes közforgalmatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya közelsége növeli a térbeli helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tőkevonzó képességét ■ Újabb jelentős befektetők jelennek meg a városban ■ Az önkormányzati és a vállalkozó szféra közötti együttműködés erősödik ■ Intenzívebbé válnak a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek ■ A bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése prognosztizálható hazai és európai szinten egyaránt ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet ■ Növekvő igény az egészségügyi turisztikai szolgáltatások iránt ■ A város vonzerő- és szálláshely kínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt ■ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ A vállalkozási feltételek kedvezőtlenebbé válnak ■ A turisztikai tendenciák negatívan alakulnak ■ Tovább növekednek a különbségek a járási központ és a többi település között ■ Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ Betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a város iránt ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ A közeli megyeszékhely elszívó hatása erősödik ■ Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei ■ Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítás iránti igény ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az energiatartalom fokozódik ■ A természeti-környezeti értékek károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ A további közlekedési fejlesztések elhúzódása miatt a település elérési mutatói nem javulnak ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására

	Lehetőségek	Veszélyek
	<ul style="list-style-type: none"> További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Közzszoigáltatások	<ul style="list-style-type: none"> A járásközpontok jogköre bővílhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat Az önkormányzatok állami forrásai/ támogatásai csökkennek Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A 314/2012. (XI.8.) Kormány rendelet rendelkezik a településfejlesztési és településrendezési eszközök tartalmáról és azok összefüggéséről. A rendelet 3. § szerint:

- „(4) A koncepció és a településszerkezeti terv egymással tartalmi összhangban készül.
- (5) A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- (6) A helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban – a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével – készül.”

Mátészalka Város Önkormányzata 2005-ben fogadta el településrendezési tervét, valamint az ahhoz kapcsolódó szabályozási tervet és a helyi építési szabályzatot. Azóta többször vált szükségessé a rendezési terv módosítása, annak érdekében, hogy megfelelő területek álljanak rendelkezésre a tervezett fejlesztési beavatkozások végrehajtásához – legyen szó akár gazdasági hasznosításról, lakófunkciójú területek kijelöléséről.

Változás	Célzott fejlesztés
7/2007. (III.30)	Helyi építési szabályzat egyes pontjainak módosítása, különböző zónákra vonatkozó előírások módosítása.
29/2008. (IX.29)	Övezeti átsorolások lakossági kérelmekre.
16/2009. (XI.02)	Egyes önkormányzati rendeletek jogharmonizációs célú módosításáról 9.§-a Mátészalka Város Helyi

Változás	Célzott fejlesztés
	Építési Szabályzatáról szóló 26/2005.(IX.30.) rendelet módosításáról szóló rendelet 40.§-a kiegészült egy (2) bekezdéssel: „E rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK. Irányelvének való megfelelést szolgálja.”
20/2009. (XI.16)	A helyi építési szabályzatának változásáról és a szabályozási tervek elfogadásáról Helyi építési szabályzat módosítása egyes övezetekre vonatkozóan.
13/2011. (V.30)	Mátészalka Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 26/2005. (IX.30.) rendelet módosításáról Uzoda bővítéssel kapcsolatos településszerkezeti terv módosítása.
20/2011. (XII.02)	Mátészalka Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 26/2005. (IX.30.) rendelet módosításáról Helyi építési szabályzat egyes övezetekre vonatkozó módosítása.
15/2013. (VI.03)	Mátészalka Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló rendelet egységes szerkezetbe foglalása, továbbiakban 26/2005. (IX.30.) ök. számú rendelet Curtis projekt érdekében rendezési terv módosítása.
218/2014. (XII.05.)	Végrehajtandó módosítás a város kereskedelmi, rekreációs területének kialakítására irányul, a város termál és élményfürdő, valamint csónakázó létesítésére

Jelenleg nincs folyamatban Mátészalka Város Településrendezési Tervének és a kapcsolódó Helyi Építési Szabályzatnak a módosítása.

Azonban a helyzetértékelés alapján **azonosíthatók azok a szükséges jövőbeli módosítások, amelyek által biztosíthatók a tervezett fejlesztések feltételei.** Ezek közül a legnagyobb változást az alábbiak jelentik:

- külterületi ingatlanok belterületbe vonása,
- egyes területek más övezeti, területhasználati kategóriába sorolása,
- vonalas infrastruktúra tervezett nyomvonalának kijelölése,
- építési szabályok módosítása az OTÉK figyelembevételével.

Potenciális konfliktus a területrendezési eszközökkel kapcsolatosan nem mutatható ki.

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

A probléma- és értéktérkép elkészítése során felhasználásra kerültek a megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részének megállapításai, valamint a partnerségi egyeztetésbe bevont intézmények, szervezetek képviselőitől érkező vélemények. A fentiekre támaszkodva az áttekinthetőség érdekében a feltárt problémák és értékek térképi ábrázolása tematikus szempontok alapján (társadalmi, gazdasági, környezet, infrastruktúra és épített környezet) csoportosítva történt.

A térkép alapján megállapítható, hogy a problémák elsősorban infrastrukturális és felújításra szoruló épületekre, területekre fókuszál. Mind emellett a városközpont problémájaként merül fel a valós városközponti hiány, illetve a forgalomcsillapított, sétáló övezetek hiánya. Az értéktérképen a társadalom, a környezet és az épített környezeti értékek dominálnak.

Kategória	ÉRTÉK		PROBLÉMA	
	MI?	HOL?	MI?	HOL?
Társadalom	Középiskolák: Mátészalkai Esze Tamás Gimnázium Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium	Kazincy u. 7. Baross L. u. 12-14 Kölcsey. u.12. és Baross L. u. 9-11.	Szegregátum	1. szegregátum (Dankó P. u., Ecsedi köz, Szegfű u., Viola u. mindkét oldala - Ecsedi u. vasúttól belterületi határig) 2. szegregátum (Csokonai u. - Mátyás király u. - Csokonai u. - Bencsi köz északi oldala - Csokonai u. - Csokonai köz) 3. szegregátum (Szél köz páros oldala - Ifjúság tér - Jármű u.) 4. szegregátum (Deák F. köz - Deák F. u. - Móricz Zs. u. - Irinyi u.) 5. szegregátum (Északi körút nyugati oldala Tavasz utcától Jármű utcáig)
	Mátészalkai Kórház	Kórház u. 2-4.	Szegregációval veszélyeztetett terület	Cserepeshegy u. - Kalmár sor - Kalmár u. Széchenyi u. nyugati oldala Széchenyi köztől belterületi határig
	Városi Művelődési Központ, Színház	Kölcsey u. 2.		
	Szatmári Múzeum	Kossuth u. 5.		
	Képes Géza Városi Könyvtár Szatmári Alapfokú Művészeti Iskola	Bajcsy-Zs. u. 22. Kölcsey u. 9-11		
Gazdaság	Ipari Park	Ipari u. mögötti terület	Fejlesztésre szoruló piacok	Meggyesi út 0129/4 Szalkay L. út
	Jelentős cégek: Carl Zeiss Vision Hungary Kft. Friesland Hungária Zrt. FLABEG Kft. MOM Zrt. HOYA Zrt. Szatmár Optika Kft. Nobilis Zrt.	Ernst Abbe u. 1-2. Jármű u. 24. Ernst Abbe u. 1-2. Ipari u. 16. Ipari u. 18. Curtis u. 1. Almáskert u. 14.	Bővítendő ipari parki terület	Jelölés szerint
	Jelentős múlttal rendelkező piaci terület (volt KGST piac)	Meggyesi út 0129/4	Turisztikai fejlesztések hiánya (szállás és gyógyvízre épülő egészségturisztika)	Strand-kemping, uszoda területe, bővítési terület

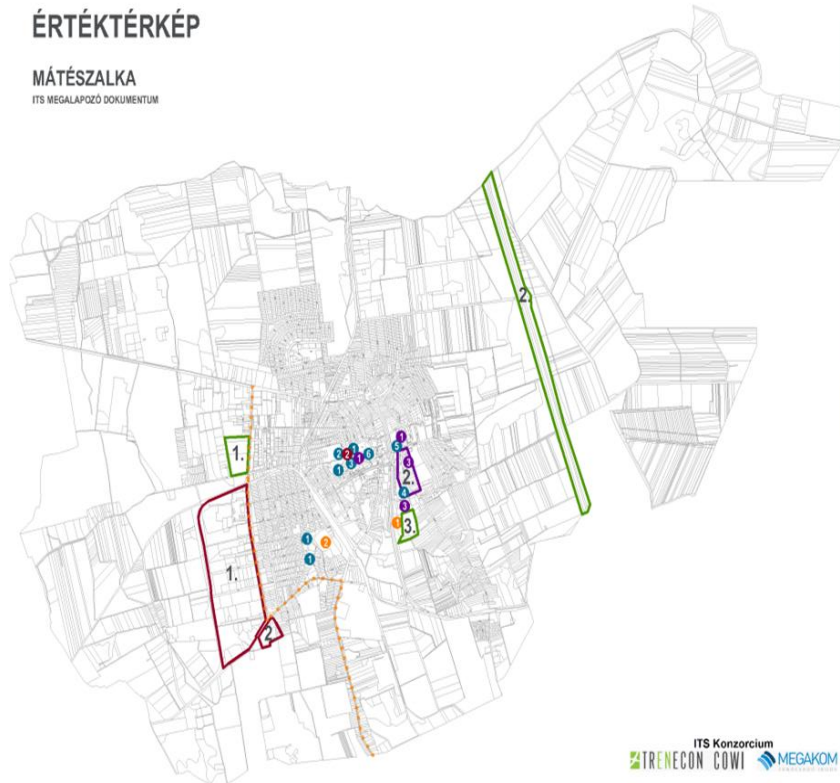
Környezet	Parkerdő	Ipari út	Fejlesztésre szoruló park, parkerdő	Ipari u., illetve jelölés szerint
	NATURA 2000 terület- Kraszna menti rétek	0198/38, 0198/39, 0198/40, 0198/41, 0198/45, 0203/60, 0210/3, 0210/6, 0210/7, 0210/8, 0211, 0212/1, 0212/2, 0212/3, 0212/4, 0212/9, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0271/7, 0271/9, 0272, 0273/4, 0273/6, 0273/7, 0273/8, 0273/9, 0276/1, 0276/10, 0276/11, 0276/12, 0276/13, 0276/14, 0276/15, 0276/2, 0276/3, 0276/4, 0276/5, 0276/6, 0276/7, 0276/8, 0276/9, 0277, 0278/2, 0278/6, 0278/8, 0281/7	Barnamezős, újrahasznosítandó terület	Jelölés szerint (HOYA mögötti terület rekultivációra szorul)
	Strand és kemping területe	Rákóczi u. 1 - Alkotmány út közti terület		
Infrastruktúra, közlekedés	Városi uszoda	Alkotmány u. 2	Parkolási problémák	Városközpont
	Sportpálya, sportcsarnok	Baross u.1-2, Kazinczy u. 7., Bajcsy Zs. u.	Nagy átmenő forgalom, nagy teherforgalom	49-es út
	Kiépített kerékpárutak	Mátészalka-Nyírcsaholy, Mátészalka-Kocsord, Mátészalka-Jármí	Hiányzó kerékpárutak, kerékpártárolók	Jelölés szerint, tároló az állomás területén
			Fejlesztendő sport infrastruktúra	Baross u.1-2, Kazinczy u. 7., Bajcsy Zs. u.
			Hiányzó forgalomcsillapított és sétáló övezetek	Városközpont
		Rossz állapotú útburkolatok, hiányzó út és közmű infrastruktúra	Ipari Park területe illetve jelölés szerint	
Épített környezet	Műemlékek, helyi védett épületek: Zsinagóga Első villamosított lakóház Cszimadia palota	Kossuth u. 19. Kossuth u. 16. Bajcsy Zs. út 20. Kossuth u. 5.	Rossz állapotú, felújítandó középületek	ESZI épület: Szalkay L. u. 2/A FNO épület: Kölcsey tér 1. Móricz Zsigmond Ált. Isk.: Móricz Zs. u. 96-98 Négy Évszak Óvoda: Móricz Zs. u. 17. és

	Szatmári Múzeum Művelődési Ház	Kölcsey út 2.		Alkotmány u. 15. Gyermekorvosi rendelő épülete: Kölcsey u. 4.
	Történelmi városközpont	Kossuth u. végig, a Csizmadia palotával bezárólag	A városnak nincs valós közepe	Városközpont
	Templomok (egyben műemlékek is) Református Templom Római Katolikus Templom	Kossuth tér 1. Kossuth tér 2.		

26. térkép **Értéktérkép**

ÉRTÉKTÉRKÉP

MÁTÉSZALKA
 ITS MEGALAPOZÓ DOKUMENTUM

TÁRSADALOM

1. Közepiskola:
 • Mátészalkai Ezez Tamás Gimnázium
 • Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium
 • Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium

2. Mátészalkai Könyvtár
 3. Városi Művelődési Központ, Színház
 4. Szarméri Múzeum
 5. Képes Géza Városi Könyvtár
 6. Szarméri Alapítványi Művészeti Iskola

GAZDASÁG

1. Ipart Park
 Jelentős cégek:
 • Carl Zeiss Vision Hungary Kft.
 • Főtelend-Hungária Zrt.
 • FLABEG Kft.
 • MOVI Zrt.
 • HOVA Zrt.
 • Szarmér Optika Kft.
 • Nobilis Zrt.

2. Jelentős múlttal rendelkező piaci terület (volt KÖST piac)

KÖRNYEZET

1. Parkerdő
 2. NATURA 2000 terület: Krasznai méri rét
 3. Strand és kemping terület

INFRASTRUKTÚRA

1. Városi útszola
 2. Sportpálya, sportcsarnok
 3. Képzési kerékpárutak

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

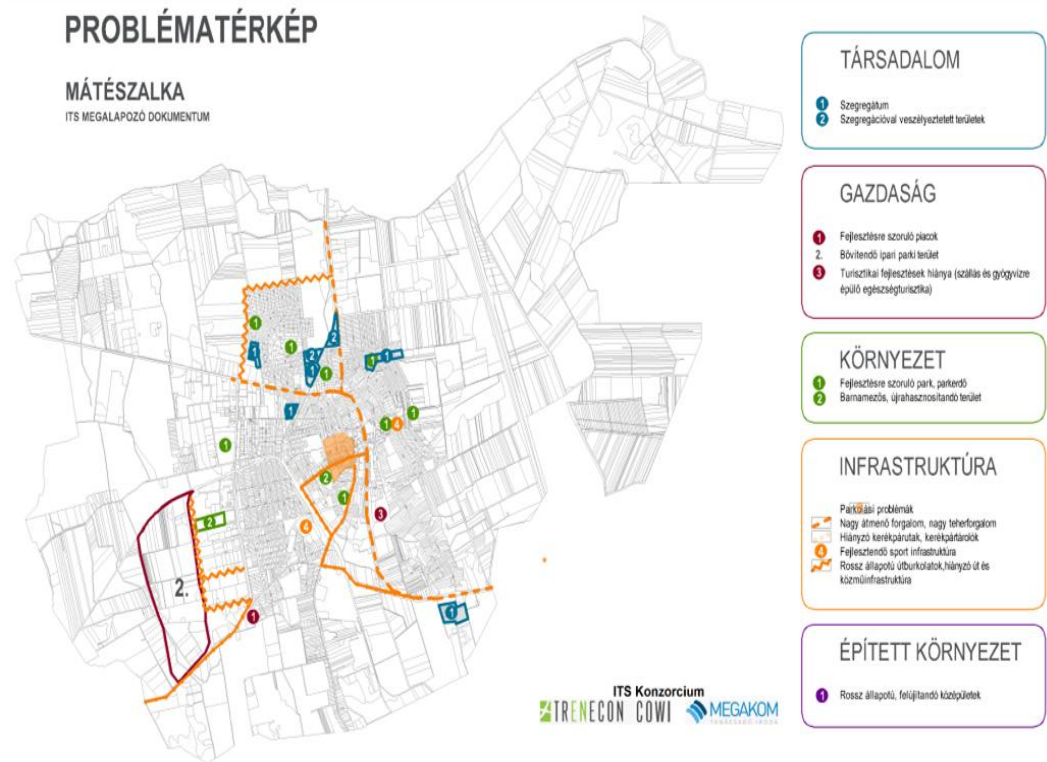
1. Műemlékek, helyi védett épületek:
 • Zsinagóga
 • Előd villamosított lakóház
 • Családtudás palota
 • Szarméri Múzeum
 • Művelődési Ház

2. Történelmi városközpont
 3. Templonok (egyben műemlékek is)
 Református Templom
 Római Katolikus Templom

ITS Konzorcium
TRENECON COWI **MEGAKOM**
 TANÁCSADÓ IRODA

27. térkép **Problématérkép**

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a településrészek bemutatása

A településrészek
kijelölése,
lehatárolása

Mátészalka területének városrészekre osztása a szerkezeti terven, a korábbi elemzéseken, valamint a városrészek jelenlegi és tervezett funkcióin alapul (városközpont, lakóterületek, ipari területek megléte, illetve azok fejlesztési szándéka). A városrészek kijelölése a korábbi IVS-ben kijelölt városrészek figyelembe vételével történt, azonban a lehatárolás pontosításra került az azóta bekövetkezett szerkezeti változások, valamint a kialakítani tervezett funkciók figyelembevételével (az Ipari Park bővítményének területén újabb utcák nyitása szükséges).

Mindezek alapján 6 városrész került kijelölésre Mátészalkán:

1. Nyugati városrész
2. Városközpont városrész
3. Északi városrész
4. Keleti városrész
5. Déli városrész
6. Ipari park

61. táblázat Mátészalka városrészeinek lehatárolása

Városrész	Lehatárolás
Városközpont városrész	Vásárosnamény-Csenger vasútvonal – Zöldfa u. – Kinizsi u. – 49. sz. főút – 3632/2, 3632/3, 3632/4, 3632/5, 3631/1, 3630, 3629, 3628, 3627/3, 3627/1, 3626/2, 3626/1, 3625, 3624/4, 3624/3, 3624/2, 3624/1, 535 hrsz-ek – Dózsa Gy. u. – Budai N. A. u. – Munkácsi u. – Bajcsy Zs. u. – Váci M. u. – Zrínyi u. – Széchenyi u. – Jármí út
Északi városrész	Jármí út – Széchenyi út – Mátyás király úttól északra fekvő részek
Keleti városrész	Széchenyi u. – Zrínyi u. – Váci M u. – Bajcsy Zs. u. – Budai Nagy A. u. – Dózsa Gy. u. – 3498 hrsz. árok – 3499 hrsz. - Vágóhid köz – 3632/2, 3632/3, 3632/4, 3632/5, 3631/1, 3630, 3629, 3628, 3627/3, 3627/1, 3626/2, 3626/1, 3625, 3624/4, 3624/3, 3624/2, 3624/1, 535 hrsz-ek – 49. sz főút – Vásárosnamény-Csenger vasútvonal
Déli városrész	Kinizsi út – Meggyesi út – Kocsordi úttól délre – 49. sz. főút
Nyugati városrész	Jármí út – Vásárosnamény-Csenger vasútvonal nyomvonala – Zöldfa u. – Meggyesi út, kivéve az Ipari Park által határolt területet (Keleten a várost É-D irányban kettészelő vasút nyomvonala, É-on a Jármí út, D-en a Meggyesi út, Ny-on Ipari Park) (Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalu tag külterületek is)
Ipari park	975 hrsz-ú közforgalmú vasút – Ipari út (544/63 hrsz) – Meggyesi út (168/13 hrsz) – 0107 hrsz-ú földút – 0103/5 hrsz-ú ingatlan – 085/11 hrsz-ú ingatlan – 083/27 hrsz-ú ingatlan (Vágóháztanya külterület is)

(A kijelölt városrészekon kívüli egyéb külterületek – Vágóháztanya, Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalu tag külterületen kívüli részek – adatait az elemzés nem tartalmazza. Ezeket a külterületeket a lakónépesség száma 273 fő, a lakások száma 99 db a 2011. évi népszámlálás adatai alapján.)

28. térkép Mátészalka városrészei

Városrészek
összehasonlító
elemzése

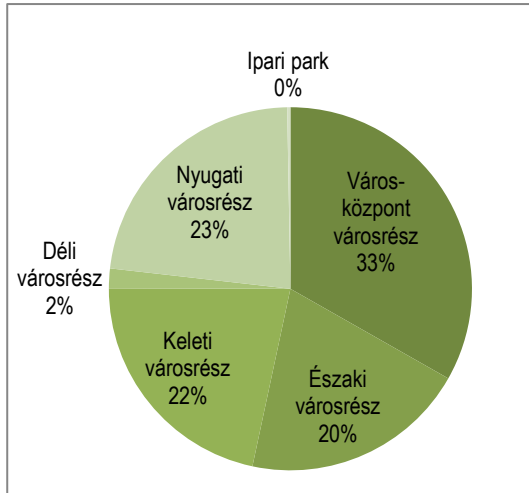
A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adataira, másrészt önkormányzati adatokra, információkra épül. A városrészek adottságainak, problémáinak, legfontosabb funkcióinak és lehetséges kitorési pontjainak feltárása érdekében az adatok elemzése kiegészül a jelenlegi folyamatok, tendenciák átfogó bemutatásával.

Mátészalka 17.195 fős lakónépességének több mint fele két városrészben – a Városközpontban és a Nyugati városrészben – él és ezekben a városrészekben található a lakások többsége is.

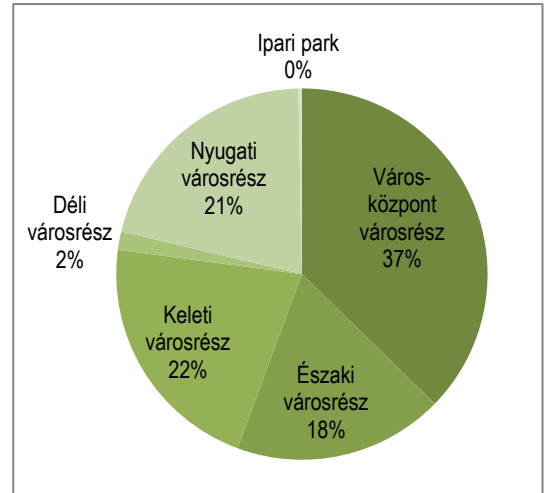
Az egy lakásra jutó lakónépesség száma a Városközpont városrészben a legalacsonyabb, itt átlagosan 2,15 fő él egy lakásban, a 2,42 fős városi átlaggal szemben. A legtöbben az Északi városrészben élnek egy lakásban (2,66 fő).

33. ábra A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011

34. ábra A lakások számának megoszlása városrészenként, 2011

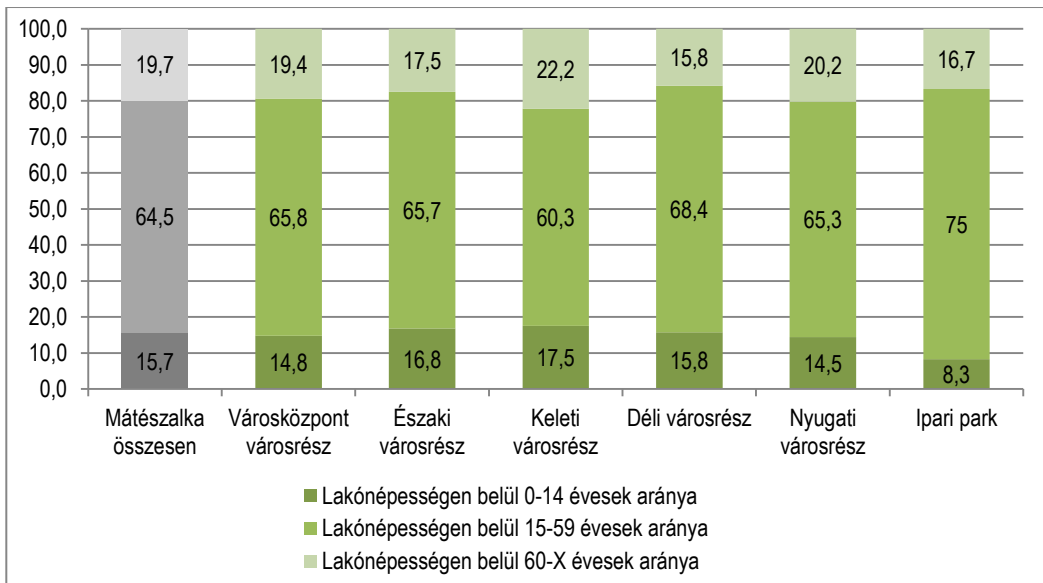
Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A városrészek lakosságának korcsoportos megoszlása alapján több jellegzetesség is kirajzolódik:

- a fiatalok (0-14 évesek) aránya a Keleti városrészben a legmagasabb,
- az aktív korúak (15-59 évesek) aránya az Ipari park és Déli városrészekben a legmagasabb, de a 6 városrészből 5-ben meghaladja a városi átlagot (csupán a Keleti városrészben alacsonyabb annál),
- a 60 éven felüliek aránya a Keleti és Nyugati városrészekben a legmagasabb.

35. ábra A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A városrészek egyes társadalmi, szociális mutatói között jelentős különbségek rajzolódnak ki: kedvező irányba a Városközpont (és egyes esetekben az Északi városrész) értékei emelkednek ki, míg a legkedvezőtlenebb mutatók az Ipari park városrészt, valamint a Déli és Kelet városrészt jellemzik.

62. táblázat A városrészek népességének társadalmi, szociális jellemzői (%)

Mutató megnevezése	Mátészalka összesen	Városközpont városrész	Északi városrész	Keleti városrész	Déli városrész	Nyugati városrész	Ipari park
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	9,7	13,4	22,2	19,7	15,5	30,6
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	21,5	24,0	25,6	20,1	13,1	16,4	5,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	36,4	37,6	43,7	47,8	44,7	58,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	6,5	9,5	15,8	13,8	11,3	19,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	58,9	57,8	51,2	47,1	50,9	37,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	34,5	31,0	41,5	38,2	36,2	41,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	27,3	26,3	33,0	37,4	34,4	66,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakó-népességen belül	53,1	50,6	51,1	55,1	54,5	56,5	50,0
Munkanélküliek aránya (munka-nélküliségi ráta)	14,7	12,5	12,5	20,3	20,7	14,4	37,5
Tartós munka-nélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	7,0	7,5	10,0	15,6	8,6	16,7

Jelmagyarázat: A városi átlaghoz képest nagy eltérés kedvezőtlen irányban A városi átlaghoz képest nagy eltérés kedvező irányban

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

A város lakásállományának legnagyobb része – több mint egyharmada – a Városközpontban található. Ebben a városrészben a városi átlagnál kedvezőbb a lakások komfortfokozata. A lakások komfortfokozatát vizsgálva a legkedvezőtlenebb helyzetű településrész a Déli városrész, ahol a városi átlag több mint háromszorosa az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. Ugyanebben a városrészben kiemelkedően magas az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül.

63. táblázat A városrészek lakásállományának jellemzői (%)

Mutató megnevezése	Mátészalka összesen	Városközpont városrész	Északi városrész	Keleti városrész	Déli városrész	Nyugati városrész	Ipari park
Lakásállomány (db)*	7095	2609	1283	1501	112	1470	21
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	3,5	7,2	6,5	18,8	6,9	14,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	2,8	6,4	6,0	19,0	6,9	17,6
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	10,0	3,6	6,0	16,2	5,4	11,8

*A kijelölt városrészekon kívüli egyéb külterületeken (Vágóháztanya, Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalu-sztyag külterületek) további 99 db lakás található.

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

64. táblázat A városrészek funkcióellátottsága

	Városcsúcs városrész	Északi városrész	Keleti városrész	Déli városrész	Nyugati városrész	Ipari park
Gazdasági funkciók						
Piac	1			1		
Bankok	10					
Kiskereskedelmi üzletek	269	117	82	15	20	
Élelmiszerüzlet	48	32	18	7	15	
Textilvel foglalkozó boltok	58	35	11	1	3	
Áruház, szupermarket	1	2	1	2		
Közüemi szolgáltató jelenléte, iroda	2		2	1		
Ipartelep						2
Ipari park						1
Logisztikai központ						1
Innovációs központ, irodaház						2
Panzió	3			1	2	
Szálloda	1					
Vendéglátó egységek	51	31	21	10	15	
Közlekedési, távközlési funkciók						
Távolsági autóbusz- megálló	1	5		2	2	
Buszpályaudvar					1	
Vasútállomás					1	
Postahivatal, fiókpostá	1				1	
Helyi autóbuszjárat	van	van	van	van	van	van
Tömegközlekedés egyéb	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Benzinkút		2		1		2
Taxi szolgáltatás	van	van	van	van	van	van
Közüemi vízhálózat léte	van	van	van	van	van	van
Városi TV	van	van	van	van	van	van
Zárt szennyvízcsatorna- hálózat	van	van	van	van	van	van
Közösségi funkciók						
Önkormányzati közművelődési könyvtár			1			
Művelődési otthon jellegű intézmény	2					
Kulturális központ	1					
Színház	1					
Mozi	1 (külön létesítmény nincs, a színházon belül van lehetőség vetítésre, van mozitechnika)					
Múzeumi intézmény				1		
Sportcsarnok	1					
Sport létesítmény szabadtéri			2		1	
Élménypark	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Játszóter	4	3	1	0	3	
Rendezvényter (rendezvényház)						1
Uszoda				1		
Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási funkciók						
Önkormányzat és	1					

	Városközpont városrész	Északi városrész	Keleti városrész	Déli városrész	Nyugati városrész	Ipari park
Polgármesteri Hivatal (nincs külön önkormányzati hivatal)						
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Mátészalkai Járási Hivatala (Okmányiroda, Gyámhivatal)	1					
Járási Földhivatal	1					
FVM Hivatal	1					
Állat és növény-egészségügyi állomás	1					
Járásbíróság	1					
Rendőrkapitányság	1					
Járási Ügyészség	1					
FETIVIZIG	1					
NAV városi kirendeltsége	1					
Polgárőrség	van	van	van	van	van	van
Járási Népegészségügyi Intézet			1			
Járási Munkaügyi Központ		1				
Tűzoltóság				1		
Humán szolgáltatási funkciók						
Körzeti, háziorvosi rendelőhely	4				1	
Gyógyszertár	4		1		1	
Központi orvosi ügyelet	1					
Járó beteg szakellátás	1					
Fogászati ellátás	2					
Kórház	1					
Mentőállomás	1					
Bentlakásos és átmeneti intézmény					1	
Helyi idősek otthona					1	
Demens részleg	1				1	
Hospice ellátó részleg	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Idősek nappali ellátása					1	
Bölcsőde			1			
Óvoda	1	1	1	1	1	
Általános iskola	3		1	1	1	
Középiskola	2				2	
Főiskola, egyetem	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs
Felnőttoktatási cég - nem költségvetési oktatóhely	2					1
Kutatóintézet	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs

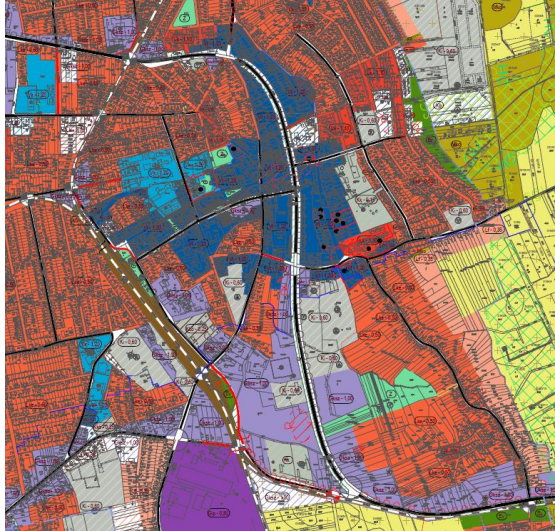
A településrészek bemutatása

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az egyes városrészek jellemzőit.

3.3.1.1 Városközpont városrész

29. térkép A Városközpont városrész a szerkezeti terven

A városrész lehatárolása, szerkezete

A Városközpont városrész Mátészalkán központi szerepet tölt be, mind a népesség száma, mind a funkcióellátottság alapján. Mátészalka történelmi fejlődésének és viszonylag kis-közepes méretének megfelelően egyközpontú, funkciókkal rendelkező alközpontok nem alakultak ki.

A Városközpontban jellegéből adódóan településközponti vegyes területek, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek, különleges intézményi területek, kertvárosias lakóterületek és zöldterületek találhatóak.

Demográfiai és szociális jellemzők

A Városközpont Mátészalka legnépesebb városrésze, a 2011. évi népszámlálási adatok alapján itt él a város lakónépességének egyharmada, 5621 fő. A 2001. évi népszámlálási adatokhoz képest mind a teljes város, mind a városközpont lakónépessége csökkent az eltelt egy évtized során (a város lakónépessége 18.553 főről 17.195 főre, míg a Városközpontban élők száma 5983 főről 5621 főre).

A lakosság korcsoportos összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a 15-59 évesek aránya kissé a városi átlag feletti, míg a fiatalok (0-14 évesek) és idősek (60-X évesek) aránya alacsonyabb a városi átlagnál. Öregedő korstruktúrát jelez, hogy a 2001. évi népszámlálási adatokhoz képest a fiatalok aránya csökkent, míg az idősek aránya növekedett – emellett az aktív korúak aránya is csökkent (mind városi, mind városrészi szinten).

A Városközpontban lakók képzettségi szintje meghaladja a városi átlagot, a népességben belül itt a legalacsonyabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (9,7%, míg a városi átlag 14,6%). A felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebbek körében 24%, amely magasabb, mint a mátészalkai átlag (21,5%).

A belvárosban lakók foglalkoztatási helyzete kifejezetten jónak mondható a város népességéhez viszonyítva, a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (58,9%) itt a legmagasabb a városban belül (a városi átlag (55%).

A Városközpont városi átlagnál kedvezőbb társadalmi, gazdasági helyzetét tükrözik a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak, a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak városi átlagnál alacsonyabb mutatói is. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya jelentős mértékben csökkent az elmúlt egy évtizedben mind városi, mind városrészi szinten, a Városközpontban a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 36,4% (2001-ben még 46,9% volt).

Infrastruktúra

A Városközpontban található Mátészalka lakásállományának 37%-a (2609 db lakás), amelyek a városi átlagnál kedvezőbb komfortfokozattal rendelkeznek – az alacsony komfortfokozattal rendelkező lakások aránya (3,5%), illetve a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (2,8%) alacsonyabb mind a városi átlagnál, mind a többi városrész mutatójánál.

Mátészalkán az 1,3 milliárdos városközpont rehabilitációs fejlesztés még 2010 márciusában indult el és 2013-ban fejeződött be. A beruházás során felújították és kibővítették a városi művelődési központ műemlékvédelem alatt álló épületrészét, valamint a több mint húsz esztendeje épült színház épületét. A projekt keretében megújult a járási hivatalnak otthont adó épület, valamint az előtte lévő Kölcsey park. A program térfigyelő rendszer és a térvilágítás kiépítését is tartalmazta. A közterületeken megvalósult a burkolatok és zöldterületek teljes körű rekonstrukciója is.

Funkcionális ellátottság

Ez a városrész Mátészalka funkcionális központja, ebben a városrészben található a humánszolgáltatási funkciók többsége, több állami, igazgatási, hatósági és igazságszolgáltatási funkció, valamint közösségi funkció, emellett közlekedési, távközlési funkciók és a gazdasági funkciót betöltő egységek jelentős része.

Összehasonlító vizsgálat

Az alábbi táblázatban a 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításával a városrészben bekövetkezett demográfiai, szociális jellegű változások kerülnek bemutatásra.

65. táblázat: A Városközpont városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata

Mutató megnevezése	2001	2011	Változás mértéke
Lakónépesség (fő)	5983	5621	-362
Lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya (%)	16,8	14,8	-2
Lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya (%)	68,5	65,8	-2,7
Lakónépességen belül a 60 év felettiek aránya (%)	14,7	19,4	4,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	18,2	9,7	-8,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	16,8	24,0	7,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	46,9	36,4	-10,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	13,2	6,5	-6,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	51,0	58,9	7,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	36,4	34,5	-1,9

A városrészi adatokból megállapítható folyamatok, tendenciák:

- A lakónépesség száma csökken
- A lakónépességen belül a 60 év felettiek aránya nő (társadalmi elöregedés problémája)
- A lakosság képzettségi szintje javul (különösen a felsőfokú végzettségűek arányában következett be nagy arányú változás)
- A foglalkoztatottság nő

SWOT

66. táblázat A Városközpont városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengésségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kiépült infrastruktúra (járdák, úthálózat, csatornázás) ■ Funkcióellátottság koncentrált elhelyezkedése ■ Magas foglalkoztatási mutatók ■ Turisztikai szempontból jelentős történelmi nevezetességek találhatóak ■ A városrész elérhetősége kedvező (busz, és vasútállomás) ■ Kedvező szolgáltatási és kereskedelmi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A városközpont a legtöbb polgári épületeinek homlokzata felújításra szorul ■ Legtöbb közintézmény korszerűtlen energetikai rendszerrel rendelkezik ■ A városi átlagnál idősebb népesség ■ Nincs kerékpárút ■ Kevés parkoló található ■ Kevés a vendéglátóhely ■ Burkolatlan úttal rendelkezik ■ Nincs csillapított forgalmi zóna

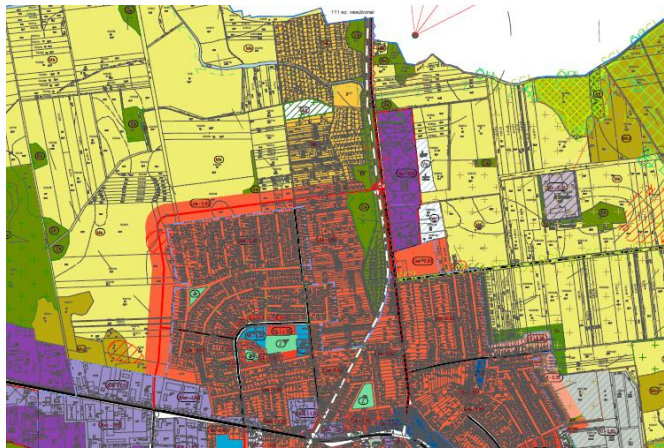
rendszer	<ul style="list-style-type: none"> Kelet-nyugati irányú tranzitforgalom városközponton keresztül halad
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> A turisztikai potenciál erősödése, további befektetések megjelenése Az Önkormányzati beavatkozások a magánérs építkezések és felújítások növekedését fogja eredményezni A kerékpározás és közösségi közlekedés státuszának növekedése, a közlekedéstudatosság, környezettudatosság erősödése Elkerülő út kiépítése Nő a kereslet a helyben megtermelt / bio mezőgazdasági termékek iránt hazai és európai szinten egyaránt 	<ul style="list-style-type: none"> Az elavult épületek további romlása Csökken a lakónépesség Átmenő tranzit forgalom, környezetkárosító hatásai

3.3.1.2 Északi városrész

Az Északi városrészt a Jármű út – Széchenyi út – Mátyás király úttól északra fekvő terület alkotja. A városrészben elsősorban a kertvárosias lakóterületek dominálnak, emellett kismértékben kisvárosias lakóterületek, központi vegyes területek és zöldterületek is jelen vannak, valamint egy nagyobb ipari gazdasági terület található még itt.

A város ezen részét döntően magántulajdonban lévő ingatlanok alkotják, melyek kertváros jellegű városi struktúrává állnak össze, ennek megfelelően a városrész szerkezetét és funkcióját tekintve is homogén. Legjelentősebb a lakófunkció jelenléte, mely oktatási funkcióval egészül ki.

30. térkép Az Északi városrész a szerkezeti terven

A városrész
 lehatárolása,
 szerkezete

Demográfiai és
 szociális jellemzők

A lakossági adatokat tekintve a város népességének egyötöde él ebben a városrészben. A városrész lakónépességét fiatalos korstruktúra jellemzi: a városi átlagtól kis mértékben ugyan, de magasabb a 0-14 évesek és a 15-59 évesek aránya, ugyanakkor a 60 éven felüliek aránya jóval a városi átlag alatt marad.

A lakónépességben belül itt a legmagasabb a 25 éven felüliek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 25,5%, ezzel 4,1 százalékponttal meghaladja a város átlagát. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 1,2 százalékponttal alacsonyabb a mátészalkai átlagnál. A városrész lakosainak iskolai végzettsége a 2001. évi

népszámlálás során mért adatokhoz képest is kedvezőbb képet mutat: a felsőfokú végzettségűek aránya 16,6% volt, míg

A magas képzettségi mutatókkal összefügg, hogy az Északi városrészben élők foglalkoztatási helyzete kifejezetten jónak mondható a városi átlaghoz (55%) viszonyítva, a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (57,8%).

A városi átlagnál kedvezőbb társadalmi, gazdasági helyzetét tükrözik a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak, a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak városi átlagnál alacsonyabb mutatói is.

A városrészben található lakások komfortfokozata a városi átlaghoz viszonyítva kedvezőtlen képet mutat: alacsony komfortfokozattal rendelkező lakások aránya relatív magas (7,2%), illetve a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (6,4%) magasabb a városi átlagnál. Ezt az értéket magyarázza, hogy az Északi városrészen a 35%-os szegregációs mutatókat figyelembe véve két szegregátum is található. Bővebben a 3.3.2 pontban kerül bemutatásra.

A lakások méretét tekintve azonban az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül mind városi, mind városrészi összehasonlításban itt a legalacsonyabb.

Funkcionális ellátottság

Az alapvetően lakófunkciókat betöltő városrészben a városközpont után nagy számban találhatóak a lakosság igényeit kiszolgáló gazdasági funkciókat ellátó üzletek, vendéglátó egységek, emellett közlekedési, távközlési funkciók is rendelkezésre állnak. Az állami, igazgatási funkciót betöltő intézmények közül itt található a Járási Munkaügyi Központ. Az itt élők életminőségét szolgáló közösségi funkciók terén funkcionális hiányosságok tapasztalhatók.

Összehasonlító vizsgálat

Az alábbi táblázatban a 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításával a városrészben bekövetkezett demográfiai, szociális jellegű változások kerülnek bemutatásra.

67. táblázat: Az Északi városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata

Mutató megnevezése	2001	2011	Változás mértéke
Lakónépesség (fő)	3453	3408	-45
Lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya (%)	18,7	16,8	-1,9
Lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya (%)	70,0	65,7	-4,3
Lakónépességen belül a 60 év feletti aránya (%)	11,3	17,5	6,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	24,5	13,4	-11,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	16,6	25,6	9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	50,0	37,6	-12,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	19,9	9,5	-10,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	47,8	57,8	10
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	32,3	31,0	-1,3

A városrészi adatokból megállapítható folyamatok, tendenciák:

- A lakónépesség száma kismértékben csökken (elvándorlás, szelektív migráció)
- A lakónépességen belül a 60 év feletti aránya nagymértékben nő (társadalmi elöregedés problémája)
- A lakosság képzettségi szintje javul
- A foglalkoztatottság nő

SWOT

68. táblázat Az Északi városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrész szerkezetét és funkcióját tekintve homogén ■ A lakosságot fiatalos korstruktúra jellemzi ■ Magas a felsőfokú végzettségűek aránya ■ A városrész munkaerő-piaci adatai kedvezőek ■ A közigazgatási, közszolgáltatási funkciók viszonylag könnyen elérhetők ■ A városrész megközelíthetősége kedvező 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya ■ A városrész egyes területén a közműszolgáltatás hiányos, burkolatlan utak jellemzik ■ Nincs kerékpár úthálózat ■ Szegregátumot tartalmaz
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Letelepülést vonzó terület ■ Gazdasági funkciók erősödése ■ Magán építkezések lehetőségeinek megteremtése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szegregált területek bővülése ■ Népeség vándorlás ■ Öregedő korszerkezet

3.3.1.3 Keleti városrész

31. térkép: A Keleti városrész a szerkezeti terven

A városrész
lehatárolása,
szerkezete

A Városközponttól és a 49. számú főúttól keletre fekvő városrész, jellegét tekintve hasonló az Északi városrészhez, a lakóingatlanok túlsúlyát elsősorban a kertvárosias lakóterületek alkotják, ugyanakkor nem rendelkezik azzal a homogenitással, ami az előbbi városrészt jellemzi, kisvárosias lakóterületek, intézményi területek és a város szélén falusias lakóterületek is találhatóak ebben a városrészben. A legfontosabb, turisztikai szempontból is kiemelkedő épített adottsága a városnak itt található strandfürdő.

A városban itt a legmagasabb a zöldfelületek aránya, ami elsőre kedvező adottságnak tekinthető, ugyanakkor a zöldfelületek minősége, állaga az évek során jelentősen megromlott. A döntően családi lakóterületek közelében lévő közparkok és rekreációs övezetek jobb kihasználása érdekében átfogó fejlesztések megvalósítására van szükség. A városrész jellegéből adódóan nagy hangsúlyt kell fektetni a közlekedési infrastruktúra, elsősorban a

gyalogos- és a kerékpáros közlekedés minőségi és mennyiségi fejlesztésére is.

Demográfiai és
szociális jellemzők

Mátészalka lakónépességének közel 22%-a él a városrész területén, ezzel a város harmadik legsűrűbben lakott városrésze. A lakosság korösszetételét tekintve a legmagasabb számban élnek itt a 60 év felettek emiatt a 15-59 évesek aránya alacsonyabb a város többi részéhez képest. A fiatalok 0-14 éves korosztály aránya szintén ebben a városrészben a legmagasabb. A lakónépesség korösszetételével összefüggésben magas eltartottsági mutató és több tekintetben is a városi átlaghoz képest kedvezőtlen irányú eltérés figyelhető meg:

- Képzettség: a belterületi városrészek közül itt a legmagasabb (22,2%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül.

- Foglalkoztatottság: a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 15,8%, valamint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 41,5%, amely értékek mindkét mutató esetében nemcsak a városi átlagnál kedvezőtlenebbek, hanem az egyes városrészek adatainál is. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 51,2%, amelyek közül az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 33%, ezzel a városi átlagtól 3,1 százalékponttal magasabb.
- Lakásállomány: a városrészben élők életkörülményeit alapjaiban meghatározó lakásállomány állapota, komfortfokozata ugyan kedvezőtlenebb a városi átlagnál, de a kedvezőtlen irányú eltérés mértéke kisebb, mint a többi városrészben.

A kedvezőtlen adatok alakulását befolyásolja a városrészen kialakult szegregátum. Bővebben a 3.3.2 pontban kerül bemutatásra.

Funkcionális
ellátottság

A városrész funkcióellátottságát vizsgálva, a gazdasági adatokat tekintve az előző két városrészt követi, kiemelendő funkciója, hogy itt található a könyvtár, a bölcsőde. A városrész egyes területein (Mátyás K. utca környéke) különösen a belvízveszélyes részen csapadékvíz-elvezetése nincs megoldva.

Összehasonlító
vizsgálat

Az alábbi táblázatban a 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításával a városrészben bekövetkezett demográfiai, szociális jellegű változások kerülnek bemutatásra.

69. táblázat: A Keleti városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata

Mutató megnevezése	2001	2011	Változás mértéke
Lakónépesség (fő)	4059	3669	-390
Lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya (%)	18,5	17,5	-1,0
Lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya (%)	67,0	60,3	-6,7
Lakónépességen belül a 60 év felettek aránya (%)	14,6	22,2	7,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	24,8	22,2	-2,6
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	14,6	20,1	5,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	50,8	43,7	-7,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	19,9	15,8	4,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	46,5	51,2	4,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	41,5	41,5	0

A városrészi adatokból megállapítható folyamatok, tendenciák:

- A lakónépesség száma csökken (elvándorlás, szelektív migráció)
- A munkaképes korú lakosság aránya jelentősen csökken
- A lakónépességen belül a 60 év felettek aránya nagymértékben nő (társadalmi elöregedés problémája, magas eltartottsági ráta)
- A lakosság képzettségi szintje kismértékű javulást mutat
- A foglalkoztatottság nő

SWOT

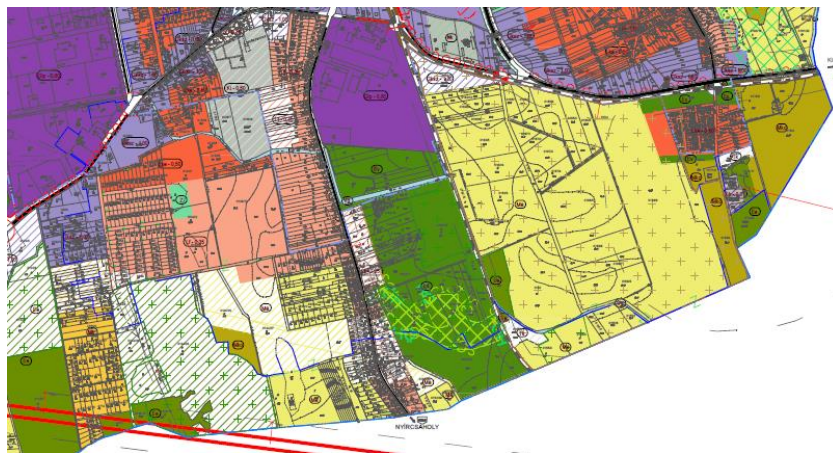
70. táblázat A Keleti városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas a zöldfelületek aránya ■ Kertvárosias jellegű lakóterületek ■ Magas az itt élő lakónépesség száma ■ Idegenforgalmi lehetőségek (strandfürdő) ■ Burkolatlan utak mértéke minimális (80m) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A zöldfelületek állapota rossz ■ A lakónépesség korösszetétele kedvezőtlen, magas az eltartottak száma ■ Alacsony foglalkoztatottság és képzettségi szint ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magasabb a városi átlagnál ■ Szegregált terület alkotja ■ Az Alkotmány úttal párhuzamosan futó utcák nem kapcsolódnak közvetlenül a főúthoz ■ Belvízveszélyes terület
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik ■ Rekreációs területek megújítása, bővítése ■ Gyógyfürdőre épülő turisztikai központ megerősítése ■ Vendéglátóhelyek egységek bővítése ■ Szálláshelyek létrehozása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szegregátumban élők száma növekedik ■ Beépítetlen területek tovább romlanak

3.3.1.4 Déli városrész

A Kinizsi út – Meggyesi út – Kocsordi úttól délre – 49. sz. főút által határolt Déli városrész kertvárosias és falusias lakóterületeket, kertes és általános mezőgazdasági területeket, valamint egy jelentősebb egybefüggő ipari gazdasági területet és védelmi erdőterületet foglal magában.

32. térkép A Déli városrész a szerkezeti terven

A városrész
lehatárolása,
szerkezete

Demográfiai és
szociális jellemzők

A 297 fős lakónépességű városrészben élők 68,4%-a aktív korú, azonban 47,8%-uk rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik. A munkanélküliségi ráta a belterületi városrészek közül itt a legmagasabb (20,7%), amelyen belül kiemelkedően magas (15,6%) a tartós munkanélküliek aránya. A kedvezőtlen munkaerő-piaci mutatók nagyrészt a lakosság alacsony iskolai végzettségével vannak összefüggésben: a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 5,1 százalékponttal magasabb a városi átlagnál, míg a 25 éves és idősebbek körében mért felsősokú iskolai végzettségűek aránya (13,1%) itt a legalacsonyabb a városrészek között.

A városrészben a lakáshelyzet minőségi szempontból kritikus: a városi átlaghoz képest több mint háromszoros az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (18,8%), az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon pedig több mint kétszerese a városi átlagnak. 19%-a komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás, amely még a külterületi lakások állapotánál is kedvezőtlenebb.

A déli városrészen alakult ki a város legkedvezőtlenebb mutatókkal rendelkező szegregátuma. Bővebben a szegregátumok bemutatása nevű fejezetben.

A városrészek közül a burkolatlan utak hossza a legnagyobb, közel 2074 m, ezzel szemben városi viszonylatban jelentős kerékpárúttal rendelkezik (2400 m).

Funkcionális ellátottság

A városrész gazdasági funkcióit a kereskedelmi üzletek, áruházak, élelmiszer üzletek jellemzik, a város második piaca itt található meg. A tűzoltóságon kívül jelentősebb hatósági funkcióval nem rendelkezik.

Összehasonlító vizsgálat

Az alábbi táblázatban a 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlításával a városrészben bekövetkezett demográfiai, szociális jellegű változások kerülnek bemutatásra.

71. táblázat: A Déli városrész 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatainak vizsgálata

Mutató megnevezése	2001	2011	Változás mértéke
Lakónépesség (fő)	545	297	-248
Lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya (%)	21,1	15,8	-5,3
Lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya (%)	62,0	68,4	6,4
Lakónépességen belül a 60 év feletti aránya (%)	16,9	15,8	1,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	28,7	19,7	-9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	8,5	13,1	4,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	55,9	47,8	-8,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	23,7	13,8	-9,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	42,5	47,1	4,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	53,3	38,2	-15,1

A városrészi adatokból megállapítható folyamatok, tendenciák:

- A lakónépesség száma drasztikusan csökken (közel a felére csökkent)
- A lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya jelentős csökkenést mutat, emellett a 60 év feletti aránya kismértékben nő (társadalmi előregedés problémája)
- A munkaképes korú lakosság aránya növekszik
- A lakosság képzettségi szintje javulást mutat
- A foglalkoztatottság nő

SWOT

72. táblázat A Déli városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kedvező rendezési terület ■ Kerékpárhálózat kiépített 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A lakásállomány minősége kritikus ■ Nagy a leromlott területek nagysága ■ Szegregátumot tartalmaz ■ Infrastrukturális hiányosságok

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nő a magánérős építkezések és felújítások száma ■ A helyben előállított termékek iránti kereslet növekedése ■ A helyi vállalkozói szféra megerősödésével a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat minősége javul 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A szegregációs folyamatok egyre nagyobb területet és népességet érintenek ■ Kieleződnek a konfliktusok a helyi lakosok között ■ A periférikus helyzetű térségek leszakadása folytatódik

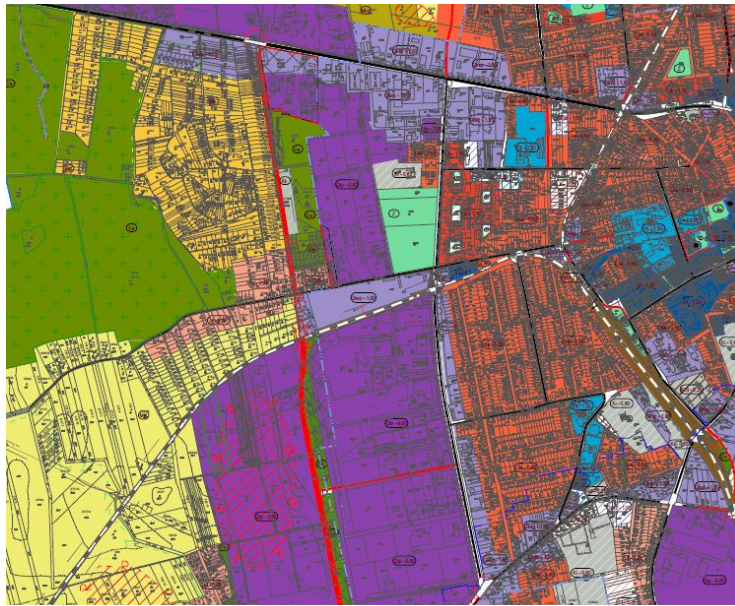
3.3.1.5 Nyugati városrész

A Nyugati városrészt Keleten a várost É-D irányban kettészelő vasút nyomvonala, É-on a Jármű út, D-en a Meggyesi út, Ny-on Ipari Park határolja. Mátészalka legnagyobb kiterjedésű városrészéhez tartoznak: a Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalu tag külterületek is.

A Nyugati városrészben kertvárosias és kisvárosias lakóterületek, egy összefüggő nagyobb zöldterülete, ipari és kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek, központi vegyes területek, intézményi területek és kertés mezőgazdasági területek találhatóak.

A városrész
lehatárolása,
szerkezete

33. térkép A Nyugati városrész a szerkezeti terven

Demográfiai és
szociális jellemzők

A Nyugati városrész Mátészalka második legnépesebb városrésze, a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 3879 fő él itt. A lakónépesség korösszetételét tekintve a 60 éven felüliek aránya a Keleti városrész után itt a legmagasabb (20,2%). Részben ennek köszönhető, hogy a gazdaságilag inaktívak aránya ebben a városrészben a legmagasabb (56,5%). Az aktív korúak aránya ugyan meghaladja a városi átlagot, azonban a csoporton belül a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők aránya 4,4 százalékponttal magasabb a városi átlagnál. A munkaerő-piaci helyzetet meghatározó városi átlaghoz viszonyított képzettségi mutatók kedvezőtlenek: a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya magasabb (15,5%), míg a 25 éves és idősebb népesség körében mért felsőfokú végzettségűek aránya alacsonyabb (16,4%).

A városrészben az egy lakásra jutó lakosok száma 2,64 fő, amely a városi átlaggal közel azonos (2,42 fő). Az alacsonyabb komfortfokozattal rendelkező lakások aránya (6,9%) illetve a komfort

nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (6,9%) magasabb a városi átlagnál, de a többi városrész mutatójához viszonyítva sem kimondottan kedvező.

A kedvezőtlen irányba mutató adatok szegregátum jelenlétére is utalnak. Ezen a területen a Deák Ferenc köz - Deák Ferenc u. - Móricz Zsigmond u. - Irinyi u. lehatárolásával egy viszonylag kis lélekszámú leromlott területet azonosítottak.

Funkcionális ellátottság

Mátészalka ezen részén a legkiemelkedőbb funkció az oktatás rendszer. Középfokú oktatási intézményeknek köszönhetően vonzó hatása van. Iskolarendszere mellett említendő a humán szolgáltatások jelenléte (körzeti, háziorvosi rendelőhely, idősek otthona, idősek nappali ellátása).

Összehasonlító vizsgálat

A városrész esetében a 2001. és a 2011. évi népszámlálási adatok összehasonlítása nem releváns, hiszen a városrész területi kiterjedése a korábbi népszámláláshoz képest megváltozott, annak egy része az újonnan kijelölt Ipari Park városrészhez került. A városrészben bekövetkezett demográfiai, szociális jellegű változások bemutatására a rendelkezésre álló adatok nem alkalmasak.

SWOT

73. táblázat A Nyugati városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Fő oktatási terület ■ Kiépített kerékpárúttal rendelkezik ■ Rekreációs területek jellemzik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők száma magas ■ Alacsony komfortfokozatú lakások ■ Burkolatlan belterületi utak találhatóak
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Javul a foglalkoztatottak aránya ■ Betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a városrész iránt ■ Az önkormányzati beavatkozások a magánérs építkezések és felújítások számának növekedését eredményezhetik ■ Fokozódik a gazdasági és szakképzési centrum szerepe 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kedvezőtlen demográfiai trendek folytatódnak (előregedés, szelektív elvándorlás) ■ Erősödik a konkurencia a hasonló adottságú települések és telephelyek között ■ A közúti átmenő forgalom nő

3.3.1.6 Ipari park

34. térkép Az Ipari park a szerkezeti terven

A városrész lehatárolása, szerkezete

Az Ipari Park Mátészalka gazdasági centruma, ebből adódóan ez a városrész adja az ipari termelés döntő részét valamint a foglalkoztatási potenciálja is kiemelkedő. A városrész lehatárolása szinte kizárólag az Ipari Park területét és környezetét foglalja magában, így értelemszerűen a gazdasági funkció a domináns, más funkció gyakorlatilag nincs jelen a városrészben (a 48 lakos 21 lakóingatlanban él, így sem a helyi társadalommal, sem a lakásállománnyal kapcsolatosan nem lehet lényegi elemzéseket végezni).

A szerkezeti tervben ipari-gazdasági területként nyilvántartott terület szerkezetiileg a 975 hrsz-ú közforgalmú vasút – Ipari út (544/63 hrsz) – Meggyesi út (168/13 hrsz) – 0107 hrsz-ú földút –

0103/5 hrsz-ú ingatlan – 085/11 hrsz-ú ingatlan – 083/27 hrsz-ú ingatlan között 78,5457 hektárnyi területen helyezkedik el.

A rendezett, szép környezetben kialakított Ipari Park már évek óta sikeresen vonzza a befektetőket, ennek köszönhetően jelentős mértékben betelepült. Az Ipari Park cégeit segítő szolgáltatások megtalálhatóak közvetlenül az Ipari Park területén (benzinkút, rendezvényház, kereskedelmi egységek, kisebb szolgáltatók stb.) melyeknek a Mátészalkai Inkubátorház és Képző Központ is helyet ad. Az itt működő vállalkozások szerkezete nem homogén, hiszen a cégek körében ugyanúgy képviseltetik magukat a nagy foglalkoztatási hányadú, magas árbevételű multinacionális cégek, mint a kisebb helyi érdekeltégű vállalkozások. A városvezetés célja az ipari park további bővítése, és ott flexibilis konstrukciók és előnyök biztosítása a gazdasági szervezetek felé.

Összehasonlító
vizsgálat

A városrésze vonatkozóan 2001. évi népszámlálási adatok nem állnak rendelkezésre, az Ipari Park városrész újonnan került kijelölésre, ezért a bekövetkezett változások nyomán követésére, tendenciák, következtetések levonására bázisérték hiányában nincs lehetőség.

74. táblázat Az Ipari Park városrész SWOT elemzése

SWOT

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Speciális Ipar letelepedése ■ Foglalkoztatási potenciálja jelentős Sikeres befektető ösztönzés 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kiépítetlen úthálózat ■ Kerékpárút hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ipari park területének bővítése ■ Infrastrukturális fejlesztése ■ Újabb jelentős befektetők telepednek le az ipari parkban 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A térség városai között élesedik a verseny a fejlesztési források tekintetében ■ A nemzetközi pénzügyi és gazdasági bizonytalanságok miatt a potenciális befektetők száma és a befektethető tőke mennyisége csökken ■ A közúti átmenő forgalom nő

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

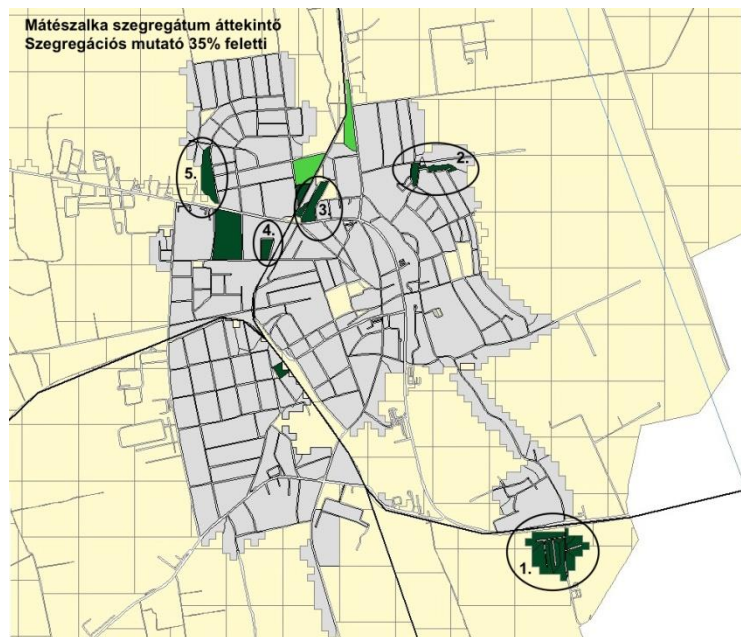
Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Mátészalka város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása
- az azonosított területek helyzetelemzése
- célterületek és beavatkozások megfogalmazása

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. Járásszékhely esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

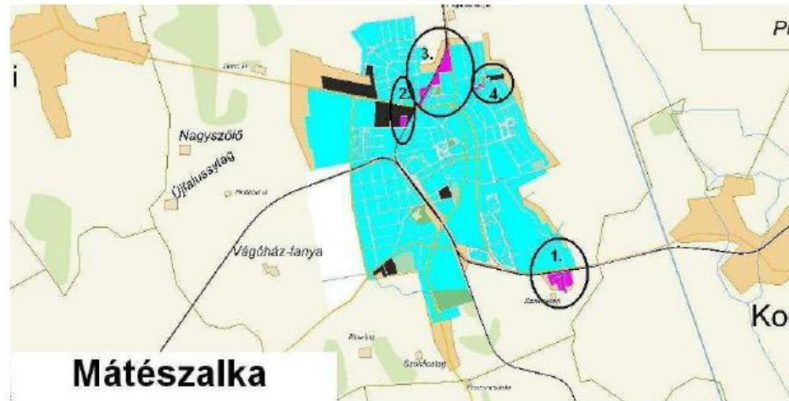
A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A kartogram olyan területeket is megjelöl, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valósi szegregátumnak.

35. térkép Mátészalka szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH

36. térkép Mátészalka szegregátumai 2001-es népszámlás szerint

Forrás: KSH, 2001

Összehasonlítva a 2001-es adatokkal elkészített térkép alapján (amikor az adott évben a határértékét magasabb %-on¹⁶ állapították meg), elmondható hogy több szegregátum alakult ki, valamint egyes szegregátumok területi lehatárolása bővült.

75. táblázat Szegregátumok területi lehatárolásai

2001-es népszámlálás		2011-es népszámlálás	
Szegregátum	Lehatárolás	Szegregátum	Lehatárolás
1. szegregátum	Dankó u. – Viola u. – Szegfű u.	1. szegregátum	Dankó P. u., Ecsedi köz, Szegfű u., Viola u. mindkét oldala - Ecsedi u. vasúttól belterületi határig
2. szegregátum	Jármí u. – Képes Géza u. – Móricz Zsigmond u. – vasútvonal	2. szegregátum	Csokonai u. - Mátyás király u. - Csokonai u. - Bencsi köz északi oldala - Csokonai u. - Csokonai köz
3. szegregátum	vasútvonal – Kalmár u. – Kalmár köz – vasútvonal – Széchenyi tér	3. szegregátum	Szél köz páros oldala - Ifjúság tér - Jármí u.
4. szegregátum	Csokonai köz – Mátyás király u. – Bencsi köz – Csokonai u. – Balassi Bálint u.	4. szegregátum	Deák F. köz - Deák F. u. - Móricz Zs. u. - Irinyi u.
		5. szegregátum	Északi körút nyugati oldala Tavaszcától Jármí utcáig

¹⁶ Szegregátumnak a legalább 50%-os értékkel rendelkező területeket nevezték, míg a szegregációval veszélyeztetett területek értéke 40% és 50% közötti volt.

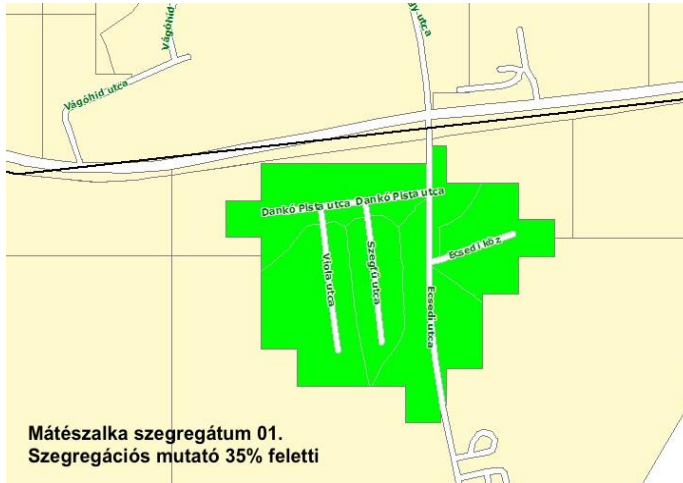
3.3.2.1 A szegregátumok elemzése

3.3.2.1.1 1. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Dankó P. u., Ecsedi köz, Szegfű u., Viola u. mindkét oldala - Ecsedi u. vasúttól belterületi határig

Érintett városrész: Déli városrész

37. térkép 1. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH

76. táblázat 1. szegregátum adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka	1. szegregátum
Demográfiai adatok		
Lakónépesség száma	17 195	551
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	32,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	62,8
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	4,5
Lakásállományra vonatkozó adatok		
Lakásállomány (db)	7 095	116
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	44,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	43,4
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	31,9
Képzettségi adatok		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	83,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	0,0
Foglalkoztatási adatok		

Mutató megnevezése	Mátészalka	1. szegregátum
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	78,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	64,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	21,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	50,0
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	98,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	64,1
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	61,6
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	26,8

Forrás: KSH 2011

Az 1. számú szegregátum a Cinevég nevű lakóterületen került kijelölésre. A többi szegregátummal összehasonlítva elmondható, hogy egy erősen leromlott állapotú területről van szó. Az itt élők száma (551 fő) a legmagasabb, a város lakosságának mintegy 3,2%-a alkotja. Lakónépességének kor szerinti felosztása alapján a 0-14 évesek aránya csaknem duplája a városi arányhoz képest, a 15-59 évesek aránya közel azonos, míg a hatvan év feletti korosztályba az itt élők 4,5%-a tartozik. A kernegoszlás szerint elmondható, hogy a területen egy fiatal, nagyrészt iskoláskorú társadalmat találunk.

Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 83,2%-ot mutat, a városi átlag 5-6 szorosa, ezzel szemben felsőfokú végzettséggel rendelkező személyt nem azonosítottak a területen.

A szegregátumban a házak többsége szoba-konyhás, éléskamrával ellátott lakások, ahol a WC-k a csatornázás hiánya miatt az udvaron találhatóak. Az azonosított lakásállomány 116 db, melynek kevesebb, mint fele (44,8%) alacsony komfort fokozat besorolású, a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya a városi arány 4,5 szerese. Az egy lakásra jutó lakosok száma 4,75 fő a városi átlag ezzel szemben 2,4 fő.

Az aktív korúakon belül a lakosság 3/4-e nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A területen élő 15-64 éves korosztályba tartozók közül csak 1/5-e foglalkoztatott. A munkavállalók közel 100%-a alacsony presztízsű munkát végez, ami nyilván adódik egyrészt a végzettségi hiányból valamint a szociális helyzetből is.

A munkanélküliségi ráta (61,6) több mint négyszerese a városi átlagnak és a többi szegregátumhoz képest a legmagasabb mutatójú, a tartós munkanélküliek aránya 26,8%.

Infrastrukturális ellátottsága szerint a víz és az elektromos hálózaton kívül nincs kiépített közműve. A közüzemi költségek miatt a gerinchálózatra történő bekötés a legtöbb lakás esetén hiányzik, a tartozások miatt pedig sok esetben szünetel a szolgáltatás. A szemétszállítást tekintve, mint kötelezően igénybe veendő közszolgáltatás a városban, az önkormányzat figyelembe véve a nehéz anyagi körülményeket, térítésmentes konténeres szállítást biztosít.

A lakóingatlanok előtti területek elhanyagoltak, a vízelvezető árkok eltűntek, a csapadék elvezetése szikkasztása nem megoldott. Funkcionális ellátottsága kedvezőtlen.

3.3.2.1.2 2. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Csokonai u. - Mátyás király u. - Csokonai u. - Bencsi köz északi oldala - Csokonai u. - Csokonai köz

Érintett városrész: Keleti városrész

38. térkép 2. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH

77. táblázat 2. szegregátum adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka	2. szegregátum
Demográfiai adatok		
Lakónépesség száma	17 195	64
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	37,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	54,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	7,8
Lakásállományra vonatkozó adatok		
Lakásállomány (db)	7 095	17
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	47,1
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	53,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	53,3
Képzetségi adatok		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	71,4
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	6,5
Foglalkoztatási adatok		
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	68,6

Mutató megnevezése	Mátészalka	2. szegregátum
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	51,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	55,0	31,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	66,7
Alacsony presztízszű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	75
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül	53,1	68,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	40
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	20

Forrás: KSH 2011

A második számú szegregátumot a 2001-es adatok alapján elkészített térképen a 4. számú terület jelölte, azonban a 2011-es adatok szerinti lehatárolásból hiányzik a Balassi Bálint utca. A területen élők száma 64 fő. Lakónépességének kor szerinti felosztása alapján ebben az esetben is a 0-14 évesek aránya magasabb a városi átlaghoz képest, csaknem 2,5-szerese. A 15-59 évesek aránya 10%-kal kevesebb a teljes lakónépességhez viszonyítva, az adatok szerint 35 fő, míg a hatvan év feletti korosztályba az itt élők 7,8%-a tartozik. A kor megoszlás szerint elmondható, hogy a területen is egy fiatal, nagyrészt iskoláskorú társadalmat találunk.

Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 71,4%-ot mutat, a városi átlag ennek az értéknek az ötöde. Az itt élők közül a 25 éves vagy annál idősebb korosztályba tartozók 6,5%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Ez a legjobb arány a többi szegregátumhoz képest.

Az azonosított lakásállomány 17 db, melynek közel fele (47,1%) alacsony komfort fokozat besorolású, a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya a városi arány 7,5-szerese. Az egy lakásra jutó lakosok száma 3,8 fő a városi átlag ezzel szemben 2,4 fő. A szegregátumok alkotó nagyrészt kertés családi házak rossz műszaki állapotúak.

Az aktív korúakon belül a lakosság 68,6%-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A területen élő 15-64 éves korosztályba tartozók közül 1/3 arányuk foglalkoztatott. A munkavállalók közel 75%-a alacsony presztízszű munkát végez. A munkanélküliségi ráta 40 érték pontos, a tartós munkanélküliek aránya 20%. A térbeli mobilizáció nem jellemző a lakosokra.

Infrastrukturális kiépítettségére jellemző, hogy a közműszolgáltatások gerinchálózata közel teljesen kiépített, a Csokonai közt burkolatlan út jellemzi. A területet beépült lakóterületek veszik körül, így új beépítésekre nem lehet számítani, ami nem zárja ki a már beépült területek elszegregálódását.

3.3.2.1.3 3. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Szél köz páros oldala - Ifjúság tér - Jármű u.

Érintett városrész: Északi városrész

39. térkép 3. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH

78. táblázat 3. szegregátum adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka	3. szegregátum
Demográfiai adatok		
Lakónépesség száma	17 195	120
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	17,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	67,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	15,0
Lakásállományra vonatkozó adatok		
Lakásállomány (db)	7 095	40
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	55,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	54,1
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	32,4
Képzettségi adatok		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	60,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	4,3
Foglalkoztatási adatok		
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	74,1

Mutató megnevezése	Mátészalka	3. szegregátum
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	53,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	26,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	58,5
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	43,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	67,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	41,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	15,4

Forrás: KSH 2011

A jelenlegi 3. szegregátumnak jelölt terület, a 2001-es népszámlálási adatok alapján elkészített térképen szintén a 3. számú szegregátum részeként jelenik meg. Azonban a 2011-es összesítő térképen jól látszik, hogy a jelenlegi terület közvetlen környezetében újabb szegregátum található, azonban lakónépessége annyira elenyésző, hogy külön jelölésre nem került, valamint szegregáció szempontjából veszélyeztetett terület is található a környékén.

Szegregált területek közül a második legnagyobb számú lakónépességgel (120 fő) rendelkező terület. Népességének kor szerinti felosztása alapján a 0-14 évesek aránya 17,5%, a többi szegregátumhoz képest ez az érték áll a legközelebb a városi átlaghoz (15,7%). A 15-59 évesek aránya 3%-kal magasabb a városi arányhoz képest, míg a hatvan év feletti korosztályba az itt élők 15%-a tartozik. A kor megoszlás szerint elmondható, hogy ez a terület áll legközelebb a városi értékekhez, az aktív korúak és az idősebbek dominálnak.

Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 60,5%-ot mutat, a városi átlag 4-szerese, ezzel szemben felsőfokú végzettséggel minden ötödik 25 éves vagy idősebb személy rendelkezik.

A területen 40 db lakás van, melynek több mint fele (55%) alacsony komfort fokozat besorolású, a lakott lakásokon belül közel 1/3-a egyszobás lakás. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 54,1%-os a lakott lakásokon belül, a városi érték 10-szerese a többi szegregátummal összehasonlítva itt a legrosszabb az arány. Az egy lakásra jutó lakosok száma 3 fő a városi átlag ezzel szemben 2,4 fő.

Az aktív korúakon belül a lakosság 3/4-e nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A területen élők a 15-64 éves korosztályba tartozók közül csak 1/4-e foglalkoztatott. A munkavállalók 43,5% alacsony presztízsű munkát végez. A munkanélküliségi ráta (41) a városi átlag 2,8-szorosa, a tartós munkanélküliek aránya 15,4%, az összehasonlításban vizsgált területek közül a legjobb mutatójú.

Közszolgáltatások szempontjából az előző szegregátumhoz hasonló értékeket mutat, burkolatlan út a Szél közt borítja.

3.3.2.1.4 4. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Deák F. köz - Deák F. u. - Móricz Zs. u. - Irinyi u.

Érintett városrész: Nyugati városrész

40. térkép 4. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH

79. táblázat 4. szegregátum adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka	4. szegregátum
Demográfiai adatok		
Lakónépesség száma	17 195	63
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	27,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	65,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	7,9
Lakásállományra vonatkozó adatok		
Lakásállomány (db)	7 095	22
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	27,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	30,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	20,0
Képzetségi adatok		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	39,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	4,9
Foglalkoztatási adatok		
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	58,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	36,6

Mutató megnevezése	Mátészalka	4. szegregátum
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	40,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	60,9
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	35,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	44,4
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	51,4
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	31,4

Forrás: KSH 2011

A városközponttól északnyugatra található 4. számú szegregátum viszonylag egy kis közt foglal magába, a városi lakosságból 63 fő él ezen a területen. Összehasonlítva a 2001-es térképpel, megállapítható, hogy egy újonnan kialakult szegregátumról beszélhetünk.

Lakónépességének kor szerinti megoszlása alapján a 0-14 évesek aránya 27%-os, a 15-59 évesek aránya mind összesen 0,6%-kal tér el a városi értéktől. A hatvan év feletti korosztályba az itt élők 7,9%-a tartozik.

Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 39%-ot mutat, a többi területhez képest ez az érték a legalacsonyabb, ami a városi értékhez legközelebb áll, ezzel szemben minden harmadik 25 éves és idősebb lakos rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

Kis telkes, sűrű beépítésű családi házas terület. Az azonosított lakásállomány 22 db, melynek kicsivel több, mint 1/4-e alacsony komfort fokozatú, a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya 20%, az egy lakásra jutó lakosok száma 2,8 fő a városi átlag ezzel szemben 2,4 fő. A háztartások 3/5-e foglalkoztatott nélküli.

Az aktív korúakon belül a lakosság 58%-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A területen élő 15-64 éves korosztályba tartozók közül 40%-os arányuk foglalkoztatott. A munkavállalók 35,3%-a alacsony presztízsű munkát végez, ami szintén a legjobb arány a többi területhez képest. A munkanélküliségi ráta 51,4, a tartós munkanélküliek aránya 31,4 %.

A szegregátum nagy részét a Deák Ferenc utcát, a Deák Ferenc közt, az Irinyi utcát burkolatlan út borítja.

3.3.2.1.5 5. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Északi körút nyugati oldala Tavasz utcától Jármű utcáig

Érintett városrész: Északi városrész

41. térkép 5. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH

80. táblázat 5. szegregátum adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka	5. szegregátum
Demográfiai adatok		
Lakónépesség száma	17 195	77
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	26,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	62,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	11,7
Lakásállományra vonatkozó adatok		
Lakásállomány (db)	7 095	20
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	35,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	36,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	10,5
Képzettségi adatok		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	54,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	0,0
Foglalkoztatási adatok		
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	62,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	35,4

Mutató megnevezése	Mátészalka	5. szegregátum
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	35,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	42,9
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	77,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	64,9
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	33,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	22,2

Forrás: KSH 2011

Az 5. számú szegregátum az Északi lakótelepen került kijelölésre az itt élők száma 77 fő, amely az Északi városrész 2,3%-át alkotja. Lakónépességének kor szerinti megoszlása alapján a 0-14 évesek aránya 26%, az itt élő 15-59 évesek aránya 62,3%, míg a hatvan év feletti korosztályba 11,7% tartozik. A kor megoszlás szerint a városi átlaghoz igazítva a fiatalok aránya dominánsabb.

Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 54,2%-ot mutat, a városi átlag 3-4 szerese, ezzel szemben felsőfokú végzettséggel rendelkező személyt nem azonosítottak a területen.

A megtalálható lakásállomány 20 db, melynek kevesebb, mint egyharmada alacsony komfort fokozat besorolású, a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya a többi szegregátummal összehasonlítva van a legközelebb a városi arányhoz, csupán 3,4%-kal marad el tőle. Az egy lakásra jutó lakosok száma 3,85 fő a városi átlag ezzel szemben 2,4 fő.

Az aktív korúakon belül a lakosság 62,5 %-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. A területen élő 15-64 éves korosztályba tartozók közül 1/3-uk foglalkoztatott. A munkavállalók 77,8 %-a alacsony presztízsű munkát végez, ami nyilván adódik egyrészt a végzettségi hiányból valamint a szociális helyzetből is.

A munkanélküliségi ráta (33,3) a többi szegregátumhoz képest a legkedvezőbb mutatójú terület, azonban a tartós munkanélküliek aránya más leromlott területhez képest közepes mutatójú (22,2 %).

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Egyéb szempontból beavatkozást igénylő terület Mátészalkán nem jelölhető ki. A potenciális akcióterületek azonosítása és a tervezett tevékenységek meghatározása az ITS keretében történik.

4 Mellékletek

81. táblázat Mátészalka - városrészi adatok, 2011

Mutató megnevezése	Mátészalka összesen	1. Nyugati városrész (Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalussytag külterület)	2. Városközpont városrész	3. Északi városrész	4. Keleti városrész	5. Déli városrész	6. Ipari park (Vágóház tanya külterület)	Külterület (Vágóház tanya, Hodászi út, Nagyszőlő, Újfalussytag nélküli)
Lakónépesség száma	17195	3879	5621	3408	3669	297	48	273
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	14,5	14,8	16,8	17,5	15,8	8,3	18,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	65,3	65,8	65,7	60,3	68,4	75	64,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	20,2	19,4	17,5	22,2	15,8	16,7	17,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	15,5	9,7	13,4	22,2	19,7	30,6	11,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	21,5	16,4	24,0	25,6	20,1	13,1	5,6	15,8
Lakásállomány (db)	7095	1470	2609	1283	1501	112	21	99
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	6,9	3,5	7,2	6,5	18,8	14,3	12,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	44,7	36,4	37,6	43,7	47,8	58,3	37,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	11,3	6,5	9,5	15,8	13,8	19,4	5,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	50,9	58,9	57,8	51,2	47,1	37,5	58,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	36,2	34,5	31,0	41,5	38,2	41,2	28,0
Állandó népesség száma	17353	-	-	-	-	-	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	34,4	27,3	26,3	33,0	37,4	66,7	28,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	53,1	56,5	50,6	51,1	55,1	54,5	50,0	52,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	14,4	12,5	12,5	20,3	20,7	37,5	12,2
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	8,6	7,0	7,5	10,0	15,6	16,7	10,7
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	6,9	2,8	6,4	6,0	19,0	17,6	11,4
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	5,4	10,0	3,6	6,0	16,2	11,8	5,7

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

82. táblázat Mátészalka - Szezegátumok adatai

Mutató megnevezése	Mátészalka összesen	1. szezegátum (Dankó P. u., Ecsedi köz, Szegefü u., Viola u. mindkét oldala - Ecsedi u. vasútfől bellelterületi határig)	2. szezegátum (Csokonai u. - Mátyás király u. - Csokonai u. - Bencsi köz északi oldala - Csokonai u. - Csokonai köz)	3. szezegátum (Szél köz páros oldala - Ifjúság tér - Jármi u.)	4. szezegátum (Deák F. köz - Deák F. u. - Móricz Zs. u. - Irinyi u.)	5. szezegátum (Északi körút nyugati oldala Tavaszi utcától Jármi utcáig)
Lakónépesség száma	17195	551	64	120	63	77
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	32,7	37,5	17,5	27,0	26,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,5	62,8	54,7	67,5	65,1	62,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	19,7	4,5	7,8	15,0	7,9	11,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,6	83,2	71,4	60,5	39,0	54,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,5	0,0	6,5	4,3	4,9	0,0
Lakásállomány (db)	7095	116	17	40	22	20
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,9	44,8	47,1	55,0	27,3	35,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,3	78,0	68,6	74,1	58,5	62,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,2	64,2	51,4	53,1	36,6	35,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,0	21,1	31,6	26,1	40,5	35,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,7	50,0	66,7	58,5	60,9	42,9
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szezegátumokra nem	17353	-	-	-	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	29,9	98,7	75,0	43,5	35,3	77,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,1	64,1	68,8	67,5	44,4	64,9
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,7	61,6	40,0	41,0	51,4	33,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,3	26,8	20,0	15,4	31,4	22,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséggladások aránya a lakott lakásokon belül	5,4	43,4	53,3	54,1	30,0	36,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,1	31,9	53,3	32,4	20,0	10,5

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

83. táblázat Segélyezés

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	31	28	29	35	64	65	82	51	29	45
Rendelkezésre állási támogatásban/bérpótló juttatásban (11.08.31-ig) / foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (11.09.01-től) részesítettek átlagos száma [fő]	410	400	533	541	742	628	702	749	683	825
Rendelkezésre állási támogatásra / bérpótló juttatásra (11.08.31-ig)/foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (11.09.01-től) felhasznált összeg [eFt]	83.620	102.036	165.536	189.557	114.724	134.273	154.708	134.631	117.168	98.257
Időskorúak járadékában részesítettek száma [fő]	11	10	6	6	7	6	8	8	0	0
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kezdményben részesítettek száma [fő]	1025	820	683	829	906	1012	977	905	746	634
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma [db]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ápolási díj támogatást kérő személyek száma [db]	59	71	70	108	143	149	93	6	0	0
Ápolási díjban részesítettek száma [fő]	99	114	142	142	146	139	116	16	0	0
Tárgyévben lakásfenntartási támogatást kérő személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	894	945	922	752	942	892	1461	811	812	612
Aktív korúak ellátásában részesítettek száma [fő]	441	428	560	576	806	693	784	800	712	854
Közfoglalkoztatásban részt vettek száma [fő]	223	194	108	107	322	341	901	458	772	
Közfoglalkoztatásra fordított összeg [eFt]	27.869	29.742	42.934	37.570	220.359	359.630	216760	337278	377410	419722
A munkanélküliek jövedelempótló	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
támogatásban részesítettek száma [db]										
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	511	913	891	988	972	870	1436	846	768	595
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	850	1441	1407	1368	564	627	485	1321	1071	1416
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [db]	495	231	223	167	220	227	170	145	168	0
Gyermekétkeztetési térítés díj, beiskolázási kedvezményben részesült személyek száma [fő]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma [fő]	1634	924	1039	852	944	898	846	21	15	19
Egyéb önkormányzati támogatásokban részesült személyek száma [fő]	239	303	294	183	300	419	314	94	89	72

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

